

РЗИ - СИЛИСТРА

**ДИРЕКТОР :
Д-Р ТЕОДОРА НАЧЕВА**

ГОДИШЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2018 год.

Март, 2019

СЪДЪРЖАНИЕ

стр.

Здравно-демографска характеристика на област Силистра към 31.12.2017г.	3
Ресурсно осигуряване на здравна мрежа в област Силистра и медицинско обслужване на населението през 2018г.	9
Лечебно-диагностична дейност и икономически показатели на болничните лечебни заведения в област Силистра през 2018г.	15
Цели на РЗИ-Силистра за 2018 г.	20
Щатна и кадрова осигуреност на РЗИ-Силистра към 01.01.2019г.	22
Финансиране на РЗИ-Силистра през 2018г.	22
Дейност на Директорския съвет	24
Дейност на Експертния съвет	24
Конкурсни процедури по закона за държавния служител	24
Дейности по оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020	25
Държавен здравен контрол на обекти с обществено предназначение, на продукти, стоки и дейности със значение за здравето на човека и противоепидемичен контрол по надзора на заразните болести	26
Мерки за административна принуда	27
Сигнали, жалби и предложения	27
Административно обслужване на гражданите	28
Квалификация и обучение на служителите	31
Дейност на дирекция „Медицински дейности“	33
Дейности по надзора на заразните болести	47
Дейности по държавния здравен контрол	76
Дейности по профилактика на болестите и промоция на здравето	108
Лабораторни дейности	120
Насоки за работа на РЗИ-Силистра през 2019 година	125

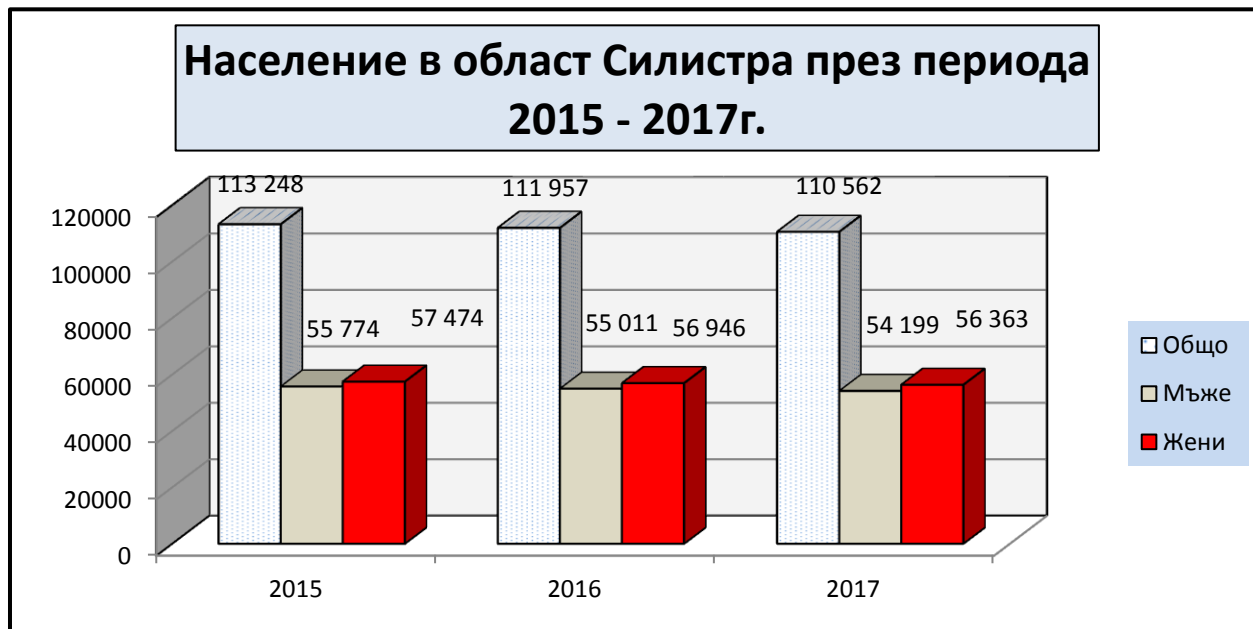
ЗДРАВНО-ДЕМОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЛАСТ СИЛИСТРА КЪМ 31.12.2017г.

Демографските процеси в страната се характеризират с намаляване и застаряване на населението. Неблагоприятната тенденция на депопулация през последните 30 години се формира от трайно ниската раждаемост и нарастващата смъртност, допълвани от засилените емиграционни процеси на хора в репродуктивна възраст. Област Силистра не прави изключение от тази характеристика. Към 31.12.2017г., по данни на НСИ, населението на областта наброява 110 562 души. Административното деление на областта включва 7 общини със 118 населени места. Преобладава селското население с 55,8% относителен дял, без значими разлики по пол в годините за периода, посочен в (Табл.1.)

Табл.1. Население на област Силистра за периода 2010-2017г.

години	население общо	мъже	отн. дял	жени	отн. дял	в градовете	отн. дял	в селата	отн. дял
2017г.	110 562	54 199	49,0	56 363	51,0	48 908	44,2	61 654	55,8
2016г.	111 957	55 011	49,1	56 946	50,8	49 620	44,3	62 337	55,7
2015г.	113 248	55 774	49,2	57 474	50,7	50 306	44,4	62 942	55,6
2014г.	114 670	56 620	49,4	58 050	50,6	51 429	44,8	63 241	55,2
2013г.	116 038	57 337	49,4	58 701	50,6	52 118	44,9	63 920	55,1
2012г.	117 196	58 049	49,5	59 147	50,5	52 826	45,1	64 370	54,9
2011г.	118 433	58 746	49,6	59 687	50,4	53 496	45,2	64 937	54,8
2010г.	125 827	61 773	49,1	64 054	50,9	56 830	45,2	68 997	54,8

Фиг. 1

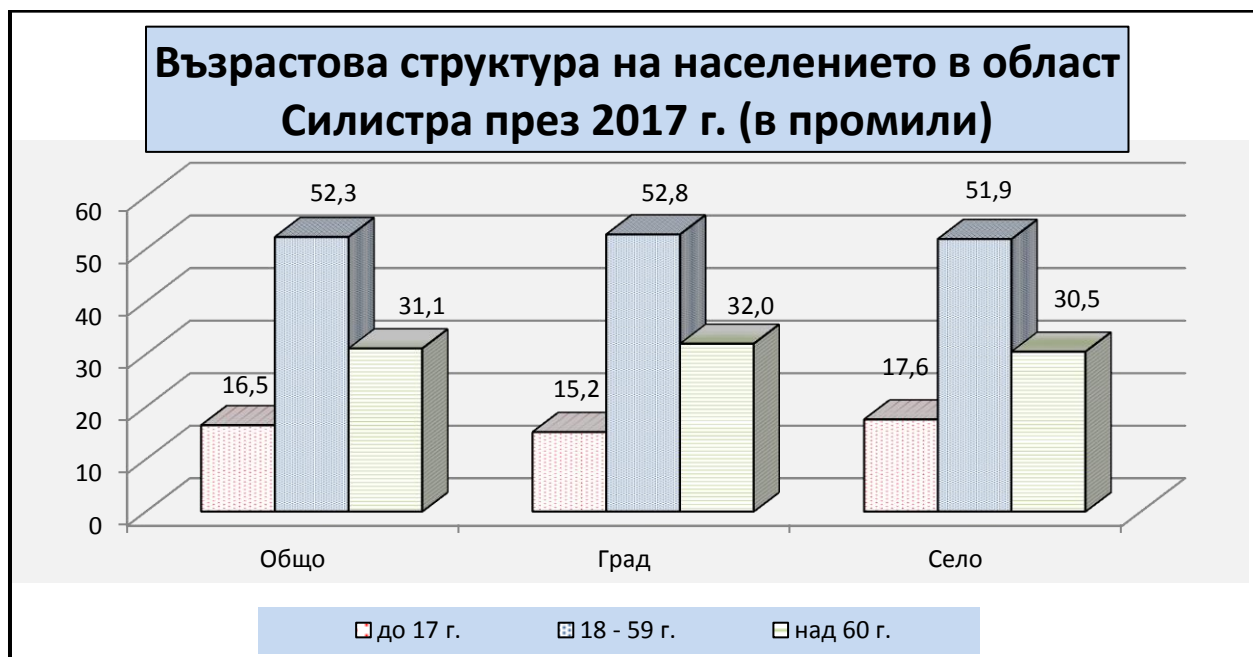

Възрастовата структура на населението в област Силистра е от регресивен тип. Нараства дялът на възрастното население за сметка на по-младото (Табл.2). Застаряването на населението неизбежно поражда проблеми от здравен, социален и икономически характер и очертава нарастващи потребности от здравни и социални услуги.

Табл. 2. Възрастова структура на населението в област Силистра към 31.12.2017г.

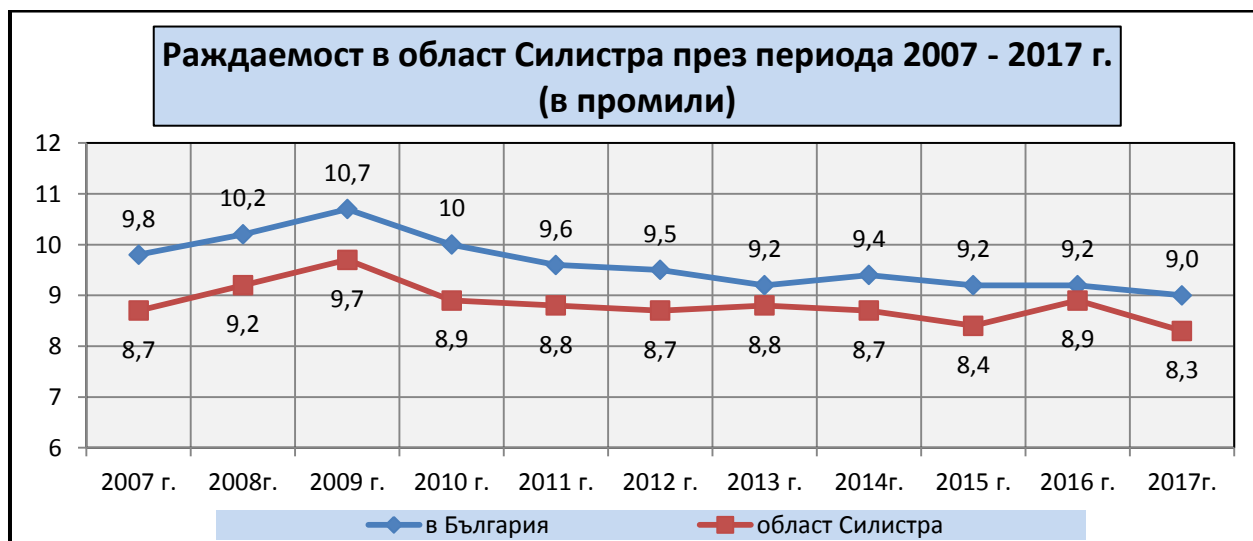
2017г.	Възрастови групи						
	Общо	0-17	%	18-59	%	60+	%
Общо	110562	18276	16,5	57822	52,3	34464	31,1
Градове	48908	7430	15,2	25820	52,8	15658	32,0
Села	61654	10846	17,6	32002	51,9	18806	30,5

Фиг. 2

Раждаемостта в област Силистра за 2017г. е 8,3‰ (**Фиг. 3**). За периода 2007 - 2017г. този показател е с относително постоянни и ниски стойности и на нива под средните за страната. Ниската раждаемост е един от основните фактори за намаляване общия брой на населението. Очерталата се тенденция на бавно нарастване на раждаемостта за период от три години (2007, 2008 и 2009г.) бележи лек, но траен спад в следващия период от 2010 до 2017г. на ниво около 8,3‰, при средни за страната стойности около 9,0‰.

Фиг. 3

Общата смъртност в Силистренска област за 2017г. е 17,1‰ при среден за страната показател от 15,5‰ (**фиг. 4**). За периода 2007-2013г. общата смъртност е със стойности над средните за страната и разлики около 1 пункт. През 2014г. и 2015г. за областта се очертава още по-неблагоприятна тенденция на нарастване на общата смъртност със стойности над средните за страната и разлика около 2 пункта. Тази тенденция продължава и през 2017г.

Фиг. 4

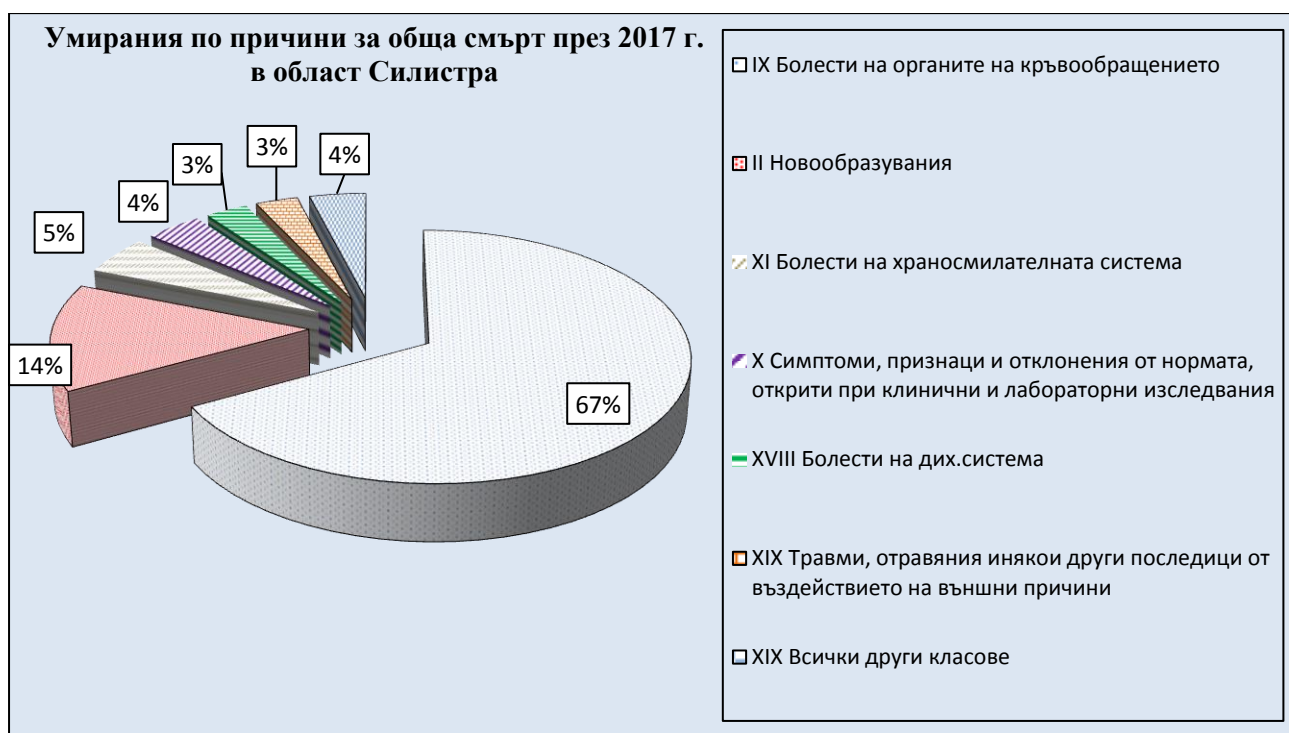

Структура на причините за смърт - според групите болести по МКБ-10 данните за 2017г. показват, че водещо място заемат **болестите на органите на кръвообръщението** - клас IX 66,58% **и новообразуванията** - клас II 13,54%, макар и да показват незначителен спад. Смъртността в третата структурообразуваща група болести (**на храносмилателната система** - клас XI 5,04%) бележи леко повишение от 0,74 пункта спрямо 2016г. При останалите групи болести (болести на дихателната система; травми и отравяния; симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, неклассифицирани другаде; болести на пикочо-половата система, отклоненията са незначителни и с положителен знак с изключение на болести на ендокринната система отклоненията са отрицателни).

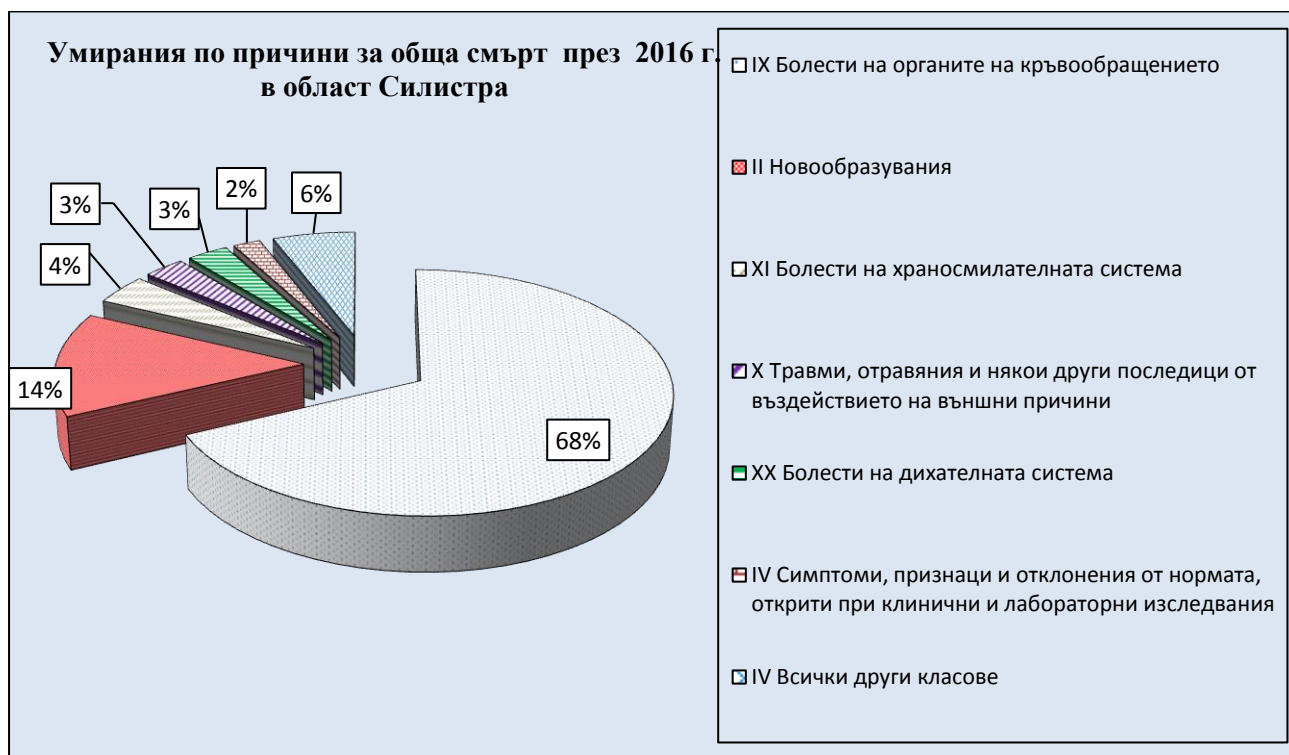
Табл. 3 Групи болести по МКБ-10 - причина за обща смъртност през 2016г. и 2017г.:

№	НАИМЕНОВАНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО МКБ-10		2017г. (%)	2016г. (%)	Отклонение (%)
1	IX.	Болести на органите на кръвообръщението	66,58	67,6	-1,02
2	II.	Новообразувания	13,54	13,91	-0,37
3	XI.	Болести на храносмилателната система	5,04	4,3	0,74
4	X.	Болести на дихателната система	3,14	3,0	0,14
5	XIX.	Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини	3,35	2,8	0,55
6	XVIII.	Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, неклассифицирани другаде	3,51	2,5	1,01
7	IV	Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата	1,52	2,38	-0,86
8	XIV	Болести на пикочо-половата система	1,21	1,05	0,16

Фиг. 5. 1. (2017г.)

Фиг.5.2 (2016г.)

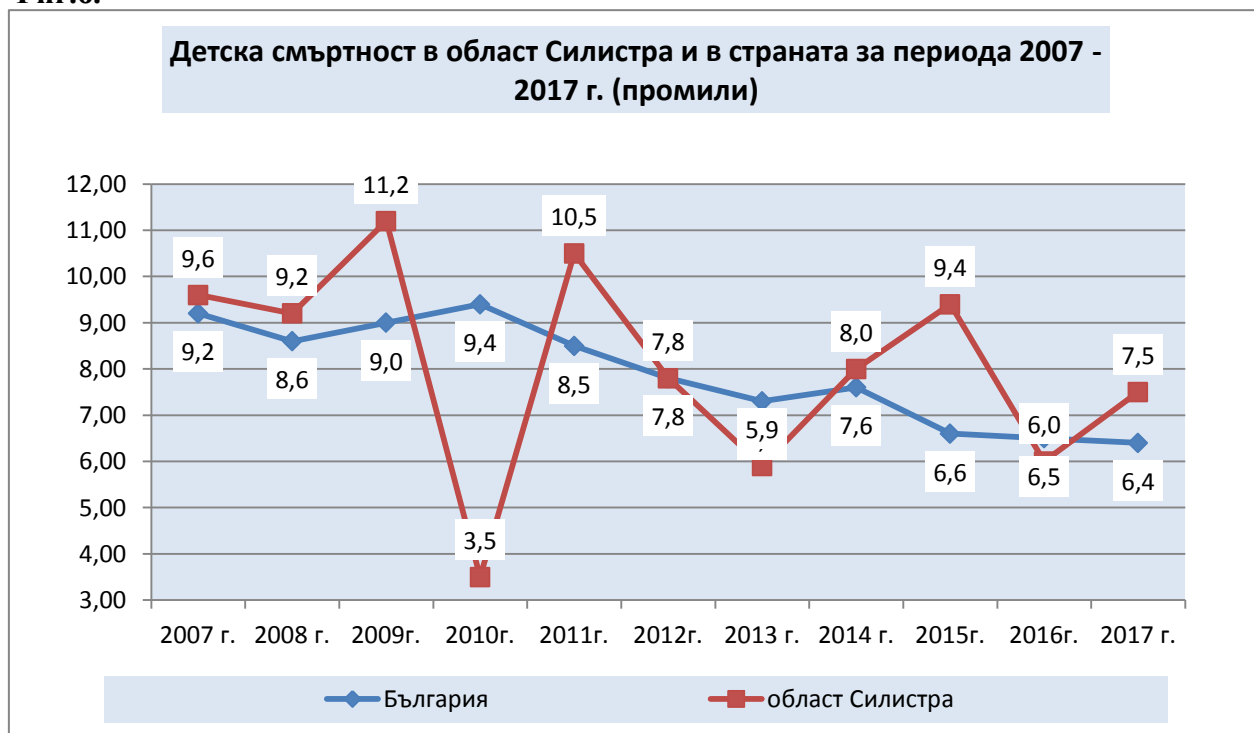
Детската смъртност в област Силистра, разгледана в динамичен ред за периода 2007-2017г.(Табл.4) запазва висока относителна стабилност на показателя, с изключение на значителното снижение през 2010г. През 2012г. и 2013г. детската смъртност показва умерени темпове на снижение (7,8‰ и 5,9‰), но през 2015г. достига 9,4‰, предимно в селата (11,6‰), което е доста над средната детска смъртност за страната (6,6‰), като основните причини за настъпване на смърт при деца до 1 годишна възраст са вродените аномалии и респираторен дистрес у новороденото. Спрямо 2016г. (6,0‰) детската смъртност през 2017г. бележи леко завишение (7,5‰) като е над средната за страната (6,4‰). В структурата на детската смъртност на първо място се нареждат „**Някои**

състояния, възникващи през перинаталния период“, следвани от „Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини“.

Табл.4 Детска смъртност (умрели деца до 1г. възраст) в област Силистра

година	Общо за област Силистра		В т.ч. градовете		В т.ч. селата		За страната	
	брой	на 1000 живородени	брой	на 1000 живородени	брой	на 1000 живородени	брой	на 1000 живородени
2017г.	7	7,5	4	10,8	3	5,4	408	6,4
2016г.	6	6,0	2	5,1	4	6,6	423	6,5
2015г.	9	9,4	2	5,6	7	11,6	434	6,6
2014г.	8	8	1	1	7	7	517	7,6
2013г.	6	5,9	3	2,9	3	2,9	489	7,3
2012г.	8	7,8	4	3,9	4	3,9	536	7,8
2011г.	11	10,5	5	11,7	6	9,7	601	8,5
2010г.	4	3,5	1	2,2	3	4,5	708	9,4
2009г.	14	11,2	2	4	12	16	729	9
2008г.	11	9,2	4	7,8	7	10,4	668	8,6

Фиг.6.

Естествен прираст

През последните 2-3 десетилетия в област Силистра е формирана трайна отрицателна тенденция на показателя естествен прираст, като за последните 10 години естественият прираст за областта е в диапазона от -5,9‰ до -8,8‰. Единствената община в област Силистра с положителен естествен прираст през годините е Кайнарджа, като най-високи стойности са отчетени през 2013г. (5,3‰).

Табл. 5 Естествен прираст по общини в област Силистра в динамичен ред за периода 2008-2017г.

община	2017г.	2016г.	2015г.	2014г.	2013г.	2012г.	2011г.	2010г.	2009г.	2008г.
	брой	брой	брой	брой	брой	брой	брой	брой	брой	брой
	⁰ / ₀₀	⁰ / ₀₀	⁰ / ₀₀	⁰ / ₀₀	⁰ / ₀₀	⁰ / ₀₀	⁰ / ₀₀	⁰ / ₀₀	⁰ / ₀₀	⁰ / ₀₀
За страната	-45836	-42596	-44167	-41367	-37767	-40160	-37412	-34652	-27112	-32811
	-6,5	-6,00	-6,20	-5,70	-5,20	-5,50	-5,10	-4,60	-3,58	-4,31
Област Силистра	-977	-807	-1027	-973	-779	-960	-925	-858	-681	-765
	-8,8	-7,10	-9,00	-8,40	-6,70	-8,10	-7,70	-6,80	-5,30	-5,92
Алфатар	-41	-48	-52	-61	-50	-59	-41	-54	-46	-48
	-15,2	-17,60	-18,30	-21,70	-16,50	-20,00	-13,50	-16,66	-13,84	-14,16
Главиница	-87	-75	-99	-109	-68	-112	-103	-86	-40	-93
	-8,6	-7,30	-9,50	-10,50	-6,20	-10,50	-9,50	-6,91	-3,17	-7,28
Дулово	-84	-116	-90	-107	-62	-70	-94	-49	-6	-63
	-3,0	-4,10	-3,20	-3,80	-2,20	-2,50	-3,30	-1,71	-0,20	-2,18
Кайнарджа	-5	21	10	25	27	7	12	12	16	15
	-0,9	4,10	1,90	4,90	5,30	1,40	2,40	2,32	3,05	2,83
Силистра	-545	-394	-539	-503	-457	-505	-434	-467	-406	-412
	-11,7	-8,30	-11,30	-10,30	-8,90	-10,10	-8,50	-8,66	-7,40	-7,40
Ситово	-60	-49	-71	-77	-71	-51	-63	-77	-60	-66
	-11,8	-9,50	-13,70	-15,00	-13,20	-9,70	-11,70	-13,42	-10,33	-11,15
Тутракан	-155	-146	-186	141	118	170	178	137	139	98
	-11,2	-10,30	-13,00	-9,70	-7,70	-11,40	-11,60	-8,23	-8,20	-5,72

Табл.6. Естествен прираст за периода 2007-2017г. (в ‰)

Показатели	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Раждаемост за областта	8,78	9,22	9,75	9	8,8	8,7	8,8	8,7	8,4	8,9	8,3
Обща смъртност за областта	15,52	15,15	15,09	15,78	16,5	16,8	15,6	17,1	17,4	16,0	17,1
Детска смъртност за областта	9,57	9,24	11,24	3,55	10,5	7,8	5,9	8,0	9,4	6,0	7,5
Естествен прираст за областта	-6,74	-5,92	-5,3	-6,8	-7,7	-8,1	-6,8	-8,4	-9,0	-7,1	-8,8
Естествен прираст за страната	-4,93	-4,31	-3,58	-4,6	-5,1	-5,5	-5,2	-5,7	-6,2	-6,0	-6,5

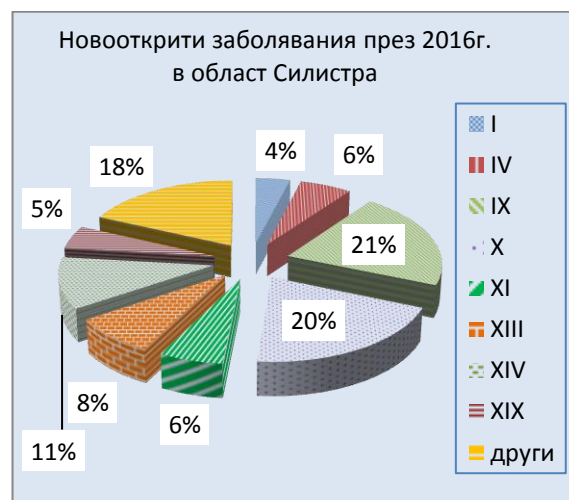
Заболееаемост

Структурата на новооткритите заболявания през 2017г. по МКБ-10 в област Силистра, сравнително с 2016г. е показана на **фиг.7.1** и **фиг.7.2**.

Фиг. 7.1 (2017г.)

Фиг. 7.2 (2016г.)

През 2017г. в лечебните заведения за извънболнична помощ от област Силистра са регистрирани 132 801 новооткрити заболявания. Произтичащата от това заболяемост в областта по обръщаемост на лицата за медицинска помощ е 1201,93‰. В структурата на заболяемостта водещо място заемат болестите на **дихателната система** – 26 149 случая (236,51 ‰), следвани от болестите на **органите на кръвообръщението** – 24 271 случая (219,53‰). Другата структурообразуваща група са болестите на **пикочо-половата система** – 13 518 случая (122,26 ‰) заемащи трето място. Структурообразуващи групи за заболяемостта през 2017г. са още **болестите на окото и придатъците му** – 10 201 случая (92,26‰), **болестите на костно-мускулната система и съединителната тъкан** - 9 454 случая (85,51‰).

Сред децата до 17 годишна възраст водещо място заемат болестите на **дихателната система** – 12 170 случая (110,07 ‰), следвани от някои **инфекциозни и паразитни болести** – 1 511 случая (13,66 ‰), болести на **кожата и подкожната тъкан** - 1 188 случая (10,74 ‰), болести на **храносмилателната система**- 863 случая (7,80 ‰) и **симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, неклассифицирани другаде** - 577 случая (5,22‰).

При лицата над 18 годишна възраст водещи са **болестите на органите на кръвообръщението** – 11 181 случая (101,13 ‰), следвани от болести на **пикочо-половата система** – 8 494 случая (76,82 ‰), болести на **окото и придатъците му** – 7 385 случая (66,79 ‰), болести на **ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата** – 4 972 случая (44,97 ‰), болестите на **храносмилателната система** – 4 402 случая (39,81 ‰).

Хоспитализирана заболяемост

Аналогична на общата е и хоспитализираната заболяемост на населението в областта през 2017г. С най-висок относителен дял в хоспитализираната заболяемост са **болестите на дихателната система, следвани от болестите на органите на кръвообращението, следвани от бременност, раждане и послеродов период, болести на храносмилателната система, болести на пикочо-половата система и травми.**

Както при общата заболяемост, така и при хоспитализираната заболяемост през 2017г. двете водещи групи са болестите на дихателната система, следвани от болестите на органите на кръвообращението. По-високата потребност от болнични услуги за тези две групи болести вероятно е свързана с недостига на специалисти в извънболничната помощ, заети на пълен работен график, за да осигуряват по-добър достъп до медицинска помощ на пациентите със заболявания на дихателната система и на органите на кръвообръщението.

В тежест на болничната помощ са здравно неосигурените лица и пострадалите при ПТП и злополуки, които получават болнична здравна помощ и разходват финансов ресурс на болницата, без покриване от страна на застрахователи или доброволни здравни фондове. Утежняващо обстоятелство, относно финансовите разходи за болнична помощ е още един факт, ненамерил разрешение в годините, а именно: ОПЛ в областта не са организирани за оказване на неотложна медицинска помощ в извънработното време на своите амбулатории, в празничните и почивни дни, което неизбежно натоварва системата на спешната помощ чрез повишено търсене на медицинска помощ в Спешно отделение на МБАЛ-Силистра и във филиалите на Център за спешна медицинска помощ в Дулово, Тутракан, Главиница и Кайнарджа.

РЕСУРСНО ОСИГУРЯВАНЕ НА ЗДРАВНА МРЕЖА В ОБЛАСТ СИЛИСТРА И МЕДИЦИНСКО ОБСЛУЖВАНЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО ПРЕЗ 2018г.

БОЛНИЧНА МЕДИЦИНСКА ПОМОЩ

Стационарното лечение на населението от област Силистра се осъществява в 3 МБАЛ (областна в гр.Силистра и две общински - в гр.Тутракан и гр.Дулово).

1. „МБАЛ-Силистра“ АД е акционерно дружество с преобладаваща държавна собственост на капитала (73.14%) и пропорционално дялово участие на 7-те общини от областта (26,86%). Болницата обслужва население на областта (110 562 души по данни за 2017г.) и осъществява дейност по 27 медицински специалности в 23 отделения (18 с легла и 5 без легла, в т.ч. отделение по хемодиализа) и клинично-лабораторни структури (клинична и микробиологична лаборатория). Общият брой на леглата е 304, в т.ч. 10 легла за продължително лечение без самостоятелна болнична структура и 20 места за краткотраен престой.

Болницата е акредитирана база за практическо обучение на лекари по 22 медицински специалности. През 2018г. 12 специализанта по 10 медицински специалности провеждат практическото си обучение в болницата.

Към 31.12.2018г. медицинската дейност на болницата се осигурява от 114 заети лекарски длъжности, от тях 107 на основен трудов договор (94%), като с призната специалност са 81 от тях (76%),

53% от лекарите са на възраст над 55 години, а 20% от лекарите са на възраст над 65 години.

2. „МБАЛ-Тутракан“ ЕООД е със 100% общинска собственост и териториално обслужва населението на две общини – Тутракан и Главиница (23 865 население – 13 780 + 10 085). Отличаващата характеристика за тази общинска болница е големият пациентопоток от населени места извън медицинския район и област Силистра, който съставлява около 30% от преминалите пациенти и се дължи основно на дейността на АГО (модернизирани условия на работа, обезпеченост със съвременна апаратура и лекари-специалисти, база за специализация). В родилното отделение на МБАЛ-Тутракан са родени 485 бебета през 2018г., което е повече от ражданията в областната болница и 51% от всички раждания в областта. Това се дължи на изградената професионална школа, с много добър медицински екип и модерни условия за работа в родилна зала и операционна, с професионална грижа за новородените и недоносени бебета. Тази дейност е пряко свързана с извършваната високотехнологична дейност In vitro в работещия в гр. Тутракан МЦ „Свети Иван Рилски“ ЕООД.

В болницата функционират 9 отделения (7 с леглова база и 2 без легла) и клинично-лабораторна структура с клинична и микробиологична лаборатория. Общият брой на леглата е 93, в т.ч. 10 за продължително лечение с наличие на самостоятелна болнична структура.

Болницата е акредитирана база за практическо обучение за придобиване на специалности по акушерство и гинекология, анестезиология и интензивно лечение, хирургия и образна диагностика. През 2018г. специализират 2 лекари (1 по специалност акушерство и гинекология и 1 по специалност хирургия).

Към 31.12.2018г. медицинската дейност на болницата се осигурява от 35 заети лекарски длъжности. На основен трудов договор от тях са 34 (97%), като с призната специалност са 26 от тях (76%), 2 – специализират, 77% от лекарите са на възраст над 55 години, а 12% от лекарите са на възраст над 65 години.

3. „МБАЛ-Дулово“ ЕООД е лечебно заведение със 100% общинска собственост и обслужва населението на община Дулово (27 506 души). В болницата функционират 7 отделения (6 с леглова база и 1 без легла) и клинично-лабораторна структура с клинична и микробиологична лаборатория. Общият брой на леглата е 86, в т.ч. 10 за продължително лечение без самостоятелна болнична структура.

Към 31.12.2018г. медицинската дейност в болницата се осигурява от 27 лекари, от тях 26 са на основен трудов договор (96%), със специалност са 25 (96%), 46% от лекарите са на възраст над 55 години, а 42% от лекарите са на възраст над 65 години.

Към 31.12.2018г. общият брой разкрити легла в трите болници на област Силистра е **483, в т.ч. 418 за активно лечение** (14 интензивни, 188 терапевтични, 93 хирургични, 70 педиатрични и 53 акушеро-гинекологични), **30 за продължително лечение, 15 за психиатрично болни и 20 за физиотерапия и рехабилитация.**

Средногодишна осигуреност с легла и медицински персонал:

1. Осигуреност с легла в област Силистра на 10 000 души население – 43,7 ‰, при средна за страната – 69,6 ‰;
2. Осигуреност с лекари в лечебните заведения в област Силистра на 10 000 души население – 31,1‰, при средна за страната - 42,7‰;
3. Осигуреност с медицински специалисти по здравни грижи в лечебните и здравни заведения в област Силистра на 10 000 – 54,08 ‰, при средна за страната - 66,2,8‰ .

Две от болниците (МБАЛ-Силистра и МБАЛ-Тутракан) имат разрешения за практическо обучение на специализанти по 22 различни специалности. Във връзка с това през следващите 5 години се очаква 14 лекари от лечебните заведения за болнична медицинска помощ да придобият специалност. От тях 12 ще са на възраст до 40 години.

Освен големия дефицит на лекари в системата на здравеопазването и потребността от лекари с различни специалности се наблюдава и тревожна тенденция във възрастовата структура на лекарите-специалисти: Най-много (54%) от тях попадат във възрастовата група 36–60г., 44% са над 60г и само двама лекари със специалност (2%) са на възраст до 35г.

Със същата тревожна характеристика е и ситуацията свързана със специалистите по здравни грижи, преобладаващо медицински сестри, медицински лаборанти и медицински фелдшери.

За системата на болничната помощ в област Силистра е налице крайна необходимост от лекари със специалност по ортопедия и травматология, психиатрия, пулмология, неврология, акушерство и гинекология, ендокринология, трансфузионна хематология, клинична лаборатория, обща и клинична патология, спешна медицина, ревматология, микробиология, медицинска паразитология. Болничната помощ в областта има потребност и от специалисти по анестезиология и интензивно лечение, кардиология, нефрология, хирургия, детска хирургия, детска психиатрия, ендокринология, неонатология, нервни болести, онкология, съдова хирургия и др.

На този етап за лечебната система в област Силистра е налице подчертан дефицит от лекари с параклинични специалности (микробиология, обща и клинична патология, паразитология, клинична лаборатория, рентгенология), тъй като съществуващото положение е критично. На този етап в областта има 1 лекар със специалност медицинска паразитология (на 75 год. възраст), само 2-ма специалисти със спешна медицина, 3-ма специалисти с обща и клинична патологият (единият от които е на 78год. възраст), както и само 1 лекар специалист по микробиология в трудоспособна възраст, тъй като останалите 3-ма са в пенсионна възраст и са над 70 години.

СПЕШНА МЕДИЦИНСКА ПОМОЩ

Спешната медицинска помощ в областта е организирана чрез МСО към МБАЛ-Силистра и ЦСМП-Силистра с 5 филиала (гр.Силистра, гр. Тутракан, гр. Дулово, гр. Главиница и с. Кайнарджа).

През 2018г. в **ЦСМП** и филиалите му са извършени 15 409 амбулаторни прегледи и са изпълнени 10 336 повиквания. Обслужени са 25 296 лица, от които със спешни медицински показания - 12 227 лица (49%) и 13 069 лица с неспешни състояния (51%). Очевидно преобладават обслужените лица с неспешни състояния, както и амбулаторните прегледи във филиалите. Причините са липсата на организирано медицинско обслужване от ОПЛ в извънработно време, в почивни и празнични дни.

В структурите на ЦСМП е налице значим дефицит на лекари. Съгласно отчета за 2018г. при 31 лекарски длъжности по щат в ЦСМП, заетите са 12, вкл. с тези по съвместителство. От 11-те лекари на основен трудов договор, 5 са със специалност, като само 1 е със специалност „спешна медицина“ (директорът на ЦСМП). Длъжностите за фелдшери, медицински сестри и акушерки са заетите 100%, но всички работещи са в пенсионна възраст.

През 2018г. през **МСО** на областната болница са преминали общо 14499 пациенти (спешни и неспешни). От всички преминали (14499 пациенти) 6136 пациента са хоспитализирани

(42,32% от преминалите), което е обезпокоителен показател за качеството на първичната извънболнична медицинска помощ, за нейната достъпност, своевременност и ефективност, както и за постигнатата мисия на ОПЛ – да облекчава системата на здравеопазването от скъпото болнично лечение. Нехоспитализираните пациенти, преминали през МСО са 8363. Част от тях -7736 пациента (92,5%) са обслужени по Методиката за субсидиране, а 627 пациенти (7,7%) са си платили медицинската услуга като пациенти, пожелали преглед или манипулация. Макар и да не е в противоречие с нормативната уредба, идеята за обслужване на насочили се в МСО пациенти и заплатили са спешни медицински услуги (използването на „спешна услуга“ се налага логично вместо „спешна помощ“) е в противоречие със смисъла на понятието за спешно отделение, където спешните екипи трябва своевременно да обгрижват пациенти, нуждаещи се от спешна помощ, без да бъдат отклонявани от същинската си дейност. В същото време болничното лечебно заведение, което обслужва безплатно хиляди пациенти, самоопределящи се като спешни, търпи сериозни финансови загуби. Болниците не оказват извънболнична медицинска помощ по договор с РЗОК, затова пациенти, получили такава в МСО, следва да заплатят такса за същата след лекарска преценка по критерии за спешност. И ако болничното лечебно заведение може по този начин да компенсира донякъде финансовите загуби от пациентопотока, заобикалящ семейните си лекари, то лечебната дейност се осъществява със същия ограничен човешки ресурс. Част от пациентите с избран личен лекар са здравнонеосигурени лица (по думите на работещите в МСО). Макар и без статистически данни, това е важно (дори утежняващо) обстоятелство, защото именно тази част от непотърсилите пациенти долива потока от насочващи се пациенти към МСО.

Спешните отделения имат важна функция в системата на здравеопазването и тя е свързана със своевременното осигуряване на спешността в системата. Не всяко състояние е спешно и преценката за това винаги е медицинска. Неотложното състояние, възникнало по различни причини, също изисква бърза, но не и спешна медицинска намеса. То обаче е също предпоставка за търсене на медицинска помощ. Преценката следва да се направи на входа на здравната система, който се „пази“ от ОПЛ (първичното звено на извънболничната система) и който трябва да регулира пътя на пациента през системата като му даде достъп до нея. Правото на денонощен достъп за ЗОЛ до ОПЛ е уредено с Наредбата за осъществяване правото на достъп до медицинска помощ и Наредбата за определяне на пакета от здравни дейности, гарантиран от бюджета на Националната здравноосигурителна каса. Съгласно тази нормативна уредба семейният лекар е длъжен да обяви на видно място телефони и контакти на лечебно заведение или дежурен кабинет за времето между 20ч. вечерта и 8ч. сутринта през работните дни и денонощно през почивните и празничните дни за своите пациенти. В НРД обаче е предвидена възможност за индивидуално 24-часово осигуряване на пациента от неговия личен лекар чрез консултации по телефона, осъществяване на необходимите дейности в амбулаторията или в дома на пациента по преценка на ОПЛ. Така след тежката нормативна уредба, която указва денонощния достъп и пакета от здравни дейности, преценката на личния лекар се оказва единствено определяща за достъпа на пациента до медицинска помощ. Личната преценка на лекаря обаче е свързана по-скоро с правилата на добрата медицинска практика. Правила за добра медицинска практика са утвърдени със заповед РД-28-256/25.11.2013г. от министъра на здравеопазването, но те не са регулатор за контрол по изпълнението на базисни нормативни документи (контролът по спазването на Правилата се осъществява от Българския лекарски съюз) и имат отношение към личния морал на лекаря. Въпреки идеята за изключване на противоречие между морал (очаквано поведение) и закон (задължение), не е допустимо личната преценка на ОПЛ да гарантира здравни дейности, гарантирани от НЗОК, т.е. гарантът на гарантираните от бюджета дейности да прехвърля чрез НРД своите гаранционни права на ОПЛ. С условието „индивидуално, по телефона и след преценка“ е накърнено правото по чл. 81 от Закона за здравето на пациента (като потребител на здравни услуги). В област Силистра няма регистрирани групови практики за първична извънболнична медицинска помощ, няма разкрит и дежурен кабинет на функционален принцип – възможностите, които дава нормативната уредба за непрекъсваемост в медицинското обслужване на пациентите извън спешността. Тези възможности, които се

оказват необходиминости за целостта и правилната организация на здравеопазната система, нямат императивен характер в нормативната уредба. Те също зависят от личната преценка на личния лекар. Като следствие от това МСО на областната болница работи също по личната преценка на пациента, но в режим на „бедствена ситуация“.

ИЗВЪНБОЛНИЧНА МЕДИЦИНСКА ПОМОЩ

Първична извънболнична медицинска помощ

Към 31.12.2018г. в РЗИ-Силистра са регистрирани 55 лечебни заведения за първична медицинска помощ-индивидуални практики. Групови практики за ПМП не са регистрирани. Лекарските практики за първична медицинска помощ са под определения минимум за областта според приетата Националната здравна карта на РБългария, съгласно която минималният брой за област Силистра е 76. Най-голяма концентрация на АПМП-ИП се наблюдава в областния град и в двата по-големи общински центрове (Дулово и Тутракан). Над половината (29) от заетите общи лекарски практики са в община Силистра, което съставлява 53% от регистрираните АПМП. Броят на регистрираните практики в селата е едва 21 (38%), което затруднява медицинското обслужване на преобладаващо в областта селско население (56%).

През 2018г. има закрити две АПМП. Населението се обслужва от действащите лекарски практики след избор на нов личен лекар. Силистренска област е единствената или сред малкото в страната, където не е решен проблемът с организиране на неотложната помощ от страна на общопрактикуващите лекари. В този случай потребността от медицинска помощ в извънработно време, в почивни и празнични дни натоварва системата за спешна помощ (ЦСМП-Силистра и филиали, както и МСО на МБАЛ-Силистра).

В първичната дентална помощ осигуреността е по-добра откъм брой на регистрираните АПДП 71, от които 1 групов практика, но те отново са концентрирани в градовете, като имат регистрирани допълнителни кабинети в селата. Регистрирани са само 2 специализирани дентални практики в гр.Силистра.

Данните за областта показват неравномерно разпределение на регистрираните лечебни заведения. Запазва се тенденцията за трайно незаети селски практики, които не са атрактивни за лекарите поради неблагоприятните условия на работа. Това създава проблеми в достъпа на населението до първична медицинска помощ. Важно е да се отбележи, че много от регистрираните ОПЛ обслужват население от две или три практики, което е също предпоставка за затруднение в достъпа на пациентите до своевременна и качествена здравна услуга.

Осигуреността с ОПЛ в област Силистра е 5 ‰. Един общопрактикуващ лекар обслужва средно по 2010 души от населението на област Силистра при работещи 55 практики. Под средната за областта е осигуреността с ОПЛ са в общините Кайнарджа (3,9‰), Дулово (3,3‰) и Главиница (3‰).

Осигуреността на населението с лекари по дентална медицина е 6,5 ‰. Състоянието на здравната мрежа (лечебни заведения и медицински кадри) в комплекс с високата безработица и засилените миграционни процеси се отразяват негативно на здравно-демографската характеристика на областта (ниска раждаемост, висока смъртност, отрицателен естествен прираст и застаряващо население).

Потребност от първична медицинска помощ

Съобразно регистрираните към 31.12.2018г. 55 практики за първична медицинска помощ и потребността от 75 такива по НЗК, област Силистра има потребност от допълнителен ресурс от лекари-специалисти по обща медицина за попълване на незаетите практики. Тази потребност най-силно е изразена в голяма част от селата на областта. Най-голяма е потребността за община Главиница, където от планирани 7 практики, заетите са само 3 (43%) и община Дулово, където от планирани 18 практики, заетите са само 9 (50%).

Лечебни заведения за първична медицинска и дентална извънболнична помощ по общини в област Силистра през 2018г.

община	Брой по национална здравна карта		Брой регистрирани в РЗИ (физ.лица)			
			В инд. практики		В групови практики	
	лекари	дентални	лекари	дентални	лекари	дентални
1. Общ. Силистра	33	54	29	46	-	-
2. Общ. Дулово	18	22	9	13	-	2
3. Общ. Тутракан	9	15	7	8	-	-
4. Общ. Главиница	7	8	3	1	-	-
5. Общ. Кайнарджа	3	5	2	1	-	-
6. Общ. Ситово	3	5	3	1	-	-
7. Общ. Алфатар	2	3	2	-	-	-
Област Силистра	75	112	55	70	-	2
В т.ч. в градовете	38	67	34	56	-	2
в селата	37	45	21	14	-	-

Специализирана извънболнична помощ в област Силистра се осъществява от:

- 63 амбулатории за специализирана медицинска помощ (62 индивидуални и 1 групови практика по хирургия);
- 2 специализирани дентални практики;
- 1 диагностично-консултативен център;
- 3 медицински центъра;
- 8 медико-диагностични лаборатории, включително 3 МДЛ само с регистрирани манипулационни;
- 22 медико-технически лаборатории.

В системата на извънболничната медицинска помощ работи и един медицински център с първоначална регистрация на територията на област Русе, който на територията на област Силистра предлага дейности по физикална и рехабилитационна медицина.

Амбулаториите за специализирана извънболнична медицинска помощ са регистрирани в градовете Силистра (46), Дулово (10), Тутракан (6), като обслужват населението в областта чрез 62 основни и 17 допълнително регистрирани кабинети. Основни и допълнителни специализирани кабинети в селата не са регистрирани. Голям брой от практиките са регистрирани от лекари, работещи в болничните лечебни заведения и предоставят специализирана медицинска помощ по договор с РЗОК във времето, извън графика им на работа в болниците. В доболничната медицинска помощ само 32% от работещите са на пълен работен график, концентрирани предимно в областния град Силистра.

Регистрираният в Тутракан медицински център „Св.Иван Рилски“ООД осъществява високотехнологична дейност „In vitro методи за асистирана репродукция“. Медицинският център има разрешение за извършване на дейности по асистирана репродукция, осигуряване, обработка и използване на човешки сперматозоиди, яйцеклетки и зиготи, както и съхранение на сперматозоиди, яйцеклетки, зиготи и предимплантационни ембриони. От 05.08.2011г. има договор за извършване на дейности по асистирана репродукция, финансирани от Център „Фонд за асистирана репродукция“, по настоящем „Център за асистирана репродукция“ (ЦАР), който се преподписва ежегодно, при покриване на изискванията на чл.28 от Правилника за организацията на работа на ЦАР.

Област Силистра има потребност от 138 специалисти в извънболничната медицинска помощ, разпределени по различни специалности – инфекциозни болести, кожни и венерически болести, кардиология, педиатрия, психиатрия, акушерство и гинекология,

ревматология и физикална и рехабилитационна медицина, микробиология, медицинска паразитология и др.

Заклучение: Неблагоприятните демографски процеси в областта (намаляване броя на населението, ниска раждаемост, висока смъртност, външна и вътрешна миграция на трудоспособното население към по-големи населени места, застаряване на населението със съпътстваща полиморбидност) създават все по-сериозни затруднения в здравното обслужване. Делът на възрастните хора е най-голям в малките населени места, където здравната мрежа е най-слабо развита. В тези населени места няма разкрити амбулатории за първична медицинска помощ или са разкрити в съседни селища, няма разкрити амбулатории за специализирана извънболнична помощ. Това, заедно с ниските доходи на хората, силно затруднява достъпа им до медицинска помощ. Преобладаващото възрастно население с множество хронични заболявания налага необходимост от повече медицински грижи и услуги. Поради липса на друга алтернатива за оказване на своевременна медицинска помощ на населението в тези места нараства търсенето на медицинска помощ от МСО и ЦСМП. Едновременно с това нараства и броят на здравно-неосигурените лица, които към 31.12.2018г. по данни на РЗОК-Силистра са 28 292 и съставляват 25 % от общия брой лица, вписани в пациентските листи на ОПЛ.

По чисто финансови причини тези лица се самонасочват за медицинска помощ към филиалите на ЦСМП и към МСО на МБАЛ-Силистра, така както и пациентите, които нямат достъп до своя личен лекар след работно време и в почивни и празнични дни.

В системата за спешна помощ лекарите са недостатъчно, има голямо текучество, а квалификацията на медицинския персонал не е достатъчна. Във филиалите дейността се осъществява основно от специалисти по здравни грижи, като филиалите на територията на двете общински болници се подпомагат от дежурните лекари в болниците, в обхвата на договора с МЗ по методиката за субсидиране на консултативна медицинска дейност и обслужване на лица поради отдалеченост от друга болница. Основните проблеми в спешната помощ са недостатъчното ресурсно осигуряване с медицински специалисти и необходимостта от повишаване квалификацията на персонала.

В системата на болничната помощ проблемите са още по-драматични – недостиг на квалифициран медицински ресурс (всякакъв) в условия на нарастващи изисквания за покриване на критериите на медицинските стандарти.

Причините за това следва да търсим в действащата в предходни години политика на обучение и квалификация, ниските трудови възнаграждения на новозавършилите лекари и липсата на мотивация за работа в периферните и отдалечени области, липсата на стратегическо планиране и адекватна политика на финансиране на обучението и специализацията, засилената емиграция на новозавършили лекари в чужбина поради липса на мотивация.

ЛЕЧЕБНО-ДИАГНОСТИЧНА ДЕЙНОСТ И ИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ НА БОЛНИЧНИТЕ ЛЕЧЕБНИ ЗАВЕДЕНИЯ В ОБЛАСТ СИЛИСТРА ПРЕЗ 2018г.

I. ЛЕЧЕБНО-ДИАГНОСТИЧНА ДЕЙНОСТ

Болничното лечение на населението в област Силистра се осъществява от **три многопрофилни болници: две общински (гр.Дулово и гр.Тутракан) и една областна - в гр. Силистра**. Средногодишният брой използвани легла през 2018г. в трите болници е **483**, като върху тях е отчетена годишна използваемост от 67,39%. Относителният дял на леглата в МБАЛ-Силистра съставлява 66,84% от общия брой болнични легла в областта и това формира най-големия пациентопоток (брой на постъпили и изписани болни, проведени леглодни). За сравнение с 2017г. данните сочат също средногодишен брой легла 483.

Дейност на стационарите на болничните лечебни заведения в област Силистра.

Видове заведения	2018г.									
	Легла средно годишен брой	Постъпили болни	Изписани болни	Умрели	Преминали болни	Проведени легло дни	Използваемост на леглата (дни)	Оборот на леглата	Среден престой на 1 лекуван болен	Леталитет (%)
Общо										
Многопрофилни болници	483	24006	23646	347	24193	119068	246	50	4,9	1,03
„МБАЛ-СИЛИСТРА” АД	304	13853	13557	294	13976	74308	244	46	5,3	2,1
„МБАЛ-ТУТРАКАН”ЕООД	93	5152	5102	42	5191	20554	221	56	4,0	0,8
„МБАЛ-ДУЛОВО”ЕООД	86	5001	4987	11	5026	24206	281	58	4,8	0,2

Видове заведения	2017г.									
	Легла средно годишен брой	Постъпили болни	Изписани болни	Умрели	Преминали болни	Проведени легло дни	Използваемост на леглата (дни)	Оборот на леглата	Среден престой на 1 лекуван болен	Леталитет (%)
Общо										
Многопрофилни болници	483	24038	23717	359	24159	122342	253	50	5,1	1,06
„МБАЛ-СИЛИСТРА” АД	304	14794	14505	305	14829	78983	260	49	5,3	2,1
„МБАЛ-ТУТРАКАН”ЕООД	93	4749	4732	39	4810	19331	208	51	4,1	0,8
„МБАЛ-ДУЛОВО”ЕООД	86	4495	4480	15	4520	24028	279	53	5,3	0,3

През 2018г. през болниците са преминали 24 193 пациента, срещу 24 159 през 2017г. Проведени са 119 068 леглодни (при 122 342 за предходната година) при средна използваемост за легло 246 дни от годината (при 253 дни за 2017г.). Не се наблюдават съществени различия в общите показатели за дейността на болниците. Показателят „среден престой на 1 лекуван болен“ показва динамика, изразена особено в едната общинска болница (МБАЛ-Дулово) като от 5,3 дни (през 2017г.) този показател намалява на 4,8 дни (през 2018г.).

Медико-диагностичната дейност в болничните лечебни заведения през 2018г. показва увеличение в броя на извършените изследвания с 7 241 (общо за трите болници през 2018г. са извършени 1324198 медико-диагностични изследвания), а в консултативно-амбулаторната дейност в ДКБ на болниците има съществен спад с 4460 посещения от пациенти (общо в ДКБ на трите болници през 2017г. са отчетени 57 016 консултирани пациенти, а за 2018г. те са 52 556).

Дейност по физиотерапия и рехабилитация се извършва само в МБАЛ-Силистра и МБАЛ-Дулово. През 2018г. отчетеният брой преминали пациенти в двете болници е с 23 пациента повече (751 за 2018г. и 728 за 2017г.). Вероятната причина за това е, че и в двете болници работи само по един лекар със специалност „Физиотерапия и рехабилитация“, което корелира с проблема на национално ниво. Прави впечатление, че в МБАЛ-Силистра на един преминал пациент се извършват средно по 51 процедури, а в МБАЛ-Дулово - по 89 процедури. Вероятно това е следствие от обезпечеността с апаратура и разнообразие на

методи и средства за физикална терапия и рехабилитация, както и с наличието на съответните специалисти по здравни грижи (рехабилитатори, кинезитерапевти и медицински сестри).

Дейности по хемодиализа се извършват само в МБАЛ-Силистра. През 2018г. на хемодиализа са преминали 103 лица, срещу 121 през 2017г. Извършени са съответно 9517и 8711 диализни процедури с наличните 20 диализни поста.

Лекарска експертиза за трайна неработоспособност, вид и степен на увреждане се осъществява от два състава на ТЕЛК на МБАЛ-Силистра. През 2018г. са постановени общо 5263 ЕР, спрямо 5945 за 2017г. Постановените от ТЕЛК I състав ЕР са 2674 (коефициент на натовареност 15,28), а постановените от ТЕЛК II състав 2585 ЕР (коефициент на натовареност 14,77). Сериозен проблем е липсата на кадрови ресурс за обезпечаване на съставите на ТЕЛК с лекари на пълен работен график.

Спешната помощ в областта се осъществява от МСО на МБАЛ-Силистра и от филиалите на ЦСМП в Силистра, Тутракан, Дулово, Главиница и Кайнарджа. През 2018г. е отчетен спад на преминалите пациенти с 1116, както и на приетите в стационара след консултативен преглед от дежурните лекари на болниците (със 108 лица). Прави впечатление че в МБАЛ-Дулово се е увеличил брой хоспитализирани пациенти от (4493 за 2017г. на 5026 за 2018г.). Данните, отчетени от МБАЛ-Тутракан показват този показател като намаление на брой хоспитализирани пациенти от (3876 за 2017г. и 2879 за 2018г.).

2. ПРИХОДИ НА ЛЗБП В ОБЛАСТ СИЛИСТРА (сравнително за 2016г. и 2017г.)

БОЛНИЦИ	П Р И Х О Д И 2018 г.							
ОБЛАСТ СИЛИСТРА	Приходи от МЗ	Приходи от община	Приходи от НЗОК	Приход и от пациентски такси	Приходи от други продажби	Други приходи и	Приход и от дарения	ВСИЧКО ПРИХОДИ
МБАЛ - СИЛИСТРА	918 992	0	10062258	86 498	175 701	981	81 985	11 326 415
МБАЛ - ТУТРАКАН	156 975	10 000	2 717 609	33 599	332 198	10 961	1 729	3 263 071
МБАЛ - ДУЛОВО	148 641	131 248	2 451 205	30 435	59 987	3 690	2 548	2 827 754
ОБЩО ЗА ОБЛАСТТА:	1 224 608	141248	15 231 072	150 532	567 886	15 632	86 262	17 417 240
П Р И Х О Д И 2017 г.								
МБАЛ - СИЛИСТРА	869 067	0	9 708 765	93 154	759 466	747 906	21 405	12 199 763
МБАЛ - ТУТРАКАН	120 015	61 489	2 268 489	29 690	271 459	13 196	1 434	2 765 772
МБАЛ - ДУЛОВО	109 767	316 200	1 886 944	26 767	106 855	0	408	2 446 941
ОБЩО ЗА ОБЛАСТТА:	1 098 849	377 689	13 864 198	149 611	1 137 780	761 102	23 247	17 412 476

Приходите на болниците от област Силистра се формират основно от три източника: бюджетни субсидии от МЗ и/или общини, основно от НЗОК за дейност по договор и от дейността на лечебните заведения като търговски субекти – продажби на медицински услуги, други продажби и други приходи, които може да включват лихви по банкови средства, приходи от отдадени под наем помещения и т.н.

През 2018г. общият приход на трите болници е 17 417 240лв., срещу 17 412 476лв. за 2017г. Наблюдава се лек спад общо за областта от 4 764 лв.,спрямо 2017г. като за МБАЛ-Тутракан приходите за 2018г. са се увеличили с 497 299лв., спрямо 2017г., а на МБАЛ-Дулово приходите за 2018г. са се увеличили с 380 813лв. спрямо 2017г.

Приходите от дарения са се увеличили значително 86 262 лв. през 2018г. на 23 247лв. през 2017г. за трите болници.

В структурата на общите приходи на трите болници най-голям отн. дял заемат приходите по договор с РЗОК през двете години, съответно 87% за 2018г. и 80% за 2017г. Приходите от МЗ и общини през 2018г. 7,8% (8,5% през 2017г.), а тези от други продажби на услуги – 3,2% през 2018г. срещу 10,9% за 2017г. Приходите от дарения са символични – 0,50% през 2018г., срещу 0,13% през 2017г.

Финансиране от общините са получили само двете общински болници в Дулово и Тутракан, въпреки че областната болница е акционерно дружество с пропорционално участие на всяка от 7-те общини в областта. През 2018г. най-голям принос в общинско дотиране на болница е отчетено за МБАЛ-Дулово - 131 248 лв. (срещу 316 200 лв. през 2017г.), докато МБАЛ-Тутракан е получила през 2018г от принципала само 10 000 лв. (срещу 61 489 лв. през 2017г.).

Основно перо във финансирането на болниците са приходите от НЗОК, като за МБАЛ-Силистра има леко завишение на приходите през 2018г. с 254 537лв., за МБАЛ-Тутракан също е отчетено също завишение на приходите през 2018г. с 449 120 лв. МБАЛ-Дулово е отчетено най-голямо увеличение с 564 261 лв.

3. РАЗХОДИ НА ЛЗБП В ОБЛАСТ СИЛИСТРА (сравнително за 2017г. и 2018г.)

И К О Н О М И Ч Е С К И Е Л Е М Е Н Т И : /в лева/											
2018										КАПИТАЛ ОВИ РАЗХОДИ	ОБЩО РАЗХОДИ
Силист ра	С/ка 604	С/ка 605	С/ка 601			Разходи за текущ ремонт	Всички други разходи	С/ка 603	ВСИЧКО ТЕКУЩИ РАЗХОДИ		
ЛЗ	Заплати и др.възнаграж. на персонала	Осигурител ни вноски	Храна за болни	Лекарства и мед.консум ативи и др.	Горива вода,енер гия и др.м-ли			Разходи за амортизации			
МБАЛ - СИЛИСТ РА	6 582 224	1 243 041	46 022	2 484 137	599 364	14 672	700 396	574 475	12 423 103	729 341	13 152 444
МБАЛ - ТУТРАК АН	2 123 548	389 598	0	384 604	181 026	0	607 841	252 563	3 939 179	647 111	4 586 290
МБАЛ - ДУЛОВО	1 599 998	277 493	0	290 327	181 408	15 156	205 437	81 722	2 705 651	1 858 928	4 564 579
ОБЩО ЗА ОБЛАСТ ТА	10 305 770	1 910 132	46 022	3 159 068	961 798	29 828	1 513 674	908 760	19 067 933	3 235 380	22 303 313

2017г.	И К О Н О М И Ч Е С К И Е Л Е М Е Н Т И : /в лева/									КАПИТАЛ ОВИ РАЗХОДИ	ОБЩО РАЗХОДИ
Силистра	С/ка 604	С/ка 605	С/ка 601			Разходи за текущ ремонт	Всички други разходи	С/ка 603	ВСИЧКО ТЕКУЩИ РАЗХОДИ		
ЛЗ	Заплати и др.възнаграж. на персонала	Осигурител ни вноски	Храна за болни	Лекарства и мед.консу мативи и др.	Горива вода,енерг ия и др.м-ли			Разходи за амортизации			
МБАЛ - СИЛИСТРА	6 276 747	1 191 516	42 230	2 373 639	558 543			32 679			
МБАЛ - УТРАКАН	1 963 050	347 146	0	370 114	24 568	1 083	531 596	352 261	3 711 698	20 001	3 731 699
МБАЛ - ДУЛОВО	1 449 697	256 931	0	255 162	182 401	20 971	289 212	53 556	2 581 143	3 740	2 584 883
ОБЩО ЗА ОБЛАСТТА	9 689 494	1 795 593	42 230	2 998 915	765 512	54 733	1 565 664	1 031 612	18 425 700	300 045	18 725 745

Общите разходи на трите болници през 2018г. са 22 303 313лв. срещу 18 725 745лв. през 2017г., като са се увеличили общо с 3 577 568 лв. Най-значително са намалели разходите за:

- текущ ремонт (с 25 905 лв.);
- за амортизация (с 122 852 лв.);

Като цяло капиталовите разходи през 2018г. са се увеличили (3 235 380лв.) спрямо 2017г., те са били (300 045лв.).

Текущите разходи на болниците заемат 98-99% .

Прави впечатление, че символични разходи за храна на болни са отчетени само от МБАЛ-Силистра, а традиционно общинските болници не отчитат такива разходи. Това разходно перо рефлектира върху общата грижа за пациента в негативен аспект.

Разходите за възнаграждения и осигурителни вноски през 2018г. са се увеличили с 497 691 лв. (от 11 718 211 лв. през 2017г. на 12 215 902 лв. през 2018г.)

Разходите за лекарства, медицински консумативи и материали, кръв и кръвни продукти през 2018г. са се увеличили с 160 153 лв.спрямо 2017г.

През 2018г. болниците в областта са отчетели общо **22 303 313**лв. разходи, които надхвърлят приходите с 4 886 073 лв.

4.КРАТКОСРОЧНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ЛЗБП В ОБЛАСТ СИЛИСТРА (сравнително за 2017г. и 2018г.)

2017	МБАЛ - СИЛИСТРА	МБАЛ- ТУТРАКАН	МБАЛ- ДУЛОВО	2018	МБАЛ - СИЛИСТРА	МБАЛ- ТУТРАКАН	МБАЛ- ДУЛОВО
към доставчици и клиенти	1 631 207	597 201	477 364	към доставчици и клиенти	1 562 616	577 440	325 906
към персонала	619 001	347 600	153 021	към персонала	1 061 358	560 688	182 553
към осигурителни предприятия	191 319	2 654 288	2 578 379	към осигурителни предприятия	206 463	2 685 598	2 377 574
данъчни задължения	45 493	1 852 374	816 864	данъчни задължения	39 261	2 045 461	926 787
др. краткоср. задължения	62 327	42 158	29 688	др. краткоср. задължения	41 186	51 652	21 105

Общите просрочени задължения на двете общински болници възлизат на 10 356 627лв.

В МБАЛ-Силистра просрочени са само задълженията към доставчици и клиенти на болницата, докато в другите две общински болници в просрочие са задълженията към персонал, към НОИ, данъчни задължения и др. И двете общински през 2018г. болници имат големи просрочени данъчни задължения към осигурителни предприятия.

Ежегодно с натрупване се формират нарастващи размери на задължения към доставчици на лекарства и медицински консумативи, на доставчици на вода, горива и енергия, на задължения към персонал, осигурителни и данъчни предприятия и др. Това не позволява на болниците да правят капиталови вложения за съвременна апаратура, да инвестират в обучения на персонала, за да привличат достатъчно новозавършили лекари и специалисти, както и да придобиват дълготрайни активи.

Направените разходи за медицинска дейност в болниците формират няколко икономически показателя, показани сравнително за 2017 г. и 2018 г. в следната таблица:

№	ПОКАЗАТЕЛИ	МБАЛ-СИЛИСТРА		МБАЛ-ТУТРАКАН		МБАЛ-ДУЛОВО	
		2017	2018	2017	2018	2017	2018
1	Среден разход за едно болнично легло на ден	109.60	112.49	110.61	117.27	71.03	58.00
2	Среден разход за един преминал болен	820.06	893.11	713.43	684.50	571.05	538.33
3	Среден разход за един леглоден	153.60	167.98	177.52	172.87	100.66	110.43
4	Среден разход за лекарства на един леглоден	14.92	16.35	13.04	12.17	8.18	9.08

5	Среден разход за медицински консумативи за един леглоден	14.69	17.08	6.11	6.54	2.44	2.91
6	Среден разход за един храноден	0.53	0.62	0.00	0.00	0.00	0.00
7	Среден разход за персонала за един леглоден	97.51	103.87	119.51	122.27	71.03	77.56

През 2018г. среднодневният разход за едно болнично легло се е увеличил в две от лечебните заведения спрямо 2017 г., само в МБАЛ-Дулово се наблюдава сериозен спад спрямо 2017г. Средният разход за един преминал болен се е увеличил през 2017 г. само в МБАЛ-Силистра, а в МБАЛ-Тутракан и в МБАЛ-Дулово при този показател има спад. Наблюдава се незначителна разлика в разхода за лекарства и медицински консумативи на един леглоден и в трите лечебни заведения. По показател „среден разход за един храноден“ картината е тревожна, от гледна точка на потребност на пациента, тъй като в двете общински болници не са реализирани такива разходи, а в областната болница един храноден е представен със символични стойности от около 62 ст. От грижата на болния отсъства една важна дейност - храненето, при спазване на съответната диета, съобразно заболяването. Необходимо е законодателно решение, което да осигури правото на пациента да получава храна, като част от лечебно-диетичния режим, както и да се гарантира безопасността на предлаганата храна, във връзка с профилактиката на хранителните токсикоинфекции.

ЦЕЛИ НА РЗИ-СИЛИСТРА ЗА 2018 ГОДИНА

- Организиране и ефективно осъществяване на държавната здравна политика на територията на област Силистра;
- Превръщане на профилактиката в задължителен елемент на всички нива.
- Повишаване ефективността на държавния здравен контрол и достигане високо ниво на съответствие с националните и европейските изисквания на обектите с обществено предназначение, продуктите, стоките и дейностите със значение за здравето на човека и факторите на жизнената среда.
- Подобряване здравето на населението и повишаване качеството на живот чрез намаляване на преждевременната смъртност, заболяемостта и последствията за здравето от основните хронични незаразни болести, свързани с рисковите фактори – тютюнопушене, злоупотреба с алкохол, нездравословен модел на хранене, ниска физическа активност и стрес.
- Ограничаване заболяемостта и смъртността от инфекциозни заболявания чрез подобряване ефективността на епидемиологичния надзор, профилактиката и контрола на заразните болести.

За опазване на здравето на населението в област Силистра, Регионална здравна инспекция – Силистра реализира дейността си през 2018 г. чрез следните

МЕРКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ

1. Провеждане на ефективен здравен контрол по прилагане на законодателството на ЕС и на националното законодателство за обекти с обществено предназначение, за продукти, стоки и дейности със значение за здравето на човека и за фактори на жизнената среда, надзора на заразните болести и опазване на общественото здраве.
2. Извършване на независима, компетентна и прозрачна инспекционна дейност при спазване на утвърдени стандартни оперативни процедури, ръководства или указания.
3. Провеждане на системен, в съответствие със законодателството и препоръките на ЕС, мониторинг и оценка на факторите на жизнената среда, с оглед предотвратяване на възможните рискове за здравето на населението.

4. Провеждане на лабораторни изследвания при спазване на процедурите, съгласно получената акредитация по БДС ISO 17 020.
5. Предоставяне на своєвременна и достоверна информация на обществеността за резултатите от провеждания държавен здравен контрол.
6. Осъществяване на дейностите по приети национални програми и политики за ограничаване на заболяемостта и смъртността от социално значими заболявания, свързани с поведенческите фактори на риска (тютюнопушене, нездравословно хранене, злоупотреба с алкохол, ниска двигателна активност, стрес и др.) и факторите на риска в околната среда.
7. Анализирание на регионално ниво на демографските показатели и здравното състояние на населението и търсене на зависимост между тях и факторите на жизнената среда и начина на живот с оглед разработване на регионални профилактични програми.
8. Разширяване на инициативите за промоция на здраве, повишаване на информираността на населението за основните предпоставки за здравословен начин на живот.
9. Изпълнение на дейности по национални програми и проекти за ограничаване влиянието върху здравето на поведенческите рискови фактори и факторите на жизнената среда.
10. Провеждане на активен епидемиологичен надзор над заразните заболявания, ефективен контрол на противоепидемичния режим в лечебните заведения и контрол върху качеството и ефективността на дейностите по дезинфекция и стерилизация. Активно участие в съществуващите специализирани информационни мрежи за заразните заболявания в Европейския съюз и СЗО.
11. Осъществяване на ефективна система за опазване на страната от внос на заразни болести, укрепване капацитета на звената за граничен здравен контрол и изпълнение на изискванията, залегнали в Международните здравни правила.
12. Опазване на страната от внос и разпространение на инфекции с висок епидемичен риск чрез създаване и поддържане на механизми за своєвременна и адекватна реакция при здравни заплахи от биологично естество, в т.ч. биотероризъм
13. Повишаване готовността на страната за посрещане на грипна пандемия, взривове и епидемии от други заразни болести
14. Постигане на висок обхват при изпълнение на Имунизационния календар на Република България, засилване на възискателността от страна на РЗИ по отношение на планирането и отчитането на извършените имунизации, реда и начините на тяхното провеждане. Осигуряване на надеждно функционираща „хладилна верига”.
15. Осъществяване на ефективна координация на РЗИ с местните и регионални здравни структури, националните центрове по обществено здраве, неправителствени организации и МЗ при изпълнение на дейностите по превенция и контрол на заразните заболявания.
16. Дейности за подготовка и повишаване на квалификацията на кадрите от РЗИ.
17. Ефективност на действащите регионални съвети по определени здравни проблеми.
18. Осъществяване на ефективна координация на РЗИ с другите регионални структури на държавната власт при изпълнение на дейностите по държавния здравен контрол, надзора на заразните болести и по профилактика на болестите и промоция на здраве.
19. Анализирание на потребностите от човешки ресурси в областта на здравеопазването, планиране и координиране дейностите по провеждане на следдипломно обучение в системата на здравеопазването, вкл. в РЗИ.

РЗИ-Силистра като териториален орган на МЗ на територията на област Силистра провежда държавната политика за защита здравето на гражданите, изпълнява законовите задължения и правомощия по контрола на ООП, на продуктите, стоките и дейностите със значение за здравето на човека, факторите на жизнената среда, надзора на заразните болести и опазване на страната от внос и разпространение на заразни болести, контрола на медицинските дейности, лекарствата и аптеките, надзора на медицинското осигуряване на населението и защитата на населението от инциденти с химични, биологични и радиоактивни агенти, в обхвата на Устройствения правилник на РЗИ, в съответствие със законите на страната и подзаконовите нормативни актове по тяхното прилагане. В изпълнение на своята дейност

здравните инспектори и експертите проучват, събират информация, анализират, предписват коригиращи мерки и извършват контрол по изпълнението им. При необходимост се налагат административни мерки, в случаите предвидени в закон. В дейността по предварителния здравен контрол РЗИ-Силистра извършва здравна оценка на устройствени планове и проекти, както и експертиза по екологичното законодателство на инвестиционни предложения, относно преценка за ОВОС и ЕО, становища по ДОВОС и предварителни консултации за наличие на потенциални рискове за общественото здраве от реализирането на инвестиционни намерения. РЗИ-Силистра събира, обработва и анализира медико-статистически данни и анализира здравно-демографските показатели за населението в областта.

ЩАТНА И КАДРОВА ОСИГУРЕНОСТ НА РЗИ-СИЛИСТРА КЪМ 01.01.2019г.

Към 01.01.2019г. числеността по Устройствен правилник за РЗИ-Силистра е 54 щатни длъжности, организирани в 4 дирекции, разпределени както следва:

- 38 длъжности по служебни правоотношения (70 %);
- 16 длъжности по трудови правоотношения (30 %).

По административни звена разпределението на длъжностите е:

- ръководство (3) и дирекция „АПФСО” (9) – 12 (22,2 %)
- дирекция „МД” – 11 (20,4 %)
- дирекция „НЗБ” – 14 (25,9%), директор и два отдела:
  - отдел „ПЕК” – 7
  - отдел „МИ” – 6
- дирекция „ОЗ” – 17 (31,5%)

Към 01.01.2019г. зетите длъжности са както следва:

- по служебни правоотношения 28 (74 % от 38 по щат).
- по трудови правоотношения – 14 (88 % от 16 по щат).

Кадрова окомплектованост към 01.01.2019г.:

- ръководни длъжности – 9, от тях 4 зети (44%);
- експертни длъжности с аналитични и контролни функции – 31, от тях 25 зети (81%);
- експертни длъжности със спомагателни функции – 9, от тях зети 8 (89%);
- технически длъжности – 5, от тях зети 5 (100%).

Към 01.01.2019г. незаети са 12 длъжности (22%): 5 ръководни (зам.директор, директор ДАПФСО, директор ДНЗБ, директор ДОЗ и началник отдел „Медицински изследвания“), 6 експертни (юрисконсулт, инспектор в ДОЗ, младши експерт в ДМД, 2 младши и 1 старши експерти в отдел „Медицински изследвания“) и 1 със спомагателни функции (касиер-счетоводител). Дефицитът на ръководни кадри е причина за по-трудна организация на работата, изискваща повече време на директора на инспекцията за пряка работа със служителите и участие в организационната дейност на специализираната администрация. Липсата на началник отдел и експерти в отдел Медицински изследвания не позволява тази административна структура да извършва лабораторна дейност по ДЗК. Липсата на юристконсулт и счетоводител затруднява работата по правното и счетоводно обезпечаване на дейностите в РЗИ-Силистра. По тази причина, до провеждането на конкурс за юристконсулт, процесуалното представителство на РЗИ се осъществи от външен юрист с договор за правна помощ.

ФИНАНСИРАНЕ НА РЗИ-СИЛИСТРА ПРЕЗ 2018г.

През 2018г. РЗИ-Силистра работи по пет бюджетни програми:

- 1)Държавен здравен контрол;
- 2)Промоция и превенция на незаразните болести;
- 3)Профилактика и контрол на заразните болести;

4)Контрол на медицинските дейности, здравна информация и електронно здравеопазване;
5)Администрация.

Утвърденият бюджет първоначално възлизаше на 841 200 лв., обезпечен чрез собствени приходи 112 000 лв. и 729200 лв. субсидия от Републиканския бюджет.

През годината Министерство на здравеопазването възложи изпълнение на дейности по различни проекти и програми, за които ни бяха осигурени допълнителни средства, както следва:

- Национална програма за намаляване въздействието на радон в сградите на българското население 2018-2022г. – 1100,00 лв.;
- Национална стратегия на Република България за интегриране на ромите 2012-2020 г., приоритет “Здравеопазване” –8100 лв.;
- Национална програма за превенция на хроничните незаразни болести 2014-2020 г. – 1000лв.;
- Национална програма за профилактика на рака на маточната шийка 2017-2020 г. – 142,00 лв.;
- Дейност „Отбранително-мобилизационна подготовка“ - 1280 лв.
- Програма“ Осигуряване на медицинска помощ на специфични групи от населението - 26820 лв. в т.ч. 9000 лв. за ремонт на хладилна камера, 3120 лв. за придобиване на ПП Евентис и 14700 лв. за закупуване на компютърна техника
- Програма „Администрация“ – 1546,00 лв. за осигуряване на електронни подписи за работа с ПП Евентис 7.

В края на годината уточнения план по бюджета възлизаше на 881 188 лв., от които разходи за персонал 669 180 лв., за издръжка 188 308 лв. и капиталови разходи – 23700 лв.

През 2018г. са събрани собствените приходи в размер на 21 297 лв. и включват:

- такси за административни и други услуги и дейности – 19 797 лв.
- глоби, санкции, неустойки, наказателни лихви, обезщетения и начети – 1450 лв.
- приходи от наеми на имущество – 50 лв.

Направените разходи по бюджета за 2018г. възлизат на 842 957 лв., в т.ч.:

Вид на разходите	Сума	Отн. дял
Заплати	460316	55%
Други възнаграждения и плащания за персонал	20166	2%
Задължителни осигурителни вноски от работодателя	132191	16%
Издръжка	179664	21%
Платени данъци, такси и административни санкции	1567	0%
Придобиване на дълготрайни материални активи	49054	6%
Всичко	842958	100%

Постигната икономия от 38230 лв. е от разходи за персонал (56507 лв.) и е в резултат от трайно незаети щатни бройки в отдел „Медицински изследвания“, поради липса на подходящи кандидати – лекари със специалност „микробиология“ и медицински лаборанти. Направената икономия не затрудни работата на инспекцията.

От таблицата е видно, че през 2018 г. в бюджета на инспекцията най-висок относителен дял заемат разходите за персонал, а издръжката е 21 %. Най-голям относителен дял в разходите за издръжка се падат на разходите за външни услуги (28%), следвани от разходите за вода, горива и енергия (26 %), и разходите за материали (18%).

В края на всяко тримесечие изготвяхме анализи за приходите и разходите на инспекцията, а резултатите докладвахме на заседания на Директорския съвет. В резултат на положените усилия инспекцията завърши 2018 г. без просрочени вземания.

По отношение на разходите прилагаме мерки за тяхното ограничаване чрез стриктен предварителен контрол и анализи, относно техния размер и целесъобразност. В резултат на тези действия РЗИ-Силистра нямаше проблеми с финансирането на дейността през

годината и завърши отчетния период без просрочени задължения. Осъществихме СРР по поддържане на материалната база на РЗИ-Силистра чрез ремонтни дейности на сградния фонд и санитарни възли. С реализирана икономия от средства за издръжка закупихме 1 брой лек автомобил.

ДЕЙНОСТ НА ДИРЕКТОРСКИЯ СЪВЕТ

Със заповед на директора на РЗИ-Силистра е определен състава на директроския съвет, а в плана за годината е разработен предварителен план-график на заседанията му. Всички планирани заседания са проведени и протоколирани със съответните взети решения.

ДЕЙНОСТ НА ЕКСПЕРТНИЯ СЪВЕТ

Със заповед на директора на РЗИ-Силистра функционира Експертен съвет по ПЗК, с определени състав и правила за работа. ЕС по ПЗК провежда заседания ежеседмично, с изключение на случаите когато не са постъпили заявления или преписки от РИОСВ. ЕС по ПЗК разглежда постъпилите проектни документи и в 10-дневен срок издава съответните здравни заключения. През 2018г. са проведени 43 заседания и са разгледани 64 проектни преписки. Издадени са 64 здравни заключения. Проектна преписка за допълващо застрояване на кафе-бар към стаи за гости беше съгласувана, след отстраняване на установените несъответствия със здравните изисквания (липса на санитарен възел и гардероби за битово помещение за персонала).

На заседанията на ЕС се докладват и обсъждат преписки от РИОСВ-Русе, относно ОВОС на инвестиционни предложения и ЕО на проекти. През 2018г. са издадени 31 становища за ОВОС/ЕО и 3 становища относно съдържанието и обхвата на ОВОС. Реализирано е и 1 участие в ЕЕС към РИОСВ-Русе за инвестиционно намерение, касаещо разработване на находище на каолин в землищата на селища от община Дулово (Колобър, Грънчарово, Раздел и Дулово).

КОНКУРСНИ ПРОЦЕДУРИ ПО ЗАКОНА ЗА ДЪРЖАВНИЯ СЛУЖИТЕЛ

През 2018г. са проведени 5 (пет) конкурсни процедури по Закона за държавния служител за следните длъжности:

- Директор на дирекция „Обществено здраве“ – конкурсната процедура е прекратена със заповед на директора на РЗИ-Силистра, поради липса на кандидати;
- Началник отдел „Медицински изследвания“ в дирекция „Надзор на заразните болести“ - конкурсната процедура е прекратена със заповед на директора на РЗИ-Силистра, поради липса на кандидати;
- Младши експерт в отдел „Медицински изследвания“, дирекция „Надзор на заразните болести“ - конкурсната процедура е прекратена със заповед на директора на РЗИ-Силистра, поради липса на кандидати;
- Инспектор в дирекция „Медицински дейности“ – конкурсната процедура приключи с назначение на класирания на първо място кандидат;
- Юрисконсулт в дирекция „Административно-правно, финансово и стопанско обслужване“ – конкурсната процедура продължава през м. Януари 2019г.

През 2018г. са публикувани 8 (осем) обяви по чл. 81а от ЗДСл в Портала за мобилност в държавната администрация за следните длъжности:

- Директор дирекция „Обществено здраве“ – 2 бр.;
- Началник отдел „Медицински изследвания“ – 3 бр.;
- Старши експерт в отдел „Медицински изследвания“ – 1 бр.;
- Младши експерт в дирекция „Медицински дейности“ – 1 бр.;
- Юрисконсулт в дирекция „Административно-правно, финансово и стопанско обслужване“ – 1 бр.

В края на 2018г. е изпратена 1 (една) заявка до Дирекция „Бюро по труда“ – Силистра за длъжността главен специалист „касиер-счетоводител“ в дирекция „Административно-правно, финансово и стопанско обслужване“, като събеседването с кандидатите продължава през м. Януари 2019 г.

ДЕЙНОСТИ ПО ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „РЕГИОНИ В РАСТЕЖ“ 2014-2020

I. Проект № BG16RFOP001-4.001-0001-C001 „Подкрепа на развитие на системата за спешна медицинска помощ“

С писмо на главния секретар на МЗ (№ СМП-125/31.10.2016г.) директорите на РЗИ бяха уведомени за подготовката на проектно предложение за кандидатстване с голям инвестиционен проект за подкрепа на спешната медицинска помощ по ОПРР 2014-2020. Със Заповед № РД-01-410/13.12.2016г. министърът на здравеопазването възложи на директорите на РЗИ съдействие на МЗ по изпълнение на необходимите дейности за реализиране на проекта по ОПРР, Приоритен ос 4 „Регионална здравна инфраструктура“.

Проектът има за цел да се постигне модернизация на спешната медицинска помощ в България, чрез строителство, в т.ч. на нови сгради, реконструкция, ремонт, преустройство и подобряване достъпа в 237 обекта на системата за спешна медицинска помощ (34 Спешни отделения, 27 ЦСМП и 170 ФСМП), обзавеждане и оборудване на работните помещения с медицинска апаратура, закупуване на 400 нови линейки оборудвани с медицинска техника и апаратура за оказване на спешна медицинска помощ. Проектът се финансира чрез Европейския фонд за регионално развитие и цели да подобри качеството и достъпността на спешната медицинска помощ в България.

В изпълнение на заповедта бяха извършени множество дейности, касаещи договори за придобиване на имоти, вписване на договорите в Служба по вписвания, данъчна регистрация на новопридобитите имоти, получаване на необходимите скици, ПУП, визи за поректиране, съгласувателни становища от общините и експлоатационните дружества, договори за присъединяване, разрешения за строеж и т.н. По силата на пълномощно от министъра на здравеопазването директорите на РЗИ имаха права да представляват министъра през всички органи и присъединителни експлоатационни дружества, със задача да извършат всички необходими действия за успешната подготовка на проекта, в т.ч. и да заплащат дължимите такси от името и за сметка на МЗ.

Проектът по ОПРР, Приоритен ос 4 „Регионална здравна инфраструктура“ за област Силистра включва 1 Спешно отделение в състава на МБАЛ-Силистра и ЦСМП-Силистра с 4 филиала (ФСМП-Тутракан, ФСМП-Дулово, ФСМП-Главиница и ФСМП-Кайнарджа).

Комисията от МЗ, одобряваща обхвата на строителство и/или строително-ремонтни дейности одобри за област Силистра ново строителство за Спешно отделение и за ФСМП-Кайнарджа, с изготвени инвестиционни проекти. За останалите филиали и за централния офис на ЦСМП-Силистра бяха одобрени строително-ремонтни дейности по изготвени инвестиционни проекти, за всеки поотделно, съобразно условията и придобитата собственост.

В началото на м. юни 2018г. цялата проектна документация беше предадена на директора на РЗИ-Силистра за съгласуване със специализираните държавни контролни органи, общински администрации и експлоатационни дружества. Съгласувателните и присъединителни действия по инвестиционните поректи и необходимото обезпечаване на свързаност към електрозахранване и водоснабдяване продължиха до м.ноември 2018г., когато цялата документация беше върната на МЗ.

В официално съобщение от 13.12.2018г. стана ясно, че Европейската комисия без забележки е одобрила проекта за модернизация на спешната медицинска помощ в България.

Общата стойност на Проект № BG16RFOP001-4.001-0001-C001 „Подкрепа на развитие на системата за спешна медицинска помощ“ с бенефициент МЗ е за 163 897 815, 62лв, от които безвъзмездната финансова помощ се равнява на 163 502 132,68лв.

II. Проект „Изграждане на инфраструктура за предоставяне на здравно-социални грижи за деца с увреждания“

Във връзка с изпълнение на проекта, финансиран по ОПРР 2014-2020 Община Силистра учреди безвъзмездно и безсрочно право на строеж върху урегулиран общински поземлен имот за нуждите на Център за специализирана здравно-социална грижа за деца с увреждания с потребност от постоянни медицински грижи. Центърът ще представлява самостоятелна сграда с РЗП 450м² и прилежащо дворно пространство за обособяване на открита детска площадка с достъп до сградата.

По силата на пълномощно, подписано от министъра на здравеопазването, директорът на РЗИ-Силистра бе упълномощен да представлява министъра пред физически и юридически лица, пред държавни и общински органи, нотариус, контролни, специализирани държавни органи и присъединителни инфраструктурни дружества и други органи и служби на територията на област Силистра за извършване на необходимите действия по придобиване на собственост/вещни права, които ще бъдат включени в реализирането на проекта по ОП „Региони в растеж“ 2014-2020 и да извърши всички съгласувателни действия на проектната документация с експлоатационни дружества, да получи одобрението от главния архитект на общината с подписана виза за проектиране, да сключи предварителни договори за присъединяване към мрежата на техническата инфраструктура (водоснабдяване, канализация, електроразпределение, газификация и др.) и др.

На този етап е изготвена актуална кадастрална скица на поземления имот, получена е скица и виза за проектиране от гл.архитект на община Силистра, предоставени са изходни данни за поректиране от ВиК-Силистра и е сключен предварителен договор за присъединяване към електроразпределителната мрежа. Всички събрани документи са изпратени в МЗ през ноември 2018г.

ДЪРЖАВЕН ЗДРАВЕН КОНТРОЛ НА ОБЕКТИ С ОБЩЕСТВЕНО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ, НА ПРОДУКТИ, СТОКИ И ДЕЙНОСТИ СЪС ЗНАЧЕНИЕ ЗА ЗДРАВЕТО НА ЧОВЕКА И ПРОТИВОЕПИДЕМИЧЕН КОНТРОЛ ПО НАДЗОРА НА ЗАРАЗНИТЕ БОЛЕСТИ

Контрол на обекти: на вписани в публичните регистри 1527 обекта (лечебни заведения, обекти с обществено предназначение, аптеки и дрогерии) през 2018г. са извършени 4144 проверки по текущия и систематичен здравен контрол по ЗЗ, ЗЛЗ и ЗЛПХМ (средно по 2,7 на обект).

Контрол на дейности със значение здравето на човека: през 2018г. са извършени 3287 проверки (на дейности с отпадъци в лечебни заведения, поддържане чистотата на населените места, надзор на ОВП, изпълнение на имунизационния календар, изпълнение на ДДД дейности, съгласуване на седмични разписания, спазване на физиологични норми на хранене и на изискванията за здравословно хранене, наличие на ЛЗК, дейност на службите по трудова медицина, тютюнопушене и др.).

Контрол на продуктите и стоките със значение за здравето на човека: през 2018г. са извършени 778 проверки (бутилирани води, лекарствени и козметични продукти, химични вещества и смеси, детергенти, биоциди, дрехи втора употреба и други по системата RAPEX).

Контрол на факторите на жизнената среда: през 2018г. са извършени 6900 химични, микробиологични, серологични, паразитологични анализи на проби питейни води, бутилирани води, води от плавни басейни, козметични продукти, биоциди и техните разтвори, от външна среда в лечебни заведения за контрол на дезинфекции и за стерилност, профилактични изследвания на деца в детски заведения и др.; 112 измервания на шум по програмата за мониторинг в урбанизираните територии, 156 измервания на ЕМП от източници на нейонизиращи лъчения и 6 измервания на микроклимат и осветеност по заявки на физически и юридически лица. Част от анализите са осъществени от лаборатории на друга РЗИ, според указанието на МЗ и възникналата необходимост, поради липса на медицински кадри и неработеща микробиологична лаборатория.

МЕРКИ ЗА АДМИНИСТРАТИВНА ПРИНУДА

Административно-наказателните мерки от дейността на инспекцията през 2018 г. включват:

- 204 издадени предписания;
- 26 съставените АУАН, от които 24 на физически лица и 2 на юридически лица;
- 30 издадени наказателни постановления, на обща стойност 5150 лева;
- 1 заповед за спиране на част от обект с обществено предназначение (физкултурен салон на училище в с. Окорш).

Пред съдебните органи са обжалвани 2 НП, за които съдът не се е произнесъл окончателно. Доброволно платени в касата на РЗИ-Силистра или по банков път са 16 НП, на обща стойност 1450 лв. (2 НП съставени през 2017г. за 200лв. и 14 НП съставени през 2018г. за 1250лв.)

Изпратени за принудително събиране от НАП са 14 НП, на обща стойност 2800 лв.

Във връзка с дейността по поддържане на регистъра на ООП са издадени 70 заповеди за заличаване на обекти от регистъра (64 от Д ОЗ и 6 от Д НЗБ), в т.ч. 19 заявени от лицата представляващи обектите и 51 по доклад от здравните инспектори в хода на държавния здравен контрол.

СИГНАЛИ, ЖАЛБИ И ПРЕДЛОЖЕНИЯ

През 2018г. служителите от специализираните дирекции в РЗИ-Силистра работиха по 19 жалби и 33 сигнала, относно медицинско обслужване, медицинска експертиза, надзор на заразните болести и здравно-хигиенни неблагоприятия (шум, тютюнопушене, чистота на населени места, дейност на базови станции и др.).

В дирекция НЗБ са извършени проверки по 6 (шест) жалби и сигнали:

- 2 (две) жалби от родители за нарушен сутрешен филтър в детски градини – след извършените проверки се установи, че са неоснователни;
- 1 (един) сигнал от училище за системно опаразитено дете, поради липса на грижа от родителите – проверката установи, че сигналът е основателен и се дадоха препоръки на медицинския специалист от здравния кабинет в училището да съдейства на родителите за справяне и да сезират отдел „Закрила на детето“, при продължаваща липса на грижа;
- 1 (един) сигнал от граждани за натрупани отпадъци на улица в гр. Силистра, постъпила чрез РП-Силистра за съвместна проверка от РЗИ-Силистра и Инспектората на община Силистра и становище по спазване чистотата в населеното място (гр.Силистра, ул. „31-ви полк“) и наличие на риск за живущите – съвместната проверка установи, че сигналът е основателен, като се организира сметоизвозване и крайна дезинфекция и дезинсекция на площадката;
- 1 (една) жалба от жител на кв. Попово, гр. Алфатар за умъртвени кучета – съвместната проверка на РЗИ-Силистра с ОДБХ-Силистра и община Алфатар установи, че жалбата е основателна, а за труповете на умъртвените кучета бяха извозени до хладилната камера за временно съхранение към приюта за бездомни кучета в гр.Силистра;
- 1 (една) жалба от родител за усложнение след извършена манипулация при планова реимунизация срещу туберкулоза на 11 год.дете – проверката и събраните данни констатираха множество нарушения на ОПЛ, жалбата се оказва основателна, а на лекаря (д-р Асан Джелил) беше съставен АУАН по чл. 210 от Закона за здравето.

По всички жалби и сигнали са изготвени доклади и отговори.

В дирекция МД са извършени проверки по 12 жалби и сигнали:

- 3 (три) по чл. 93 от ЗЗ: за отказано болнично лечение (неоснователна), за неудовлетвореност от медицинско обслужване (основателна) и за отказано медицинско обслужване във ФСМП-Тутракан (неоснователна). Изготвени са доклади и отговори до лицата подали жалбите;
- 3 (три) извън чл. 93 от ЗЗ: от лекар (чрез МЗ) за нарушена процедура по регистрация на лечебно заведение (неоснователна), за извършаване на медицински манипулации в

АПМП от лице без медицинска квалификация (неоснователна) и от лекар срещу отказ за регистрация на ЛЗИБМП (неоснователна), тъй като лицето имаше връчен мотивиран отказ за регистрация по чл. 44, ал. 1, т. 3 от ЗЛЗ;

- 6 (шест) сигнала за съдействие от пациенти и техни близки за потребност от специализирана мед.помощ, за необходимост от помощно средство (инвалидна количка), за разглеждане от ТЕЛК в ускорен порядък на лице с увреждане, поради влошено здравословно състояние, потребител на Дом за възрастни с физически увреждания-с.Айдемир, за съдействие на училищно ръководство в случай на дете в риск, поради липса на системна грижа и здравословни проблеми, от директора на ЦСМП-Силистра за необосновани заявки за кръв по спешност от МБАЛ-Тутракан, от началниците на ННО и АГО в МБАЛ-Силистра срещу за новородено недоносено бебе в МБАЛ-Дулово, преведено в тежко увредено състояние след незадоволителни реанимационни действия и без транспортен куввюз. Всичките сигнали имах своята основателност, бяха проверени и бяха предприети съответни действия за съдействие и подкрепа, а събраната преписката по случая с недоносеното бебе беше изпратена в ИАМО.

В дирекция ОЗ са извършени проверки по 11 жалби и 23 сигнали:

- жалбите са свързани със замърсяване с торови маси и наличие на неприятни миризми от отглеждане на голям брой животни (овце, кози и кучета) в регулацията на населено място, чистота и ниски температури в училища, спазване на Регламент № 589/2018 за химикали, по отношение на съдържание на метанол в течност за чистачки, дейност на базова мобилна станция разположена в населено място. След извършените проверки 6 от жалбите са насочени по компетентност към други ведомства, 3 жалбите е установено, че са неоснователни, а 2 – основателни. Изготвени са доклади и отговори;
- 10 сигнала за наднормен шум в жилищната зона на населени места, по системата 112, чрез МЗ, проверени, извършени измервания на проникващ шум и шум в околната среда, издадени 3 предписания за спазване на ограниченията за шум от 23.00 до 07.00 часа, съгласно Закона за защита от шума;
- 13 сигнала за нарушаване забраната за тютюнопушене (чл. 56 от ЗЗ), за един от сигналите при проверката е установено нарушение (основателен) и е съставен АУАН на лицето.

През 2017 г. не са постъпвали сигнали за корупция в РЗИ-Силистра.

АДМИНИСТРАТИВНО ОБСЛУЖВАНЕ НА ГРАЖДАНИТЕ

През 2018г. предоставянето на административни услуги в РЗИ-Силистра беше организирано в 1 фронт-офиса: „Административно обслужване“ и „Регионална картотека на медицинската експертиза“.

През периода са извършени 4990 услуги на граждани по общо 42 вида по Регистъра на услугите, които РЗИ-Силистра предоставя. Административните услуги по вид и брой са както следва:

№ по ред	Наименование на административната услуга по СУНАУ	Брой извършени административни услуги
1	2	3
1	Издаване на служебна бележка за сключване на договор с РЗОК за осъществяване на специализирана извънболнична помощ, при недостатъчност на регистрираните практики	78
2	Издаване на удостоверение за регистриране на лечебните заведения за извънболнична помощ и хосписите и удостоверение за извършване на лечебна дейност в медицинските факултети и факултетите по дентална медицина на висшите медицински училища .	5

3	Издаване на удостоверение при промяна на обстоятелствата на лечебните заведения за извънболнична помощ, хосписите и лечебната дейност в медицинските факултети и факултетите по дентална медицина на висшите медицински училища.	14
4	Заличаване от регистъра на лечебните заведения за извънболнична помощ и хосписите	7
5	Издаване на удостоверение за регистрация на лицата, практикуващи неконвенционални методи за благоприятно въздействие върху индивидуалното здраве	
6	Заличаване от регистъра на лицата, практикуващи неконвенционални методи за благоприятно въздействие върху индивидуалното здраве	
7	Издаване на разрешение за съхранение и продажба на лекарствени продукти от лекари и лекари по дентална медицина	
8	Прекратяване на разрешение за съхранение и продажба на лекарствени продукти от лекари и лекари по дентална медицина	
9	Изготвяне на протокол за извършена проверка във връзка с издаване на лицензия за търговия на едро или дребно и съхраняване на лекарствени продукти, съдържащи наркотични вещества	
10	Издаване на заповеди за откриване, закриване и промяна в обстоятелствата на лекарски консултативни комисии	9
11	Предоставяне на специални рецептурни бланки на лечебни заведения за предписване на лекарствени продукти, съдържащи наркотични вещества	143
12	Предоставяне на специални формуляри на аптеки за поръчка на лекарствени продукти, съдържащи наркотични вещества	7
13	Приемане на молби за освидетелстване и преосвидетелстване от Териториалната експертна лекарска комисия и други във връзка с извършване на медицинската експертиза на работоспособността	2760
14	Вписване в регистъра на обектите с обществено предназначение	83
15	Заличаване от регистъра на обектите с обществено предназначение	21
16	Издаване на удостоверение за съответствие с изискванията на Наредба № 49 от 2010 г. за основните изисквания, на които трябва да отговарят устройството, дейността и вътрешния ред на лечебните заведения за болнична помощ, центровете за психично здраве	2
17	Издаване на заключение, че са спазени здравните изисквания в помещенията за търговия на едро с лекарствени продукти	2
18	Издаване на удостоверение за регистрация на обект за производство на бутилирани натурални минерални, изворни и трапезни води	
19	Заличаване на регистрация на обект за производство на бутилирани натурални минерални, изворни и трапезни води	
20	Издаване на санитарно удостоверение за извършване на дейности с опасни отпадъци от хуманната медицина	
21	Издаване на становище за класифициране на отпадъци	8

22	Издаване на становище за съгласуване на проект/подробен устройствен план	51
23	Издаване на становище за съгласуване на инвестиционен проект	13
24	Издаване на становище по готовността на строежите за въвеждането им в експлоатация	26
25	Издаване на международен сертификат за имунизации	37
26	Издаване на свидетелство за имунизационно състояние	15
27	Издаване на удостоверение за правоспособност за изпълнител на дезинфекции, дезинсекции и дератизации	
28	Издаване на сертификат за здравен контрол или за освобождаване от здравен контрол на кораб	2
29	Издаване на разрешение за дейности по разрушаване или отстраняване на азбест и/или азбестосъдържащи материали от сгради, конструкции, предприятия, инсталации или кораби	
30	Издаване на разрешение за пренасяне на покойници извън страната	
31	Издаване на хигиенно заключение за получаване на разрешение за търговия на дребно с лекарствени продукти в аптека	
32	Издаване на удостоверение за регистрация на дрогерия	
33	Издаване на становище относно готовността за въвеждане в експлоатация на обект с източници на йонизиращи лъчения	
34	Издаване на заповед за възстановяване на дейност или експлоатация на обект с обществено предназначение, вкл. на обект с източници на йонизиращи лъчения	
35	Издаване на становище за унищожаване на лекарства	
36	Извършване на лабораторни анализи и дейности, поискани от физически и юридически лица	159
37	Издаване на заверен препис или допълнителен екземпляр от документ	2
38	Изготвяне на здравна оценка на седмичните учебни разписания на ученици	109
39	Регистрация и заверка на лична здравна книжка	1425
40	Издаване на удостоверение за осигурителен доход (УП 2)	5
41	Издаване на удостоверение за трудов и/или служебен стаж на осигурявани лица (УП 3)	2
42	Предоставяне на достъп до обществена информация	5

През 2018г. не са постъпвали жалби от граждани за лошо отношение или лошо административно обслужване от страна на служителите в инспекцията.

През отчетния период са подадени общо 5 заявления за достъп до обществена информация. На всички заявления е отговорено в регламентирания срок като им е предоставен пълен достъп до обществена информация. Отчет за постъпилите заявления съгласно ЗДОИ е изготвен и публикуван на интернет страницата на РЗИ-Силистра. В съответствие с изискванията на чл. 15, ал. 1от Закона за достъп до обществена информация със заповед №РД-13-1/2.01.2018 г. е одобрен списък на категориите информация, за сферите на дейност на РЗИ-Силистра, подлежащи за публикуване в интернет през 2018 г.

РЗИ поддържа в актуален вид интернет страницата си (www.rzi-silistra.com). Системно информираме гражданите за епидемичната обстановка в областта, за осъществяваната контролна дейност по дирекции, за провежданите мероприятия по профилактиката и

промоцията на здравето и по други актуални теми.

На интернет страницата на инспекцията са публикувани регистрите на лечебните заведения за извънболнична помощ и хосписите, на обектите с обществено предназначение, на дрогериите, на издадените разрешения за съхранение и продажба на лекарствени продукти от лекари и лекари по дентална медицина по Наредба № 5, Регионалният регистър на обектите за бутилиране на натурални минерални, изворни и трапезни води и регистъра на лицата, които практикуват неконвенционални методи за благоприятно въздействие върху индивидуалното здраве, както и списък на аптеките в област Силистра. Същите се актуализират ежемесечно. За улеснение на гражданите е публикуван ред за достъп до публичните регистри, както и описание на тяхното съдържание. Същите бяха актуализирани през годината. Инспекцията поддържа в актуален вид и данните в интернет базирания Административен регистър.

С цел подобряване на административното обслужване са актуализирани процедурите за услугите и образците от документи към тях, както на интернет страницата на РЗИ, така и в каталога, намиращ се във фронт офиса. Последна актуализация е направена през м. декември 2018г.

В РЗИ-Силистра е разработена система за измерване на удовлетвореността на потребителите на административни услуги чрез използване на обратна връзка с тях. Осигурени са различни канали за получаване на обратна връзка:

- анонимни анкетни карти;
- писмени предложения, постъпващи чрез книга за предложения от физически и юридически лица за подобряване на организацията и дейността, ел.поща, факс, лицензирани пощенски оператори, пощенска кутия за мнения, коментари и сигнали за корупция;
- устни предложения, отправени до главния секретар.

През 2018 г. потребителите са използвали само анкетирането като начин за обратна връзка и в РЗИ-Силистра са постъпили 18 анкетни карти. Изготвен е анализ за удовлетвореността на гражданите от административното обслужване, който е публикуван в раздел „Административни услуги“ на електронната страница на инспекцията. Резултатите показват удовлетвореност от страна на клиентите от предоставените услуги и информация, както и от отношението и компетентността на служителите.

Интернет базираните Доклад за състоянието на администрацията и Самооценка на административното обслужване през 2018г. са въведени в срок в поддържаната от Министерски съвет Интегрирана информационна система на държавната администрация.

През 2018г. се обърна особено внимание на антикорупционните мерки в РЗИ-Силистра. Актуализирани бяха Вътрешните правила за прилагане на антикорупционни процедури в РЗИ-Силистра и се разработиха Вътрешни правила за организацията и реда за извършване на проверка на декларациите и за установяване конфликт на интереси. През отчетната година не са постъпвали сигнали за корупционни прояви на служители на инспекцията, сигнали за действия или бездействия, свързани със злоупотреба с власт, лошо управление на държавното имущество или за други незаконосъобразни или нецелесъобразни действия или бездействия на административния орган и длъжностни лица в инспекцията, сигнали за нарушения на Кодекса на поведение на служителите в държавната администрация и Етичния кодекс на служителите на РЗИ-Силистра.

Във връзка с изпълнение на Закона за противодействие на корупцията и отнемане на незаконно придобито имущество, всички служители, заемащи публична длъжност, са подали декларации по чл.35 и същите са публично достъпни при съблюдаване на Закона за защита на личните данни. През 2018г. не са постъпили сигнали за конфликт на интереси.

КВАЛИФИКАЦИЯ И ОБУЧЕНИЕ НА СЛУЖИТЕЛИТЕ

За квалификацията и обучението на служителите през 2018г. беше утвърден План за задължително и специализирано обучение в ИПА и НЦОЗА, т. нар. външна квалификация и План за тематичните семинари в РЗИ-Силистра, т.нар. вътрешна квалификация:

1. Външна квалификация - през 2018 г. при планирани 14 обучения, са проведени 10. Едно от обученията беше отменено от НЦОЗА, поради несформирана група, а другите обученията не са осъществени, поради служебни ангажменти на служителите.

1.1. Реализирани обучения по утвърдения график:

- *Въведение в държавната служба* (участвали М. Андонова, старши експерт, Д. Статева, младши експерт и Ив. Иванова, инспектор в дирекция „ОЗ“);
- *Организация на документооборота в държавната администрация* (М. Огнева, главен специалист в дирекция „АПФСО“);
- *Практически проблеми на административните нарушения и наказания* (за неюристи) - участвали: Ив. Иванова, инспектор в дирекция „ОЗ“ и Ш. Мустанов, инспектор в отдел „ПЕК“, в дирекция „НЗБ“);
- *Измерване и оценка на шум в околната среда. Нормативни документи* (Д. Статева, младши експерт в дирекция „ОЗ“);
- *Актуални аспекти на храненето* (Ив. Иванова, инспектор в дирекция „ОЗ“);
- *Съвременни аспекти на опазване чистотата на водите* (К. Петрова, младши експерт в дирекция „ОЗ“);
- *Хигиенни изисквания към козметичните продукти. Законодателство* (К. Петрова, младши експерт в дирекция „ОЗ“);
- *Политики, стратегии и добри практики за превенция на поведенческите фактори на риска за възникване на хронични незаразни болести* (К. Боранов, младши експерт в дирекция „ОЗ“);
- *Обучение на обучители по проблемите на първичната и вторичната суицидопревенция в училищата* (М. Андонова, старши експерт в дирекция „ОЗ“);
- *Електронна система за събиране на информация за източниците на електромагнитни лъчения, с цел усъвършенстване на контрола на електромагнитната експозиция на населението* (В. Христова, главен експерт в дирекция „ОЗ“).

1.2. Извън утвърдения план са реализирани следните обучения:

- *Европейският регламент за защита на личните данни (GDPR) в сила от 25.05.2018г. Нови задължения за работодателите в качеството на администратори на лични данни* (д-р Т. Начева, директор на РЗИ-Силистра, Ив. Ангелова, главен секретар и Н. Огнев, главен юрисконсулт);
- *Защита на личните данни. Новата правна уредба. Практически решения* (А. Атанасова, главен експерт);
- *Професионален стрес. Разпознаване и превенция* (д-р Ев. Нанева, директор дирекция „МД“);
- *Разработване и внедряване на система за мониторинг, оценка и контрол за изпълнение на Националната стратегия на Р България за интегриране на ромите 2012-2020г.* (Кр. Кръстева, главен експерт в дирекция „ОЗ“);
- *Основни промени в БДС EN ISO/IEC 17025:2018. Подход на ИА БСА за преход* (В. Христова, главен експерт в Д „ОЗ“);
- *Годишна среща на специалистите по ЧР* (М. Огнева, гл. специалист в Д „АПФСО“);
- *Управление на кризи и защита при бедствия* (Ф. Парушева, главен експерт в Д „МД“);
- *Аналитични умения и критично мислене* (д-р Ев. Нанева, директор дирекция „МД“);
- *Практически насоки за привеждане в съответствие с общ регламент за защита на личните данни (GDPR)* - Ив. Ангелова, главен секретар на РЗИ-Силистра).

2. Вътрешна квалификация - във всички дирекции се провеждат тематични семинари по утвърден годишен план. Тематиката на вътрешните обучения е свързана с прилагането на нови или актуализирани нормативни документи или с конкретни специализирани теми, касаещи работата на съответния отдел/дирекция. През 2018 г. са проведени 27 семинара: 1

от главния юрисконсулт по АНД на служителите, 8 в Дирекция „МД”, 6 в Дирекция „НЗБ” и 12 в Дирекция „ОЗ”.

ДЕЙНОСТ НА ДИРЕКЦИЯ „МЕДИЦИНСКИ ДЕЙНОСТИ“

Дирекция „Медицински дейности“ е обезпечена с 11 щатни длъжности, в т.ч. трима лекари - директор на дирекция и двама лекари със специалност (един главен инспектор и един главен експерт), един инспектор и 6 служители с немедицинско образование (четирима главни експерти, един старши експерт, един главен специалист АОИ и един специалист). Към 31.12.2018г. има една незаета длъжност.

През отчетната 2018г. дейността на дирекция „Медицински дейности” беше подчинена на един от основните приоритети в Национална здравна стратегия 2020 – повишаване качеството на медицинското обслужване на населението за справедлива, устойчива и ефективна здравна система, ориентирана към качество и резултати. Спазвайки указанията на МЗ за дейността на РЗИ през 2018г. в дирекцията бяха организирани и осъществени следните дейности:

1.Регистрация на лечебни заведения за извънболнична помощ (ЛЗИП) по Закона за лечебните заведения и контрол по извършената регистрация.

Регистрацията на ЛЗИП се извършва в съответствие с изискванията на Наредбата за водене на регистър на лечебните заведения за извънболнична помощ и хосписите. За отчетния период са постъпили 5 заявления за регистрация на лечебни заведения за извънболнична медицинска помощ. Регистрирани са 5 лечебни заведения за извънболнична помощ – 4 за специализирана медицинска помощ и 1 за първична дентална помощ. По едно заявление за регистрация на лечебно заведение за специализирана медицинска помощ, постъпило предходната година, е издаден мотивиран отказ за регистрация.

За периода са извършени 14 пререгистрации на лечебни заведения за извънболнична помощ поради промяна в обстоятелствата по регистрацията им.

Извършени са 2 проверки по заявления за промяна в обстоятелствата на ЛЗИМП с първоначална регистрация в друга РЗИ. Изготвени и изпратени в срок са докладите от двете проверки до съответните РЗИ по първоначална регистрация.

Заличени от регистъра са 7 ЛЗИП на основание чл.45, ал.1, т.7 (по искане на лечебното заведение).

Във връзка с контрола по извършена регистрация, през годината са реализирани планираните 20 проверки по спазване изискванията на медицински стандарти в лечебни заведения за извънболнична помощ.

Извършени са 6 извънредни проверки във връзка с изискванията към апаратурата с източници на йонизиращи лъчения – 1 в СМДЛ-Контраст и 5 в дентални практики.

Във връзка с доклад от инспектор на отдел „Противоепидемичен контрол“ за констатирани нерегламентирани медицински дейности в с. Сокол, общ. Главиница, беше извършена проверка в здравната служба. При проверката се установи, че медицинският фелдшер, въпреки договора си с кмета на община Главиница, няма договор с ЛЗ по чл. 8 от ЗЛЗ и няма право да извършва медицински дейности в здравната служба. Дейността беше незабавно прекратена, а впоследствие беше сключен договор между фелдшера и ЛЗ по чл.8 от ЗЛЗ със съдействието на РЗИ и кмета на общината.

Информацията за регистрираните лечебни заведения за извънболнична помощ се актуализира ежемесечно на сайта на инспекцията, а на полугодие – се обявява на таблото на РЗИ. Всяко шестмесечие актуализираният регистър на лечебните заведения се изпраща на кметовете на общините в областта, а в края на годината до МЗ и НЦОЗА.

За отчетния период са издадени 78 становища за недостатъчност по чл.81 от Закона за лечебните заведения.

2. Контрол във връзка с издаване на удостоверения за изпълнение на изискванията на наредбата по чл.46, ал.3 от Закона за лечебните заведения, правилника по чл.28а, ал.3

от ЛЗ и на утвърдените медицински стандарти по повод издаване на разрешение за регистрация и във връзка с издадени вече разрешения.

През 2018г. няма подадени заявления за промяна на обстоятелствата в разрешенията за дейност на лечебни заведения за болнична помощ.

Във връзка с текущ контрол по издадени удостоверения за изпълнение на изискванията на наредбата по чл.46, ал.3 от Закона за лечебните заведения, правилника по чл.28а, ал.3 от ЛЗ и на утвърдените медицински стандарти по издадено разрешение за регистрация са реализирани 3 проверки по спазване изискванията на медицински стандарт:

- в отделение по пневмология и фтизиатрия на „МБАЛ-Силистра“АД;
- в отделение по УНГБ на „МБАЛ-Силистра“АД;
- в детско отделение на „МБАЛ-Тутракан“ЕООД.

С Постановление № 269 от 29 ноември 2018г. за структурни промени в системата на здравеопазването Дом за медико-социални грижи-Силистра е закрит, считано от 3 декември 2018г. Съгласно чл.7 от Постановлението, от същата дата се създава Център за комплексно обслужване за деца с увреждания и хронични заболявания-Силистра (ЦКОДУХЗ) към Министерство на здравеопазването.

По повод уведомително писмо със заповед на управителя на „МБАЛ-Дулово“ЕООД за временно преустановяване приема на пациенти в акушеро-гинекологично отделение, детско отделение и отделение по физикална и рехабилитационна медицина, през м. януари бяха дадени препоръки на управителя на лечебното заведение с цел предотвратяване на рисковете за медицинското осигуряване на населението, вследствие преустановяването на основни болнични медицински дейности (спешна родилна помощ, болнична лечебна помощ на деца и бременни) и консултативната медицинска помощ на спешни пациенти по искане на дежурен екип на ФСМП-Дулово, особено в условия на усложнена зимна обстановка.

На 25.01.2018г. беше извършена проверка в отделение по вътрешни болести (ВБ) на МБАЛ-Дулово във връзка с отчетено оперативное сведение в НЦОЗА за II-ро шестмесечие на 2017г. за използваемостта на легловия фонд (отчет „Леглови фонд и неговото използване“ и обяснителната записка от управителя на болницата за отчетена завишена използваемост на леглата с дейности по пневмология за същия период (362%). В обяснителната записка управителят изтъква като причина за завишената използваемост промяната през 2016г. на нивото на компетентност на отделението по ВБ от I-во на II-ро, което според него води до увеличаване броя на преминалите пациенти, както и че голям процент от преминалите пациенти са спешни, без това да е мотивирано обосновано. Към датата на проверката управителят на ЛЗ не беше предоставил в РЗИ-Силистра мотивирана обосновка за необходимостта от промяна на разкритите болнични легла на осн. чл.8б или чл.8в от Наредба 49/2010г.

Съгласно Правилника за устройството, дейността и вътрешния ред (ПУДВР) при издаване на разрешението за дейност (№ МБ-104/21.12.2016г.) лечебното заведение има разкрити 15 болнични легла в отделението по ВБ (от които 3 с дейности по пневмология, 4 с дейности по кардиология, 3 с дейности по ендокринология и 4 непрофилирани).

В деня на проверката беше установено, че в отделението по ВБ има физически налични 17 легла над определените в ПУДВР, т.е. 32 легла, от които 28 заети от пациенти. Нито един от тримата обявени по редовен график лекари в отделението не беше на работа. Проверени бяха ИЗ на всички пациенти с белодробни заболявания, хоспитализирани в отделението през 2017г. (общо 267 пациента), от което стана ясно, че само 4 от тях са били от други области и 11 от други общини, т.е. твърдението, че една от причините за високата използваемост в отделението е, че в него се лекуват много пациенти от други общини и области, не отговаряше на фактически установените обстоятелства. След проверката управителят изпрати в РЗИ-Силистра коригиран график на лекарите в отделението по ВБ, в който липсващите по време на проверката лекари бяха с променен работен график, официално оправдаващ отсъствието им, като същевременно управителят не беше осигурил заместващи лекари на нито един от тях.

На 14.02.2018г. беше осъществена проверка в отделението по ВБ и отделение по акушерство и гинекология (АГО) във връзка с изискването за осигуреност на ЛЗ с

медицински специалисти на трудов договор. Повод за проверката беше уведомително писмо от управителя, че временно преустановява приема на пациенти по КП „Раждане“ поради платен отпуск на началника на АГО, като за същото време началникът ще бъде заместван от лекар-консултант по граждански договор. В деня на проверката беше установено, че в отделение по ВБ има физически налични 17 легла над определените в ПУДВР, т.е. 32 легла, от които 29 заети от пациенти. Нито един от двамата обявени по редовен график лекари в отделението по ВБ не беше на работа. В АГО обявеният по редовен график лекар също отсъстваше. Лекарят-консултант заместваше началника на АГО по граждански договор, без в него да са регламентирани и възложени права и задължения, свързани с компетентностите за заемане на длъжността „началник на АГО“. На лечебното заведение бяха дадени препоръки във връзка с изискването за 24-часова осигуреност на лечебното заведение.

На 20.03.2018г. беше осъществена проверка в отделение по ВБ относно изпълнението на показателя „минимален обем дейност“, съобразно II-ро ниво на медицински стандарт „Вътрешни болести“ (съгласно чл.19, ал. 2 от Наредба №49/2010г.), във връзка с издадено разрешение за лечебна дейност № МБ-104/21.12.2016г. В деня на проверката в отделението по ВБ бяха хоспитализирани 11 пациента при разкрити 15 болнични легла и фактически налични 32.). При проверката беше констатирано, че е изпълнено изискването за минимален обем дейност за II-ро ниво по медицинския стандарт „Вътрешни болести“ - за периода 01.01.2017г.–31.12.2017г. отчетената използваемост е 124 % върху 15 легла.

Предвид отчетената използваемост за 2017г., за м.януари и м.февруари 2018г. (табл.2), установените фактически обстоятелства по време на предходните проверки, както и във връзка с чл.20, ал.2, т.2б и ал.3 от Наредба №49/2010г., на 22.03.2018г. на управителя на ЛЗ бяха дадени указания с писмо изх.№ МД-29-1717 да приведе в съответствие броя на използваните легла в отделението по ВБ и АГО съобразно определените по вид и брой в ПУДВР на ЛЗ при издаване на разрешението за дейност, както и да въведе ред за планов прием на пациентите, когато това не създава риск от влошаване на състоянието им. С писмо от 27.03.2018г. управителят уведоми РЗИ-Силистра, че „хоспитализацията на пациентите с белодробни заболявания в отделение по ВБ и тези в АГО е спешна, приемът им се извършва незабавно и не могат да се включат в листа за планов прием“, без ясна аргументация за наложителната спешност при хоспитализацията на всички пациенти.

От предоставения на 21.06.2018г. правилник МБАЛ-Дулово (актуализиран със заповед №32/14.06.2018г.) стана ясно, че управителят е разпоредил вътрешно разместване в броя на леглата в съответните отделения – в отделение по ВБ, общо 15 легла, разпределени: легла по вътрешни болести – 1 легло (от 4 на 1 легло), по пневмология – 7 легла (от 3 на 7 легла), по ендокринология – 3 легла (от 4 на 3 легла), по кардиология - 4 легла, и – в АГО, общо 10 легла, разпределени: родилни легла– 2 (от 4 на 2 легла), гинекологични – 6 легла (от 2 на 6 легла), неонатологични – 2 легла (от 4 на 2 легла). Същевременно за 2018г. ЛЗ има договор с РЗОК за следния брой легла, с които да се осигури изпълнението на този договор: в отделение по ВБ, общо 13 легла, разпределени като: легла по вътрешни болести – 2, легла по пневмология – 3, легла по ендокринология – 4, легла по кардиология - 4, в АГО общо 10 легла, разпределени: акушерогинекологични легла – 6 и неонатологични легла – 4, от което следва, че с актуализирания ПУДВР лечебното заведение не може да осигури дейността по договор с РЗОК-Силистра за леглата по неонатология, ендокринология и родилни.

На 04.07.2018г. от МБАЛ-Дулово постъпиха справки за използваемостта на легловия фонд на лечебното заведение за м. юни 2018г., за второ тримесечие на 2018г. и за първо шестмесечие на 2018г. И в трите справки леглата по ПУДВР в отделението по ВБ и в АГО отново са с различен брой. Впоследствие стана ясно, че ЛЗ изготвя справка към НЦОЗА по указания, дадени от НЦОЗА, т.е. работи не с брой легла по ПУДВР, а със среден брой легла, тъй като НЦОЗА работи с показателя „среден брой легла“. Това е допустимо, но само в случаите, когато лечебното заведение промени броя на леглата в ПУДВР съгласно чл.8б и чл.8в от Наредба 49/2010г. През 2018г. обаче управителят на МБАЛ-Дулово не е заявявал промяна в броя на леглата на горното основание, въпреки че многократно е информиран за необходимостта да приведе в съответствие броя на използваните легла в ЛЗ, съобразно определените по вид и брой в ПУДВР на ЛЗ при издаване на разрешението за дейност или

да мотивира необходимостта от промяна на леглата в ПУДВР съгласно чл.8б и чл.8в от Наредба №49/2010г. В справката, подавана към РЗОК-Силистра леглата в отделенията по ВБ и АГО са подавани по указания на РЗОК-Силистра, а не съобразно определените по Областна здравна карта.

От гореизложените факти могат да се направят следните две заключения:

Заключение (от общото към частното): проблемът с отчитаната от МБАЛ-Дулово използваемост на легловия фонд ще продължи да съществува *по отношение на високи стойности*, надвишаващи 100%, респ. 365 дни, докато управителят не обоснове свръххоспитализацията на пациентите, което налага необходимостта от промяна на леглата (съгласно чл.8б и чл.8в от Наредба №49/2010г.) или, ако това не е възможно – да въведе листа за планов прием в случаите, когато това не създава риск от влошаване на състоянието им и не нарушава качеството им на живот, за да става хоспитализацията на пациентите планово.

Заключение (от частното към общото): причина за *некоректното отчитане* на този показател е липсата на единен статистически подход на НЦОЗА и НЗОК при определяне използваемостта на легловия фонд на лечебните заведения за болнична помощ. В условията на настоящата пазарна икономика за лечебните заведения, е важно да се намери единен работещ модел за отчитане на използваемостта на легловия фонд - и като основен здравен индикатор (отчитан от НЦОЗА) за ефективната дейност на болниците, и като основен финансов показател (отчитан от НЗОК), свързан с оцеляването на болниците. Въпреки самостоятелността на двете институции (НЗОК и НЦОЗА), следва да има корелация при отчитането на тези показатели, така че лечебните заведения да могат да прилагат без противоречие и нормативната уредба (Наредба №49/2010г.), т.е. леглата, определени по видове медицински дейности в ПУДВР трябва да са в еднотипни отчетни форми при отчетите, подавани към НЗОК и НЦОЗА, като РЗОК-Силистра следва да се съобразява с определените по областна здравна карта легла за всяка болница от област Силистра.

3. Уведомяване на Изпълнителна агенция „Медицински одит” за случаи на нарушения на медицинските стандарти, констатирани при изпълнение на правомощията на РЗИ. –

Във връзка с докладван случай от началника на АГО и началника на ННО в МБАЛ-Силистра за новородено недоносено дете с ниско тегло, преведено в ННО на МБАЛ-Силистра от МБАЛ-Дулово в тежко увредено състояние, служители от дирекцията извършиха проверка и подготвиха преписката за ИА МО поради необходимостта от професионална медицинска експертиза относно преценката на факти и предвидими обстоятелства с предотвратими последици.

4. Регистрация на лица, упражняващи неконвенционални методи за благоприятно въздействие върху индивидуалното здраве и контрол върху дейността им.

Към 31.12.2018г. не са извършени вписвания в регистъра, поради липса на постъпили заявления.

5. Издаване на разрешения за съхранението и продажбата на лекарствени продукти от лекари и лекари по дентална медицина, съгласно Наредба № 5 от 2011г. за условията и реда за получаване на разрешение за съхранение и продажба на лекарствени продукти от лекари и лекари по дентална медицина и снабдяването им с лекарствени продукти.

През 2018г. на територията на област Силистра са работили само 3-ма семейни лекари с разрешение за съхранение и продажба на лекарствени продукти в населени места без разкрити аптеки, които през годината са проверени по Наредба № 5 от 2011г.

Осъществени са и 3 планирани проверки на лекари, които нямат разрешение по наредбата. При проверките не са констатирани нарушения.

Във връзка с постъпило заявление от общопрактикуващ лекар през м. декември е издадено разрешение по Наредба №5/06.07.2011г. за съхранение и продажба на лекарствени продукти от лекари и лекари по дентална медицина след проверка за изпълнение на

изискванията по чл.4, ал.2 от Наредбата. За издаденото разрешение своевременно е уведомена ИАЛ.

6.Организиране и контрол по медицинската експертиза и на регионалната картотека на медицинската експертиза (РКМЕ).

6.1.Организация и контрол на експертизата на временната неработоспособност.

На основание чл.104, ал.1 от Закона за здравето и в съответствие с изискванията на чл.6 от ПУОРОМЕРКМЕ през януари 2018г. бяха изготвени проектопредложения за 6 заповеди за определяне на съставите на лекарски консултативни комисии, след преценка за възможностите на лечебните заведения за изграждане на ЛКК във връзка с кадровия им капацитет. През годината бяха изготвени 3 проектопредложения за заповеди за промяна в състава на изградените ЛКК.

Регионалният съвет за контрол върху актовете, издадени от органите за експертиза на временната неработоспособност (РС) е създаден на основание чл.111, ал.1 от Закона за здравето. В състава му влизат двама представители на РЗИ-Силистра и по един представител на РЗОК-Силистра и ТП на НОИ-Силистра. През годината РС работи по предварително съгласуван и утвърден от директора на РЗИ-Силистра план за контрол върху актовете за временна неработоспособност. Извършени са съвместни 33 проверки на лечебни заведения – 16 проверки на семейни лекари и 17 проверки на ЛКК (12 от тях са в лечебни заведения за болнична помощ и 5 в лечебни заведения за извънболнична медицинска помощ). Три от тези проверки са насочени:

- През м.април беше извършена една насочена проверка на специализирана ЛКК по ортопедия в МЦ-Силистра за болничен лист, издаден в нарушение на разпоредбите на НМЕ. Във връзка с това беше проведена работна среща с експерти по контрола на временна неработоспособност от ТП на НОИ-Силистра, на която бяха обсъдени начините за взаимодействие и координация във връзка с обмен на документи за осъществяване на своевременен контрол на експертните решения за продължаване на временната неработоспособност, издадени от ТЕЛК.

- През м.април беше извършена проверка от РС на ОПЛ по повод жалба от работодател (директора на ЦСМП). При проверката се установи, че не е спазено изискването на чл.8, ал. 1 от НМЕ за вписване в графа „бележки” на броя работодатели, за които е издаден болничният лист. РС констатира, че пропускът се дължи на несвоевременно съобщаване от страна на пациента за втори работодател. За същия период е издаден болничен лист за минало време, като се счита, че не са настъпили правни, административни и финансови последици за ТП на НОИ-Силистра.

- По повод обжалван болничен лист, издаден от ОПЛ, през м.ноември беше извършена насочена проверка от РС в амбулаторията на общопрактикуващ лекар. Във връзка с това и след разглеждане и обсъждане на фактологията в изписването на диагнозите се взе решение, че сериозните пропуски в знанията на общопрактикуващите лекари по отношение експертизата на работоспособността налагат идея за организиране на методична среща на семейните лекари с председателите на ТЕЛК, ЛКК, експерти от НОИ и РЗИ.

През 2018г. РС е провел общо 32 заседания, отразени в протоколи. Разгледани са общо 45 болнични листове, издадени в нарушение на Наредбата за медицинската експертиза, които са отправени към ЛКК или ТЕЛК. Прави впечатление, че броят на издадените в нарушение на наредбата болнични листове е намалял почти 3 пъти спрямо 2017г. (141 болнични листове, разгледани на 87 заседания през 2017г.).

При изготвената справка за допуснатите нарушения, вследствие на които болничните листове са обжалвани от страна на заинтересованите страни (НОИ, работодатели, осигурени лица) се установи, че най-често допусканите грешки от ОПЛ и специалистите са на осн. чл.13, ал.1 и ал.2 във връзка с чл. 6, ал. 5 (*болничен лист за временна неработоспособност се издава на осигурено лице еднолично от лекуващия лекар до 14 дни непрекъснато за едно или повече заболявания, но не повече от 40 дни, с прекъсване в рамките на една календарна година; неработните дни, както и ползването на друг законоустановен отпуск не прекъсват временната неработоспособност*) – общо 10 б.л., и на осн. чл.12, т. 5 (*не се издава болничен лист за временна неработоспособност за гледане на лице с трайно намалена*

работоспособност/вид и степен на увреждане, на което е определена чужда помощ, с изключение на децата до 16-годишна възраст с определен вид и степен на увреждане) – общо 8 б.л. Има и 4 б.л., обжалвани на осн. чл.13, ал.1 и ал.2; 4 б.л., обжалвани на осн. чл.12, т. 6 и 2 б.л., обжалвани на осн. чл.13, ал.2.

Най-много обжалвани болнични листове, издадени от ЛКК има на осн. чл.12, т.6 (не се издава болничен лист за временна неработоспособност за заболяване, за което ТЕЛК/НЕЛК е определила 50 и над 50 на сто трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане) – общо 7 б.л., и на осн. чл.12, т.5 – само 2 б.л. Има още три издадени от ЛКК болнични, които са обжалвани на други основания от НМЕ или ПУОРОМЕРКМЕ.

Това налага следните изводи с вероятните причини за допуснатите грешки при общите правила за издаване на болнични листове:

- ОПЛ и специалистите вече са наясно относно продължителността на еднолично издавания от тях болничен лист, но все още има такива, които не са наясно, че болничен лист не се прекъсва от неработни дни (почивни или отпуск). Грешките, които се допускаха през 2017г. от ОПЛ и специалистите на горното основание (37 б.л. от ОПЛ и специалисти, обжалвани през 2017г. на осн. чл. 13, ал.1 и само 2 обжалвани б.л. на същото основание през 2018г.) вече не се мултиплицират на ниво ЛКК (33 б.л. от ЛКК обжалвани през 2017г. на осн. чл.6, ал.4 и само 1 през 2018г.). За тези очевидни резултати (количествени и качествени) със сигурност допринесе целогодишният планиран и насочен контрол от страна на РЗИ, а също и срещите с експерти на НОИ за обединяване на общи усилия за недопускане на грешки.

- Все още липсва достатъчно взискателност от страна на ОПЛ, специалистите и ЛКК да изискват от пациента информация относно наличие или не на ЕР за заболяването, за което издават болничен лист. А това обстоятелство е от особена значимост и за качеството, и за обективността на медицинската експертиза. Предполага се с голяма вероятност, че в някои случаи (болнични листове, издадени от ОЛКК) причината може би е преглед само по документи, при което липсва прекият контакт с пациента и възможността да се изясни наличието или не на ЕР, във връзка с което ОЛКК издава б.л. и попада в нарушение на чл.12, т.6.

Четири от всички обжалвани болнични листове са постъпили от името на работодатели (ИА по рибарство и аквакултури-Бургас, Технополис-София, ЦСМП-Силистра, Органик Ленд корпорейшън-с.Калипетрово) за установяване основателността на издадените болнични листове. По 2 от жалбите на работодателите (ИА по рибарство и аквакултури-Бургас и ЦСМП-Силистра) и 1 от жалбите, постъпили от ТП на НОИ (срещу б.л. от д-р Куртев) са извършени насочени ефективни проверки от РС (на ОПЛ,СЛКК по Ортопедия в МЦ-Силистра), описани по-горе.

6.2.Организация на експертизата на трайната неработоспособност.

Организацията на експертизата на трайната неработоспособност се урежда с Правилник за устройството и организацията на работа на органите на медицинската експертиза и на регионалните картотеки на медицинската експертиза.

През 2018г. в РКМЕ са приети и обработени 2760 заявления за явяване пред ТЕЛК, със 174 заявления повече от 2017г. Обработените медицински експертни досиета за служебно преосвидетелстване са 2616, с 449 по-малко от предходната година. Проверени и заверени са 5047 експертни решения постановени от ТЕЛК (със 785 по-малко от 2017г.), от тях 108 са обжалвани пред НЕЛК (112 обжалвани през 2017г.).

През отчетния период са изпратени 5047 експертни решения до заинтересованите страни – работодатели, НОИ, АСП и др.

Проведена беше планираната за първото полугодие работна среща с председателите на двата състава на ТЕЛК към МБАЛ-Силистра във връзка с подобряване качеството на експертизата.

Във връзка с настъпилите промените в 33, ПУОРОМЕРКМЕ (27.07.2018г.) и НМЕ (03.08.2018г.) всички лечебни заведения с разкрити ЛКК и ТЕЛК бяха своевременно информирани и указвани методично по писма на МЗ и НЕЛК.

През м.септември беше проведена работна среща с представители на органите на медицинската експертиза и АСП във връзка с изменение и допълнение на правилника за прилагане на ЗИХУ.

По повод постъпила жалба(чрез НЕЛК) от лице с увреждане беше извършена проверка и оказано съдействие за частична експертиза и преценка за необходимост от помощно средство (акумулаторна инвалидна количка).

По повод друг постъпил сигнал от лице с увреждане (чрез Президентството) беше извършена проверка на място в Дом за възрастни хора с увреждания и оказано съдействие за разглеждане на заявлението му за преосвидетелстване поради влошено здравословно състояние, в ускорен порядък от ТЕЛК.

Служител от дирекцията участва в работна среща с представители на МЗ, НЕЛК и председатели на ТЕЛК от всички области, на която бяха обсъдени качеството на медицинската експертиза, промените в НМЕ и ПУОРОМЕРКМЕ и проблеми от организационен характер. След срещата разгледаните въпроси и отправни точки бяха обсъдени подробно в дирекция „Медицински дейности“ с оглед оптимизиране дейността и комуникацията с ТЕЛК и ЛКК.

Във връзка с промените и указанията на МЗ и НЕЛК по прилагането на ПУОРОМЕРКМЕ и НМЕ беше проведена работна среща с председателите на ТЕЛК и лекарите от ТП на НОИ-Силистра.

По повод сигнали от ОД на МВР-Силистра за издадени от общопрактикуващи лекари документи с невярно съдържание (удостоверения за здравословно състояние на водач/кандидат за придобиване на правоспособност за управление на моторно превозно средство в нарушение на Наредба№3 от 11 май 2011г.) беше подготвено и изпратено писмо до МЗ с представяне на проблема и молба за указания по прилагането и контрола на Наредба №3/2011г.

През 2018г. НЦОЗА предостави обработени данни за 2017г. за първичната инвалидност на 10 000 души население по области във възрастовите групи до 16 г. и над 16г.

Общият брой на първично инвалидизирани лица над 16г. (вкл. и тези до 50%) в област Силистра е 1280 - 135 на 10 000 души население над 16г.). Този показател продължава да е доста над средния за страната (88 на 10 000 души население над 16г.) и по него област Силистра се нарежда на трето място (след Видин и Враца). Тревожен факт е, че 85% от всички първично инвалидизирани възрастни са с инвалидност над 50% (1087 души), което е 114 на 10 000 души възрастно население. При стойност на средния показател за страната 75 на 10 000 души възрастно население и сравнено с другите области, този показател поставя област Силистра отново на трето място в страната (след Видин и Враца). Структурообразуващи групи заболявания по причини за първично инвалидизирани възрастни са мозъчен инфаркт, стенокардия, хипертонична болест на сърцето, сърдечна недостатъчност, хронична исхемична болест, диабет – тежка патология, предизвикана от социално значими и предотвратими заболявания. С особено голяма тежест (относителна стойност) са първите три групи заболявания - мозъчен инфаркт, стенокардия и хронична исхемична болест, като почти всички първично инвалидизирани лица от тези групи са с инвалидност над 50%.

Общият брой първично инвалидизирани лица до 16г. (вкл. и тези до 50%) в областта е 52 (32 на 10 000 души детско население), като този показател е под средния за страната (38 на 10 000 души детско население). Повече от половината от тези деца (35 случая) са с инвалидност над 50% (22 на 10 000 души детско население), което е под средния показател за страната (30 на 10 000 души детско население). Структурообразуващи групи заболявания по причини за първично инвалидизирани деца са: вродени аномалии, деформации и хромозомни аберации – 15 случая; психични и поведенчески разстройства – 10 случая; болести на нервната система – 7 случая, от които 6 с епилепсия и 1 с ДЦП; болести на костно-мускулната система – 7 случая. С най-голяма тежест за инвалидизирани над 50% деца са вродените аномалии, деформации и хромозомни аберации (15 от общо 20 деца).

6.3.Архивиране на МЕД и актуализиране на архива в съответствие с чл. 61 от ПУОРОМЕРКМЕ.

През 2018г. успешно се прилага разработената Процедура за определяне реда за предаване на наследниците, архивиране в държавния архив или унищожаване на медицинските експертни досиета след изтичане сроковете за съхранение в РКМЕ на РЗИ Силистра. Предмет на процедурата са медицинските експертни досиета (МЕД):

1. на лицата с определена степен на трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане, за които съгласно чл. 61 от ПУОРОМЕРКМЕ е изтекъл срокът за съхранение от 40 години от последното експертно решение;
2. на лицата, на които не е определен процент трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане, за които съгласно чл. 61 от ПУОРОМЕРКМЕ е изтекъл срокът за съхранение от 5 години от създаването им;
3. на починали лица с определена степен на трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане, съобщени от НОИ.

Процедурата е разработена при спазване на чл.27, ал.1 и чл.28, ал.3 от Закона за здравето (ЗЗ); чл.61 от Правилник за устройството и организацията на работа на органите на медицинската експертиза и на регионалните картотеки на медицинските експертизи (ПУОРОМЕРКМЕ).; чл.48 и чл.50 от Закона за националния архивен фонд (ЗНАФ). чл.28, ал.1 от Закон за защита на личните данни (ЗЗЛД).

През 2018г. 77 досиета са предадени на близките, а 752 МЕД са предадени с протоколи за унищожаване.

6.4.Миграция на данни в РКМЕ и ТЕЛК от съществуващи системи в Единната информационна система на медицинската експертиза

С Писмо № 16-00-57/22.08.2018г. Министерство на здравеопазването възложи задача по зареждане на данни в Единната информационна система на медицинската експертиза (ЕИСМЕ) от базите данни на информационни системи, работещи преди внедряване на ЕИСМЕ. Служители от дирекцията бяха оторизирани по организацията и изпълнението на задачите по осигуряването на данните за предстоящата трансформация и зареждане в ЕИСМЕ. В указания срок информацията беше окомплектована по процедура и изпратена с писмо с изх.№ 16-00-57/28.08.2018г., заедно със:

1. Защитен плик от РЗИ-Силистра, който съдържа:
  - базата данни от софтуерен продукт КМЕД+ на технически носители (2 броя);
  - разпечатка на съдържанието на директорията, от която са взети записаните файлове;
  - разпечатка на съдържанието на директорията на флаш-паметта;
  - декларация за неизвършване на интервенция (промяна, изтриване или добавяне) на данни в изходната база данни или нейното копие върху флаш-паметта - 2 броя декларации (от двамата служители, определени със заповед на директора на РЗИ-Силистра да участват в процедурата).
2. Защитен плик от ТЕЛК II състав към МБАЛ-Силистра с приемо-предавателен протокол към него (при получаването му в РЗИ-Силистра не е установена нарушена цялост на плика).
3. Обяснение от д-р Даниела Костадинова, изпълнителен директор на „МБАЛ-Силистра“АД, за причините, поради които не предоставя данни от ТЕЛК I състав за периоди преди внедряването на ЕИСМЕ.
4. Приемо-предавателен протокол, съставен в 2 (два) еднообразни екземпляра, подписани от оторизиран служител на РЗИ-Силистра, от които един за РЗИ-Силистра и един за Министерство на здравеопазването.

7. Проверки по чл.93 от ЗЗ по жалби и сигнали при нарушаване правата на пациентите или при спорове, свързани с медицинското обслужване.

При осъществяване на контрол за гарантиране правата на пациентите през годината бяха извършени проверки по следните жалби и сигнали:

Жалби по чл.93, ал.2 от ЗЗ:

- от Бетина Цветкова за отказано лечение на Руска Неделчева (неоснователна). Установи се, че за посочения период медицинска помощ не е отказвана.
- от Димитър Димитров за неудовлетвореност от медицинското обслужване в отделение по урология на МБАЛ-Силистра поради назначено допълнително лабораторно изследване,

което не попада в обхвата на задължителните клиничко-лабораторни изследвания по клиничната пътека, по която е приет (основателна). За резултата от проверката е уведомен изпълнителният директор на болницата за предприемане на необходимите мерки, съобразно своите правомощия.

- от Йорданка Стойкова за отказано медицинско обслужване във ФСМП-Тутракан при самоопределяне на ухапване от кърлеж като животозастрашаващо състояние (неоснователна).

Жалби извън чл.93., ал.2 от ЗЗ:

- от Д-р Айлин Исмаил (чрез МЗ) за нарушена процедура по регистрация на лечебно заведение за специализирана медицинска помощ по физикална и рехабилитационна медицина, завършила с мотивиран отказ (неоснователна).

- от Марийка Чернева за извършвани медицински манипулации в амбулатория за първична медицинска помощ от лице без медицинска квалификация (неоснователна).

- от Д-р Айлин (лично) за издаване на удостоверение за регистрация на лечебно заведение за специализирана медицинска помощ по физикална и рехабилитационна медицина по приключила процедура (неоснователна).

Сигнали:

- от Турхан Кямилов (лице с увреждане) относно заявени потребности от оказване на специализирана медицинска помощ. След извършване на проверка на място (при пациента) и проучване на възможностите за специфично лечение в България и чужбина, лицето е информирано.

- от Йордан Димитров (лице с увреждане) за съдействие при предоставяне на помощно средство (инвалидна количка). Оказано своевременно съдействие след извършена проверка.

- от д-р Е. Василев, директор на ЦСМП за необосновани заявки за доставка на кръв по спешност за пациенти от МБАЛ-Тутракан. След проверка се установи, че сигналът е неоснователен по отношение наложителността от транспорт на кръв за спешно кръвопреливане и основателен по отношение на дефицита на спешни мобилни екипи.

- от Румен Славов (лице с увреждане) за съдействие при разглеждане в ускорен порядък от ТЕЛК на заявлението му за преосвидетелстване поради влошено здравословно състояние). Оказано е своевременно съдействие след извършена проверка в Дом за възрастни с физически увреждания в с. Айдемир, общ. Силистра.

- от директора на СОУ "Никола Йонков Вапцаров" за съдействие във връзка с Правилника за прилагане на закона за закрила на детето. Оказано е съдействие на място.

- от началниците на отделенията по неонатология и акушерство и гинекология в МБАЛ-Силистра за новородено недоносено дете в МБАЛ-Дулово, преведено в тежко увредено състояние в МБАЛ-Силистра (по сигнала е извършена проверка и преписката е насочена към ИА МО).

8. Събиране и анализиране на информация, свързана с разходването на публични средства в лечебните и здравните заведения на територията на областта и осъществяване на контрол по спазването на Методиката за субсидиране на лечебни заведения със средства от бюджета на МЗ.

Методиката за субсидиране на ЛЗБП за 2018г. е утвърдена със Заповед № РД-01-93/29.03.2018г. на министъра на здравеопазването. И трите ЛЗБП в областта бяха финансирани през годината от МЗ за медицински дейности по Методиката за субсидиране.

Съгласно нормативните изисквания на МЗ експерти на дирекция „МД” извършваха ежемесечен и тримесечен контрол на ЛЗБП. През годината в РЗИ са приети, проверени и изпратени в НЦОЗА в срок 45 отчета (месечни и тримесечни електронни отчети) от ЛЗБП. През отчетния период са извършени общо 21 проверки на място в трите болници – по 1 на всяко примесечие в трите болници и ежемесечна проверка в МСО на МБАЛ-Силистра. За проверките са изготвени констативни протоколи и доклад до директора на РЗИ.

Осъществени са 3 работни срещи за оказване на методична помощ на лечебните заведения по Методиката за субсидиране.

Служител от дирекцията участва в семинар по двугодишното споразумение за сътрудничество между СЗО и МЗ (2018-2019) с обучение, свързано с контрола на базата

данни във формата за отчитане на пациенти с туберкуозна инфекция (дейност, субсидирана по Методиката). Всички обсъдени проблеми на срещата, вкл. и пропуски от други РЗИ, бяха разгледани в дирекцията с оглед недопускане на грешки при контрола.

9. Контрол на спазването на нормативните изисквания към формата, съдържанието, условията и реда за използване, обработка, анализ, съхраняване и предоставяне на медицинска документация от лечебните заведения и медицинските специалисти.

През годината са реализирани планираните 40 проверки по чл.27 и чл.28 от ЗЗ и по чл.4, ал.4 от Наредбата за медицинските критерии и реда за установяване на смърт.

За извършените проверки по статистическата отчетност в лечебните заведения на територията на областта са изготвени протоколи.

Във връзка с констатациите по чл.4, ал.4 от Наредбата за медицинските критерии и реда за установяване на смърт, дадените препоръки по време на проверките и напомнителни прозвънявания на ОПЛ в случай на забавяне, отчетността на ЛЗ в РЗИ е регулярна, а регистрацията на съобщенията за смърт е своевременна.

10. Издаване на актове за установяване на нарушения и наказателни постановления по чл.50, 51 и 53 от Закона за кръвта, кръводаряването и кръвопреливането и представяне информация за издадените наказателни постановления на Изпълнителната агенция по лекарствата.

За 2018г. са извършени планираните 4 проверки по чл.50, чл.51 и чл.53 от Закона за кръвта, кръводаряването и кръвопреливането в Отделение по трансфузионна хематология в МБАЛ-Силистра”АД. Нарушения не са констатирани.

11. Участие в актуализирането на областна здравна карта.

През м. февруари беше изготвен проект на ОЗК за област Силистра. Във връзка с това беше събрана, обработена и анализирана необходимата информация за разработване на макета с данни за потребностите от болнични легла по видове дейности и нива на обслужване и от лекари-специалисти, в т.ч. необходим брой по специалности за извънболничната помощ, от медицински специалисти по здравни грижи, определяне на потребността от болнични легла за продължително лечение и за рехабилитация. Представено беше състоянието и потребностите на лечебната мрежа съгласно указанието на МЗ и разписаните критерии за брой легла, лекари и здравни кадри, с цел обезпечаване на лечебната мрежа в областта. Във връзка с представянето и приемането на проекта на ОЗК за област Силистра бяха проведени две заседания на Областната комисия в Областна администрация.

Във връзка с корекции по предложенията на публикуваната ОЗК 2018г. беше проведено последващо заседание на областната комисия по изработване на ОЗК. Предложенията бяха предварително обсъдени и анализирани в дирекция „Медицински дейности“ и докладвани на областния управител и на Областната комисия. Съвместно с областна администрация беше изготвено писмо до МЗ с предложения за корекция в публикувания за обсъждане проект на НЗК

Служители на дирекцията участваха в работна среща с представители на РЗОК за извършване преценка относно възможността за сключване на договори с лечебни заведения за болнична помощ. За всяко ЛЗБП бяха съставени протоколи с резултат от проверките и заключение.

12. Съвместно със звената за социалното подпомагане в общините, осъществяване на дейности по Закона за закрила на детето и по други нормативни актове, във връзка с т.31 „Дейности, свързани с детското здравеопазване“, съгласно Указание на МЗ за планиране и отчитане на дейностите на дирекция „Медицински дейности“:

- ежемесечно събиране и обработка на актуална информация за състоянието на детската смъртност - обобщената информация е изпращана своевременно в НЦОЗА всяко шестмесечие.

- проверки за всяко съобщено починало и мъртвородено дете - през 2018г. са извършени 6 проверки във връзка с починали и мъртвородени деца.

- събиране, проверка и обработка на информация от трите ЛЗБП, относно случаи на новородени деца на територията на региона, припознати от лица с чуждо или двойно гражданство, в изпълнение на „Стратегия за борба с трафика на хора”.
- представяне на ежемесечна обобщена информация в МЗ по чл.54/ПМС 380 от 29.12.2015г. (натурални показатели за делегираните от държавата дейности във функция „Здравеопазване“) от общините за броя на децата в самостоятелните детските ясли и децата в в яслените групи на детските градини, броя на децата, ползващи детски кухни и броя на здравните медиатори в областта.
- представяне на отчети по Наредба №2/2005г. за лечение на чужди граждани всяко тримесечие към НЦОЗА.
- ежемесечно обработване на събраните от трите болници сведения за пациенти, отговарящи на изискванията по ПМС 17/2007г. и представяне в НЦОЗА.
- заседания на Регионалния съвет по осиновяване към РДСП – през отчетния период са реализирани 45 конфиденциални заседания.
- извършена е проверка в ДМСГД-Силистра във връзка с материално-техническата база и санитарно-хигиенното състояние съгл. Наредба № 49/18.10.2010г., разработените и утвърдени вътрешни нормативни документи и личните досиета на децата в отделните сектори и във връзка с контрола по осигуряване на специален хранителен режим и наблюдение на здравословното състояние на децата, отглеждани в ДМСГД; през м. септември беше подготвен доклад до МЗ във връзка с деца, настанени в ДМСГД-Силистра и починали в периода 01.06.2010г.-31.12.2014г.
- заседание на Комисията за насочване на ученици с хронични заболявания, физически и сензорни увреждания за прием през учебната 2017/2018г. в изпълнение на чл.33, ал.3 от Наредба № 11/28.03.2005год. за приемане на ученици в държавни и общински училища – провежда се веднъж годишно, в края на учебната година.
- в изпълнение на Методическо ръководство на МЗ за превенция на изоставянето на дете на ниво родилен дом РЗИ през годината са планирани и извършени 4 проверки, а обобщената информация от ЛЗБП за броя на извършените превенции за тримесечие е обработена и изпратена в МЗ.

13. Проучване и установяване потребностите в област Силистра от лекари, лекари по дентална медицина, фармацевти и други медицински и немедицински специалисти с висше образование и предложения до Министъра на здравеопазването за броя на местата за следдипломно обучение.

През м. май е изготвен и изпратен в МЗ анализ за състоянието на специалистите в областта на здравеопазването за региона съгласно чл.44 на Наредба №1/22.01.2015г. за придобиване на специалност в системата на здравеопазването (брой на придобилите и упражняващите специалност и тяхната възраст, осигуреност на населението на областта със съответен вид специалисти, потребностите на населението от специалисти, прогноза за броя на упражняващите специалност и тяхната възраст и за потребностите от специалисти през следващите пет години).

14. Събиране, обработване и предоставяне на финансово-икономическа и медико-статистическа информация за дейността и ресурсното осигуряване на лечебните и здравни заведения на територията на региона.

Събирането, обработването и контрола на отчетите за разделно отчитане на разходите в лечебните заведения за болнична помощ и ЦСМП-Силистра беше извършено по указания на НЦОЗА - събрани и обработени на тримесечие, обобщени годишно и изпратени до 15.04.2018г. в НЦОЗА. През 2018г. са обработени 16 отчета по разделно отчитане на разходите - 16 тримесечни (за всяка от трите болници „МБАЛ-Силистра” АД, „МБАЛ-Тутракан” ЕООД и „МБАЛ-Дулово” ЕООД и ЦСМП-Силистра). Подготвени са и 4 годишни обобщени отчета до НЦОЗА.

Във връзка с ежемесечния контрол на финансовите отчети на ЛЗБП през годината са събрани, обработени и представени в НЦОЗА 36 отчета за трите ЛЗБП.

През 2018г. са събрани и обработени 56 справки за натуралните показатели в делегираните от държавата дейности по здравеопазване от 7-те общини в областта. Справките са изпратени своевременно (ежемесечно за първо и второ тримесечие, а от трето тримесечие се изпращат само тримесечно) в дирекция „Медицински дейности“ в МЗ.

За всяко тримесечие са обработени и обобщени оперативни сведения от 3-те болници за:

- живородени, мъртвородени и умрели;
- умрелите деца под едногодишна възраст;
- умрели деца на възраст от 1 до 17 години по причини;
- извършените аборти в лечебното заведение;
- случаите на остър инфаркт на миокарда;
- случаите на остра мозъчно-съдова болест;
- остри интоксикации, свързани с употреба на психоактивни вещества (наркотици и алкохол);
- заболявания, предавани по полов път;
- легловия фонд в стационарите на лечебните заведения (на шестмесечие).

Всички тези оперативни сведения да подадени в срок към НЦОЗА.

Обработени са тримесечните форми за размера на дългосрочните и краткосрочните задължения на общинските болници (от второ тримесечие се изпращат два пъти годишно).

Обработени са прогнозните данни от трите болници във връзка с изготвянето на проекта за бюджета на МЗ и актуализирането на бюджетната прогноза за 3-годишен период (годишно).

През 2018г. е изготвен анализ за дейността, финансовите и икономическите показатели за публичните лечебни заведения за болнична помощ за 2017г. Най-големи приходи са реализирани в областната болница. Към 31.12.2018г. финансовите задължения на двете общински болници са нарастнали и общо са достигнали близо 10 млн.лв.

Всяко ЛЗБМП, което притежава Разрешение за осъществяване на лечебна дейност в област Силистра съхранява своята финансово-икономическа и здравно-статистическа информация за дейността си и ресурсното си осигуряване в т.нар. „досие”. През 2018г. са изискани, проверени и актуализирани досиетата на трите болници.

15. Събиране, обработване и предоставяне на медико-статистическа информация за дейността на лечебните и здравни заведения.

Предоставянето на медико-статистическа информация се извършва съгласно чл. 6, ал.3 от Закона за лечебните заведения.

По време на годишната статистическа кампания са събрани, обработени, проверени и предоставени:

- в НЦОЗА - 275 годишни статистически отчети на ЛЗБП, ЦСМП, ЛЗИМП (за първична медицинска и дентална помощ, за специализирана медицинска помощ – индивидуална и групов, медико-технически лаборатории и др.).

- в НСИ - предоставени са 56 отчета за легловия фонд и персонала на ЛЗБП, ЛЗИБП, ЦСМП, РЗИ и други дейности в здравеопазването (вкл. и 9 отчета за дейността на четири самостоятелни детски ясли, четири яслени групи в състава на детски градини и един ДМСГД относно места, леглови фонд и наличен персонал).

Няма лечебно заведение, което да не е представило своя годишен статистически отчет.

Ежемесечно се събира информация за изготвяне на информационна карта за починалите деца на територията на областта. През годината са изготвени 12 информационни карти.

Ежемесечно се събират отчетените от ЛЗ съобщения за смърт и се кодират по Международната класификация на болестите (МКБ). Кодираните „Съобщения за смърт“ се обработват по определени показатели и предоставят на ТСБ-Силистра. Общият брой кодирани съобщения за смърт е 1589.

През годината са планирани и извършени 40 проверки по статистическата отчетност в лечебните заведения на територията на областта, за което са изготвени протоколи.

Съобщените лица със суицидни опити, регистрирани на територията на област Силистра, постъпили със „Съобщения за суицидно действие” и „Карта за суицидно действие” своевременно се регистрират на онлайн платформа. Електронната платформа във връзка с

дейностите по Националната програма за превенция на самоубийствата в Република България 2013-2018г., по проект „Подобрени услуги за психично здраве“, функционира от м. февруари 2017г. През 2018г. са регистрирани общо 59 съобщения за суицидно действие, със 17 случая повече от 2017г.

Изготвена е обобщена информация за суицидните действия в област Силистра за периода 2011-2018г. От нея се вижда, че през 2017г. и 2018г. е налице ръст в суицидните действия в областта. Има трайна тенденция за повишен суициден риск при лица от женски пол (за периода 2011г.-2018г.), оформяща се тенденция за повишен суициден риск за лицата от групата на безработните (през 2018г. най-голям дял има групата на пенсионерите). Най-честият способ за суициден опит в областта е отравянето с медикаменти. Най-голям процент смъртност има при лица, избрали като способ за самоубийство обесването. Основните водещи причини за суицидни действия в областта са конфликти с близки хора, психотични мотиви или психично разстройство.

16. Анализи и оценки на здравно-демографските процеси на територията на региона необходими за формиране на национална и регионална здравна политика.

Изготвен е годишен анализ на здравно-демографското състояние на населението в област Силистра за 2017г., с характеристика на здравната мрежа и медицинското обслужване на населението в областта за 2018г. Данните от здравно-демографския анализ, както и състоянието на здравната мрежа и ресурсното ѝ осигуряване, са отразени в уводната част на обобщения доклад на РЗИ-Силистра за 2018г.

17. Контрол на обектите за търговия на едро и дребно с лекарствени продукти по реда на Закона за лекарствени продукти в хуманната медицина /ЗЛПХМ/.

Дирекция „Медицински дейности“ извършва систематичен здравен контрол на аптеките и дрогериите, насочен към спазването на изискванията по отношение на документацията, хигиенния режим, съхранението на термолабилни лекарства, лекарства съдържащи отровни и наркотични вещества, лекарства с изтекъл срок на годност, леснозапалими лекарства и др. В дирекцията се поддържа актуален списък на аптеките в областта, както и регистър на издадените удостоверения за регистрация на дрогериите. Съгласно указанията на МЗ по ЗЛПХМ обектите подлежат на контрол два пъти годишно. През отчетния период на територията на област Силистра са действащи 32 аптеки и 2 дрогериите. Планираните 64 проверки по ЗЛПХМ са реализирани, а резултатите от тях са отразени в протоколи.

18. Осъществяване на дейности по Закона за контрол върху наркотичните вещества и прекурсорите (ЗКНВП) и нормативните актове по прилагането му:

През 2018г. на територията на област Силистра 21 от действащите 32 аптеки притежават лицензия за търговия с лекарствени продукти, съдържащи наркотични вещества. Във връзка с това са планирани и извършени 42 проверки по ЗКНВП и нормативните актове по прилагането му. При проверките не са констатирани нарушения.

В края на отчетния период една от аптеките прекрати лицензията си за търговия с наркотични вещества.

На лечебните заведения са предоставени общо 603 карнети със специални рецептурни бланки за предписване на лекарствени продукти, съдържащи наркотични вещества, а на аптеките – 40 карнети със специални формуляри за поръчка на лекарствени продукти, съдържащи наркотични вещества. Приети са 233 протокола за отчитане на специални рецептурни бланки за предписване на медикаменти, съдържащи наркотични вещества от аптеки и ЛЗ, както и 173 протокола за отчитане на специални формуляри. През годината са приети 173 отчета за движението на наркотични вещества. Изготвени и изпратени в МЗ са 4 тримесечни отчета за движението на наркотични вещества в аптеките в областта.

19. Регистър на лекарите и лекарите по дентална медицина, които предписват лекарствени продукти, съдържащи наркотични вещества по приложение № 2 и №3 на ЗКНВП. През 2018г. в регистъра е вписван един лекар-специалист по кардиология след регистрацията му като лечебно заведение за специализирана извънболнична помощ.

20. Контрол на забраната на тютюнопушенето съгл. чл. 56 от Закона за здравето в аптеки и дрогерии. През годината са осъществени общо 65 проверки във връзка с контрола на тютюнопушенето в аптеки и дрогерии. При проверките не са констатирани нарушения.

21. Участие в изпълнението на регионални програми и проекти в областта на медицинските дейности със сътрудничество на МЗ. Координиране и контрол на изпълнението на здравните програми и проекти от национално, регионално и местно значение на територията на областта:

Национална програма за подобряване на майчиното и детското здраве (НППМДЗ)

Дейностите, финансирани по НППМДЗ в „МБАЛ-Силистра“АД са в две направления: дейности в Здравно-консултативен център за майчино и детско здраве и дейности във връзка със слухов неонатален скрининг в неонатологично отделение при „МБАЛ-Силистра“АД.

Дейностите, финансирани по НППМДЗ в двете общински болници са във връзка със слуховия неонатален скрининг.

През годината са извършени общо 20 проверки във връзка с дейностите по НППМДЗ – 5 проверки (4 планови и една извънредна) в ЗКЦ на „МБАЛ-Силистра“АД и по 5 проверки (4 планови и една извънредна) в трите болници по слуховия скрининг.

Във връзка със задължението на РЗИ в междуинституционалната електронна платформа „Посещаемо училище“ и установени явни несъответствия и липса на логически контрол в зададените опции за действие в софтуерната програма ORAK, беше проведен разговор с представител на фирмата. В хода на разговора бяха изяснени основните функции и правомощия на РЗИ, относими към идеята на проекта, както и грешките, заложили в софтуера, поради непознаване естеството на работа и контрол в здравеопазната система, от което произтича и невъзможността за автоматично сигнализиране на РЗИ за последващ контрол. Представителят на фирмата беше помолен за ясни инструкции и до РУО на МОН, и до РЗИ, а също и да бъдат направени необходимите корекции в софтуера, което да позволи автоматичното сигнализиране по системата да е обективно и след селекция. Указания за предварителна селекция при контрола на медицинските бележки на учениците в училищата бяха дадени от служители на РЗИ към директорите на всички училища в областта на работна среща на служители на дирекцията с представители на РУО-Силистра в началото на учебната година.

22. Планиране, организиране и контрол на дейностите по медицинско осигуряване на населението при бедствия, аварии и катастрофи.

През първото тримесечие във връзка с усложнената зимна обстановка бяха извършени дейности в спешен порядък по осигуряването на рисковите групи от бременни с наближаващ термин на раждане и пациентите на хемодиализа в областта. Изготвени бяха оперативни справки, писма до ЛЗ, доклади до областна администрация и МЗ. Проведени бяха две работни заседания на Областния щаб за защита при бедствия. Изискани бяха за съгласуване плановете при кризи от военен и невоенен характер на трите МБАЛ, ЦСМП и ДМСГД.

До 31 март бяха изготвени и изпратени в МЗ сведенията за окомплектоваността на структурите от здравната мрежа в областта с личен състав, леглови фонд и автотранспорт.

Във връзка с подготовката на здравната мрежа за зимния период бяха съгласувани и утвърдени плановете за действие при усложнена зимна обстановка на 3-те МБАЛ и ЦСМП. През м.октомври бяха извършени проверки в същите лечебни заведения за готовността им за действие при усложнена зимна обстановка. Проведено беше заседание на Регионалния съвет по медицинското осигуряване при бедствия, аварии и катастрофи. Изготвен беше план за дейността на РЗИ по организация на медицинското осигуряване по време на кризи.

През м. октомври беше изготвен доклад до министъра на здравеопазването и до областния управител за готовността на лечебната мрежа в област Силистра за работа при усложнена

зимна обстановка 2018-2019г., а дейностите по организацията бяха докладвани на Областния съвет за сигурност.

С оглед медицинското осигуряване на рискови групи от населението (бременни и пациенти на хемодиализа) кметовете на всички общини бяха помолени за съдействие при необходимост, а личните данни на пациентите им бяха предоставени криптирани съобразно Общия регламент за защита на личните данни (чл.32 § 1а от GDPR).

Актуализиран беше списъкът на потенциално опасните обекти в областта.

Своевременно беше изпращана ежедневната информация до дежурния служител в МЗ за свободния леглови фонд в областта.

23. Извършване на други дейности, произтичащи от нормативен акт или от законните разпореждания на Директора на РЗИ.

Заседания на Пробационен съвет – 10 заседания за годината.

Заседания на Консултативна комисия към Дирекция „Социално подпомагане – 14 заседания през годината.

Проведени са планираните 8 тематични семинара, свързани с дейността на служителите в дирекцията. Служител от дирекцията участва в семинар по статистическа информация (в с.Сливек) и обучение в ИПА „Управление на кризи и защита при бедствия“.

Във връзка с контрола на лицата с регулирани професии и предстоящо свикване на първите общи събрания на местните колегии на съсловните организации на зъботехниците (сегашна БАЗ) и помощник-фармацевтите (сегашна БАПФ) беше организирана дейността по изготвянето на списъци за вписване на бъдещите членове в регистрите на съответните регионални колегии в област Силистра.

През м. януари, май, септември и декември бяха извършени проверки за съответствие на пациентски организации с доклади до МЗ.

Изготвена и предоставена беше информация по две заявления за достъп до обществената информация от Българска болнична асоциация (за МБАЛ-Силистра и МБАЛ-Дулово).

Изготвена беше информация до МЗ за изпълнението на „Национална програма за противодействие на трафика на хора и закрила на жертвите за 2018г.“ и „План за изпълнение на приоритетите и постигане на целите на Националния съвет по превенция на престъпността за 2016г.-2018г.“ (съвместно със служител на дирекция „Обществено здраве“).

ДЕЙНОСТИ ПО НАДЗОРА НА ЗАРАЗНИТЕ БОЛЕСТИ

Дейността по надзора на заразните заболявания на територията на област Силистра, обхваща население от 110 562 души (по данни на НСИ към 31.12.2017 г.) от 118 населени места, организирани в 7 общини. Обслужваното население е намаляло с 1 395, спрямо предходната 2017г. Тенденцията на намаляване на населението в областта е в пряка връзка със здравно-демографските процеси (ниска раждаемост, висока смъртност и отрицателен естествен прираст). През 2018г. се родиха рекордно нисък брой деца от областта – 647 при 743 през 2017г. Продължи значителната интензивност на миграционните процеси, в резултат на безработицата в областта. Тази демографска характеристика повлиява неблагоприятно дейността по имунопрофилактика – миграционните процеси затрудняват издирването на децата, подлежащи на задължителни имунизации и реимунизации, а рязкият спад на новородените се отрази на адекватността на планирането и снижи разходването на биопродуктите. От друга страна засилената миграция е предпоставка за повишен риск от внос и местно разпространение на заразни и паразитни болести.

Дейността на дирекция „Надзор на заразните болести“ е структурирана в два отдела:

- отдел „Противоепидемичен контрол“ – за осъществяване на противоепидемичен и противопаразитологичен контрол, надзор на заразните и паразитни болести, контрол върху имунопрофилактиката и ДДД дейностите, участие в национални програми и проекти в областта на заразните заболявания и ваксинопрофилактиката, работа по административни услуги др. През изтеклата 2018г. здравните инспектори от отдел „ПЕК“ са контролирали 568 обекта в лечебни, здравни, детски, учебни и социални

заведения, фирми за ДДД услуги, санитарни транспортни средства, стерилизационна апаратура с пара под налягане, кухненските офиси в болничните лечебни заведения и др.

- **отдел „Медицински изследвания“** – не осъществява микробиологична и серологична диагностика на заразни заболявания и санитарно-микробиологични изследвания на проби от вода, козметични продукти и външна среда в лечебни заведения, поради липса на кадрови ресурс вече 2 години. Планираната лабораторна дейност по надзора на заразните болести се осъществи по договор в съседни РЗИ (Добрич, Русе и Шумен). На непълнен работен ден един лаборант извършва някои помощни дейности, инкубиране на биологични тестове за контрол на стерилизационна апаратура, изследвания за ХИВ с бърз тест (на терен при организирани акции или на място в инспекцията по желание) и др.

ЩАТНА ОБЕЗПЕЧЕНОСТ

Щатната обезпеченост на дирекция „НЗБ“ към 31.12.2018г. включва 14 длъжности, от които 9 заети (64%):

1. **Началник отдел „ПЕК“** (лекар със 18г. професионален опит в дирекцията, без специалност);
2. **Инспектори** – пет (в отдел „ПЕК“);
3. **Старши специалист** – един (в отдел „МИ“);
4. **Главен специалист-технически изпълнител** – един;
5. **Хигиенист** – един.

Незаети длъжности към 31.12.2018г. – пет (5), в т.ч.:

1. Директор на дирекция „НЗБ“;
2. Началник на отдел „МИ“;
3. Главен експерт в отдел „МИ“ – 1 длъжност;
4. Младши експерт в отдел „МИ“ – 2 длъжности.

Проблемът с недостига на кадрите с медицинско образование е от години, но се задълбочава необратимо. На този етап в дефицит са медицинските кадри за микробиологична и паразитологична диагностика (лекари със специалност по микробиология и медицинска паразитология и лаборанти с образователно квалификационна степен професионален бакалавър). Само за последните 2 години напуснаха работа 4-ма лаборанти, а лекар титуляр в лабораторията за медицински изследвания няма от 2011г. До края на 2016г. дейността по микробиология се осигуряваше от лекар-микробиолог по граждански договор. Паразитологичната диагностика през 2018г. се извършваше само от един лаборант, на граждански договор. Липсата на лекар-микробиолог стана причина да се преустанови микробиологичната диагностика за нуждите на държавния здравен контрол, както и изпълнението на лабораторни услуги, заявени от физически и юридически лица. По същата причина се прекрати дейността на Органа за контрол, в частта Санитарна микробиология. От месец юли 2016г. започна частично обслужване на микробиологичната диагностика за нуждите на ДЗК чрез договори със съседни РЗИ – в РЗИ-Шумен за санитарно-микробиологични изследвания на проби води (питейно-битови от централното водоснабдяване, от постоянния мониторинг, ведомствени и местни водоизточници и от плувни басейни) и серологична диагностика по ELISA за ХИВ, Хепатит Б и Хепатит С, в РЗИ-Русе и РЗИ-Добрич за изработване на пробите от лабораторния контрол на дезинфекция и стерилизация в лечебни заведения и в РЗИ-Варна за лабораторна диагностика на бутилираните води и за санитарно-микробиологичните показатели на питейни води от централно водоснабдяване по периферичния мониторинг.

Липсата на лекар-микробиолог в отдел „Медицински изследвания“ затруднява надзора на заразните болести в частта обработка на контактните в заразното огнище. Разчитаме на съдействието на личните лекари, но при лимитите за клинични и микробиологични изследвания, които имат, това в някои случаи е трудно.

В случай на възникнал епидемичен взрив с по-голям брой заболели и контактни вероятно ще се наложи да търсим съдействие от съседни РЗИ.

Проблемът с кадрите не касае само лабораториите на РЗИ. Осигуреността на областта с лекари-лабораторни специалисти по микробиология и паразитология остава твърде критична (в цялата област има един паразитолог, пенсионер, без сключен договор за паразитологична дейност с РЗОК и един микробиолог в трудоспособна възраст).

В дейността по надзора на заразните и паразитни болести в РЗИ-Силистра на пълно работно време работи само един лекар, началник на отдел „ПЕК“. През последните 10 години, поради липса на биолог, не успяваме да осъществим дейности по наблюдение и контрол на членестоногите, насекомите и гризачите - живи вектори за предаване на заразните заболявания. Това затруднява оценката на риска от заразяване и предписване на мероприятия за тяхното обезвреждане.

II. ОРГАНИЗАЦИЯ НА ПРОТИВОЕПИДЕМИЧНАТА ДЕЙНОСТ

През отчетната 2018г. работата в дирекция „НЗБ“ беше съобразена с годишния план за текущ и лабораторен контрол, с противоепидемичната работа в заразните огнища, с дейностите по имунопрофилактика, контрол на дейността с опасни отпадъци, с мероприятия и дейности по Националната програма за профилактика и контрол по ХИВ/СПИН и СПИ, с контрола по Националната програма за профилактика на туберкулозата, с дейностите по изпълнение на Националната програма за първична профилактика на рака на маточната шийка, Националната програма за контрол и лечение на ротавирусните гастроентерити и Националната програма за профилактика и контрол на вектор предаваните инфекции, с контрола на забраната за тютюнопушене на закрити обществени и обособени работни места, с граничния здравен контрол, с предоставянето на административни услуги на физически и юридически лица и с други дейности по разпореждане на МЗ.

Създадена е организация по събиране и въвеждане на информация в 3 интернет базирани информационни системи:

- Информационна система за събиране и анализ на данни за заболяемостта от Грип и ОРЗ;
- Информационна система за надзор на остри вяли парализи в България;
- Информационна система за събиране и анализ на данни за заболяемостта от морбили, паротит и рубеола в България;

Чрез програма „Отчитане движението на биопродуктите в РЗИ“ се обслужва склада с ваксини (получени от МЗ и раздадени на лечебните заведения).

Със заповед на директора на РЗИ са определени представители от дирекцията за участие във ведомствени комисии – епизоотични комисии и областна комисия за освобождаване от имунизации по трайни медицински противопоказания.

В организационен план и в съответствие с изискванията на устройствения правилник, със заповед на директора на инспекцията, ежегодно работата в оперативния отдел се разпределя между инспекторите по тематичен и обектов принцип. Констатациите от извършените проверки се отразяват в протоколи или фишове, според вида на обекта, въведени за улеснение на проверяващите.

За контролираните обекти се създават и поддържат досиета, в които се съхраняват фишове, протоколи от проверки и от лабораторен контрол, предписания, заповеди и др., поддържат се персонални досиета на ОПЛ по имунопрофилактика. В оперативния отдел се водят дневници за вписване на връчените предписания, на АУАН и наказателните постановления. По утвърдена от години практика във вътрешната организация на работата, ежесечно в дирекцията се изготвя отчет за дейността, включващ извършените текущи и лабораторни проверки, дадените предписания и административно-наказателната дейност. Ежесечно се изготвя информация за сайта на инспекцията, относно заразната заболяемост и дейността на дирекцията. Провеждат се оперативки с инспекторите, ежеседмично и при необходимост. Ежесечно се обсъжда изпълнението на планираните задачи, съобразно отчетените протоколи и предписания.

III. ДЕЙНОСТ ПО НАДЗОРА НА ЗАРАЗНИТЕ И ПАРАЗИТНИ БОЛЕСТИ

Контролно-методичната дейност през 2018г. включи:

- Отчитане и контрол на профилактичните имунизации;

- Хладилна верига, съхранение на биопродуктите, ежемесечен отчет за движението на биопродуктите с програма „Отчитане на движението на биопродуктите в РЗИ“;
- Срочност и начин на провеждане на имунизациите;
- Издирване и обхват на неимунизирани с трикомпонентна ваксина срещу МПР през предходните години във връзка с епидемиологичната обстановка в страната и съседните държави;
- Изпълнение на Наредба №21/18.07.2005 г., относно регистрацията, съобщаването и отчета на заразните болести; епидемиологични проучвания и мерки в огнищата;
- Проследяване динамиката на заболяемостта от Грип и ОРЗ и въвеждане на данни в интернет-базирана система за надзор;
- Надзор на ОВП и въвеждане на информация в интернет-базирана система за надзор;
- Надзор на ваксинапредотвратимите инфекции и въвеждане на данни в интернет-базирана система за надзор на морбили и рубеола;
- Разкриваемост и регистрацията на нозокомиалните инфекции и спазване изискванията на стандарта по ВБИ в лечебните заведения;
- Спазване правилата на инфузионната терапия с постоянен периферен и централен венозен източник;
- Спазване изискванията за безопасна работа на медицинския персонал, във връзка с предпазване от заразяване с трансмисивни инфекции (ХИВ, ОВХ-В, ОВХ-С и др.);
- Спазване изискванията на Закона за здравето, относно пълната забрана на тютюнопушенето на закрити обществени и обособени работни места;
- Дезинфекционни и стерилизационни мероприятия в лечебни заведения и в обекти с обществено предназначение, с повишен епидемичен риск;
- Контрол на дейността по ДДД, регистрация на фирмите, извършващи ДДД услуги и съответствие на изискванията по Наредба №1/2018г., прилагане на разрешени за употреба биоциди;
- Разделното събиране, съхранение, транспортиране и обезвреждане на опасните отпадъци в лечебните и здравни заведения;
- Контрол по издирване и обработка на контактните на туберкулоза (проба Манту и химиопрофилактика) по националната програма за надзор на туберкулозата;
- Противоепидемичен режим в болничните лечебни заведения;
- Противопаразитологичен контрол в лечебните, детските и социални заведения;
- Контролно-методична помощ по националните програми в обхвата на заразните и паразитни болести;
- Тематични проверки според спецификата на проблемите, свързани с надзора на заразните болести;

Контрол на обектите и наказателна дейност

Плановите показатели за контролната дейност през 2018г. са изпълнени на **106%**. През отчетната 2018г. здравните инспектори са извършили **2097 проверки на 568 обекта – средно по 3,7 проверки на обект, в т.ч.:**

- По текущия противоепидемичен контрол – 867 проверки на 509 обекта (*средно по 1,7 проверки на обект*);
- По спазване изискванията на ЗУО и Наредба №1 за изискванията към дейностите по събиране и третиране на отпадъците на територията на лечебни и здравни заведения – 214 проверки;
- По надзора на острите вяли парализи – 84 проверки на наблюдаваните обекти;
- По текущия противопаразитологичен контрол - 181 проверки на 133 обекта (*по 1,4 проверки на обект*);
- По чл. 56 от ЗЗ, относно забраната за тютюнопушене - 444 проверки на 409 обекта (*по 1,08 проверка на обект*);
- По текущия лабораторен контрол – 307 проверки на 223 обекта (*средно по 1,4 проверки на обект*), при които са взети **2649 проби** от лечебни, детски и социални заведения за контрол на текущи дезинфекции, стерилизационна апаратура, качество на

стерилизираните инструменти и консумативи, ръце, медицинска апаратура, повърхности, работно облекло, предмети за обслужване, както и за изследвания на паразитози в детските заведения, както следва:

-За обективизиране качеството на дезинфекционните и стерилизационни мероприятия в лечебните заведения са взети 1210 проби, от които при 21 е установен неудовлетворителен резултат (1,7%). От тях 307 са проби за ефективност на стерилизационния процес на инструменти и консумативи, като при 8 проби (2,6%) са установени микробни изолати;

-По контрола на режима на стерилизационната техника са изследвани 127 проби на 61 апарата за стерилизация на инструменти и консумативи (в ЦБС, МДЛ и АПДП). Установени са 3 неудовлетворителни резултата.

-1312 перианални проби на лица от детски и социални заведения, с които са обхванати 1312 лица от подлежащите 1373 - 95%.

През отчетната 2018г. са връчени **52 предписания**, съставени и връчени са **9 акта за административни нарушения** и са издадени **11 наказателни постановления** на обща стойност 950 лв.

През 2018г. са извършени проверки по 6 **жалби и сигнали и жалби** от граждани:

- Сигнал от родител на дете от ДГ „Иглика“ 2 гр. Силистра, че се допускат болни деца във 2-ра група на градината. Беше организирана и извършена проверка на място в детското заведение. Не са констатирани деца с респираторни или други инфекции по време на сутрешния филтър, за отсъстващите деца са представени медицински бележки от личните лекари. Жалбата е неоснователна. Жалбоподателят е посочил само телефон за връзка, на който не отговори при потърсване.
- Сигнал за случай на скарлатина в 4-та група на ДГ „Ян Бибиян“ гр. Силистра, за който не е подадено Бързо известие от ОПЛ на мед. специалист в ДГ и не са наложени мерки. За случай на варицела в друга група на същата градина, за която също не е съобщено и не са предприети мерки. Бяха организирани и проведени проверки в ДГ и ОПЛ, които установиха, че сигналят е неоснователен. На подателката на сигнала беше изпратен писмен отговор.
- Сигнал от директора на СОУ „Н. Й. Вапцаров“ гр. Силистра за дете с често установяване на главови въшки при преглед в училище. Майката не се грижи за обезпаразитяването му и детето отсъства често от училище. Направен е двукратен опит за връзка с майката на посочения адреса на местоживеене, с цел оказване на методична помощ, но не бе открита.
- Сигнал от Районна прокуратура-Силистра за оплаквания от граждани за натрупани отпадъци около жилищна сграда по ул. „31-ви полк“ в гр. Силистра. Извършена е съвместна проверка от двама инспектори от РЗИ-Силистра и двама инспектори от отдел „Инспекторат“ към община Силистра. Беше установено, че натрупаните множество и различни отпадъци крият риск от разпространение на гризачи, инсекти и зарази. Бяха разпоредени мерки за извозване на отпадъците и извършване на дезинфекция на района. При последваща проверка на място е установено, че извозване на отпадъците е организирано от общинската администрация. Сигналят е основателен.
- Жалба от родител за възникнало усложнение след извършена проба на Манту на 11 год. дете от с. Преславци. Извършена е проверка на личния лекар на детето (д-р Асан Джелил). По случая са констатирани множество нарушения, поради което на лекаря е съставен и връчен акт за административно нарушение. Жалбата е основателна. На жалбоподателката е отговорено писмено.
- Жалба от жител на гр. Алфатар за умъртвени кучета от негова съседка. Беше организирана съвместна проверка с представители от ОДБХ Силистра и община Алфатар. Установено беше наличие на четири мъртви кучета, за които не е организирано извършване на загробване или предаване на екарисаж. Беше организирано извозването им до приюта за бездомни кучета в гр. Силистра, от където да бъдат транспортирани до екарисаж.

Методична помощ е оказана в трите МБАЛ (Силистра, Тутракан и Дулово) относно местните и внасяни паразитози, ВБИ и постекспозиционна профилактика.

Тематични проверки - 2018г.:

1. Продължителност на хоспитализациите на пациенти с туберкулоза и превенция на ВБИ от туберкулоза в ПФО

Среден болничен престой на заболялите от туберкулоза лица е между 3 и 73 дни. В отделението е разработена Програма за контрол на туберкулозата с разписани мероприятия за изпълнението ѝ през 2018г. Извършена е оценка на риска от туберкулозна инфекция за пациенти и трети лица, както и за персонала, отделението е определено като „отделение със средно висок риск“. Извършена е оценка на готовността за ранен отговор при епидемични ситуации и взривове от туберкулоза. Общите изисквания към контрола на туберкулозата при пациенти и болнична среда се изпълняват. Пациентите са изолирани в отделни стаи, достатъчно на брой. Изолационните стаи са обособени в отделна част на отделението, в която достъпът на посетители е ограничен. В болничните стаи се настанява по един и по-рядко по двама пациенти. За всяка стая е осигурен отделен санитарен възел. За контрол на вентилацията и филтриране на въздуха са осигурени хепафилтри и УВ лампи. Болните напускат изолационните стаи с хирургични маски за еднократна употреба. Медицинският персонал използва личини предпазни средства и респираторни маски. Бронхоскопско изследване на пациенти с активна туберкулозна инфекция не се извършва. Осигурен е изолатор за вземане на храчки. Пациентите с резистентна туберкулоза се настаняват в специализираната болница в гр. Габрово. Всички отпадъци от отделението се събират и се третира като опасен отпадък, предават се в автоклавната инсталация за обеззаразяване.

2. Тематична проверка относно спазване на имунизационния календар при деца до 2 год. възраст

От общо 56 лични лекари в областта, бяха проверени 32, които имат в пациентските си листи деца на тази възраст.

Обхват: деца родени 2015г. – със завършен прием на основна имунизация в проверените амбулатории са 96,36% от подлежащите. Посочените причини за липса на имунизация при 24 деца са съответно - миграция при 10, продължително боледуване при 7, не се явили след покана 5, едно дете без данни от предходни имунизации и едно отписано от пациентската листа. Реимунизация с Пентаксим е извършена при 91% от подлежащите. Причините за липса на реимунизация са неявяване след покана при 17 деца, миграция при 16 деца, продължително лечение при 11 деца, отписани от пациентската листа 7 деца и липса на данни от предходна имунизация при едно дете.

Със завършена основна имунизация със Синфлорикс са 96,74%. Без завършена схема са 27 деца – от тях 9 поради миграция, 9 продължително боледуващи, 7 не се явили, 1 отписано и 1 с липсващи данни от предходен лекар.

Обхватът срещу МПР е 96,55%. Причините за липса на имунизация са миграция при 13 деца, не се явили 5, поради болест 2, отписани от пац. листа 2 и без данни от предходни имунизации 1 дете.

Деца родени 2016г. – със завършени приеми на шесткомпонентна ваксина са 95,17% от подлежащите. Причини за липса на имунизация са миграция при 9 деца, заболяване при 8 деца, не се явили след покана 7, отписани от пац. листа 7, отказ 1 дете.

Реимунизация с Пентаксим е извършена при 90% от децата. Причините за липса на реимунизация са неявили се 30 деца, болест при 17 деца, миграция при 14, отписани от пациентската листа 4, отказ при едно дете.

Основната имунизация със Синфлорикс е завършена при 91,83% от подлежащите. От общо 58 неимунизирани, причината при 26 деца е неявяване след покана, при 13 миграция, при 12 продължително боледуване, 6 са отписани от пац. листа и при едно дете има отказ на родителите.

Обхватът с МПР е 91,68%. Неимунизирани са 57 деца по следните причини: миграция 22, боледуване 17, неявяване 13, отписани от пац. листа 4, отказ един.

Деца родени 2017г. – със завършена схема на основна имунизация с шесткомпонентна ваксина са 92,26%. Оsn. имунизация не е завършена при 55 деца по следните причини:

неявяване 25 деца, заболяване при 14 деца, миграция при 11, отписани от пац. листа 2 деца и отказ на родител при 2 деца.

Обхват с Пентаксим реимунизация – 91,28%. Не са имунизирани 67 деца по следните причини: не се явили 30, болни 24, миграция 8, отписани от пац. листа 5.

Основните имунизации със Синфлорикс са завършени при 91,82%. С незавършена имунизация са 61 деца по причини: неявяване 31, заболяване 17, миграция 13, отказ на родител 1. Имунизация срещу МПР са получили 91,09% от подлежащите. Неимунизирани са 54 деца по причини: неявяване 28, заболяване 12, миграция 8, отписани от пац. листа 6.

В резултат на направените констатации инспекторите връчиха 14 предписания с мерки, свързани с имунопрофилактиката. При следващи проверки беше установено, че предписанията бяха изпълнени.

На 2-ма родители, удостоверили отказа си с подпис са връчени актове за административно нарушение.

Част от децата с нередовен имунизационен статус бяха обхванати с подлежащите приеми при проведена през октомври-ноември 2018г. кампания за обхващане на деца с нередовни имунизации във връзка с предоставен мобилен кабинет за обща практика на РЗИ-Силистра.

3. Тематична проверка по спазване изискванията на Наредба №3 за здравните кабинети в детските заведения и училищата относно водене на документацията.

Бяха проверени 50 здравни кабинета в детски заведения и училища. Беше установено, че 488 от общо 7010 деца в проверените детски и учебни заведения нямат предадени за 2018г. „Талони за здравословно и имунизационно състояние“ по прил. 5 от наредбата. Начинът, по който се събират талоните създава предпоставки те да не стигат до медицинския специалист. Личните лекари предоставят талоните на родителите или на самите ученици и те имат ангажимента да ги предадат на мед. специалист, но това не винаги се случва, зависи от отговорността на родител и дете. На един ОПЛ, който не е издавал талони за здравословно и имунизационно състояние е връчено предписание. За 483 от общо 7010 деца в проверените училища и детски градини със здравни кабинети липсват „Талони за проведени профилактични прегледи“. По прил. №6 от наредбата. Те се предават по същия начин на медицинските специалисти. В по-голяма част от проверените здравни кабинети се води „Здравна профилактична карта“ на детето, където се вписва получената информация за здравния статус и имунизационния статус на детето. На медицинските специалисти в три здравни кабинета, където е установено липса на такива карти или неправилно водене, са връчени предписания за противоепидемични мерки. Останалата здравна документация е налична и се води.

4. Тематична проверка в АПДП-ИП по спазване изискванията за автоклавиране на стоматологичния инструментариум.

Проверката обхваща 70 дентални амбулатории и установи: Предстерилизационна обработка на инструментите – в едва 7 от амбулаториите има обособено помещение за обработка на инструментите. В останалите амбулатории обработка се извършва в обособена за целта зона в рамките на кабинета. Спазва се поточност на мръсни и чисти инструменти. В 18 амбулатории е осигурена ултразвукова вана за дезинфекция. В 35 амбулатории има опаковъчна машина, в останалите те се опаковат ръчно в индивидуални пликове. Използваните дезинфектанти за предстерилизационна дезинфекция са в срок на годност, спазват се изискванията за концентрация на работните разтвори и време за експозиция. Осигурени са Информационни листи за безопасност, такива няма за дезинфектантите в една амбулатория, която е регистрирана скоро, дадени препоръки за осигуряването им. Стерилизацията се извършва с пара под налягане в автоклави. В 23 амбулатории няма собствен автоклав и е представен договор за използване на автоклав в друга амбулатория. Автоклавите са клас В по БДС, въведени са в експлоатация от РЗИ след лабораторен контрол с биологичен тест. Извършва се постоянен контрол на автоклавите чрез химични индикатори при всяка стерилизация и периодичен контрол с биологичен тест. Водят се дневници на автоклава, където се вписва режим на работа, дата на стерилизацията, залепя се хим. индикатор. В една амбулатория е връчено предписание, поради това че не се води редовно дневника. В една амбулатория е констатирано, че не се отразява върху опаковката датата на стерилизация и е дадена препоръка. Спазват се изискванията за стерилизация на

дребния стоматологичен инструментариум и хирургичните инструменти. Проверката беше планирана, поради констатирани пропуски в ефективността на стерилизация на стоматологичния инструментариум в редица амбулатории през 2017г., в резултат на което бяха връчени 13 акта за установени административни нарушения. През 2018г. броят на амбулаториите, където е допусната неефективна стерилизация е значително намален. Такава е установена в 3 амбулатории и във връзка с това са връчени 3 акта за административни нарушения.

5. Тематична проверка в МБАЛ по пълната разкриваемост, регистрация и отчет на НКИ.

Проверките обобщават събраната информация за периода януари - септември 2018г. Най-добра разкриваемост има в **МБАЛ-Силистра**, където за деветмесечието ВБИ са отчетени в няколко рискови отделения:

ОАИЛ – отчетени за периода са 24 пациенти с 39 ВБИ. Относителният дял на болните с ВБИ е 6,7% от всички преминали през отделението 359 болни. При проверката е установено, че един от отчетените случаи не е регистриран в журнала. Най-голям е относителният дял на пневмониите, свързани с интубация (54% от всички ВБИ), следвани от инфекции на пикочните пътища (20%), инфекции, свързани с катетър (13%), други инфекции на ДДП (8%), инфекции на хирургичното място (3%), инфекции на половите органи (2%). Най-често изолираните микроорганизми, причинители на ВБИ са Кандида (20%), Коагулазонегативен стафилокок (18%), Псевдомонас аеруриноза (13%), Ацинетобактер (13%), Ентерокок (10%), Ентеробактер (8%), и др. Изолатите са определени като клинично чувствителни. На 89% от хоспитализираните е приложена антибиотична терапия.

Хирургично отделение – от преминалите за периода 1526 болни, отчетени са 45 (3%) заболели с 60 ВБИ. Регистрираните в учетната форма са 62 случая. Установени са пропуски при диагностициране и регистрация: два случая са регистрирани, но не са включени в тримесечните отчети, в журнала са включени като ВБИ резултати от хемокултура от деня на хоспитализация или на втория ден от хоспитализацията, като НКИ е регистрирана рана от диабетно стъпало след обработка в деня на приемането. Най-голям е броят на отчетените повърхностни инфекции на хирургичното място (60%), следвани от инфекции на пикочните пътища (20%), инфекции свързани с катетър (8%), лабораторно потвърдени инфекции на кръвта – 7%. Най-често изолираните микроорганизми са Коагулазонегативен стафилокок (20%), Стафилокок ауреус (17%), Ентерокок (13%), Псевдомонас аероиноза (10%), Ешерихия коли (8%) и др. Изолатите са определени като клинично чувствителни. На 45% от хоспитализираните е приложено антибиотично лечение.

Неонатологично отделение – отчетени за периода са 34 ВБИ при 34 новородени, които съставляват 11% от всички новородени. Най-висок е относителният дял на конюнктивитите (79%), следвани от гастроентерити (12%), инфекции на хирургичното място (6%), пневмонии (3%). Най-често изолираният причинител е Коагулазонегативен стафилокок (53%), предизвикал основно конюнктивити, кожни инфекции, повърхностни инфекции на хирургичното място. Останалите изолати са единични – Псевдомонас аероиноза, Ешерихия коли, Ентеробактер, Клебсиела. Изследването на антибиотичната чувствителност не показва клинично резистентни щамове. На 39% от новородените е приложена антибиотична терапия.

Единични НКИ са регистрирани в АГО, Урологично отделение, Отделение по кардиология.

МБАЛ Тутракан – регистрирани за деветмесечието са 5 ВБИ. Изолатите са определени като клинично чувствителни.

МБАЛ Дулово – няма регистрирани и отчетени НКИ.

Дейност по Закона за управление на отпадъците

През 2018г. са извършени 214 проверки в лечебни и здравни заведения по спазване разпоредбите на чл. 117 и чл. 119 на ЗУО и Наредба №1 от 2015г. за изискванията към дейностите по събиране и третиране на отпадъците на територията на лечебните и здравните заведения.

Извършените проверки на място в обектите и по документи установиха, че в болничната и доболнична помощ се спазват изискванията за разделно събиране на опасни и битови отпадъци, осигурени са контейнери за събиране на остри и режещи предмети. МБАЛ-Силистра разполага със собствен автоклав за обезвреждане на опасни отпадъци. Болницата има сключен договор с лицензирана фирма за транспорт на биологичните отпадъци, които подлежат на изгаряне. С такива договори разполагат и останалите две болници в областта (Тутракан и Дулово), които имат обособени помещения за временно съхранение на опасните отпадъци до транспортирането им. МБАЛ-Силистра разполага с хигиенно заключение за дейности с опасни отпадъци, и трите болници имат извършена класификация на отпадъците, с издадено Становище за класификация от РЗИ и утвърдени работни карти от РИОСВ по чл.9 от Наредба №2 за класификация на отпадъците. Процедурата е завършена и от ДКЦ гр. Силистра, трите МЦ от областта и ЦСМП.

Извършените през годината 214 проверки в амбулаториите на лекари с индивидуални практики от извънболничната помощ (ОПЛ, специализирана и дентална помощ), МДЛ, Здравни кабинети в детски, учебни и социални заведения, показаха липса на издадено Становище за класификация на отпадъците от РЗИ в 2 амбулатории, в 5 амбулатории работните листи не са утвърдени от РИОСВ, а 9 амбулатории нямат сключен договор с лицензирана фирма за транспорт на опасни отпадъци. За здравните кабинети в училища, детски и социални заведения има изготвени Становища за класификация на отпадъците с утвърдени от РИОСВ работни листи, но общините, на чието подчинение се намират, не са сключили договор с фирми за транспорт. Във връзка с констатирани нередности са връчени 6 предписания свързани с дейности с опасни отпадъци на територията на лечебни и здравни заведения, като към края на 2018г. са изпълнени 5 от тях.

Дейност по административното обслужване на физически и юридически лица:

- Изготвени 34 сертификата за имунизационно състояние за чужбина;
- Изготвени 15 имунизационни свидетелства на български език;
- Извършени 11 проверки за съответствие със здравните изисквания на лечебни заведения за извънболнична, във връзка с регистрацията им или при промяна на обстоятелствата;
- Извършени 46 изследвания на стерилизационна апаратура по заявена услуга от стоматолози;
- Регистриран 1 здравен кабинет, след проверка за съответствие, във връзка с прил. № 1 на Наредба № 9 за създаване и водене на регистъра за обектите с обществено предназначение;
- Изготвени 7 становища за класификация на отпадъците на лечебни и здравни заведения;
- Издадени 2 сертификата за освобождаване от здравен контрол на кораб до 1000 бруто регистър тона.
- Заверени и вписани в регистъра са 1422 здравни книжки.

Епидемиологични проучвания

През изтеклата 2018г. са извършени **384 епидемиологични проучвания на 370 огнища при регистрирани 558 заразни и паразитни заболявания**, като в 5% от огнищата е открит източника на зараза. В резултат на епидемиологична работа в огнищата са извършени лабораторни изследвания или туберкулинова проба на Манту за контактните на туберкулоза на 90 от установените 738 контактни лица (12%). При 6 от изследваните контактни е установен положителен резултат (7%), а за 5 контактът е бил ефективен и са заболели – 3 с ентероколит с неопределен причинител, 1 с ротавирусен гастроентерит, 1 с колиентерит и 1 с туберкулоза.

Липсата на работеща микробиологична лаборатория в РЗИ усложнява работата в заразните огнища. За изследване на контактните търсим съдействието на личните лекари, но при поставените им лимити за лабораторни изследвания, това става трудно постижимо. Особено трудно се обработват организирани колективи с различни лични лекари. Така изследването на контактните зависи от желанието на самото лице, подлежащо на изследване и от възможността на личния лекар да извърши такова. По тази причина броят

на изследваните контактни в огнищата през 2018г. не е висок, а от там и откритите източници на инфекциите са малко.

Епидемични взривове – през 2018г. в областта няма регистрирани епидемични взривове.

IV. АНАЛИЗ НА ЗАРАЗНИТЕ И ПАРАЗИТНИ ЗАБОЛЯВАНИЯ

През изтеклата 2018г. в Силистренска област са регистрирани **558 заразни заболявания, с 312 по-малко от регистрираните 870 ОЗБ през 2017г. Общата заболяемост от ОЗБ е 505 на 100 хил., срещу 759 на 100 хил. за 2017г. (прил. № 1)** – налице е намаление от 254 пункта.

Намалената заболяемост е за сметка на дихателните инфекции и вирусните хепатити. Заболяемостта от чревни инфекции се запазва почти същата. Леко увеличение се наблюдава при етиологично-неопределените ентероколити, дизентериите, колиентеритите. Намаляват ротавирусните гастроентерити. Наблюдава се увеличение на заболяемостта при трансмисивните инфекции и сексуално-предаваните болести.

В структурата на заразната заболяемост през 2018г. чревните инфекции имат водещото място и съставляват 71% от общия брой ОЗБ, следвани от дихателните инфекции - 23%. Относителният дял на вирусните хепатити е 0,5%, на трансмисивните инфекции е 2%, на невроинфекциите 1% и сексуално предаваните инфекции 2,1%.

При **въздушно-капковите инфекции** челно място с 68% отн. дял заемат случаите на **варицела**, като през 2018г. броят на болните е намалял значително (87 случая срещу 390 за 2017г.). Заболяемостта е 79 на 100 хил., срещу 340 на 100 хил. за 2017г. и е много по-ниска от средната за страната (339 на 100 хил.). Най-засегната е възрастовата група 5-9 г., следвана от групата 1-4 г., а най-много заболели са регистрирани в общините Дулово и Силистра. Засегнати са основно детски колективи в детски и учебни заведения. От общо 87 заболели, 50 са класифицирани като възможни случаи и 37 като вероятни, поради наличие на епидемична връзка. Заболели от варицела са регистрирани целогодишно, но най-голям е техният брой през есенно-зимния период.

Следващата по разпространение въздушно-капкова инфекция в областта е **скарлатината**. Заболяемостта през 2018г. е по-ниска в сравнение с предходната година (20 на 100 хил., срещу 29 на 100 хил. за 2017г.). Засегнати са деца в организирани колективи, преобладаващо във възрастовата група 5-9 г., следвана от 1-4г. основно от общините Силистра и Дулово. От общо 22 заболели през годината, 19 случая са определени като възможни и 3 като вероятни. Най-голям брой болни са регистрирани през месеците ноември и декември.

Заболяемостта от **туберкулоза** също е намаляла (16 на 100 хил., срещу 21 на 100 хил. за 2017г.) и е колкото средна за страната. От общо 18 диагностицирани случая 17 са с активна форма на туберкулоза на бял дроб, 1 е с туберкулоза ППС. В края на годината 1 от случаите е определен като възможен, 9 са вероятни и 8 са потвърдени след получени резултати от културелно изследване. Три от случаите са завършили летално.

Етиологично **неопределените ентероколити** заемат най-висок дял в групата на чревните инфекции – 76%. През 2018г. недиференцираните ентероколити са малко повече от предходната година (304 при 298 за 2017 г.), а заболяемостта от 275 на 100 хил. е над средната за страната (194 на 100 хил.). Най-висока е заболяемостта при децата до 1 година, следвана от възрастовата група 1-4 г. Разпределението на заболелите по общини показва, че за поредна година най-висока заболяемост е регистрирана в община Кайнарджа (784 на 100 хил., при средна за областта 275 на 100 хил.), където преобладава ромско население живеещо при лоши битови условия.

На второ място с 9% се нареждат колиентеритите. През 2018г. се наблюдава увеличение на заболяемостта от **колиентерити** (32 на 100 хил., срещу 26 на 100 хил. за 2017г.), средната заболяемост за страната е 4 на 100 хил. Заболяването е най-разпространено в ранна детска възраст (до 4г.). Серотиповете, предизвикали клинично изяви заболявания са много разнообразни, най-голям е броя на О86, О114 и О167. Представени са серотипове от следните групи: ЕРЕК (49%), ЕТЕК (34%), ЕИЕК (14%) и ЕНЕС (3%).

На трето място с отн. дял от 6% в групата на чревните инфекции се нареждат **Ротавирусните гастроентерити**. Заболяемостта е намаляла с 10 пункта в сравнение с предходната година (22 на 100 хил., при 32 на 100 хил. за 2017г.) и е по-ниска от средната за страната (26 на 100 хил.). Ниската заболяемост се дължи на високия имунизационен обхват с ваксина срещу ротавирусна инфекция по Националната програма за лечение и контрол на Ротавирусните ентрити, който беше достигнат през изминалата година (80% от подлежащите). Заболяемостта е най-висока във възрастовата група под 1 год., следвана от групата 1-4г.

На четвърто място при чревните инфекции е заболяемостта от **дизентерия** с 5% отн. дял в групата на чревните инфекции. През 2018г. заболяемостта се е увеличила и е 18 на 100 хил., при 15 на 100 хил. през 2017г. Най-поражена е възрастовата група 1-4 г., следвана от децата между 10 и 14г. Ако се проследи заболяемостта от дизентерия по общини (*приложение 8*) прави впечатление, че най-висока е заболяемостта отново в община Кайнарджа (39 на 100 хил., която е значително над средната за областта - 18 на 100 хил.). За сравнение средната заболяемост за страната е 3 на 100 хил. Като основна причина за разпространението на дизентерията са лошата хигиена и ниската здравна култура на ромското население, като се има предвид, че през годината не са регистрирани епидемични взривове в организирани детски колективи.

Етиологичната структура при шигелозите е представена от следните серотипове: Ш.Флекснер 2А (45% от болните и 6% от заразоносителите), Ш. Дизентерия 11 (25% от болните и 44 % от заразоносителите), Ш. Дизентерия 3 (20% от болните и 16% от заразоносителите). Преобладава броят на заразоносителствата спрямо клинично изявените форми. Относителният дял на заразоносителите към общия брой изолати на Шигела е 62%. Отн. дял на **Салмонелозите** през 2018г. е 3% от чревните инфекции, а заболяемостта от тях е 11 на 100 хил., срещу 10 на 100 хил. за 2017г., при средна за страната - 8 на 100 хил.

Етиологичната структура на салмонелозите през годината показва водеща роля на С. ентритидис (75% при болелите и 64% от заразоносителите), следвана от С.Тифимуриум (при 25% от клинично изявените форми и 14% от заразоносителствата). Съпоставката на клинично проявените случаи спрямо заразоносителствата при Салмонелозата показва, че преобладават заразоносителите (54%).

Относителният дял на **вирусните хепатити** спрямо общия брой заразни заболявания е нисък и съставлява едва 0,5% от всички ОЗБ. Регистрирани са 3 случая за 2018г. – 1 вирусен хепатит тип В и 2 случая с неопределен тип.

Не са регистрирани деца болни от ОВХ тип В в имунизационна възраст.

Болните с неопределен хепатит са изследвани със серологични маркери за хепатит А, В и С, но не са показали положителен резултат и не са потвърдени.

През 2018г. са регистрирани 46 заразоносители на HBsAg, от тях 18 са открити по повод кръводаряване, 7 по повод бременност, останалите са по повод профилактични и диагностични изследвания. Носителите на antiHCV са 38, от тях 3 открити при кръводаряване, останалите изследвания са профилактични и диагностични.

Трансмисивните инфекции регистрирани през 2018г. заемат 2% отн. дял в структурата на заразните заболявания. Те са представени от 5 потвърдени случая на Лаймска борелиоза и 6 случая на Марсилска треска (3 вероятни и 3 потвърдени). При регистрираните болни е налице епидемиологична анамнеза за ухапване от кърлеж.

Сезонната динамика при трансмисивните инфекции е с пролетно-лятна характеристика. Един от случаите на Лаймска борелиоза е при дете във възрастовата група 10-14 г.

Невроинфекции - през 2018г. са регистрирани 6 случая на **ОВП** – Неврит на лицеви нерв с периферен произход, без доказан ентеровирус.

През 2018г. в област Силистра са регистрирани 5 болни със **сифилис** – 3-ма мъже и 2 жени. Регистрирано е едно семейно огнище. Двете жени са контактни на съпрузите си, заразени в чужбина. Един от болните е установен при изследване по повод кръводаряване.

От Националната референтна лаборатория по ХИВ са съобщени 7 случая на **ХИВ** позитивни през 2018г. – 2 жени над 18г. и 5 мъже над 18г. възраст.

През 2018г. са регистрирани **5 случая** на ехинококоза срещу 8 през предходната година. Заболяемостта е 4,52 на 100 хил., при средна за страната - 2,85 на 100 хил. Регистриран е и един случай на Тениаринхоза при момиче на 18г.

Един чуждестранен гражданин от Украйна, пребивавал в Конго, е съобщен от МДЛ Силистра ЕООД като вероятен случай на малария. Престоят на болния в област Силистра е 2 дни и през това време не е извършвано кръводаряване. Насочен е за хоспитализация и лечение в гр. София, където е потвърден за Малария тропика. Проучен и съобщен по системата от СРЗИ.

Няма регистрирани други паразитни заболявания.

Цикличност на заразните заболявания

Недиференцирани ентероколити - с въвеждането и утвърждаването на клиничните пътеки, като основен източник на финансиране на болниците, броят на неуточнените ентероколити в Силистренска област нарасна значително, основно хоспитализирани. Пикът от неуточнени ентероколити беше през 2006 г., когато броят им достигна 527 случая за годината, след което заболяемостта леко се понижи, но се запази трайно висока. През 2018г. са регистрирани 304 болни, срещу 298 за 2017г. В голяма част от случаите вероятно се касае за диетични грешки или хронични колити, но болните се диагностицират като неуточнени остри инфекциозни ентероколити и се хоспитализират, като се реализират „клинични пътеки“.

Заболяемостта от **варицела** има подчертано цикличен характер. Тя достигна пик през 2007-2009г., след което последва рязък спад през 2010. След ново увеличение на болните през периода 2012-2013 г. последва отново спад през 2014г. От 2015г. заболяването е в нов подем и през 2017 г. заболяемостта достигна 348 на 100 хил. През 2018г. се наблюдава значимо намаляване на заболяемостта (79/100 хил. с 87 заболели).

След достигнат пик на брой заболели от **туберкулоза** през 2002 г. (87 лица), заболяемостта започна да намалява, особено след включване на „Национална програма за превенция и контрол на туберкулозата“. С нейното изпълнение се подобри дейността по профилактика в заразните огнища с откриване на инфектирани лица и провеждане на навременна и ефективна химиопрофилактика. През 2018г. са регистрирани 18 болни (заболяемост 16 на 100 хил.) при 24 болни и заболяемост от 21 на 100 хил. през предходната година.

След подем на **вирусните хепатити тип А** през 2002 г., когато регистрираните болни в Силистренска област достигнаха 177, следва трайна тенденция за намаляване до 2014 г., когато поради натрупване на неимунни контингенти беше регистриран взрив от инфекцията, обхващащ няколко общини в областта с общо 50 заболели. Опашката на взрива продължи и в началото на 2015г. Засегнати бяха селища с преобладаващо ромско население с ниска здравна култура и незадоволителна лична хигиена. През следващите години са регистрирани единични случаи. През 2018 г. няма регистрирани болни с ОВХ-А.

След 1995 г., когато бяха регистрирани 40 лица заболели от **вирусен хепатит тип В**, заболяемостта от тази инфекция започна да спада. Обяснението за тези резултати е свързано с въвеждането на ваксината срещу ОВХ-В в задължителния календар на страната. Подобри се и работата в лечебните заведения по отношение на медицинското обслужване на периферния венозен път, който има отношение към вътреболничното заразяване с трансмисивни хепатити, което се доказва трудно. През 2018г. е регистриран само един болен, в неимунизационна възраст.

Смъртност – 3,62 на 100 хил., (за туберкулоза 2,71 на 100 хил. и за марсилска треска 0,90 на 100 хил.). През 2018г. са съобщени 4 починали от остри заразни болести – 3-ма с активна туберкулоза на бял дроб и 1 с Марсилска треска. От тежка форма на Марсилска треска е починала жена на 68г. от гр. Тутракан с данни за ухапване от кърлеж, диагнозата е лабораторно потвърдена. Хоспитализирана и лекувана в УМБАЛ гр. Русе.

От туберкулоза на бял дроб са починали 2-ма мъже на 73г.от гр. Дулово и на 62г. от гр. Силистра (потвърдени случаи) и жена на 34г. от с. Богданци, общ. Главиница (възможен случай). И тримата са с инфилтративно-пневмонична туберкулоза на бял дроб във фаза на разпад и разсейване.

ОРЗ и Грп

През изтеклата 2018г. са регистрирани 1414 болни от ОРЗ и грип срещу 916 за 2017г., най-висока е заболяемостта във възрастова група 0-4г., следвана от 5-14г. и 15-29г. След достигнатите епидемични стойности на заболяемостта в Силистренска област през 2009г., когато се разпространи новия грипен вирус тип А(Н1N1)/Калифорния, последваха 6 години, през които фоновата заболяемост в областта не достигна епидемични стойности, а доказаната лабораторно циркулация на грипни вируси беше с малка интензивност.

През сезон 2017/2018г. заболяемостта се увеличи към средата на месец декември 2017г., когато през 51-та седмица достигна 148 на 10 хил. Поради последвалите празници и ученическа ваканция, заболяемостта временно спадна през следващите седмици, докато през 2-ра седмица на 2018 г. отново се повиши и достигна 213 на 10 хил. Най-висока беше заболяемостта във възрастовата група 0-4г., следвана от 5-14г. и 65+ . Групата на по-големите ученици (15-29г.) беше представена слабо. Във връзка с това обявихме предепидемични мерки в лечебните заведения - прекратяване на профилактичните прегледи и консултации, преустановяване на имунопрофилактиката, ограничаване на свижданията в болничните отделения. Сравнително ниският процент заболели ученици не наложи преустановяване на учебни занятия в училищата.

Изпратените проби за вирусологично изследване в лаборатория „ОРЗ и Грп“ на НЦЗПБ показаха положителни за грипен вирус резултати в 50% от пробите. В 3 от пробите беше изолиран грипен вирус тип В (Ямагата) и в 1 проба грипен вирус тип А (Н1N1).

През грипен сезон 2018/2019г. заболяемостта от ОРЗ и Грп достигна максимална стойност през 1-ва седмица на 2019г., но броят на заболелите започна да нараства още през дните около коледните празници. Със заповед на директора на РЗИ-Силистра от 14.01.2019г. бяха обявени протиепидемични мерки във връзка с епидемичната заболяемост. От извършените лабораторни изследвания на пациенти от област Силистра с грипоподобна симптоматика се потвърдиха 19 случая на грип, като само при двама пациенти бяха изолирани грипни вируси тип А (Н3N2), при останалите пациенти са изолирани грипни вируси тип А (Н1N1).

През 2017г. беше въведена уеб-базирана информационна система за надзор на тежко-протичащите респираторни инфекции. МБАЛ-Силистра участва в надзора, като за периода ноември 2017г. - януари 2018г. са въведени 21 случая на по-тежко протичащи ОРЗ, основно на деца от Детско отделение.

През 2018г. МБАЛ-Силистра не беше определена за участие в надзора на тежко-протичащите респираторни инфекции. След достигнатите епидемични стойности през 1-ва седмица на 2019г., броят на пневмониите при пациенти от трите многопрофилни болести в областта започна да се повишава. Максимални стойности бяха достигнати през периода 21-27.01.2019г. – 128 болни при 54 в началото на декември 2018г.

Данни за лицата профилаксирани с противогрипна ваксина, отчетени със сведението по имунопрофилактика през 2018г. показват нисък обхват в областта – 262 лица (0,2% от населението на областта), което е изключително слабо, за да се очаква ефективно повлияване на епидемичния процес при хората над 65 год. възраст с хронични заболявания, с цел ефективен контрол на усложненията и смъртността. И без това лошият обхват се затрудни допълнително от липсата на достатъчни количества противогрипни ваксини в аптечните складове и от продажбата само на четиривалентна ваксина на по-висока цена. Това особено повлия на работата на имунизационния кабинет в РЗИ-Силистра, за нуждите на който успяхме да осигурим едва 120 дози противогрипна ваксина, след което получихме отказ. Осигуряването на ваксини за имунизационния кабинет в РЗИ-Силистра е трудно, тъй като фирмите-доставчици не желаят да работят с отложено плащане, а РЗИ не може да закупува ваксини за нуждите на Имунизационния кабинет, тъй като това е вид търговска дейност.

Вътреболнични инфекции

През отчетната 2018г. в болничните лечебни заведения от област Силистра са регистрирани **164 болни с 207 ВБИ**, срещу 175 болни с 224 ВБИ за 2017г. Отн. дял на ВБИ спрямо общия брой хоспитализирани болни е 0,81%, при средна за страната стойност от 0,77%. От общо 25 619 изписани болни 12 796 (50%) са лекувани с антибиотици. При средно за страната 37% на лекувани с антибиотици, област Силистра има най-висок относителен дял. През 2017 г. този относителен дял е бил 52%. Използването на антибиотици невинаги е обосновано, много често те се назначават без лабораторна диагностика и антибиограма или често по профилактични индикации срещу възникването на евентуална инфекция.

Най-добра разкриваемост има в МБАЛ-Силистра, където отн. дял на ВБИ към броя преминали пациенти е 1,32%, следвана от МБАЛ-Тутракан с 0,14%, а в МБАЛ-Дулово 0,06% регистрирани инфекции, свързани с медицинското обслужване през цялата 2018г.

В МБАЛ Силистра 43% от регистрираните ВБИ са в Хирургично отделение, 27% в ОАИЛ, 21% в ННО, в останалите отделения са регистрирани единични случаи. В МБАЛ-Тутракан са регистрирани 8 ВБИ, а в МБАЛ-Дулово едва 3 ВБИ. Ниският относителен дял на инфекциите, свързани с медицинското обслужване в двете общински болници се дължи на малката разкриваемост.

Структурата на регистрираните ВБИ според локализацията има следната характеристика: повърхностни инфекции на хирургичното място (31%), инфекции на пикочните пътища (16%), пневмонии свързани с интубация (14%), конюнктивити (13%), локални инфекции свързани с ПВК (4%), инфекции на гастро-интестиналния тракт и обща инфекция свързана с ЦВК (3%). Останалите ВБИ са единични случаи.

В етиологичен аспект регистрираните ВБИ са представени от разнообразни микробни причинители. С най-голям отн. дял са инфекциите причинени от *Стафилококус соа/-* (23%), *Ентерококус фекалис* (12%), *Стафилококус ауреус* (11%), *Е.коли* (8%), *Псевдомонас аеругиноза* (8%), *Ентеробактер клоаце* (5%), *Ацинетобактер Бауманиии* (5%), *Кандида Албиканс* (4%), и др. Незследвани причинители липсват, а микробиологично недоказаните са 4%.

След определяне на антибиотична чувствителност 187 са определени като клинично чувствителни и 1 като клинично резистентен. Останалите непозиционирани изолати са от род Кандида и нямат изработени антибиограми.

От провеждания лабораторен контрол за обективизиране качеството на дезинфекционните и стерилизационни мероприятия в лечебните заведения са взети 1210 проби. От тях 21 (1,7%) са показали неудовлетворителен резултат. Констатирани са пропуски в стерилизационния режим на ендоскопската апаратура в 3 отделения на МБАЛ-Силистра и МБАЛ-Тутракан, във връзка с което са съставени 3 акта за административно нарушение. Установен е понижен контрол върху съхранението на стерилни материали в операционната зала на АГО на МБАЛ-Силистра, по повод на което е връчен акт на старшата акушерка в отделението. За установени пропуски в стерилизационния режим на стоматологичен инструментариум са съставени 3 акта за административно нарушение на дентални лекари. Проби с неудовлетворителен резултата са отчетени от ръце (3,4%), от болнично бельо и работно облекло (2,94%), инструментариум (2,61%), от болнично бельо и работно облекло (2,94%), повърхности (0,42%), от дез. разтвори за АДВ (5,77%). Във връзка с констатирано несъответствие при приготвянето на дезинфекционен разтвор е връчено 1 предписание за предприемане на противоепидемични мерки.

Дейност по надзора на беса

През 2018г. в Силистренска област са регистрирани 111 лица ухапани от кучета, котки и др. животни, срещу 186 за 2017г. Сред ухапаните преобладават градските случаи (62%), мъжете (59%) и лицата над 19 год. възраст (72%). Най-голям е относителният дял на кучетата – 85%, от тях 35% скитащи и 65% домашни. През последните пет години до 2016г. броят на ухапаните от животни ежегодно нарастваше. За първи път през 2016 г. ухапаните значително намаляха, като това се обяснява с работата на приюта, разкрит в гр. Силистра в края на 2015г. През 2018г. броят на ухапаните е намалял значително в сравнение с

предходната година, като ухапаните от домашни кучета са повече от тези, които са ухапани от скитащи.

Постекспозиционна профилактика против бяс е извършена на 73 от ухапаните (66%), срещу 95 (51%) за 2017г. Според характеристиката на експозицията преобладават единичните ухапвания (87%), средно тежките случаи (52%) и според локализацията преобладават ухапванията на долен крайник (55%). Множествените ухапвания съставляват 13%, леките наранявания – 45%.

От всички 73 имунизирани 70% са имунизирани с 3 игли, след което схемата е прекратена, поради приключване на 10 дневния срок за наблюдение на животното, осъществило експозицията. Общо за профилактика срещу бяс са изразходвани 192 дози ваксина Верораб при 259 дози за 2017г..

През последните 8 години постекспозиционната ваксинопрофилактика срещу бяс се извършва само в диагностично-консултативния кабинет на Инфекционно отделение в МБАЛ-Силистра. Това затруднява профилактиката на лицата от други отдалечени населени места, които трябва да пътуват неколккратно и се отразява на решението им да се обърнат за медицинска консултация или да завършат започналата имунизационна схема.

През изтеклата година епизоотичната обстановка в областта, по отношение на бяс беше благополучна. Не са регистрирани лица претърпели експозиция от положителни за бяс животни, не са съобщавани от ОДБХ-Силистра животни положителни за бяс.

Дейност по надзора на ОВП и Полиомелит

По надзора на ОВП наблюдаваме три отделения по нервни болести (с 54 легла), три педиатрични отделения (с 50 легла) и едно инфекционно отделение в МБАЛ-Силистра (с 15 легла). През 2018г. броят на наблюдаваното население от 0 до 15 години е **15 870**.

Ежеседмично получаваме от подлежащите на надзор болнични отделения информация за „нула“ случаи на ОВП. При наличие на съмнително болно дете постъпва съобщение по телефон и с бързо известие.

През 2018г. са извършени **84 планирани проверки по активния епиднадзор на ОВП**, при които не са открити несъобщени случаи.

През 2018г. са регистрирани **6 случая на изолирана парализа на лицевия нерв:**

- *Дете на 3г., хоспитализирано в детско отделение на МБАЛ Силистра. Детето е имунизирано срещу полиомелит с основни приеми и реимунизация. От вирусологичното изследване не се доказва ентеровирус. На детето е извършен проследяващ преглед на 60-тия ден – с оплаквания от увиснал десен устен ъгъл.*
- *Дете на 9г., хоспитализирано в педиатрично отделение на МБАЛ Силистра, с редовен имунизационен статус по отношение на полиомелит. От вирусологичното изследване не се доказва ентеровирус. Извършен е проследяващ преглед на 60-тия ден, липсват остатъчни парези в областта на лицевия нерв.*
- *Дете на 13г., хоспитализирано в детско отделение на МБАЛ Силистра, с редовен имунизационен статус срещу полиомелит за възрастта си. От вирусологичното изследване не се доказва ентеровирус. На детето е извършен проследяващ преглед на 60-тия ден - липсват данни за остатъчни парези в областта на лицевия нерв.*
- *Дете на 6г., хоспитализирано в УМБАЛ гр. Русе. Епидемиологичното проучване и въвеждането в интернет базираната система са извършени от РЗИ-Русе. Контролен преглед на 60-тия ден не е извършен, поради отсъствие на детето от населеното място.*
- *Дете на 11г., хоспитализирано в детско отделение на МБАЛ-Силистра, с редовен имунизационен статус срещу полиомелит. От вирусологичното изследване не се доказва ентеровирус. Извършен е проследяващ преглед на 60-тия ден, не са констатирани остатъчни парези.*
- *Дете на 12г., хоспитализирано в детско отделение на МБАЛ Силистра, липсват данни за извършените имунизации, записано при настоящия лекар през 2013г. От вирусологичните изследвания не се доказва ентеровирус. Не е изтекъл 60 дневния период.*

Оценка на ефективността на системата за надзор за ОВП

Пълнота на съобщаването - 100% от седмичната сигнална информация е навременна;

Чувствителност на системата – 6 случая на ОВП, при наблюдавано население в областта от 15 870 души (при минимално ниво 1 случай на 100 хил. души);

Пълнота на проучване на случаите- случаите са проучени до 48-мия час, изпратени са по 2 фекални проби, взети в два последователни дни, съхранявани и транспортирани правилно, не са доказани ентеровируси;

Пълнота на проследяването- на 84% от болелите е извършен проследяващ преглед на 60-тия ден и не са установени остатъчни парези. Случаите са въведени в уеб базираната информационна система за надзор на ОВП.

Дейности по национални програми

1. Национална програма за превенция и контрол на туберкулозата в РБългария

Извършваме епидемиологични проучвания на огнищата и при необходимост съдействаме чрез ОПЛ за насочване на контактните за консултация със специалист пневмо-фтизиатър и преценка на необходимостта от провеждане на химиопрофилактика.

Активно проследяваме обхвата на контактните на болни с активна форма на белодробна туберкулоза. Всяко тримесечие извършваме проверки в ПФО към МБАЛ-Силистра за проведената химиопрофилактика на контактните на туберкулоза, за обхвата с консултативна и диагностична дейност на контактните от I-ви и II-ред в огнищата и на децата с хиперергични проби Манту, подлежащи по задължителния имунизационен календар на реваксинация срещу туберкулоза. От проверките бе установено, че се водят журналите за болни и контактни на болни от туберкулоза и се попълват карти за проведената химиопрофилактика. Изготвят се тримесечни отчети за дейността по контрол на туберкулозата и за проведената химиопрофилактика с Изониазид. Случаите се регистрират в специализираната електронна информационна система за регистриране на пациенти с туберкулоза, суспектни и контактни лица.

За 2018г. са регистрирани 18 болни с клинични данни за туберкулоза, срещу 24 през 2017г. От тях 17 са с туберкулоза на бял дроб и 1 с туберкулоза на пикочо-половата система. При 8 от хоспитализираните диагнозата е потвърдена културелно, 9 са вероятни с положителна директна микроскопия без данни за резултат от посевката и 1 е възможен, само по рентгенологични и клинични данни за туберкулоза. При извършените епидемиологични проучвания на болните с активна туберкулоза са установени общо 57 контактни от I-ви и II-ри ред. Всички са изследвани с туберкулинова проба на Манту. От тях 5 са показали хиперергична реакция, а на 23 със съмнение за латентна туберкулоза е назначена химиопрофилактика с Изониазид. Такава е проведена и на 51 лица със съмнение за латентна туберкулоза, прегледани амбулаторно. През 2018г. няма болели деца в имунизационна възраст.

За периода е регистрирано 1 семейно огнище – болна с туберкулоза на бял дроб е заболяла след контакт със съпруга и сина си, преболеждали през 2017г. Синът е на 19г. с проведени ваксинации с БЦЖ при раждането и на 7 год. възраст, останалите реимунизации липсват.

През периода няма отчетена хиперергична реакция след извършена проба на Манту преди ваксинация срещу туберкулоза по задължителния имунизационен календар.

Общо за профилактика през 2018г. са изразходвани 221 опаковки Изониазид. Към 31.12.2018г. болничната аптека разполага с 236 опаковки за профилактика.

През годината бяха налице проблеми, свързани с финансирането на програмата и дейността на екипа от ПФО-Силистра (DOTS мениджър и две медицински сестри). Не се покриват транспортните разходи за посещаване на огнищата и профилактичните изследвания с туберкулинова проба на Манту се осъществява на място в отделението. Инспекторите от РЗИ са ангажирани след извършване на епидемиологичното проучване и определяне кръга на контактните да съдействат за тяхното насочване към ПФО за изследване и преценка на необходимостта за назначаване на химиопрофилактика. Когато е съобщен случай на болен с активна туберкулоза от лечебно заведение извън областта, издирваме личния лекар на лицето, който поема отговорност за извършване проба Манту на контактните в семейството.

През 2018г. за ХИВ са изследвани 14 болни от туберкулоза лица, които са хоспитализирани в ПФО-Силистра. Не са установени положителни резултати.

2. Национална програма за профилактика и контрол на ХИВ/СПИН и СПИ

В изпълнение на дейности по Националната програма за превенция и контрол на ХИВ/СПИН и СПИ в РБългария през 2018г. по време на лятната и есенна кампания бяха извършени на терен 284 изследвания с бърз тест на лица, пожелали анонимно и безплатно тестване за ХИВ в различни населени места в областта, както и в дните на отворени врати в РЗИ-Силистра. По време на кампаниите не бяха установени положителни за ХИВ лица.

Във връзка с писмо на МЗ организирахме обучение на медицинските специалисти от трите МБАЛ в областта по превенцията и контрола на ХИВ в областта. На обученията присъстваха 60 лекари, мед. сестри, лаборанти и бяха разгледани следните теми: представяне на Националната програма за превенция и контрол на ХИВ и СПИ (2017-2020г.), епидемиологични данни за ХИВ/СПИН, предпазване на медицинския персонал от инфекции с ХИВ, Хепатит Б, Хепатит С в лечебните заведения, диагностика на ХИВ в лечебни заведения, неспециализирани за лечение на пациенти с ХИВ инфекция.

От обобщената информация по Прил. 10 от Наредба № 47 се оказва, че за цялата 2018г. МДЛ от областта са отчетели общо 685 изследвания за ХИВ. От тях 375 (55%) са бременни, 64 (9%) са изследвани с диференциално-диагностична цел, 16 (2,3%) са контактни на ХИВ позитивни, 7 (1%) болни на хемодиализа, 4(0,6%) след професионална експозиция и 218 лица по желание, за документи и др.

Поради липса на кадрови ресурс микробиологична лаборатория към РЗИ-Силистра не извършва серологични изследвания, в т.ч. за ХИВ. През годината са събрани и изпратени за изследване в РЗИ-Шумен 183 серума на пациенти от трите МБАЛ, предимно бременни постъпили за раждане и болни на хемодиализа, с цел изследване за ХИВ по ELISA. Не са установени положителни за ХИВ проби.

През 2018г. от НРЛ по ХИВ на НЦЗПБ-София са съобщени 7 потвърдени случая на ХИВ инфекция (2 жени над 18г. и 5 мъже над 18г. възраст).

3. Национална програма за първична профилактика на рака на маточната шийка в РБългария

През 2018г. по НПППРМШ от 496 момичета навършващи 12 год. са включени 99 (20%) и 4 момичета на 13 год. възраст. На 89 момичета на 12г. и 10 момичета на 13г. е извършен II-ри прием. От старта на програмата през 2012г. до сега от общо 3629 подлежащи момичета, 1184 (33%) са се включили в програмата с извършен I-ви прием, а със завършен прием са 898 от тях (25%).

РЗИ-Силистра популяризира програмата с индивидуална работа с личните лекари, медицинските специалисти в здравните кабинети на учебните заведения и информираност на родителите на подлежащите момичета.

При текущите проверки в амбулаториите на ОПЛ инспекторите от отдел „ПЕК“ оказват методична помощ на лекарите за популяризиране на ваксинацията и контрол върху дейностите по програмата. За имунизация се използват двата ваксинални продукта разрешени в страната (Cervarix и Silgard), като преобладаващ за употреба е Cervarix. При избор на ваксината родителите се консултират с личния лекар.

При проверките в здравните кабинети в училищата инспекторите предоставят ЗОМ на медицинските специалисти за популяризиране на програмата. От началото на 2018г. в училищата в гр. Силистра, Дулово, Тутракан и с. Голеш, обл. Кайнарджа са раздадени общо 80 диска и 350 брошури, повишаващи нивото на информираност на учители, родители и подлежащите на имунизация момичета.

За поредна година със съдействието на регионалния представител на Глаксо-Смит-Клайн подготвихме и изпратихме писма-покани до всички родители на подлежащите момичета, навършили 12год. възраст., с цел уведомяване за предоставената възможност по програмата за безплатна ваксинация, дадена е информация за тежестта на заболяването и защитата от него. В подкрепа на тази инициатива получаваме съдействие от РЗОК-Силистра чрез предоставяне на списъци с имената и адресите на подлежащите момичета и тримесечна информация за броя на имунизирани по програмата деца (по лични лекари и приеми).

На сайта на РЗИ-Силистра е публикувана подробна информация за родителите на подлежащите момичета за целта на програмата, обхвата и целевата група, информация за заболяването, причинителя, профилактиката, видовете ваксини и др.

4. Национална програма за профилактика и контрол на векторно-предавани трансмисивни инфекции при хората

Съобщения за ухапани от кърлежи получаваме от филиалите на ЦСМП. През 2018г. са регистрирани 85 случая на ухапани от кърлежи лица, срещу 136 за предходната година. Вероятността за намаления брой е поради факта, че по-малко хора с такъв проблем се обслужват в спешните центрове, а се насочват към личния лекар

През отчетния период в област Силистра са регистрирани 11 случая на векторно-предавани трансмисивни инфекции – 5 потвърдени случая на Лаймска борелиоза и 6 случая на Марсилска треска (3 вероятни и 3 потвърдени).

През месец февруари 2018г. изпратихме до общинските администрации писма с указания за правилно организиране и навременно провеждане на дезинсекционни мерки за контрол на комарните популации, като наблегнахме на значителната роля на ларвицидните обработки и на необходимостта от периодично провеждане на деакаризациялни мероприятия. През месец септември 2018г. бяха проследени предприетите мерки срещу преносителите на ВПТИ, обществените поръчки и сключените договори с фирми за ДДД обработки. В общините не са извършвани ларвицидни обработки. В община Силистра са извършени 5 инсектицидни обработки – една чрез авиационно пръскане на площ от 10000 дка и 4 с наземна техника на площ от 14 400 дка. Обработките са извършени от лицензирани фирми, като е използван препаратът „Ротрин 200“. В община Тутракан са извършени 4 инсектицидни обработки срещу комари в населени места по р. Дунав. Използвана е наземна техника, фирмата е включена в регистъра, обработките са извършени с препаратът „Цитрол 10/4“. Извършена е и трикратна деакаризация на площ от 500 дка. В община Ситово са проведени трикратни инсектицидни обработки срещу комари на площ от 18 567 дка. Използвана е наземна техника – генератор за студен аерозол. Използван биоцид - „Ротрин 200“. Двукратно през годината са извършени деакаризациялни мероприятия. В община Кайнарджа е извършена 1 инсектицидна обработка с наземна техника и 1 деакаризациялна обработка. Използван биоцид „Ротрин 200“. В община Главиница са извършени 3 обработки на площ от 3600 дка. Използван биоцид „Ротрин 200“, двукратно са извършени деакаризациялни обработки на зелени площи, детски площадки, дворни пространства в детски и учебни заведения на площ от 100 дка. В общините Дулово и Алфатар не са провеждани дезинсекционни мероприятия.

Във връзка със сероепидемиологично проучване за изясняване разпространението на Западнониленска треска и предаване на флeботомни инфекции в България, през м. май 2018г. събрахме и изпратихме в НЦЗПБ 75 броя серумни проби от лица от област Силистра над 18 год. възраст.

През I-во полугодие на 2018г. на сайта на РЗИ-Силистра публикувахме препоръки за действие при ухапване от кърлеж. Такива бяха изпратени и на общопрактикуващите лекари от областта. Изготвихме здравно-просветен материал за векторно-предавани трансмисивни инфекции – начини за борба с комарите, инфекции, предавани от комари, материала публикувахме на сайта на РЗИ-Силистра. Изготвихме и разпространихме писма, с които запознахме лечебните заведения в областта с мерките за пътуващи в страни с местно разпространение на малария.

През 2018г. в СМДЛ гр. Силистра беше изследван болен със съмнение за малария, украински гражданин, пребивавал в гр. Силистра 2 дни. Болният е насочен за лечение към Инфекциозна клиника в гр. София, където е потвърдена Малария тропика.

5. Национална програма за контрол и лечение на Ротавирусните гастроентерити

От извършените през 2018г. проверки на ОПЛ се установи, че личните лекари са информирани за начина на приложение на ваксината, кратността на приемите, съвместимостта с другите подлежащи имунизации през периода. Родителите на подлежащите деца проявяват подкрепящо отношение към имунизацията срещу ротавируси и резултатите го потвърждават: 523 деца са получили 1-ви прием и 479 деца 2-

ри прием на ваксината. Така от 650 новородени за 2018г. в област Силистра, в програмата са включени 80%, а 92% от тях са със завършена имунизация.

V. ДЕЙНОСТ ПО МИКРОБИОЛОГИЯ И ПАРАЗИТОЛОГИЯ

1.Микробиология

Поради липсата на лекар-микробиолог и лаборанти в отдел „Медицински изследвания“ през 2018г. не се извършваха микробиологични и серологични изследвания. До месец юни 2016г. в отдела работеше на граждански договор лекар-микробиолог от болнична лаборатория. Дейността по санитарна микробиология и серология се осъществява чрез договори с РЗИ-Шумен, РЗИ-Русе, РЗИ-Добрич и РЗИ-Варна. Данните са включени в раздела за оперативната дейност на отдел ПЕК по осъществяване на санитарно-микробиологичния лабораторен контрол на лечебните заведения (болнични и извънболнични) в област Силистра. Дейността по извършване на микробиологични и паразитологични изследвания като услуга на физически и юридически лица беше прекратена. В отдела остана лаборант на непълнен работен ден, да обслужва някои помощни дейности в лабораторията и извършва бърз тест за ХИВ на място и на терен, по време на организирани кампании.

През 2018г. на пациенти от МБАЛ в областта (АГО, ОХД, ПФО) бяха извършени 183 изследвания по ELISA за ХИВ, 71 изследвания ELISA за HBsAg и 71 ELISA за Хепатит С. На 284 лица, желаещи да узнаят своя ХИВ статус е извършен бърз тест за изследване за ХИВ по време на изнесени кампании в различни населени места от областта или в лабораторията на РЗИ-Силистра.

2.Паразитология

Дейността на дирекция „Надзор на заразните болести“ през 2018г. беше сериозно затруднена от липсата на лабораторни специалисти в областта на паразитологията, както в РЗИ, така и в област Силистра. През последните 8-9 години в контрола на паразитозите съществува значим проблем, тъй като в РЗИ-Силистра липсва паразитолог и не може да се осъществява клинична диагностика при съмнение за паразитни заболявания, както и при необходимост да се обработят контактни в огнищата. Освен това на територията на област Силистра няма регистрирана амбулатория за специализирана медицинска помощ по медицинска паразитология. Това налага диспансеризацията на лицата с ехинококоза и консултациите на заминаващи в маларични страни да се извършва от паразитозисти в съседни области. В цялата област работи един паразитолог в частна лаборатория и не извършва консултативна дейност. Дефицитът на лабораторни кадри (лекари и лаборанти) в системата на РЗИ, възпрепятства пълноценния надзор по наредбите за контрол на местните и внасяни паразитози. През 2018г. в дирекция НЗБ работи по граждански договор един лаборант, бивш служител в отдел „Медицински изследвания“ на РЗИ-Силистра, който понастоящем е на постоянен договор в болнична клинична лаборатория, а лекар-паразитолог няма от години. По тази причина не е възможно извършване на пълен обем от профилактична дейност и лабораторни изследвания в организирани детски колективи в ДЯ и ДГ. Поради това планираме и извършваме лабораторен контрол на част от организирани детски колективи и контролът обхваща само диагностиката на ентеробиоза. Проби за паразитологично изследване на външна среда, храна и вода не се извършват.

Оперативно-контролна дейност

Планирани за 2018г. са 205 проверки на 133 обекта. Извършени са 217 проверки, в т.ч. 36 лабораторни. Профилактични изследвания за чревни паразити са извършени в 34 от общо 66 детски заведения и 2 социални заведения. От взетите 1312 проби (перианален отпечатък) на 1312 лица, са установени 21 случая с ентеробиоза – 1,6% обща опаразитеност. Основният брой опаразитени са от детските заведения - 20 деца от 10 детски градини. Най-висок отн. дял на опаразитеност е установен в ДГ с. Яребица (3 опаразитени от 25 деца – 12%).

Във връзка с протичащите процеси на деинституционализация значително е намалял броят на децата отглеждани в социални домове. Там е установена 1 положителна на Ентеробиус вермикуларис проба при дете от ДЦДМУ-Силистра.

На 3-те болнични заведения в областта е оказана организационно-методична помощ, във връзка с маларията и внасяните паразитози и са извършвани ежемесечни проверки в хирургичните отделения, във връзка със съобщаването на оперираните от ехинококоза пациенти. Единствено МБАЛ-Силистра има сключен договор с паразитолог, но той е само за консултиране на пациенти с ехинококоза, поради което болницата не работи по пътека за лечение на болни от малария и други паразитози.

Лабораторна дейност

Предвид това, че в лабораторията на РЗИ-Силистра работи само лаборант на граждански договор, през 2018г. са извършвани само профилактични изследвания по противопаразитологичния контрол на отдел „Противоепидемичен контрол“. Изследвани са 1312 лица и с паразитози са установени 21 от тях (1,6%), срещу 2,8% за 2017 г. Всички са положителни на Ентеробиус вермикуларис.

Паразитологични изследвания на територията на област Силистра извършва и една СМДЛ в гр.Силистра, която има договор с РЗОК по пакет „Медицински паразитология“.

Обобщената справка по Наредба № 5 за местните паразитози, въз основа на данните от двете лаборатории (РЗИ и СМДЛ) е представена в следващата таблица, сравнително за 2018 и 2017г.:

Паразитози 2018 год.	РЗИ-Силистра			СМДЛ-Силистра			ОБЩО		
	Брой изсл. лица	пол/+/ %	%	Брой изсл. лица	пол/+/ %	%	Брой изсл. лица	пол/+/ %	%
Ентеробиоза	1312	21	1,6	4180	82	2,0	5492	103	1,9
Ламблиоза	0	0		4180	0		4180	0	
Аскаридоза	0	0		4180	1	0,02	4180	1	0,02
Трихоцефалоза	0	0		4180	0		4180	0	
Хименолипедоза	0	0		4180	0		4180	0	
Тениидози	0	0		4180	1	0,02	4180	1	0,02
Амебиаза	0	0		4180	0		4180	0	
Фасциолоза	0	0		4180	0		4180	0	
Ехинококоза	0	0		43	16	37,2	43	16	37,2
Трихинелоза	0	0		0	0		0	0	
Токсоплазмоза	0	0		22	3	13,6	22	3	13,6
Трихомоназа	0	0		188	58	30,9	188	58	30,9
Паразитози 2017 год.	РЗИ-Силистра			СМДЛ-Силистра			ОБЩО		
	Брой изсл. лица	пол/+/ %	%	Брой изсл. лица	пол/+/ %	%	Брой изсл. лица	пол/+/ %	%
Ентеробиоза	968	27	2,8	3971	58	1,4	4939	85	1,7
Ламблиоза	0	0		3971	2	0,05	3971	2	0,05
Аскаридоза	0	0		3971	2	0,05	3971	2	0,05
Трихоцефалоза	0	0		3971	0		3971	0	
Хименолипедоза	0	0		3971	0		3971	0	

Тениидози	0	0		3971	0		3971	0	
Амебиаза	0	0		3971	0		3971	0	
Фасциолоза	0	0		3971	0		3971	0	
Ехинококоза	0	0		49	20	40,8	49	20	40,8
Трихинелоза	0	0		0	0		0	0	
Токсоплазмоза	0	0		15	3	20	15	3	20
Трихомоназа	0	0		257	103	40	257	103	40

Местни паразитози

Контактни паразитози

Ентеробиоза – въпреки кадровата криза в РЗИ-Силистра и проблемите по отношение на лабораторните изследвания, запазиме контрола на ентеробиозата като най-разпространената паразитоза с епидемиологично значение за колективите в детски и социални заведения.

Изследванията за паразитози при децата до 6 годишна възраст, финансирани по профилактичната програма на НЗОК се извършват от СМДЛ и за положителните деца се предприемат индивидуални мерки от страна на личния лекар, но не се отчита и обработва средата в колектива. Завърналото се в колектива дете може отново да се опаразити при наличие на източник. Акцент на профилактичната работа на РЗИ в организирани детски колективи е оздравяване на огнището. След диагностициране на положително на Ентеробиус вермикуларис дете, инспекторите от отдел „Противоепидемичен контрол“ съобщават случая на личния лекар и изискват незабавно лечение и контролни изследвания. Лечението през 2018г. се осъществи с три препарата – Лепарацид, който се намираше в аптечната мрежа, както и Зентел и Вермокс, които родителите си осигуряваха основно от Румъния.

От 21 деца с положителен резултат при 20 от тях има данни за извършено лечение и изследване. За едно дете, временно пребиваващо в с. Яребица, обл. Силистра с личен лекар в гр. Варна няма данни за извършени такива. Понякога се нарушава своевременността на контролното изследване.

По годишния план на РЗИ с изследване за чревни паразити са обхванати 50 % от детските и социални заведения в областта (36 от 72), като са изследвани 95% от лицата в тях и е установена обща опаразитеност от 1,6% или 21 случая с ентеробиоза.

Ламблиоза – през 2018г. в лабораторията на РЗИ-Силистра не са установени случаи, не са съобщени и от други области.

Геохелминтози /аскаридоза, трихоцефалоза/

Аскаридоза – няма ендемични огнища в областта. В края на 2018г. е диагностициран един случай на аскаридоза при дете на 1г.1м. от с. Яребица, изследвано в СМДЛ-Силистра. Родителите не са завели детето при личния лекар за лечение и контролни изследвания. Не посещава детско заведение, има едно контактено братче в семейството. Децата ще бъдат издирени за изследване.

Трихоцефалоза - няма съобщени случаи от други лаборатории.

Хелминтозоозии (Ехинококоза, Трихинелоза, Тениидози)

Ехинококоза – през 2018 г. са регистрирани 5 болни с ехинококоза, от тях 4 са оперирани, а един болен е бил под наблюдение. Две лица са с ехинокок на черен дроб, един пациент е с ехинокок на бял дроб, един с ехинокок на апендикса и един с ехинокок на черен дроб и бял дроб.

Заболяемостта е 4,52 на 100 хил., при средна за страната 2,85 на 100 хил. За сравнение през 2017г. е отчетена заболяемост 7,1 на 100 хил.. Най-висока заболяемост от ехинококоза е регистрирана през 2008 г. - 16 на 100 хил. (21 случая).

Четири от случаите на ехинококоза през 2018г. са при лица живеещи в селата и един е от гр. Силистра. По общини през отчетната година водещото място е за община Главиница, където живеят 60% от заболелите. Другите болни са от община Силистра.

През 2018г. няма регистрирани болни от ехинококоза в детска възраст.

Двама от заболелите са хоспитализирани в МБАЛ Тутракан, останалите са съобщени от болници в други области – УМБАЛ „Св. Марина“ Варна, СБАЛИПБ гр. София, МБАЛ Исперих.

Четири от случаите на ехинококоза през 2018г. са първични и оперирани, жена на 68г. с ехинокок на черен дроб и бял дроб е с рецидив. Проведено е консервативно лечение със Зентел по схема и е под наблюдение. За годината няма починали от ехинококоза пациенти. По силата на наредбата за профилактичните прегледи и диспансеризацията, задължение на личния лекар е в продължение на 5 год. да извършва диспансерно наблюдение на оперираните от ехинококоза пациенти. По време на диспансерното наблюдение личният лекар извършва общ клиничен преглед и консултация със специалист в зависимост от локализацията на заболяването. Необходима е и консултация с паразитолог, която се затруднява, поради липсата на такъв специалист в областта, който има сключен договор с РЗОК. Пациентите се насочват за консултация с паразитолог в други области – Варна, Шумен.

В СМДЛ-Силистра са установени 16 положителни на ехинококоза лица, от контролни изследвани. Това са оперирани пациенти през предходни години, които са диспансеризирани.

Трихинелоза - не са регистрирани случаи през 2018 г.

Тениидози (Тениаринхоза и Тениоза) – съобщен е 1 случай на Тениаринхоза при жена на 18г. от общ. Дулово. Болната е с оплаквания от продължителни болки в корема. При извършени изследвания в „СМДЛ“ ЕООД гр. Силистра са открити яйца от причинителя Тениаринхус сагинатус. Назначена е терапия и контролни изследвания. Другите членове на семейството (съпруг и малко дете на 1,5г.) нямат оплаквания. Болната е информирана за начина на заразяване и посъветвана за добра термична обработка на месо и месни продукти.

Внасяни паразитози

Малария – през 2018г. От „СМДЛ“ ЕООД-Силистра беше изпратено бързо известие за вероятен случай на малария. Пациентът е украински гражданин на 63г., пребивавал неколkokратно в Конго, посетил гр. Силистра служебно и останал в града само два дни. Поради започнали клинични оплаквания (втрисане, висока температура, отпадналост) посетил паразитолог в СМДЛ Силистра. След извършени изследвания е транспортиран в Инфекционна клиника гр. София, където по неофициални данни е потвърдена Малария тропика. По време на престоя си в областта не е извършвано кръводаряване.

В началото на епидемичният за малария сезон до всички лечебни заведения изпратихме напомнителни писма, относно епидемиологичната обстановка и най-важните профилактични, организационни и лечебни мерки.

Проследихме предприетите от общините мерки за намаляване популацията от комари. Няма извършени ларвицидни обработки, в община Силистра са извършени 5 инсектицидни обработки, в община Тутракан 4 инсектицидни обработки, в общините Главиница и Ситово са извършени трикратни инсектицидни обработки, в община Кайнарджа – една инсектицидна обработка. В общините Дулово и Алфатар не са извършвани дезинсекционни мероприятия.

Поради липса на биолог в инспекцията и през 2018 г. РЗИ-Силистра не извърши наблюдение на водоеми с потенциален риск за развитие на комарни биотопи. Не се извършва и картотекиране на анофелийните комари и наблюдение върху видовия и числения им състав.

VI. АНАЛИЗ НА ИМУНОПРОФИЛАКТИКАТА И ИМУНИЗАЦИОННИЯ ОБХВАТ

През 2018г. инспекторите от отдел „Противоепидемичен контрол“ извършиха 151 текущи и 32 тематични проверки в амбулаториите на ОПЛ и РО на МБАЛ за оценка на дейността им по имунопрофилактика, в съответствие с изискванията на нормативната уредба. Текущите проверки обхванаха следните теми: имунизационен обхват, причини за отлагане

от имунизации, правилно попълване на имунизационните журналы, спазване на хладилната верига, правилно съхранение на ваксините и срок на годност, спазване на техниката при поставяне на ваксините и др. Тематичната проверка е относно изпълнение на имунизационния календар при деца до 2 год. възраст – обхват, своевременност, спазване на интервали между приемите.

Поради отчетения нисък обхват с Тетраксим в края на 2017г. и предвид усложнената епидемиологична обстановка по отношение на морбили в страната и съседните държави, в началото на 2018г. инспекторите извършиха проверки на ОПЛ, отчели по-нисък обхват с Тетраксим и Приорикс през 2017г.

За последните три години обхватът с Тетраксим е следния:

- през 2015г. – 95% от подадени 1121 подлежащи за годината (58 необхванати, като 45% от тях са в чужбина);
- през 2016г. – 96% от подадени 1291 подлежащи за годината (44 необхванати, от тях 30% са в чужбина);
- в края на 2017г. – 85% от подадени 915 подлежащи за годината (138 необхванати с Тетраксим, от тях 36% са в чужбина);

В резултат на извършените проверки във връзка с големия брой необхванати през 2017г. на ОПЛ бяха връчени 9 предписания. Неимунизираният подлежащи през 2017г. бяха включени като подлежащи и обхванати през 2018г. На част от родителите, които не са осигурили възможност на личния лекар да имунизира децата им, изпратихме уведомителни писма с напомняне, че имунизациите имат задължителен характер. На двама родители, удостоверили отказа си с подпис в амбулаторния лист, бяха съставени и връчени актове за административно нарушение по чл. 209, ал. 3 от Закона за здравето.

Тематичната проверка, която извършихме е заложена в плана за годината и имаше за цел преценка на имунизационния обхват, своевременност на имунизациите и спазване на интервалите между тях при деца до 2 год. възраст през последните три години. Данните се базират на 32 проверени амбулатории на ОПЛ.

Проверките показаха, че **имунизационният обхват с шесткомпонентна ваксина** в тези практики е сравнително добър – за 2015г. със завършена схема са 96%, за 2016г. - 95%, а за 2017г. - 92%. Основна причина за неизвършена имунизация е неявяване след покана на родител (34%), миграция (27%), временно или трайно противопоказание, след което лекарят престава да търси детето (26%), отписване от пациентската листа (9%), отказ (3%).

Имунизационният обхват със Синфлорикс е както следва – през 2015г. със завършена схема са 97%, за 2016г. и 2017г. – 92%. Част от подлежащите са обхванати със съкратената схема на приложение, поради започване на имунизацията в по-късна възраст. Най-висок е броят на неимунизираният, поради неявяване (43%), поради временни и трайни медицински противопоказания (26%), миграция (24%), отписани от пациентската листа (5%). **Имунизационният обхват с ваксина срещу морбили, паротит, рубеола** е съответно 97% през 2015г., 92% през 2016г. и 2017г. Като причина за липса на имунизация са посочени неявяване след покана (34%), миграция (32%), временни или трайни противопоказания (23%), отписани от пациентската листа (9%).

Интервалите между ваксините обикновено се спазват, освен при често боледуващи деца и децата, които често пребивават в чужбина, периодично се връщат в страната, но се нарушава своевременността на ваксинацията. През зимните месеци дейността по имунопрофилактика е в много малък обем, поради често боледуване от сезонни респираторни инфекции. Обикновено част от изоставането се компенсира през следващите месеци на годината. Миграцията на децата и техните родители, както в рамките на страната, така и в чужбина създава трудности със своевременния обхват на част от подлежащите. Липсата на достатъчно ОПЛ и увеличаващите се разстояния до техните амбулатории повлиява неблагоприятно своевременността на профилактичните имунизации на част от децата.

Част от децата с пропуски в имунизационния статус през последните години бяха обхванати с подлежащите приеми по време на кампанията, която проведохме с мобилен кабинет за обща практика, предоставен със Заповед № РД-01-211/18.07.2018г. на МЗ. В

изпълнение на заповедта през периода 30.10-15.11.2018г. проведохме кампания за извършване на профилактични прегледи и задължителни имунизации на деца, при които имунизационната схема е непълна. В периода на подготовка за кампанията инспекторите от отдел „Противоепидемичен контрол“ извършиха проверка в няколко амбулатории в населени места с преобладаващо ромско население и определиха децата с нередовен имунизационен статус. Деца без избор на личен лекар няма. На изоставащите с имунизации деца бяха определени съответните приеми на ваксини, които трябва да бъдат извършени. С четири лечебни заведения за извънболнична помощ, в обхвата на които попаднаха населените места с установени изоставащи деца, директорът на РЗИ-Силистра сключи договори за извършване на профилактичните прегледи и имунизации, а инспекторите от РЗИ подпомогнаха лекарите при ваксинацията. По време на кампанията бяха обхванати 80 деца на различна възраст с 97 приема на различни ваксини: 43 приема на М-М-Р vaxPro, 20 приема на Pentaxim, 13 приема на Synflorix, 12 приема на Td, 4 приема на TetraXim, 3 приема на Infanrix Hexa и 2 приема на Engerix. Имунизирани деца са от 17 населени места в общините Кайнарджа, Тутракан, Главиница и Дулово.

През 2018г. имунизационния процес не беше нарушаван, поради липса на ваксина. Проблемно беше предоставянето само на Тетраксим, тъй като наличните количества привършиха през месец април. Част от ваксината (133 дози) с годност до 28.02.2018г. бяха бракувани, поради изтичане срока на годност. Причината беше, че през периода януари-март имаше много болни от респираторни инфекции и на практика дейността по имунопрофилактиката беше преустановена.

По отношение предоставените количества Пентаксим за подлежащите през 2018г. имаме три разпределения. При налични близо 400 дози Пентаксим през месец декември 2017г. заявихме и получихме 810 дози (за първо тримесечие на 2018г.), след което ни бяха разпределени още 975 дози през месец януари 2018г. (за второто тримесечие на 2018г.). През I-во полугодие на 2018г. раждаемостта в област Силистра сериозно намалня и това се отрази на броя използвани ваксини Пентаксим през деветмесечието. Докато през същия период на миналата година в областта са се родили 525 деца, от които от майки от област Силистра около 440, през I-во полугодие на 2018г. са родени 458 деца, от които от майки от областта около 330 деца. По-големият общ брой раждания в областта, но оставащ по-малък брой новородени за последващи имунизации се дължи на факта, че в МЦ „Свети Иван Рилски“-гр. Тутракан се извършват ин витро процедури за асистирана репродукция на жени от цялата страна, респ. в РО на МБАЛ-Тутракан се раждат бебета от други области на страната. Ваксинациите на новородените (БЦЖ и Енжерикс) се извършват в Родилно отделение на МБАЛ-Тутракан, след което имунизациите на тези деца продължават в съответната област. По-малкият брой новородени и големите количества налична ваксина стана причина 590 дози Пентаксим с годност до края на месец септември 2018г. да не бъдат оползотворени. За това двукратно уведомихме експерти от Д ОЗ месеци преди изтичане срока на годност, но преразпределение не можа да се осъществи. До такова не се стигна и след осъществени контакти с други РЗИ в страната.

За 4-то трим. на 2018г. заявихме 780 дози Пентаксим. С част от това количество ОПЛ довършиха приемите на изостанали подлежащи от 3-то тримесечие и това наложи преразпределение на допълнително количество от 42 дози от РЗИ-Шумен. В началото на януари 2019г. след определяне на точните количества ваксина, необходими за завършване на приемите започнати с Пентаксим според Книгата за профилактични имунизации и реимунизации, на всеки лекар бяха предоставени необходимите дози ваксина. Така всички деца, чиито основни приеми бяха започнати с Пентаксим ще бъдат завършени с тази ваксина. Децата, чиито основни имунизации не бяха започнати с Пентаксим и Енжерикс 2-ри прием, се имунизират с Инфанрикс хекса. Реимунизациите на подлежащите ще продължат с Infanrix - IPV- HiB.

Във връзка с писмо на МЗ № 33-08-19/20.04.2018г., относно Европейската имунизационна седмица (23-29.04.2018г.), РЗИ-Силистра организира пресконференция, на която пред журналистите се представи извършеното по имунопрофилактиката през 2017г. и беше изтъкната значимостта на имунизациите за здравето на децата, както и необходимостта от

съдействие от страна на родителите. На сайта на РЗИ-Силистра бяха публикувани информационни материали на МЗ, касаещи имунопрофилактиката.

В изпълнение на писмо на МЗ за подаване на ежеседмична и ежемесечна информация за брой раздадени и налични количества ваксини, същата беше изпращана в началото на всяка седмица за предходната и в началото на всеки месец за предходния, с цел преразпределение на ваксина на национално ниво, при възникнала необходимост.

Отчитане и проследяване движението на биопродуктите продължава да се осъществява чрез програмата „Отчитане движението на биопродуктите”, която използваме от 2008г. В края на всеки месец се засичат количествата биопродукти налични в склада на РЗИ и се сравняват с разпечатката от програмата за документална наличност. Така се осъществява ефективен контрол в края на всеки месец, а при нужда такъв е възможен да се извърши във всеки един момент.

Количествата получена, изразходвана ваксина и остатъка в края на отчетния период се проследява индивидуално за всеки ОПЛ, като тази информация е част от досието по имунопрофилактика на ОПЛ.

Изграждане и поддържане на базата данни за децата без личен лекар

От родилните отделения на трите МБАЛ в отдел „ПЕК” постъпва информация за новородените. Въз основа на нея се формира регистър на новородените за съответната календарна година по месеци с данни за извършените имунизации след раждане. Неимунизирани се проследяват за избор на личен лекар, с цел последващо извършване на пропуснатите приеми след отпадане на противопоказанията.

Периодично ОПЛ подават информация за новозаписани новородени, а от РЗОК-Силистра на тримесечие официално изискваме данни за избора на личен лекар за новородените, според пациентските листи на всички ОПЛ. При съпоставката на данните по трите регистъра се получава извадка на новородени, за които не е осъществен избор на личен лекар.

Така при справка за родените в областта през I-во полугодие на 2018г., след обработка на информацията се установиха 9 новородени без данни за избран личен лекар. След справка чрез отделите по гражданско състояние към общините, според местоживеенето на майката и уточняване ЕГН на децата установихме, че за тях е направен избор на личен лекар в други области на страната (Русенска, Разградска и Великотърновска).

Осигуряване на хладилното съхранение и транспорт на биопродуктите

Във всички общи лекарски практики са създадени условия за хладилно съхранение и транспорт на биопродуктите. ОПЛ получават ваксини от РЗИ само при наличие на хладилна чанта.

Всички хладилници в амбулаториите са снабдени с термометри и се води ежедневен контрол на температурата им, която се регистрира в обособени дневници, обект на проверка при всяко посещение на инспекторите.

Биопродуктите в склада на РЗИ се съхраняват в плюсова хладилна камера, разположена в сутерена на сградата с вместимост 10 м³. Камерата е изградена през 1966г., а през 2006г. е сменено хладилното оборудване. През 2018г. беше извършен основен ремонт на помещението и се допълни втори хладилен агрегат, с цел осигуряване на непрекъснат режим на работа на хладилната камера при евентуална повреда. Вторият агрегат се включва автоматично. Хладилната камера е свързана към вътрешната интернет мрежа за наблюдение режима на работа, а чрез мобилно приложение се извършва дистанционно проследяване в извънработно време, в почивни и празнични дни от отговорния инспектор и нач. отдела. За целта е разписана заповед на директора на РЗИ-Силистра и се подготвя работна инструкция за движение на биопродуктите и контрол върху температурния режим на съхранение на биопордуктите.

РЗИ-Силистра разполага с още 3 хладилни витрини, закупени през 2017г. и 2 големи хладилника разположени в склада за ваксини. При необходимост може да се използва и капацитетът на още 2 хладилника, намиращи се в работните кабинети на дирекция НЗБ.

Изготвени са правила за съхранение на биопродуктите, начин за подреждане и раздаване на ваксините.

На този етап отчитането на температурния режим на работа на хладилните съоръжения се осъществява от дежурния инспектор в отдел „ПЕК“ най-малко 3 пъти дневно (сутрин при започване на работното време, на обед и преди завършване на работния ден). Отчетените стойности се вписват в работен журнал за всяко хладилно съоръжение поотделно. Изготвен е план за действие при авария на хладилната техника.

През периода не са допускани аварии на хладилната техника и бракуване на ваксини, поради неправилно съхранение.

РЗИ-Силистра не разполага със специализиран хладилен транспорт за пренос на ваксини. Транспортирането на ваксини от склада на МЗ се осъществява с леки автомобили, собственост на инспекцията: Тойота Корола (2008г.) с вместимост на багажното отделение 132л. и автомобил Дачия Logan (2007г.), с вместимост на багажното отделение 430л. Биопродуктите се транспортират с хладилни контейнери и чанти с охладители.

Нежелани реакции след ваксинация

Измененията в Наредба № 15 за имунизациите в РБългария (чл. 14 ал. 1), влезли в сила от 12.05.2017г., регламентират задължението на медицинските специалисти да съобщават случаите на НРВ по реда на чл. 184, ал.1 от Закона за лекарствените продукти в хуманната медицина - на притежателите на разрешението за употреба или на ИАЛ.

При проверките на ОПЛ през 2018г. не са установени съобщени случаи на НРВ.

Дейност на областната комисия за отлагане на имунизации по медицински противопоказания

През 2018г. комисията е провела 8 заседания, на които са разгледани 22 случая на деца с различни хронични заболявания отложени от имунизации. При 17 от тях е дадено становище за липса на противопоказания и препоръка да се извършват необходимите имунизации и реимунизации. Останалите 5 деца са освободени за различен период от време, както следва:

- Дете на 6 мес. с Пулмонална дисплазия е отложено от имунизация с шесткомпонентна ваксина и Синфлорикс до навършване на 1 год.възраст .
- Дете на 11 мес. с Атопичен дерматит е отложено от имунизация с шесткомпонентна ваксина и Синфлорикс за срок от 1 г., до уточняване на диагнозата.
- Дете на 7 мес. с респираторна алергия е отложено до навършване на 1 год. възраст от имунизация с шесткомпонентна ваксина и Синфлорикс.
- Дете на 1г. с Екстротфия на пикочния мехур е отложено от имунизация с шесткомпонентна ваксина и Синфлорикс до овладяване на инфекцията на пикочния мехур.
- Дете на 2г. с тежка хранителна алергия се отлага от имунизация срещу морбили, паротит, рубеола.

Сероепидемиологичен надзор над ваксинопредотвратимите заразни болести

През периода в област Силистра не са регистрирани болни с ваксинопредотвратими инфекции. Не са съобщавани съмнителни случаи, които подлежат на лабораторно потвърждение.

Дейност на Имунизационния кабинет в РЗИ

През периода в Имунизационния кабинет към РЗИ-Силистра са извършени:

- ТД на мъж на 45г.
- Противогрипни ваксини на 120 лица.

Имунизационен обхват

Имунизационният обхват се повлиява негативно от децата, които фигурират в пациентските листи на лекарите, но не се намират реално в населеното място и в страната. Някои от тези деца са трайно изселени в чужбина и вероятно се имунизират в страната, където живеят. Други, чиито родители са на сезонна работа се намират в непрекъснато движение и е

изключително трудно да бъдат открити от личния лекар за ваксинация. Наличието на електронно здравно досие би подобрило информацията за имунизационния статус на децата, изключително важно при смяната на личен лекар в областта или в страната.

Обхватът с БЦЖ при новородените през 2018г. е 99%. За 13 новородени от областта липсват данни за извършена имунизация с БЦЖ. От тях 2 са с тежки вродени аномалии, 3 са с ниско тегло на раждане, на 2 деца родителите са отказали имунизация, останалите са изписани от РО с временни противопоказания и не са се явили след покана в отделението или при личния лекар за имунизация.

Обхватът с Енжерикс при новородените е 99%. Липса на имунизация срещу ОВХ Б има при 9 новородени. От тях 1 с вродена аномалия, 3 с ниско тегло на раждане, родителите на 2 деца отказали имунизация, останалите не се явили.

Обхватът с БЦЖ на учениците е 99% за 7 и 11 годишните. Отн. дял на отрицателните реакции на туберкулинова проба на Манту при 7 годишните е 40%, при 11 годишните - 30%.

През 2018г. за ваксинацията срещу дифтерия, тетанус, коклюш, полиомиелит, хемофилус инфлуенце тип Б и хепатит В бяха използвани Пентаксим и Енжерикс за децата родени през деветмесечието на 2018г. и Инфанрикс хекса за довършване на имунизационните схеми на родените през 2017г. и за родените през 4-то тр. на 2018г.

Основна имунизация с шесткомпонентната ваксина и Пентаксим са получили общо по приеми: I-ви прием 95% от подлежащите, II-ри прием 94% и III-ти прием 92%. **Реимунизация са получили 85%** от подлежащите, като през 4-то тримесечие реимунизациите бяха преустановени, предвид приоритетното обхващане с Пентаксим на подлежащите на основни имунизации. Реимунизациите ще продължат през 2019г. с Infanrix - IPV- HiB.

С втори прием на имунизация срещу хепатит Б са обхванати 99% от подлежащите, а трети прием е извършен на 84%, имунизацията им продължава и през 2019г.

Имунизацията със Синфлорикс е с обхват за 3-ти прием 93% при почти същия обхват за предходната година. Реимунизацията със Синфлорикс е с обхват 90% при 94% за предходната година. Някои от децата преминават на съкратената схема, поради закъснели приеми и напреднала възраст.

Предвид усложнената епидемиологична обстановка в околните държави по отношение на морбили, в началото на годината инспекторите извършиха проверка на личните лекари, които отчетоха необхванати деца срещу морбили, паротит, рубеола в края на 2017г. След изготвени списъци на необхванатите, бяха връчени предписания на ОПЛ и голяма част от децата, пребиваващи в страната бяха обхванати. На родителите, които не са завели децата си за имунизация изпратихме писма с напомняне, че имунизациите имат задължителен характер. **Обхватът при основната имунизация срещу морбили, паротит, рубеола на подлежащите през 2018г. е 91%, а при реимунизацията е 88%.** И през 2019г. ще продължи издирването на необхванати подлежащи през 2018г., които не са напуснали населеното място.

Обхватът с Тетраксим през 2018г. е 90% при 85% през предходната година. В началото на годината извършихме проверка на ОПЛ, отчетли по-голям брой необхванати с реимунизация в края на 2017г. Резултатите от проверката бяха описани в началото на анализа. Необхванатите бяха включени като подлежащи и обхванати през 2018г.

Обхватът срещу тетанус и дифтерия е незадоволителен през 2018г. Това се отнася както за подлежащите ученици (84% при 12годишните и 82% при 17 годишните), така и за възрастните от 25 до 85+ години (от 33 до 49%). При 12 годишните обхватът е с 1 пункт по-нисък от този през миналата година, а при 11 годишните той е почти същия. При възрастните голяма част от подлежащите не са реимунизирани поради липса на организация от страна на ОПЛ, липса на здравни осигуровки, отказ, миграция и др.

Мониторинг на имунизациите

От обобщените отчети за извършената имунопрофилактика през 2018г. получени от ОПЛ, МБАЛ, ЦСМП се получиха следните данни за обхват:

- **ППД** – обхват при 7 годишните е 87% срещу 89% през миналата година, при 11 годишните е 86% при 89% за предходната година. Причини за неизвършена проба на Манту в 57% е неявяване, в 39% като причина се посочва миграция или отсъствие от населеното място. По-нисък е относителния дял на недоносеност, отказ и контакт с ОЗБ.
- **БЦЖ** - обхванати са 99% от новородените и 99% от показалите хипо и анергична реакция от проба на Манту при 7 и 11 годишните;
- **ДТКаХенПуХИБ** - Обхватът с трети прием извършен с Инфанрикс хекса е 98% при 92% за предходната година. Като основна причина за липса на имунизация по немедицински причини личните лекари са посочили неявяване след покана от личния лекар (94%).
- **ДТКаПуХИБ** - обхватът с трети прием на Пентаксим е добър при основната имунизация (92%) и незадоволителен при реимунизацията (85%). Като причина за необхват в 54% се посочва неявяване и в 28% липса на ваксина за реимунизация. Реимунизацията ще продължи с Infanrix - IPV- HiB.
- **Пневмококова ваксина** – обхватът с трети прием е 93% (при приблизително същия през 2017г.) и с IV-ти прием 90%, като част от децата са преминали на съкратената схема, поради късно започнати имунизации и напреднала възраст. Като основна причина за необхват лекарите са посочили неявяване при покана (90% от неимунизирани). По-рядко причините са миграция и контакт с ОЗБ.
- **ДТКбПу** – реимунизация са получили 90% от подлежащите на 6-годишна възраст за 2018г., при 85% за предходната година. Причините за необхват от немедицински характер са миграция или отсъствие от населеното място (53%), както и неявяване след покана (48%).
- **Хепатит-Б ваксина** – в РО от областта са имунизирани 99% от новородените при същия относителен дял през 2017г. С втори прием на ваксината са имунизирани 99% от подлежащите, а трети прием до края на 2018г. са получили 84%.
- **Триваксина** – обхватът при децата на 13-месечна възраст е 91% при 93% през миналата година, а при 12 годишните е 87%. Причините от немедицински характер са неявяване след покана (57%), миграция (35%), по-рядко контакт с ОЗБ и неизтекъл интервал от предходна ваксина.
- **ТД** – обхватът при 12 годишните е 84% и е с 1 пункт по-нисък от миналата година, а при 17 годишните е 82%, какъвто е бил и през 2017г. Незадоволителен остава обхватът при подлежащото население от 25 до 85+ години. Основните причини за липса на реимунизация с ТД на подлежащите ученици и възрастни са от немедицински характер. Най-висок е относителният дял на неявилите се - 26%, следвани от миграция и отсъствие от населеното място 21%, неорганизираните подлежащи за годината представляват 30%, около 17% от необхванатите са неосигурени, а 0,4% са отказали реимунизация.

При планирани през периода общо 24 178 приема с различни ваксини по причини от медицински характер не са извършени 200 (0,6%), поради отказ 5 (0,02%), по немедицински причини 6 065 (25%).

Преобладаващите причини от немедицински характер са: „неявили се“ при 32%, „миграция или отсъствие от нас. място“ - 27%, „липса на организация“ - 25%, „здравно неосигурени“ - 14%, „отказ“ при 0,4% от подлежащите, по-слабо застъпени причини са недоносеност, неизтекъл интервал от предходна ваксина, контакт с ОЗБ.

Най-голям е броят на неосъществените приеми по немедицински причини сред подлежащите на реимунизация с ТД – 5134 (85%), следват необхванатите с ваксина срещу туберкулоза – 241 (4%), необхванати с ваксина срещу морбили, паротит, рубеола 171 (3%), отложените приеми с Пентаксим 163 (3%), отложени от Синфлорикс 161 (3%), необхванати с Тетраксим – 120 (2%), необхванати с Енжерикс 40 (0,3%) , необхванати с шесткомпонентна ваксина – 35 (0,6%).

Целеви имунизации и реимунизации:

Постекспозиционна профилактика срещу бяс е извършена на 73 лица. Към момента всички пациенти от областта се обслужват в един противобесен кабинет, намиращ се в ИО на МБАЛ-Силистра.

През периода разполагахме с достатъчни количества ваксина Верораб за да отговорим на потребността на Противобесния кабинет. Използвани са 192 дози Верораб. Най-голям е относителният дял на имунизираните с 3 дози (27%), с 2 дози (5%), с 1 доза (6%). На първия ден след ухапването са имунизирани 80% от ухапаните, на втория ден 18%.

Препоръчителни имунизации и реимунизации:

- *Тетанус при нараняване* - приложени за полугодieto са общо 1936 дози ТТ във всички лечебни заведения в областта (МБАЛ, ЦСМП, ОПЛ);
- *Срещу ротавирусни инфекции* – голяма част от лекарите, които имат новородени в пациентските листи, работят по Националната програма за контрол и лечение на Ротавирусните гастроентерити. През 2018г. 523 деца са получили 1-ви прием и 479 деца 2-ри прием на ваксината. При 650 новородени за 2018г. в област Силистра, в програмата са включени 80% от тях.
- *Срещу човешки папиломен вирус* – от 496 момичета навършващи 12 год. възраст през 2018г., в програмата са включени 99 (20%) и 4 момичета на 13 годишна възраст. На 89 момичета на 12 г. и 10 момичета на 13 г. е извършен II-ри прием. От старта на програмата през 2012 г. до сега от общо 3629 подлежащи момичета, 1184 (33%) са се включили в програмата с извършен I-ви прием, а със завършен прием са 898 от тях (25%). Тези резултати не са задоволителни от гледна точка на дългосрочен ефект от първичната профилактика на рака на маточната шийка, но в сравнение с общите резултати в страната, вероятно сме на едни от първите позиции.

Отчет за получените и изразходвани биопродукти

По прил. № 12 (по чл. 27 т. 14) от Наредба № 15 са показани количествата ваксини в началото на 2018г., планираните и получени количества през периода, раздадените на ЛЗ количества, отчетените изразходвани от тях през отчетния период и остатъка в склада на РЗИ към 31.12.2018г.

През полугодieto не е имало недостиг на биопродукти и снабдяването с ваксини е ритмично, с изключение на Тетраксим, чиито количества привършиха през месец април.

Разходът на биопродукти при многодозовите опаковки на БЦЖ остава голям. Например за имунизирането на 958 новородени през годината в родилните отделения на трите МБАЛ в областта са изразходвани 282 ампули БЦЖ – средно по 3,4 дози от ампула. Подобна е използваемостта в амбулаториите на ОПЛ. За реимунизациите на 548 деца в различните възрасти са употребени 172 ампули БЦЖ – средно по 3,2 дози от ампула.

Малко по-добра е използваемостта на ППД през периода. За 1560 обхванати деца от различни възрасти са изразходвани 378 ампули ППД – средно по 4,1 дози от ампула.

Бракувани ваксини: 133 дози Тетраксим, годни до 28.02.2018г. и 590 дози Пентаксим, годни до 30.09.2018г.

В началото на 2018г. в склада на РЗИ е имало налични 37 458 спринцовки от 1сс и от 2сс. През периода са получени 11 100 броя спринцовки, а за нуждите на ОПЛ и МБАЛ са раздадени 14 930 спринцовки. Бракувани, поради изтекъл срок на годност са 2429 спринцовки от 2 мл. (годни до 30.08.2018г.). В края на периода в склада на РЗИ са налични 31 199 бр.

ДЕЙНОСТИ ПО ДЪРЖАВНИЯ ЗДРАВЕН КОНТРОЛ

По Устройственият правилник на РЗИ Дирекция „Обществено здраве“ включва 17 щатни длъжности. Административната структура е организирана без отдели и обхваща дейностите по държавен здравен контрол, профилактика и промоция на здраве и лабораторни дейности с физико-химичен обхват на анализи и измервания. Към 31.12.2018г. незаети са длъжностите директор на дирекция и инспектор, а длъжността старши експерт е заета на непълно работно време.

ДЪРЖАВЕН ЗДРАВЕН КОНТРОЛ

I. СТРУКТУРА И ОРГАНИЗАЦИЯ НА РАБОТА

Дейностите по ДЗК и ПБПЗ се извършиха от 5 здравни инспектора и 3-ма експерти. През октомври 2018г. напусна най-младия инспектор. Предстои пенсиониране на още двама инспектори през 2019г. и 2020г. Това очертава твърде критична ситуация, ако няма новозавършили кандидати със специалност „Инспектор по обществено здраве“. Предстои да се обсъди и реализира идеята лабораторен експерт със специалност „Технолог“ да се преназначи на длъжност „Инспектор“, за да упражнява контрол на продукти и стоки (хим.вещества и смеси, биоциди, детергенти, козметични продукти, дрехи втора употреба и да извършва пробонабиране на козметични продукти.

Работи се непрекъснато за подобряване организацията на работа и повишаване на взискателността на държавния здравен контрол, както и за повишаване качеството на дейностите по профилактика на болестите и промоция на здравето, но в условията на непрекъснато текучество на кадри възниква необходимост от въвеждане, период на изпитване, методично подпомагане от директора на РЗИ, тъй като длъжността директор на дирекция е овакантена от м.Април 2018г.

Йерархичната система на организация и контрол върху дейността на служителите е сериозно нарушена и изисква прякото ръководство на дейностите от директора на РЗИ. Със заповед са определени оперативни отговорници по направления: за държавен здравен контрол двамата главни инспектори, за лабораторни изследвания – главен експерт с опит, ръководител на ОКА и за дейностите по ПБПЗ – главен експерт.

Провеждат се ежеседмични работни съвещания за отчитане на извършената през изтеклата седмица дейност, за поставяне на нови задачи, за обсъждане изпълнение на постъпили задачи с писма на МЗ и други институции, постъпили жалби и сигнали, възникнали събития.

Утвърдена е практика за предварително медийно оповестяване на масовите мероприятия, свързани с промоцията на здравето и профилактиката на болестите, както и своевременното им отразяване на сайта на РЗИ и в медиите.

За повишаване на квалификацията на кадрите се организират и провеждат:

- обучения на служителите по прилагането на нови нормативни актове в областта на ДЗК;
- тематични курсове към НЦОЗА;
- семинари с участвалите в обучения и курсове за запознаване на останалите служители и предоставяне за ползване на получените материали;
- вътрешни семинари и обучения по предварително изготвен план и актуални теми.

За недопускане и противодействие на корупция се изпълнява периодична смяна на подконтролните обекти. По плана за антикорупционни действия всеки служител има задължение да уведоми директора или главния секретар в случай на корупция.

При необходимост се извършва съвместен контрол със служители на ОД на МВР, БАБХ, РИОСВ, РДНСК, Общински инспекторат и др.

Държавният здравен контрол на обектите се осъществява на териториален принцип. Всички обекти на територията на областта са разпределени между здравните инспектори в дирекцията със заповед на Директора на РЗИ. Дейностите по националните и регионалните

програми, свързани с профилактика на болестите и промоция на здравето са разпределени между тримата експерти.

Дейността по държавния здравен контрол на обектите се извършва по предварително изготвени тримесечни графици за всички населени места, съобразно предвидената кратност за контрол. При необходимост от извършване на тематични проверки или такива по жалби се осигурява допълнителен транспорт.

Планирането на дейността за 2018г. е извършено съгласно указанията на дирекция „Обществено здраве“ в МЗ. Планът е разработен по тримесечия, а инспекторите и експертите планират своите задачи месечно и седмично. Всеки инспектор разработва личен план по отношение на текущи и тематични проверки, пробовземане и други за съответния период от време – седмица, месец, тримесечие, година. Експертите по ПБПЗ планират задачите си в зависимост от предстоящите кампании и съответните дни на здравето.

Дейността по държавния здравен контрол, както и тази по промоцията на здраве се отчита ежемесечно, като се изготвя материал за сайта на инспекцията. На тримесечие изпълнението на плана се докладва на директорски съвет. Главен експерт-инспектор е представител на дирекцията в Директорския съвет.

II. ПРЕДВАРИТЕЛЕН ЗДРАВЕН КОНТРОЛ

В РЗИ–Силистра функционира Експертен съвет по ПЗК, определен по състав със заповед на Директора на инспекцията. Ежеседмично ЕС по ПЗК провежда заседания, на които разглежда постъпилите проектни документи и в 10-дневен срок издава съответните здравни заключения. През 2018г. са проведени 43 заседания на ЕС и са разгледани 64 проектни преписки. Издадени са 64 здравни заключения. Проектна преписка за допълващо застрояване на кафе-бар към стаи за гости беше съгласувана, след отстраняване на установените несъответствия със здравните изисквания (липса на санитарен възел и гардероби за битово помещение за персонала).

На заседанията на ЕС се докладват и обсъждат преписки от РИОСВ-Русе, относно ОВОС на инвестиционни предложения и ЕО на проекти. През 2018г. са издадени 31 становища за ОВОС/ЕО и 3 становища относно съдържанието и обхвата на ОВОС. Реализирано е и 1 участия в ЕЕС към РИОСВ-Русе за инвестиционно намерение, касаещо разработване на находище на каолин в землищата на селища от община Дулово (Колобър, Грънчарово, Раздел и Дулово).

Здравните инспектори участват в състава и работата на общинските експертни съвети по устройство на територията. През годината са реализирани 18 участия, при които са разгледани 81 проектни документации.

В дейността по ПЗК са издадени и 25 становища за въвеждане на обекти в експлоатация или за провеждане на държавни приемателни комисии. По заявление с вх. № АСД-10-26-3000/29.05.2018г. не е издадено хигиенно становище, поради несъответствие със строителните документи (заявлението е подадено само от единия инвеститор, а в Разрешението за строеж са вписани двама). Реализирани са 11 участия на здравни инспектори в приемателни комисии.

През 2018г. в Регистъра обектите с обществено предназначение са вписани нови 92 обекта.

III. СИСТЕМАТИЧЕН ЗДРАВЕН КОНТРОЛ

1. ДЪРЖАВЕН ЗДРАВЕН КОНТРОЛ НА ОБЕКТИ, ПРОДУКТИ, СТОКИ И ДЕЙНОСТИ СЪС ЗНАЧЕНИЕ ЗА ЗДРАВЕТО НА ЧОВЕКА

През 2018г. на територията на област Силистра на държавен здравен контрол са подлежали 959 обекта, вписани в публичния регистър на обектите с обществено предназначение съгласно Наредба №9/2005г. Извършени са 1962 проверки на ООП, като кратността на проверките в обектите е съобразена със степента на риска и дадените от МЗ указания. Непроверени обекти през отчетният период няма.

На продукти и стоки със значение за здравето на човека са извършени 778 проверки на козметични продукти, химични вещества и смеси, в т.ч. по системата RAPEX, биоциди, детергенти, и бутилирани води и дрехи втора употреба.

Във връзка с контрола на дейности със значение за здравето на човека са извършени 2280 проверки, в т.ч. 1924 за спазване забраната за тютюнопушене.

В обекти за хранене и в ООП са извършени 1066 проверки за ЛЗК (808 в обекти за хранене и 258 в ООП).

По ПЗК са извършени 26 проверки, във връзка с издаване на здравни заключения за въвеждане в експлоатация на строежи IV-V категория.

По жалби и сигнали са извършени 24 проверки.

При общ обем на контролна дейност от 6136 проверки е постигната средно-дневна натовареност от 5,5 проверки на инспектор.

Издадени са 138 предписания за провеждане на задължителни хигиенни и противоепидемични мерки. До края на отч. година са проверени 138 предписания, от които 135 са изпълнени. За 3-те неизпълнени предписания постъпи искане от управителя на ВиК-Силистра за удължаване на срока.

Съставени и връчени са 15 АУАН и 2 акта за имуществена санкция. Издадени са 19 НП, в т.ч. 3 по АУАН от 2018г. на обща стойност 4200лв.

През 2018г. са издадени 1 заповед за спиране експлоатацията на обект (физкултурен салон на СУ-с.Паисиево) и 57 заповеди за заличаване регистрацията на ООП.

2. ЗДРАВЕН КОНТРОЛ НА ПРОДУКТИ И СТОКИ, СЪС ЗНАЧЕНИЕ ЗА ЗДРАВЕТО НА ЧОВЕКА

2.1. Контрол на козметични продукти

През 2018г. са извършени общо 346 проверки на козметични продукти, от които 313 за спазване изискванията на Регламент (ЕО) № 1223/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 30 ноември 2009г. относно козметичните продукти (ОВ, L 342, 22.11.2009 г.) и Закона за здравето, по отношение на състава, етикетирането, опаковките, условията и сроковете на съхранение, предлагане на пазара, документация и други специфични изисквания, посочени в съответните нормативни актове и 33 проверки на козметични продукти от постъпили нотификации по Системата на Европейския съюз за бързо съобщаване на наличие на опасни стоки на пазара (GRAS-RAPEX);

За констатирани несъответствия с изискванията, относно етикетирането е издадено 1 предписание за спиране реализацията на 24 броя козметични продукти (червило, лак за нокти, очна линия, сенки за очи, руж).

За лабораторен контрол са взети 40 проби, в т.ч. за:

Контрол по химични показатели

През 2018 г. са взети и изследвани 20 броя проби от козметични продукти, в т.ч:

За водороден пероксид – 5бр.

- продукти за поддържане (избелване) на кожата - 5

За тиогликолова киселина и нейните соли – 4 бр.

- в продукти за коса (за изправяне, къдрене, фиксиране на коса) – 2
- в депилатори - 2

За оксалова киселина, нейните естери и алкалните ѝ соли – 2 бр.

- в продукти за поддържане на косата - 2

За борна киселина, борати и тетраборати – 7 бр.

- в кремове, емулсии, лосиони, гелове, масла за кожата и др. – 3
- в продукти за хигиена на устната кухина - 4

За амоняк – 2 бр.

- в продукти за боядисване на косата и почистващи продукти за коса (лосиони, пудри, шампоани - 2

Контрол по микробиологични показатели

Взети и изследвани са 20 проби, от които 3 проби от продуктите са за деца:

- продукти за грижа за кожата на лицето, тялото, краката и ръцете - кремове, емулсии, лосиони, гелове и масла за кожата -6;
- продукти за поддържане на зъбите и устната кухина – 5;
- продукти за гримиране – 6;
- продукти предназначени за гримиране на деца, в т.ч. и комплекти за деца – 3.

Не се установи несъответствие по изследваните показатели.

По мониторинга за съдържание на тежки метали

Взети и изследвани са 6 проби, в т.ч. от:

- продукти предназначени за гримиране на деца, в т.ч. и комплекти за деца - 3;
- продукти за грижа за кожата на лицето, тялото, краката и ръцете - 3.

Не се установи несъответствие по изследваните показатели.

2.2.Контрол на химичните вещества, смеси и изделия

През 2018г. са извършени 222 проверки на химичните вещества, смеси и изделия, от които 78 проверки на биоциди и 102 проверки на детергенти, 17 на химични вещества и 25 на други битови химични препарати.

2.3.Контрол на дезинфекционни разтвори.

По текущия здравен контрол са взети 70 проби от дезинфекционни разтвори и 70 проби на биоциди от фризьорски, бръснарски, козметични салони и от детски заведения. Извършени са общо 140 изследвания. Несъответстващи по съдържание на АДВ са 47 проби от биоциди (67%) и 22 проби дезинфекционни разтвори (31%). За високият отн. дял на биоциди с ниско съдържание на АДВ уведомихме МЗ-дирекция „Здравен контрол“, с мнение за разширен контрол по компетентност.

2.4.Контрол на дрехи втора употреба – през годината са извършени 35 проверки на дрехи втора употреба, съгласно изискванията на Наредба № 27. В хода на контрола е съставен 1 АУАН, с издадено наказателно постановление.

3.ЗДРАВЕН КОНТРОЛ НА ОБЕКТИ ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА БУТИЛИРАНИ НАТУРАЛНИ МИНЕРАЛНИ, ИЗВОРНИ И ТРАПЕЗНИ ВОДИ И НА ПУСНАТИТЕ НА ПАЗАРА БУТИЛИРАНИ ВОДИ

На територията на областта е регистриран един обект за производство на бутилирани води (трапезна вода придобита чрез филтриране на питейна вода и обработена с осмоза) предназначени за питейни цели. През отчетния период са извършени четири проверки в обекта. Отклонения от нормативните изисквания не са констатирани.

Здравният контрол върху обектите за търговия с бутилирани води и върху самите бутилирани води е извършен по реда на Регламент (ЕО) № 882/2004 относно официалния контрол на храните, Закона за храните, Наредбата за изискванията към бутилираните натурални минерални, изворни и трапезни води, предназначени за питейни цели и Наредба № 36 за условията и реда за упражняване на държавен здравен контрол. Контролът е насочен към спазване на нормативните изисквания по отношение на тяхната химична и микробиологична безопасност, състав, правилно етикетирание, представяне и рекламиране, условията и сроковете на съхранение, съпровождащата документация и други специфични изисквания към натуралните минерални, изворни и трапезни води. През годината са извършени общо 171бр. проверки по контрола на пуснатите на пазара бутилирани води. Не са установени нарушения съгласно Наредбата за изискванията към бутилираните натурални минерални, изворни и трапезни води предназначени за питейни цели.

През годината е извършен лабораторен контрол 9 проби на бутилирани натурални минерални, изворни и трапезни води по физикохимични показатели и на 20 проби

бутилирани води по микробиологични показатели. Отклонения от нормите не са установени. На регистрирания на територията на областта производител на трапезна бутилирана вода е извършен 4-кратен текущ и лабораторен контрол.

4. ЗДРАВЕН КОНТРОЛ НА ДЕЙНОСТИ СЪС ЗНАЧЕНИЕ ЗА ЗДРАВЕТО НА ЧОВЕКА

4.1. Контрол на дейността на регистрираните служби по трудова медицина

Извършени са 6 проверки на СТМ, относно спазване на изискванията на Закона за здравословни и безопасни условия на труд и Наредба № 3 за условията и реда за осъществяване на дейността на службите по трудова медицина по отношение на:

- съответствие на данни и документи по регистрацията с фактическото състояние;
- изпълнение на изискванията за промяна на регистрацията при промяна на обстоятелствата по чл. 25г, ал. 1 от ЗЗБУТ;
- изпълнение на изискването за изпращане в РЗИ на обобщен анализ за здравното състояние на обслужваните работещи;
- изпълнение на договорените с работодателя дейности по чл. 25а, ал. 1 от ЗЗБУТ, свързани със здравето на работещите;
- наличие на документи, удостоверяващи дейността на службата по трудова медицина;
- други аспекти на дейността на службата по трудова медицина, подлежащи на контрол от РЗИ.

При проверките се установи, че всички СТМ изпълняват изискванията на чл. 25а, ал. 1, т.1-5 от Закона за здравословни и безопасни условия на труд по сключените от тях договори, които представиха при поискване по време на проверката, като:

- Оказват помощ на работодателите по безопасност и здраве при работа, провеждат обучение на работещи и длъжностни лица по правилата за опазване на здравето и безопасността при работа, съставят протоколи и издават удостоверения за проведените начални и ежегодни обучения;
- Изготвят оценка на професионалните рискове и предлагат мерки за отстраняване и намаляване на установения риск. При изготвяне на оценката на риска СТМ ползват протоколи от лабораторни измервания за факторите на работната среда предоставени от работодатели или извършени от акредитирани органи за контрол.
- Провеждат обучение на работещи и длъжностни лица по правилата за опазване на здравето и безопасността при работа.
- Наблюдават и анализират здравното състояние на работещите съобразно условията на труд.

Не са установени нарушения по чл. 25б, ал. 3 на Наредба №3, относно състава на СТМ, относно включването на лица работещи в МЗ, МТСП и техните контролни органи, медицински специалисти, загубили правоспособност по смисъла на Закона за здравето, както и лица, подписали договор с Националната здравноосигурителна каса и с регистрирани в регионалните здравни инспекции лечебни заведения.

СТМ водят и съхраняват документацията удостоверяваща дейността им, посочена в чл. 16и 17 от Наредба №3;

- **досиета за всеки договор** (екземпляр от договора с работодателя, документи удостоверяващи извършените по договора дейности, за всички обслужвани от тях работещи, приемно предавателни протоколи, писма, протоколи от заседания на КУТ/ГУТ);
- **здравни досиета на работещите** (карти за проведени периодични медицински прегледи и изследвания, заключения за годността на работещия да изпълнява възложената им от работодателя трудова дейност);

- **обобщени анализи** за здравното състояние на работещите по приложенията на Наредбата, предоставени до 30 юли в РЗИ.

При проверка на обобщените анализи за здравното състояние на работещите за 2017г. се установи:

- идентифицират се опасностите и установеният риск за здравето и безопасността на работещите по професии/длъжности;
- в обобщените анализи за здравното състояние на работещите са описани условията на труд;
- в обобщените анализи за здравното състояние на работещите са отразени данни за боледувалите работещи за съответната календарна година по брой, нозологична структура по МКБ, временна нетрудоспособност по диагнози/МКБ, както и работещите с експертно решение на ТЕЛК/НЕЛК (брой и честота на заболяванията с трайна неработоспособност, професионални болести и трудови злополуки, анализ на структурата на заболяемостта по професионални групи, анализ на връзката между данните за заболяемостта и условията на труд).

При прекратяване на договори с фирми СТМ предават по служебен път здравните досиета на работещите, което удостоверяват с писма или приемно-предавателен протокол.

При проверката не са констатирани нарушения по дейността на службите. Представените протоколи от лабораторни измервания са от акредитирани органи за контрол.

4.2. Здравен контрол за установяване спазването на съгласуваните седмични разписания на задължителните учебни часове в училищата

През 2018г. са извършени 92 проверки по реда на Наредба № 10/2014 г. за здравните изисквания при изготвяне и спазване на седмичните учебни разписания. Нарушения не са констатирани.

4.3 Здравен контрол на дейностите по поддържане чистотата на населените места от общините

Извършени са 119 проверки за установяване на съответствие с принципните изисквания на Закона за здравето за осигуряване на здравословна жизнена среда.

Инспекциите се извършиха в обхвата на планирана тематична проверка по общини, в присъствие на представител на общината, с цел установяване на:

- редовно сметосъбиране и извозване на битовите отпадъци;
- поддържане чистотата на улиците и другите обществени пространства (площади, детски площадки и т.н.);
- поддържане чистотата на зелените площи;
- наличие на обществени тоалетни в близост до местата на масово струпване на пешеходци, пътни съоръжения, подлези и крайните спирки на градския транспорт, паркове, градини, места за отдих и развлечения, за масов спорт и туризъм, централни градски части, площади, пазари и др. обществени места, където традиционно се събират много хора и тяхното състояние.

Установено е временно функциониране на нерегламентирани сметища за строителни и битови отпадъци в с. Бравари и с. Калипетрово, община Силистра, за което е връчено предписание на кмета на общината.

От извършената тематична проверка на дейностите по поддържане чистотата на населените места в област Силистра, се установи много добра организация от общинските администрации по сметосъбирането и сметоизвозването на битовите отпадъци, по поддържане чистотата на улиците и другите обществени пространства (площади, детски площадки и т.н.) и поддържане чистотата на зелените площи.

На територията на област Силистра функционира Регионално депо за смесени битови отпадъци, което се стопанисва от общинско предприятие към община Силистра и обслужва

останалите общини от областта. За животновъдната дейност на частните стопани в селата са регламентирани торни сметища.

4.4. Здравен контрол по спазване изискванията за осигуряване организираното здравословно хранене на групи от населението

През 2018г. са извършени 120 проверки за спазване на изискванията за осигуряване на здравословно хранене на децата в детските заведения и училищата на областта. За констатирани нарушения са издадени 8 предписания с конкретни срокове за изпълнение, относно неспазване на здравословните изискванията при изготвянето на дневни и седмични менюта, в съответствие със среднодневния продуктов набор за плодове, зеленчуци, мляко и млечни продукти и богати на белтък храни (риба и бобови храни); неспазване ограничаването за влагане на сол и захар в ястията; неспазване влагането на мазнини в ястията; допускане на пържени храни в седмичното меню. По темата хранене в организирани детски колективи подробности са изложени в раздел IV. Тематични проверки т.3 *Проверка на организираното здравословно хранене на децата и учениците на територията на област Силистра* и в раздел V. Проучвания, анализи, оценки т.3 *Оценка на храненето в организирани колективи*.

4.5. Здравен контрол за спазването на забраната за тютюнопушенето и злоупотребата с алкохол, регламентирани в Закона за здравето.

През 2018г. при систематичния и насочен контрол по чл. 54, чл. 55, чл. 56 и чл. 56а от Закона за здравето са извършени 1656 проверки във връзка със спазване на забраната за тютюнопушене. В обхвата на контрола, освен обекти с обществено предназначение и обществените места, са проверявани и обекти за хранене и развлечения (613).

За констатирани нарушения са съставени 7 акта и са издадени 6 наказателни постановления.

За нарушаване забраната за тютюнопушене по чл. 56 от Закона за здравето в РЗИ-Силистра са постъпили 3 сигнала, от които един основателен, със съставен акт и два неоснователни.

4.6. Контрол на лични здравни книжки (ЛЗК)

През 2018г. в хода на провеждания систематичен здравен контрол на ООП и в обекти за хранене/търговия с храни са извършени 1066 проверки, от които 808 проверки в хранителни обекти (76%). За допуснати нарушения са съставени 9 акта и издадени 9 наказателни постановления.

5.ЗДРАВЕН КОНТРОЛ НА ФАКТОРИТЕ НА ЖИЗНЕНАТА СРЕДА - ПИТЕЙНИ ВОДИ, ВОДИ ЗА КЪПАНЕ И МИНЕРАЛНИ ВОДИ

5.1. Питейни води

По контрола на водоснабдителните обекти в Силистренска област през 2018г. са включени 67 бр. централни водоизточници, 89 бр. обекти и съоръжения за питейно-битово водоснабдяване, 5 бр. ведомствени водоизточници, както и 80 бр. местни водоизточници (гравитачни чешми). Извършени са общо 472 проверки. Връчени са 38 предписания, 35 от които са изпълнени в срок, а на 3 предписания срока е удължен.

В изпълнение на програмата за извършване на контролен мониторинг по показателите от група А по плана на ДЗК, от пунктовете на централно водоснабдяване са взети 82 бр. проби, както и 9 бр. проби за последващ контрол. По контрола на водоснабдителните обекти са взети 8 бр. проби от ведомствено водоснабдяване и 39 бр. проби от местни водоизточници. По показателите от група Б от пунктове на централно водоснабдяване са извършени анализи на 32бр. проби.

По химични показатели са извършени 1979 анализа на проби от води за питейно-битови цели, взети от пунктове на централно водоснабдяване, като на нормативните изисквания отговарят 1970 (99,6%). При извършените 351 анализа на взетите проби вода от местните водоизточници на нормативните изисквания отговарят 341 (97,2%).

По радиологични показатели са извършени 12 анализа на 6 проби от води за питейно-битови цели, взети от пунктове на централно водоснабдяване. Отклонения от нормите не са установени.

Санитарно-микробиологичните изследвания на питейно-битовите води показват, че от извършените 403 анализа на води от централното водоснабдяване на нормативните изисквания отговарят 392 от тях (97,3%). От извършените 72 анализа на води от местни водоизточници на изискванията отговарят 45 от тях (62,5%).

Видно е, че най-много отклонения от изискванията при химичните и микробиологични изследвания на питейно-битовите води се установяват при местните водоизточници, което се дължи на недоброто стопанисване на каптажи, водопроводна система и районите около гравитачните чешми. Изпълнението на техническите и хигиенни изисквания са задължение на съответната община или кметство, на чиято територия се намира местния водоизточник. За констатирани отклонения от изискванията за качеството на водата са връчени 13 предписания за поставяне на информационни табели, предупреждаващи населението, че водата не е подходяща за пиене.

5.2. Води за къпане

На територията на област Силистра не са регистрирани открити водни площи предназначени за къпане и водни спортове.

5.3. Води от плувни басейни

През 2018г. подлежащите на контрол плувни басейни са били 12, от които 10 открити сезонни и 2 закрити. По държавен здравен контрол са взети 28 проби за изследване по химични показатели и 29 проби за изследване по микробиологични показатели.

Извършени са 252 анализа по химични и органолептични показатели, от тях 217 отговарят на нормативните изисквания (86,1%). Отклоненията са по показател „амоняк“, „остатъчен хлор“, „окисляемост“ и „нитрити“.

Броят на анализите по микробиологични показатели на водата е 145, от тях 132 (91,1%) отговарят на нормативните изисквания. Отклоненията са по показател „Общ коли титър“, „Микробно число“, „Ешерихия-колититър“.

По заявки на фирмите, стопанисващи плувните басейни са извършените анализи на 42 проби, от които 41 (97,6%) са показали съответствие с нормативните изисквания за качество на водите за къпане. Несъответствието е по показател „остатъчен активен хлор“.

Във връзка с установени несъответствия в качеството на водата в басейните са връчени 6 предписания за провеждане на задължителни хигиенни и противоепидемични мерки за извършване на последващ контрол по показателите несъответстващи на нормативните изисквания.

Нормативно контрола на сезонните плувни басейни се организира на базата на Инstrukция № 34 за спортните обекти, тъй като липсва друго нормативно основание за извършване на лабораторен контрол на плувни басейни за релакс и забавление, които не са в обхвата на СПА-комплексите.

6.НОТИФИКАЦИИ ПО СИСТЕМАТА RAPEX

През 2018г. са извършени общо 33 проверки за нотифицирани стоки в търговската мрежа по писма на Министерство на здравеопазването по системата RAPEX за опасни стоки, открити на територията на Европейския съюз. При проверките не са намерени търсените нотифицирани стоки.

7. ЖАЛБИ И СИГНАЛИ

През отчетния период са постъпили 11 жалби, свързани със замърсяването на торови маси и наличие на неприятни миризми при отглеждане на животни в регулацията на населените места, чистота и ниски температури в две училища, спазване на Регламент №589 /2018г. за химикали по отношение на метанола, дейност на базова станция на мобилен оператор.

За разглеждане по компетентност към други ведомства са насочени 6 от постъпилите жалби. При извършените проверки се установи, че 3 от постъпилите жалби са

неоснователни, а 2 са основателни. За всяка извършена проверка беше изготвен доклад и отговор в срок.

Сигнали за шум по системата 112 постъпили в РЗИ-Силистра чрез МЗ са 10. Издадени са 3 предписания за спазване на ограниченията за шум от 23,00ч. до 6,00часа.

През 2018г. в РЗИ-Силистра са постъпвали 13 сигнала за нарушаване забраната за тютюнопушене по чл. 56 от Закона за здравето, от тях 1 основателен, за който на лицето е съставен акт за нарушение.

IV. ТЕМАТИЧНИ ПРОВЕРКИ

1.Проверка по спазване изискването за забрана за предоставяне на масовия потребител на прекурсори на взривни вещества под ограничение

Целта на проверката беше спазването на изискването за забрана за предоставяне на масовия потребител на прекурсори на взривни вещества под ограничение съгласно чл.23 от ЗЗВВХВС (по смисъла на чл.3 т.10 от Регламент (ЕО) № 98/2013) и задължението за поставяне на етикет на прекурсорите на взривни вещества под ограничение, в който се посочва, че закупуването, притежанието или използването на прекурсори на взривни вещества под ограничение от масовия потребител е забранено.

Обект на проверката бяха лицата, които пускат на пазара химични вещества и смеси в т.ч. и биоциди, складове за търговия на едро, обекти за търговия на дребно (агроаптеки, магазини за промишлени стоки) и др.

Извършени бяха 8 броя проверки в 8 обекта включващи: 4 броя магазини за промишлени стоки, 3 броя агроаптеки и 1 брой аптека за продажба на готови лекарствени форми.

Проверенети продукти/вещества и смеси/ разтворители, концентрирани киселини в магазините за промишлени стоки и изкуствени торове, главно амониев нитрат в по-малки разфасовки, в агроаптеките не попадат в обхвата на изискванията на чл.23 от ЗЗВВХВС/ по смисъла на чл.3, т. 10 от Регламент №98/2013 и задължението за поставяне на етикет на прекурсорите на взривни вещества под ограничение, в които се посочва, че ограничение от масовия потребител е забранено. В аптеката за лекарствени форми в хуманната медицина е проверен продукт "Водороден пероксид" – 1000 гр. 30 %, с текст отговарящ на изискванията за етикетиране по Регламент 98/2013.

2.Проверка на пуснатите на пазара биоциди от продукто тип 14-Родентициди

Проверка относно сроковете за реализиране на количествата биоциди от Продуктов тип 14 „Родентициди”с издадени разрешения по реда на Регламент ЕС №528/2012г., респ. по реда на Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси. Предвид изменение на Регламент ЕС №2016/1179 от 19.07.2016г. с цел адаптиране към Регламент (ЕО) № 1272/2008 на ЕП и на Съвета, относно класифицирането, етикетирането и опаковането на вещества и смеси и в изпълнение на разпоредбите на чл. 19(4) от Регламент ЕС №528/2012. Изменението на разрешенията беше свързано с необходимостта да се посочи новата класификация, като предвид рисковете за човешкото здраве, от обхвата им да отпадне разрешената масова употреба, поради което в променените разрешения са отразени и рестрикциите по отношение на опаковката на биоцидите и начина на употреба. За изпълнение на посочените по-горе изисквания, свързани с всички променени разрешения на биоциди от Продуктов тип 14 „Родентициди”, изрично се посочи и следваше да се спазва условието, че пуснатите на пазара биоциди въз основа на вече отменени разрешения, класифицирани съгласно Регламент ЕС №2016/1179 и с посочена върху етикета разрешена само професионална употреба, могат да бъдат продавани до изчерпване на количествата, но не по-късно от датата на изтичане – 30.06.2018г.

Целта на проверката беше да се проверят обектите, в които се предлагат биоциди от Продуктов тип 14 „Родентициди“, за да се установи спазени ли са изискванията по променените разрешения и означени ли са те на етикета на продукта. Да се установи запознати ли са лицата отговорни за продажбата на тези продукти с настъпилите изменения, произтичащи от Регламент ЕС №2016/1179. Биоцидите със стари етикети, които не кореспондират на изискванията на Регламент ЕС №2016/1179 и са били разрешени за масова употреба, налични ли са в обекта след 01.03.2018г. Приключила ли е реализацията на биоциди от Продуктов тип 14 „Родентициди“, пуснати на пазара с отменените разрешения за масова употреба, изчерпани ли са до 30.06.2018г.

В обхвата на проверката бяха проверени 9 обекта (селскостопански аптеки, предлагащи биоциди от продукти тип 14 „Родентициди“) и 19 различни продукта.

Извършената тематична проверка на биоциди от Продуктов тип 14 „Родентициди“ за масова употреба установи, че всички проверени продукти са класифицирани и етикетирани в съответствие с изискванията на Регламент ЕС №2016/1179 и собствениците на обектите са запознати с отменените и изменени разрешения.

3.Проверка на организираното здравословно хранене на децата и учениците на територията на област Силистра и оценка на храненето

Проверката имаше за цел да изясни изпълнението на изискванията на наредбите за здравословно хранене на деца и ученици (Наредба № 2 от 2013 г. за здравословно хранене на децата на възраст от 0 до 3 години, Наредба № 6 от 2011 г. за здравословно хранене на децата на възраст от 3 до 7 години и Наредба № 37 от 2009 г. за здравословно хранене на учениците) в детските и учебни заведения на територията на област Силистра.

В проверките бяха включени кухните в детските заведения, в които се приготвя храната на децата, ученически столове и бюфетите на училищата.

В хода на проверката се извърши оценка на здравословно хранене на децата и учениците, чрез осигуряване на пълноценна и разнообразна храна, ежедневна консумация на плодове и зеленчуци, достатъчен прием на мляко, млечни продукти и други богати на белтък храни, увеличаване на консумацията на пълнозърнести храни, ограничаване приема на мазнини, захар, сол.

В резултат на проверката могат да се направят следните обобщения по възрастови групи:

Оценка на храненето на децата в детските заведения, съгласно изискванията на Наредба № 2 от 2013 г. за здравословно хранене на децата на възраст от 0 до 3 години и Наредба № 6 от 2011 г. за здравословно хранене на децата на възраст от 3 до 7 години:

През 2018 г. са проверени всички детски заведения (63 детски градини и 4 детска ясла). Към всяко детско заведение работи медицински специалист, който участва в изготвянето на седмичното меню. Във всички проверени детски заведения при приготвянето на храната се използва Сборник рецепти за хранене на децата от 3 до 7 годишна възраст от 2004 г., а в детската ясла - Сборник с рецепти за хранене на деца от 0 до 3 години. Обемът и качеството на храната се определя от хранителен оклад, който за всяка община е различен и е в рамките на 1.40 лв. до 2.40 лв. на ден.

Най-често допускани нарушения:

- във всички детски заведения е установено несъответствие във влагането на някои от продуктите (подправки, продукти и мазнини) – влагат се в по-малки количества или не се влагат за обявената рецепта от Сборника с рецепти, което води до несъответствие в енергийната стойност на ястията.

- изготвените дневни и седмични менюта не съответстват на здравословните изисквания, не са спазени среднодневните продуктови набори за плодове, зеленчуци, мляко и млечни продукти и богати на белтък храни (риба и бобови храни) в осем от проверените детски градини (ДГс.Иширково, ДГс.Калугерене, ДГс.Зафирово, ДГс.Межден, ДГс.Окорш, ДГс.Таслаково, ДГс.Богданци и ДГ „Нарцис”-гр.Силистра).
- не се предлага ежедневно салата от зеленчуци в осемот проверените детските заведения (с.Богданци, с.Калугерене, с.Дичево, с.Руйно, с.Водно, ДГ”Щастливо детство”-Дулово, с.Айдемир, с.Калипетрово), а само в два до четири пъти седмично.
- не се предлага ежедневно мляко (кисело или прясно) в дванадесет от детските градини (с.Калугерене, с.Дичево, с.Зафирово, с.Иширково, с.Ситово, с.Искра, с.Калипетрово, с.Руйно, с.Водно, с.Межден, с.Окорш, с.Таслаково).
- допуснато е предлагане на подсладено кисело мляко (ДГ-Главиница).
- не се предлага риба в две от детските заведения (ДГ с. Зафирово, ДГ”Нарцис” Силистра).
- не се спазва ограничаването на сол и захар в ястията в 3 ДГ (с.Ситово, с.Искра и ДГ „Добруджа”-гр.Силистра.).
- не се спазва влагането на мазнини в изследваните ястия във всичките 8 проверени детски заведения (с.Иширково, с.Искра, Кайнарджа, с.Яребица, с.Таслаково, с.Калугерене, гр.Алфатар и ДГ”Славянка”-Тутракан).
- предлагат се пържени храни в осем от проверените (28) детските градини се (ДГ – с.Суходол, с.Дичево, с.Зафирово, с.Водно, с.Златоклас, с.Чернолик, ДГ”Мир” и ДГ”Щастливо детство”-гр.Дулово).
- не се предлага краве масло в ДГ с. Калугерене

Оценка на храненето на учениците в ученическите столове, съгласно изискванията на Наредба № 37 от 2009 г. за здравословно хранене на учениците:

В проверката бяха включени 29 ученически стола в област Силистра. Към всяко учебно заведение работи медицински специалист, който участва в изготвянето на седмичното меню. При приготвянето на храната се използва Сборник рецепти за ученическите столове и бюфети от 2012г. Хранителният оклад по калкулационните ведомости е различен за всеки ден, в много широк диапазон от 0.86 лв. до 2,20 лв., различен за всяко училище и община, поради различни финансови възможности на училищата.

В ученическите столове се предлага обяд и закуска. Обедното меню е двустепенно (супа и ястие или ястие и десерт) или тристепенно (супа, ястие и десерт), като преобладаващо е двустепенното обядно меню. 15 учебни заведения разполагат с кухненски блокове и столови, строени за целта. Храната се приготвя на място. Осигурена е трапезна посуда от алпака и умивалня за измиване и дезинфекция на съдове. Използват се разрешени биоциди за дезинфекция. В останалите 14 училища храната се приготвя и доставя от външни фирми в опаковки за еднократна употреба (кетеринг). Храненето се извършва в пригодена столова с прибори за еднократна употреба. Храната се доставя със специализиран транспорт в интервала от 10,30ч. до 12,00ч. Кухните, в които се приготвя храната и транспорта са под контрола на ОДБХ-Силистра и нямаме преки впечатления за условията. Във всички столови са осигурени умивални за учениците с течаща топла вода и сапун.

Най-често допускани нарушения:

- несъответствия във влаганите хранителни продукти (в по-малки количества) или не се влагат (подправки, мазнини), съобразно обявената рецепта от Сборник с рецепти.
- не се предлагат ежедневно зеленчуци като салата към обяда на учениците.
- не се предлага ежеседмично риба на учениците в СУ „Й.Йовков”- гр.Тутракан и ОУ-Зафирово.

- недостатъчно разнообразие на ястията в седмичните менюта, допуска се повторяемост на ястията в седмичното меню.
- не се спазва ограничаването на готварска сол и не се влагат мазнини в ястията в 6 (СУ „Дръстър, ОУ „Хр.Ботев”-гр.Алфатар, СУ „Хр.Ботев”-гр.Тутракан, ОУ-с.Зафирово, ОУ-с.Кайнарджа, СУ „В.Левски”-гр.Дулово) от проверените 7 с лабораторен контрол училища (86%).
- предлага се пържена храна един път седмично (риба, кюфтета, мекици или филии) в СУ „Хр.Ботев”- Тутракан и ОУ с.Зафирово.

Оценка на храненето на учениците в ученическите бюфети, съгласно изискванията на Наредба № 37 от 2009 г. за здравословно хранене на учениците:

През 2018г. са проверени 5 ученически бюфета (на ОУ ”Ив.Вазов”, ПМГ ”Св.Св.Кл. Охридски”, ЕГ ”П.Яворов”, ОУ ”Св.Св.Кирил и Методий” и ОУ ”Отец Паисий” - в гр.Силистра.), относно спазване на изискванията на чл. 5, 6 и 7 от Наредба № 37 за здравословно хранене на учениците.

В ученическите бюфети по чл.5 и чл.7 се предлагат: бутилирани изворни, трапезни и минерални води; айрян и кисело-млечни напитки; сандвичи с месни продукти (шунка и шпеков салам) и пресни зеленчуци (зеле и краставица); тестени закуски с плънка от млечни продукти (сирене, извара, кашкавал) и пица; бисквити, десерти на млечно- плодова основа и шоколад.

Най-често допускани нарушения: В ученическите бюфети не се предлагат 100% натурални плодови и зеленчукови сокове, тестени закуски и хлебчета за сандвич от пълнозърнесто брашно и плодове.

Предлагане на диетична храна – в детските и учебни заведения на област Силистра не се предлага диетична храна, няма регистрирани деца и ученици със здравословни проблеми, нуждаещи се от диетично хранене.

Здравно-освидетелстване на обслужващия персонал – всички работещи в кухните на детските заведения, ученическите столове и бюфети са освидетелствани по изискванията на Наредба № 15 за ЛЗК (заверени и регистрирани в РЗИ ЛЗК, с отразени първични и периодични медицински прегледи).

Предприети мерки:

Издадени и връчени са 8 предписания за провеждане на задължителни хигиенни мерки, във връзка със следните несъответствия:

- неспазване на здравословните изискванията при изготвянето на дневни и седмични менюта, в съответствие със среднодневния продуктов набор за плодове, зеленчуци, мляко и млечни продукти и богати на белтък храни (риба и бобови храни) –ДГ с.Калугерене, ДГ с.Дичево, ДГс.Богданци, ДГс.Зафирово и ОУ с.Зафирово;
- неспазване ограничаването за влагане на сол и захар в ястията –ДГ с.Калугерене и ДГ с.Ситово;
- неспазва във влагането на мазнини в ястията – ДГ с.Калугерене, ДГ с.Искра и ДГ с.Яребица;
- допускане на пържени храни в седмичното меню – ДГ с.Зафирово, ДГ с.Дичево, ДГ с.Калугерене и СУ „Хр.Ботев”-Тутракан.

До кмета на община Силистра е изпратен доклад с информация от извършените проверки в учебните заведения, тъй като масовата практика за доставка на храна чрез кетеринг е в

община Силистра. По често в училищата са пригодени трапезарии, менюто и вида на храната са съобразени с транспортирането на храната в индивидуални опаковки, поради което не могат да се спазват температурни режими на поднасяне на готовата храна и се създава предпоставка за липса на разнообразие в продуктивния набор и пълноценност.

4.Проверка на дейностите по поддържане чистотата на населените места в общините на територията на област Силистра

През 2018г. беше извършена планова тематична проверка на дейностите по поддържане чистотата на населените места по общини, с цел установяване на съответствие с принципните изисквания на Закона за здравето за осигуряване на здравословна жизнена среда.

Инспекциите се извършиха за установяване на:

- редовно сметосъбиране и извозване на битовите отпадъци;
- поддържане чистотата на улиците и другите обществени пространства (площади, детски площадки и т.н.);
- поддържане чистотата на зелените площи;
- наличие на обществени тоалетни в близост до местата на масово струпване на пешеходци, пътни съоръжения и крайните спирки на градския транспорт, паркове, градини, места за отдих и развлечения, за масов спорт и туризъм, централни градски части, площади, пазари и др. обществени места, където традиционно се събират много хора и тяхното състояние.

Проверките бяха организирани по график за всяка община, с участие на представители на съответната общинска администрация и завършиха с обобщен доклад за всяка община с констатации и коригиращи мерки.

Издадени са 2 предписания за провеждане на задължителни хигиенни и противоепидемични мерки на кметовете на две населени места (с.Калипетрово и с. Бравари) с определени срокове за изпълнение, отнасящи се за почистване на нерегламентирани сметища от строителни материали и битови отпадъци . Същите са проверени след изтичане на срока им на 10.09.2018г. и са изпълнени.

5.Проучване за начина на предоставяне на вода за пиене в детски и учебни заведения

Проверката е продължение на провежданите през предходните години тематични проверки, свързани с предоставянето на вода за пиене в детските заведения, устойчивост и еднаквост на практиките в страната.

Проучването обхваща всички видове детски и учебни заведения в област Силистра, подлежащи на контрол. Проведе се в периода март-септември 2018г. Обхванати са 103 детски и учебни заведения, в т.ч. 65 детски заведения (вкл. 2 ДЯ и 2 ДГ с яслени групи) и 38училища. Проучването се извърши по критериите посочени в писмо на МЗ изх. № 15-00-192 от 18.11.2011г. и Указанието за планиране за 2014г. В хода на проучването се констатираха всички възможни начини за предоставяна вода за пиене и свързаните с това обстоятелства– условия за добри хигиенни практики и спазват ли се те при ползване на вода от централното водоснабдяване от крана на чешмите или от чешми тип фонтанки, както и при предлагане на бутилирани води (трапезни, минерални или изворни), проследимост на доставките и др. Видно от направените констатации следва извода, че няма ясни критерии за избора на вода за пиене в детските заведения, в зависимост от минералния състав, както и за начините на предоставяне - чрез еднократни чаши или индивидуални чаши за многократна употреба, които се обеззаразяват, както и за правилата на ползване на помпи или диспенсъри.

Констатации от проучването в детски заведения:

- **Функционират чешми тип фонтанки**, които се използват по предназначение са налични в 51 от проверените 65 детски заведения (78%);
- **Премахнати чешми тип фонтанки**, като има възможност да се възстановят – в 4 детски заведения (6%);
- **Не са осигурени чешми тип фонтанки** и няма възможност за изграждането им – в 10 детски заведения (15%);
- **Ползва се вода от крана на чешмите** – в 31 от детските заведения (48%);
- **Ползват се бутилирани води** – в 10 детски заведения (15%), в т.ч. трапезни (в 5 от тях), изворни (в 5 от тях) и минерални (в 3 от тях) води, като в 3 от детските заведения се предлага комбинация от различни типове бутилирани води;
- **Ползват се системи топла/студена вода (диспенсър)** – в 7 детски заведения (11%), с информация за сервизно обслужване на устройството с цел спазване на здравно-хигиенните норми за безопасност от епидемични взривове, без документална проследимост.

Прави впечатление, че избора на бутилираните води е случаен, не е мотивиран от гледна точка на вида и състава на водата. В някои детски заведения консумацията на бутилирани води е иницирана от родителите. Там където се ползват системи „топла/студена вода“ обработка на диспенсърите (почистване, промиване и профилактика) се извършва в единични случаи, без да има документална проследимост. Само в ДГ „Ян Бибиан“-Силистра има информация, че фирмата-производител на „Кристална вода“ („ПИСИ“ ЕООД с. Ситово) зарежда трапезна вода и извършва профилактика на диспенсъра. В ДГ - с.Окорш се използват 10 литрови туби с помпа за вода. При проверките са установени различни марки бутилирани води (не всички са описани в протоколите с търговската им марка и наличието на предупредителен текст на етикета, касаещ наличие на флуорид над 1,5мг/л и предупреждение, че не е подходяща за всекидневна употреба от кърмачета и деца под 7-годишна възраст):

Трапезни – Кристална вода, Девин и Савина и др. неупоменати в протоколите;

Изворни – Девин, Бачково, Сердика, Балдаран, Михалково и др. неупоменати в протоколите;

Минерални – в протоколите не са отразени търговските марки.

По отношение ползването или не на чаши за индивидуална или многократна употреба се установи:

Чаши за многократна употреба, които се обеззаразяват – в 20 детски заведения (31%).

С изключение на ДГ в с. Правда чашите за многократна употреба са от алпака и се подлагат на обеззаразяване със суха топлина в сушилни на 140⁰С. В тази ДГ се ползват пластмасови чаши за многократна употреба и се дезинфекцират, в нарушение на добрите хигиенни практики;

Чаши за индивидуална употреба – в 11 детски заведения (17%);

Не се ползват чаши, водата се пие директно от чешмата – в 31 детски градини (48%);

Тъй като в 78% от детските заведения (51 от проверени 65) фонтанките се ползват по предназначение, а в 48% се ползват и чаши за вода, то се оказва, че има смесени режими на осигуряване на вода за пиене.

Констатации от проверките в учебни заведения:

- **Функционират чешми тип фонтанки**, които се използват по предназначение са налични в 27 от проверените 38 учебни заведения (71%);

- **Премахнати чешми тип фонтанки**, като има възможност да се възстановят – в 2 учебни заведения (5%);
- **Не са осигурени чешми тип фонтанки** и няма възможност за изграждането им – в 10 учебни заведения (29%). В тази училища се ползва вода от крана на чешмите и/или бутилирана;
- **Ползват се бутилирани води** – в 11 учебни заведения училищните бюфети предлагат бутилирани води в малки разфасовки от 0,5л (29%).

Други констатации:

- В 4 детски заведения (ДГс.Правда, ДГ с.Овен, ДГ с.Черногор и ДГ с.Голеш) се внася вода от водопроводната мрежа, наливана от родителите в индивидуални бутилки;
- При използването на системите топла/студена вода ръководството на детското заведение не води строга отчетност на доставките, с цел проследимост и отговорност за добри хигиенни практики и профилактика на диспенсърите. Воденето на дневник не е нормативно регламентирано.
- Няма достатъчна информираност за избора на бутилирани води, съобразно техния произход, състав и предупреждение за допустима употреба от деца;
- В ДГ с.Правда се използват пластмасови чаши за многократна употреба, които се дезинфекцират.

Предприети мерки: връчени са две предписания:

ДГ с.Окорш – за възстановяване ползването на фонтанката в умивалнята от децата.

ОУ с.Брадвари – за монтиране на фонтанка.

Дадени препоръки:

ДГ с.Искра – указания за монтиране на фонтанки и за ползването им по предназначение.

Предложения за нормативно регулиране:

- Нормативно регламентиране на изискванията за предоставяне на вода за пиене в детски и учебни заведения, както от централното водоснабдяване, така и на бутилирани води при аварийни ситуации, с цел гарантирана безопасност.
- Нормативно регламентиране на изискванията за добри хигиенни практики при предоставянето на бутилирани води за пиене в детските заведения, относно правилата на избор, документация за проследимост, начини на предлагане, профилактика на системите топла/студена вода, критерии на вътрешен контрол за недопустимост на доставка на вода от родителите или многократно ползване на бутилки за еднократна употреба, както и за административната отговорност на ръководителя на детското/учебно заведение.

V. ПРОУЧВАНИЯ, АНАЛИЗИ И ОЦЕНКИ

1. СЪСТОЯНИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ПО КОМПОНЕНТИ

Контролът върху качеството на околната среда е една от основните задачи на общественото здравеопазване. Потенциалният риск от неблагоприятни промени в околната среда и тяхното отрицателно влияние върху здравето на населението е в основата на провеждащото се наблюдение на параметрите на околната среда за оценка на замърсяването на атмосферния въздух, състоянието на качествата на питейните води, нивото на уличния шум и на електромагнитните полета от базовите станции на мобилните оператори.

Атмосферен въздух

Анализът на параметрите на атмосферния въздух на град Силистра беше извършен въз основа на данните за 2017 г. на Изпълнителната агенция по околната среда. В гр. Силистра има един пункт за мониторинг, където е разположена ДОАС система (DOAS Differential Optical Absorption Spectroscopy) за контрол качеството на атмосферния въздух. Данните за

измерените емисии на серен диоксид, азотен диоксид и фини прахови частици в атмосферния въздух в град Силистра са предоставени от Изпълнителната агенция по околната среда, оценени чрез Националната система за мониторинг на околната среда. Пунктът за мониториране качеството на въздуха в гр.Силистра е разположен на покрива на 6-етажна сграда, в централната част на града, на значителна височина от т.нар. „дихателна зона“.

Характеристика на Пункта за мониторинг ДОАС „Профсъюзи“	
Местоположение	Сграда на Профсъюзите
Обхват на ПМ	100 м – 2 км
Година на въвеждане в експлоатация	2003 г.
Контролирани показатели за КАВ	
SO ₂	чрез DOAS оборудване
NO ₂	чрез DOAS оборудване
ФПЧ ₁₀	чрез конвенционално оборудване

Качеството на атмосферния въздух в град Силистра е резултат на взаимодействието на географски, климатични и метеорологични фактори. В района на града няма промишлени източници на вредни емисии за здравето на населението.

Съдържанието на фини прахови частици ФПЧ₁₀ в атмосферния въздух се дължи на изгаряне на твърди горива през зимните месеци, а през летните месеци – предимно на увеличен транспортен трафик, недобро състояние на пътната настилка и строителни дейности, които също са източник на висока запрашеност в градската среда, ако не се извършва периодично измиване на улиците. Съдържанието на серен диоксид в атмосферния въздух на град Силистра има изразен сезонен характер и се дължи на потреблението на твърди горива (дърва и въглища) за отоплителни съоръжения в бита. Замяряването с азотен диоксид е местен проблем и се определя основно от емисии от автотранспорта. Засиленият трафик на тирове през града от и към ГКПП-Силистра, на вход и изход към/от РРумъния от 2-3 години се отразява на замърсяването на въздуха в гр. Силистра с отпадни газове на МПС. Влияние върху чистотата на атмосферния въздух в последните години оказват и строително-ремонтните дейности на новостроящи се/реконструиращи се сгради в гр. Силистра.

Всяко замърсяване на въздуха се отразява неблагоприятно върху здравето на човека и неговата работоспособност. Сред болестите, свързани със замърсяването на атмосферния въздух водещи в структурата на заболяемостта на населението за 2017 г. са болестите на дихателната система.

Данните за заболяемостта на населението са на база информация получена от РЗОК-Силистра за случаите по диагнози от Клас X „Болести на дихателната система” на МКБ от първични прегледи на пациенти от град Силистра, извършени от ОПЛ, специалисти по детски болести и специалисти по пневмология и фтизиатрия.

Отчетените с първичен преглед от общопрактикуващите лекари или лекари-специалисти случаи от клас X „Болести на дихателната система” за 2015, 2016 и 2017 г. за гр. Силистра и направените изчисления на 1 000 души са поместени в *Таблицата*.

Заболеваемост за гр. Силистра през 2015 г., 2016 г. и 2017 г. (на 1 000 души)						
група болести от клас X	2015 г.		2016 г.		2017 г.	
	0-17	18+	0-17	18+	0-17	18+
J00-J06 - Остри инфекции на горните дихателни пътища	315	41	492	53	490	53

J10-J18 - Грип и пневмония	69	58	123	82	104	49
J20-J22 - Други остри респираторни инфекции на долните дихателни пътища	86	39	142	52	137	47
J30-J39 - Други болести на горните дихателни пътища	35	5	55	7	50	9
J40-J47 - Хронични болести на долните дихателни пътища	71	38	84	64	67	38
J60-J70 - Болести на белия дроб, причинени от външни агенти	0	0	0	0	0	0

От таблицата е видно, че заболяемостта от клас X „Болести на дихателната система“ преобладава във възрастовата група до 17 години. Данните от мониторинга не отразяват коректно състоянието на въздуха в т.нар. „дихателна зона“ на човека, тъй като апаратурата за мониторинг на атмосферния въздух в гр. Силистра е разположена на покрива на 6 етажна сграда. Очевидно отчетените високи стойности на фини прахови частици до 10 μ (ФПЧ₁₀) в студените зимни месеци на височина 18-20 метра предполагат възможно по-високи стойности на нивото на дихателната зона. Необходимо е да се извършва мониторинг на чистотата на въздуха в различни точки на града, които се характеризират с различна интензивност на автомобилния трафик и с различни източници на вредни емисии (битови, промишлени и др.), за които са извършени предварителни проучвания на технологичните характеристики на инсталациите отделящи вредни емисии. Само тогава обсъждането на заболяемостта и измерените стойности вредни емисии във въздуха ще е коректно.

Данните за заболяемостта на населението в общините и градовете (без гр. Силистра) не могат да се обсъждат във връзка с данни от измерени емисии във въздуха, тъй като само в гр. Силистра е разположена система за мониторинг и контрол на качеството на атмосферния въздух.

Нивото на емисиите от ФПЧ₁₀, азотен и серен диоксид във въздуха може значително да се понижи чрез газификация – използване на природен газ като гориво за отопление в бита и в обществените сгради, както и за нуждите на промишлеността, подобряване състоянието на уличната настилка, оптимизиране организацията на движението на МПС, озеленяване (защитни зелени пояси пред сгради за живеене, учебни и детски заведения, детски площадки и др. обекти подлежащи на здравна защита), осъществяване на ефективен контрол на МПС, контрол на транспортната техника при ремонтни дейности и др.

Цялостната оценка на екологичния проблем дава основание да се счита, че решаването му изисква управление на дейностите, свързани с осигуряване чистотата на атмосферния въздух на територия на гр. Силистра. Провеждането на тези дейности от страна на община Силистра ще допринесе за ограничаване на вредните емисии и намаляване на здравния риск за хората.

Липсата на измервателни устройства или системи за мониторинг в различни части на гр. Силистра и в различни населени места в областта с наличие на потенциални източници на замърсяване на въздуха от битов и/или промишлен характер, обезсмисля ежегодните доклади, тъй като няма данни за селищата в областта без гр. Силистра, където пък проблема е друг. Поставената преди години ДООС система (DOAS - Differential Optical Absorption Spectroscopy) за контрол качеството на атмосферния въздух от трансгранични източници на замърсяване рокализирани в Румъния не позволява коректно измерване на вредните емисии в града и не води до коректна оценка на заболяемостта от болести на дихателната система свързано с вредните емисии във въздуха. Въпреки опитите ни с писма до кмета на община Силистра и до директора на ИАОС да предизвикаме обсъждане за възможна промяна. С отговора от ИАОС се оказа че промяна няма да има, тъй като се цели стратегическо

разположение на апаратурата за потенциални емисии от производството на кокс в металургичния комбинат в гр.Кълъраш-Румъния, който не съществува от години.

Ежегодно изпращаме годишния доклад на РЗИ-Силистра за качеството на атмосферния въздух и влиянието му върху здравето на населението до кмета на община Силистра, за мерки. Въпреки някои предприети мерки и дейности, налице са постоянни проблеми – лошо състояние на пътната настилка и тротоарите, които не могат да се почистват ефективно машинно, а основен способ е ръчното метене. Това увеличава запрашеността на въздуха и риска от вредно въздействие върху здравето на хората, както от ФПЧ, така и от биологични агенти (бактерии, вируси и яйца на паразити).

От община Силистра е предоставен отчет за 2017 г. за изпълнение на Програма за намаляване нивата на замърсителите в атмосферния въздух и за достигане на утвърдените норми, който включва:

1.Санитарне на общински сграден фонд и подобряване на енергийната ефективност на учебни заведения по оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020г. (ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ гр. Силистра, като ремонта включва мерки за енергийна ефективност чрез замяна на ползваното гориво за отопление с природен газ и ПЗГ „Добруджа“ по процедурата „Подкрепа за професионалните училища в Република България“).

Ефектът от прилагане на природен газ за отопление се оценява като положителен, както за намаляване на разходите за отопление, така и за подобряване качеството на атмосферния въздух в резултат от намаляване на въглеродни, серни, азотни и прахови емисии.

2.Ремонт на вътрешно-градски пътища:

Извършени са частични ремонти на улици и кръстовища в гр. Силистра, където пътната настилка е била силно компрометирана. Преасфалтирани са междублокови пространства. Изпълнението на тази мярка има косвен ефект върху подобряване качеството на атмосферния въздух, чрез намаляване на неравномерния режим на работа на ДВГ свързан с ускорението на моторните превозни средства след компрометирани пътни участъци и намаляване съответно на количествата на отработените газове.

3.Газификация на административни, битови, индустриални потребители в гр. Силистра: Продължава изграждането на вътрешната газоразпределителна мрежа на територията на гр. Силистра с изграждане на нови клонове от вътрешната газопреносна мрежа и включване предимно на битови абонати. Продължи реконструкцията на отоплителните системи на общински обекти в областта на образованието и замяна на използваното гориво с природен газ. Освен сгради от общинския сграден фонд през годината стартираха дейности за газификация на ведомствени сгради. В края на годината са започнати дейности по СМР за газификация на котелното помещение на ОД на МВР.

Въпреки че газопреносната мрежа покрива значителна част от територията на гр. Силистра, все още интереса на битовите потребители за замяната на твърдите горива за отопление (дърва и въглища) с природен газ е много малък. Тази мярка е основна за подобряване качеството на атмосферния въздух, но проблем се оказват финансовите средства, които домакинствата трябва да отделят и цената на газа.

Изготвеният доклад за качеството на атмосферния въздух и влияние върху здравето на населението в гр. Силистра за 2017 г. е изпратен до кмета на община Силистра със следните препоръки:

-Да представи в РЗИ-Силистра Програма за намаляване нивата на замърсителите в атмосферния въздух с мерки, които са финансово обезпечени.

-Да продължи работата за подобряване състоянието на пътната настилка и оптимизиране организацията на движение на МПС в града.

-Да се извършва озеленяване в града (растителни пояси от трайна дървесно-храстова растителност, способна да адсорбира аерозолите от въздуха по булевардите и улиците с интензивен транспортен трафик), около сградите подлежащи на здравна защита (жилища, здравни, детски и учебни заведения).

-Да се прилага системата за мокро почистване/метене на улиците и тротоарите.

-Да се осъществява строг контрол при изпълнение на основни и текущи ремонти на обществени и битови сгради и на пътната настилка по улиците и тротоарите в града.

Питейни води

Контролът върху качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели има за цел да защити здравето на хората от химични и микробиологични фактори на замърсяване на питейната вода и да гарантира нейната безопасност, чрез спазване на регламентираните изисквания към качеството ѝ.

През 2018 година беше извършен контролен мониторинг за съответствието на подаваната към консуматорите питейна вода по показателите за качество определени в Приложение №1 и с честота, определена съгласно разработен план за контролен мониторинг в размер до 50 % от посочените изисквания в Приложение №2, таблица Б1 на Наредба № 9 за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели.

Извършеният през годината контролен мониторинг по показателите от Прил. № 1, разпределени в група А и група Б и съгласно Прил. № 2 е както следва:

Група А:

Изследвани са 82 проби питейна вода по химични показатели. Отклонения от изискванията са установени при 2 от пробите по показатели „нитрати“ (КП с.Попина и с. Поляна). Процента на съответствие е (95,3%).

По микробиологични показатели са извършени изследвани на 91 проби питейна вода, като 9 от тях са контролни проби след установени несъответствия на 4 проби (КП в с.Войново, с.Светослав и 2 КП от водоснабдителна зона с.Яребица). Показателите с отклонения са „Колиформи“, „Ешерихия коли“ и „Микробно число“. Процента на съответствие е (95,6%). Установените отклонения по показател „нитрати“ са със стойности в диапазон от 55 мг/л до 65мг/л. По микробиологични показатели отклоненията са единични от КП в различни зони на водоснабдяване, като от контролното пробонабиране резултатите са в норма. Причините за лоши резултати по микробиологични показатели са свързани с аварии на хлораторните апарати (КП с.Войново и КП с.Светослав), както и временно спиране за планови дейности по изграждане на водопроводно отклонение във водоснабдителна зона Яребица, община Дулово.

Група Б:

Изследвани са 26 проби питейна вода по химични показатели. Отклонения от нормите са установени в 3 от взетите проби по показатели „нитрати“ и „мътност“ (КП с.Поляна, с.Попина и с. Гарван). Процента на съответствие е (88,5%). Установените отклонения по показател „нитрати“ са със стойности в диапазон от 54 мг/л до 62мг/л.

Изследвани са 26 проби питейна вода по микробиологични показатели. Отклонения от изискванията са установени в 1 от пробите по показатели „Колиформи“ и „Микробно число“ след аварии по трасето (КП с.Гарван). При последващо пробонабиране от пункта с отклонение, не се установиха несъответствия. Процента на съответствие е (96,2%).

Изследвани са 6 проби питейна вода по радиологични показатели. Отклонения от нормите не са констатирани.

Получените лабораторни резултати от извършения контролен мониторинг през 2018 година, както и резултатите от предходните няколко години показват, че подаваната питейна вода в почти всички зони на водоснабдяване на област Силистра е с трайни химични показатели за качество и съответствие с показателите за контрол, предвидени в

Наредба №9/2001г. Трайни отклоненията в химичния състав на водата се регистрират по показател „нитрати“ в три от зоните на водоснабдяване - „Попина“, „Искра“ и „Поляна“. Този показател се характеризира с динамичност в годините, в зависимост от сезона, количествата валежи и експлоатацията на земеделските земи в района на водосбора. Установените отклонения по микробиологични показатели са инцидентни и са най-често следствие на пропуски в ежедневното обеззаразяване, следствие на аварирани хлораторни устройства, вторични замърсявания при отстраняване на аварии в резултат на амортизирана водопроводна мрежа.

Шум

Съгласно Програма за мониторинг на шума в околната среда и изискванията на Наредба № 54 за дейността на националната система за мониторинг на шума в околната среда и за изискванията за провеждане на собствен мониторинг и предоставяне на информация от промишлените източници на шум в околната среда (обн. ДВ бр. 3/2011г.) през 2018 г. беше изготвена шумова характеристика на град Силистра, относно шумовите нива в урбанизираната среда. Определените 15 контролни пункта за мониторинг на шума са разпределени в 3 групи и от измерените еквивалентни нива на шум съгласно Наредба № 6 се установи:

- I-ва група (райони с интензивен автомобилен трафик прилежащи към пътни, ж.п. и въздушни трасета) - всички контролни пунктове са с дневни нива на шума над 60 dB, т.е. не съответстват на граничните стойности на дневните нива на шума.
- II-ра група (райони с промишлени източници на шум) - граничната стойност на еквивалентното ниво на шума е 70 dB(A). В тези пунктове измерените дневни нива на шума са в диапазона от 63 до 68 dB(A), т.е. няма превишение на граничната стойност.
- III-та група (райони подлежащи на усилен шумозащита):
  - зони с учебна, лечебна дейност, зони за отдих - граничната стойност на еквивалентното ниво на шума е 45 dB(A). Всички измерени дневни еквивалентни нива на шума са над граничните стойности - от 63 dB(A) до 66 dB(A).
  - жилищни зони - граничната стойност на еквивалентното ниво на шума е 55 dB(A). Всички измерени дневни еквивалентни нива на шума са над граничните стойности - от 63 dB(A) до 67 dB(A).

Брой и разположение на пунктовете за мониторинг:

I-ва група – пунктове, разположени върху територии, подложени на въздействието на интензивен автомобилен трафик:

- бул. "Македония" № 75, гр. Силистра (Клиника DENTASStyle);
- бул. "Македония" № 147, гр. Силистра (Фурна "Аполон");
- ул. "Дръстър" № 35, гр. Силистра (ГКПП-Силистра);
- ул. "Седми септември" № 23, гр. Силистра (Хипермаркет ЛИДЛ);
- бул. "Велико Търново" № 56, гр. Силистра (Енерго Про);
- ул. "Никола Вапцаров" № 8, гр. Силистра (Хипермаркет Кауфланд).

II-ра група - пунктове, разположени върху територии с промишлени източници на шум:

- ул. "Тутракан" № 16, гр. Силистра (ЗММ "Стомана").
- ул. "Серес" № 35, гр. Силистра (Месопреработвателно предприятие "Оливия") – в непосредствена близост до жилищна зона.

III-та група – пунктове, разположени върху територии, подлежащи на усилен шумозащита:

- ул. "Дръстър" № 38, гр. Силистра (СУ "Никола Вапцаров") – зони за учебна дейност;
- ул. "Добрич" № 76, гр. Силистра (ОУ "Иван Вазов") – зони за учебна дейност;

- ул. "7-ми септември" № 57, гр. Силистра (ПГПТ "Евлоги Георгиев")– зони за учебна дейност;
- ул. "Петър Мутафчиев" № 80, гр. Силистра (МБАЛ – Силистра) – зони за лечебна дейност;
- ул. "Москва" № 43, гр. Силистра (ПМГ Св. Климент Охридски)– зона за отдих/учебна дейност;
- ул. "Я. Годоров" № 4, гр. Силистра – жилищни зони;
- ул. "Добрич" № 111, гр. Силистра – жилищни зони.

II. РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРОВЕДЕНИЯ МОНИТОРИНГ НА ТРАНСПОРТЕН ШУМ

Данни за L-/усреднените еквивалентни/ дневни нива на шума и граничните стойности за 2018г. по контролни пунктове са следните:

№	Пункт /вид, адрес/	Измерена стойност	Норма	Над/под нормата
		Еквивалентно ниво на шума dB(A)	Гранична стойност dB(A)	
1.	Пунктове върху територии, прилежащи към пътни, ж.п. и въздушни трасета /интензивен автомобилен трафик			
1.1	бул. "Македония" 75, Клиника DENTASyle	64	60	Над
1.2	бул. "Македония" 147, Фурна "Аполон"	66	60	Над
1.3	ул. "Дръстър" № 35, ГКПП	66	60	Над
1.4	ул. "Седми септември" 23, Хипермаркет ЛИДЛ	68	60	Над
1.5	бул. "Велико Търново" 56, Енерго Про	67	60	Над
1.6	ул. "Никола Вапцаров" 8, Хипермаркет Кауфланд	68	60	Над
2.	Пунктове върху територии с промишлени източници на шум – производствено-складови територии и зони			
2.1	ул. "Тутракан" 16, ЗММ "Стомана"	68	70	Под
2.2	ул. "Серес 35, Месопреработвателно предприятие "Оливия"	63	70	Под
3.	Пунктове върху територии, подлежащи на усилена шумозащита			
3.1	Зони за учебна дейност			
3.1.1	ул. "Дръстър" 38, СУ "Никола Вапцаров"	63	45	Над
3.1.2	ул. "Добрич" 76, Осн. училище "Иван Вазов"	66	45	Над
3.1.3	ул. "Седми септември" 57, ПГПТ "Евлоги Георгиев"	66	45	Над
3.2	Зони за лечебна дейност			
3.2.1	ул. "Петър Мутафчиев" 80, МБАЛ - Силистра	64	45	Над
3.3	Зони за отдих			
3.3.1	ул. "Москва" 43, ПМГ Св. Климент Охридски	64	45	Над
3.4	Жилищни зони и територии			
3.4.1	ул. "Я. Годоров" 4	63	55	Над
3.4.2	ул. "Добрич" 111	67	55	Над
	Общ броя на пунктовете, с нива над нормата			13

Успоредно с акустичните измервания се отчита интензивността и структурата на транспортните потоци, вида на пътната настилка, степента на застрояване и озеленяване, посочени в Протоколите за контрол на уличен шум за всеки пункт.

Структура на потока на МПС

№	К О Н Т Р О Л Е Н П У Н К Т	Интен- зивност на МПС (бр./час)	Структура на потока на МПС (%)			
			леки	мото- циклети	леко- товарни	тежко- товарни, автобуси
1	бул. "Македония" № 75, Клиника DENTASStyle	833	90,51	0,23	8,51	0,75
2	бул. "Македония" № 147, Фурна "Аполон"	658	89,88	0,10	9,36	0,66
3	ул. "Дръстър" № 35, ГКПП	115	78,95	0,68	8,44	11,93
4	ул. "Седми септември" № 23, Хипермаркет ЛИДЛ	753	87,81	0,67	8,28	3,24
5	бул. "Велико Търново" № 56, Енерго Про	721	89,26	0,85	8,87	1,03
6	ул. "Никола Вапцаров" № 8, Хипермаркет Кауфланд	844	89,12	0,55	8,57	1,76
7	ул. "Тутракан" № 16, ЗММ "Стомана"	696	87,20	0,57	10,63	1,61
8	ул. "Серес" № 35, Месопреработвателно предприятие "Оливия"	65	87,18	0,69	9,81	2,32
9	ул. "Дръстър" № 38, СУ "Никола Вапцаров"	297	92,76	1,18	5,93	0,12
10	ул. "Добрич" № 76, Осн. училище "Иван Вазов"	720	93,59	0,68	5,49	0,24
11	ул. "Седми септември" № 57, ПГПТ "Евлоги Георгиев"	662	87,50	0,56	10,21	1,72
12	ул. "Петър Мутафчиев" № 80, МБАЛ - Силистра	230	92,87	0,86	6,15	0,12
13	ул. "Москва" № 43, ПМГ Св. Климент Охридски	448	92,62	0,49	6,15	0,74
14	ул. "Я. Тодоров" № 4	145	79,23	0,00	18,92	1,84
15	ул. "Добрич" № 111	515	86,92	0,81	7,75	4,52

Относно структурата на потока МПС преобладават леките автомобили във всички пунктове, спрямо леко и тежкотоварните. Относителният дял на тежкотоварните автомобили и автобусите е най-малък, но в последните 3-4 години е факт интензивен трафик на тирове по улици в гр. Силистра, прекатегоризирани като част от републиканската пътна мрежа в посока към и от ГКПП на сухопътната граница с Румъния.

През 2018 г. в шумовата характеристика на гр. Силистра утежняващ фактор са тежкотоварните МПС преминаващи през града, генериращи шум от двигатели и от агрегатите на хладилни контейнери. Засиленият трафик засяга трасето по ул. „Добрич“ (от входа на града до кръстовището с ул. „7-ми септември“), ул. „7-ми септември“ и ул. „Дръстър“ и е свързан с колоните от тежкотоварни, лекотоварни и леки автомобили изчакващи за преминаване на вход и изход през ГКПП-Силистра, разположен на сухопътната граница с РРумъния. Мерките, които е предприела досега администрацията на Община Силистра са незадоволителни. На този етап няма работещ алтернативен вариант, така че тежкотоварните МПС да не преминават през жилищната зона на град Силистра, разположена в югоизточната част на града, вместо да се насочват към изградения

фериботен терминал в западна промишлена зона на града. Средните нива на шума трайно се запазват над граничните.

Регистрираните шумови нива за периода 2008÷2018г. по диапазони са както следва:

Година	Общ брой пунктове	Разпределение на регистрираните шумови нива по диапазони, в брой пунктове						
		Под 58 dB(A)	58 - 62 dB(A)	63 - 67 dB(A)	68 - 72 dB(A)	73 - 77 dB(A)	78 - 82 dB(A)	Над 82 dB(A)
2008	15	1	6	7	1	-	-	-
2009	15	-	5	10	-	-	-	-
2010	15	-	6	9	-	-	-	-
2011	15	1	4	9	1	-	-	-
2012	15	-	5	9	1	-	-	-
2013	15	-	3	8	4	-	-	-
2014	15	-	2	9	4	-	-	-
2015	15	-	-	10	5	-	-	-
2016	15	-	2	7	6	-	-	-
2017	15	-	1	9	5	-	-	-
2018	15	-	-	12	3	-	-	-

Анализът потвърждава **трайно задържане нивата на шумовото замърсяване в диапазона 63-67 dB(A)**, приет за не прекомерно висок шум, но носещ сериозен здравен риск. Броят на пунктовете, в които измерените нива на шума са над граничните стойности е значителен и затова факторът шум продължава да бъде проблем за здравето и качеството на живот на живеещите в град Силистра.

Акустичната обстановка в гр. Силистра се определя от различни, действащи едновременно фактори – състояние на пътните настилки, недостатъчна пропускателна способност на градската транспортна мрежа, липса на бариери и активни противошумови мерки за зоните с предполагаема приоритетна шумова защита (тихи зони, учебни и лечебни заведения), непозволено използване на звукова сигнализация от водачи на МПС, превишаване на допустимата за населеното място скорост на движение на МПС, допускане като участници в движението на неизправни МПС и други.

Друг проблем, свързан със шумовото натоварване в гр. Силистра е трафика по ул. „Москва“, с непосредствената ѝ близост до Дунавския парк и ПМГ „Св. Климент Охридски“. Тя е една от основните улици обслужващи трафика в северната страна на централната градска част. Състоянието на настилката е много добро, но наличието на превишения на шумовите нива е основно от усиления трафик и най-вече от състоянието на МПС. Идентично е състоянието по ул. „Дръстър“ и ул. „Добрич“, свързващи основни пътни артерии в гр. Силистра, преминаващи край обекти с необходимост от усилена шумозащита. Озеленяването в гр. Силистра с дълготрайна декоративна растителност от дървета и храсти не може да изпълни функцията на шумо-изолиращи пояси, тъй като не е така проектирана и изпълнена и не са налице такива градоустройствени решения. Това остава като препоръка за реализиране при бъдещи проекти за подобряване на урбанизираните територии, в т.ч. на акустичната среда.

Контрол на шум по жалби

РЗИ-Силистра осъществява контрол върху шума в урбанизираната зона на града, предизвикан от локални източници в обекти. Дейността се осъществява при получени

жалби в РЗИ и/или МЗ. През 2018г. съвместно с органите на МВР на територията на областта извършихме насочен контрол за спазване на забраната за озвучаване на открити площи на заведения за хранене и развлечения разположени в жилищни зони за времето между 23.00 и 07.00 часа, във връзка с чл. 31, ал. 1 от Закона за здравето. Извършено беше измерване на шума, предизвикан от озвучаването в 2 заведения за хранене в гр. Силистра и на 1 заведение за хранене в гр. Дулово. Издадени са 2 предписания за преустановяване на шума на открито след 23.00 часа и при извършване на последващ контрол, се установи, че заведенията за хранене не озвучават открити площи след посоченото време.

До кмета на община Силистра беше адресирана жалба от физическо лице срещу шума, създаван от хладилното оборудване на месопреработвателна фирма „Месони“ в обект намиращ се в жилищната зона на гр. Силистра. Копие от същата жалба лицето депозира и в деловодството на РЗИ Силистра. Съгласно Закона за защита от шума в околната среда и регламентираният правомощия на кметовете по общини или упълномощените от тях лица по отношение контрола на шума не беше създадена организация от администрацията на община Силистра по жалбата. На този етап жалбата е без последващи действия от страна на РЗИ, тъй като общинска администрация не потърси съдействие от РЗИ за измерване нивата на шума в жилище на жалбоподателя и в жилищната зона около източника на шум. В РЗИ-Силистра не е постъпила информация от община Силистра за хода по жалбата.

Електромагнитни полета:

Мониторингът на обектите източници на нейонизиращи лъчения има за цел:

- Установяване на съответствието на нивата на електромагнитните полета с действащите норми и изисквания на Наредба № 9 за пределно-допустими нива на електромагнитни полета в населени територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти, обн. ДВ бр. 35/1991 г.;

- Оценка на здравния риск за населението.

Регистрираните в РЗИ източници на нейонизиращи лъчения към началото на 2018 г. за област Силистра са 59 броя и са разположени както следва:

- 7 в близост до детски, учебни заведения;
- 27 в райони с голяма концентрация на населението;
- 15 в райони с малка концентрация на населението;
- 10 в землища и индустриални райони.

Разпределението на обектите източници на ЕМП по общини и според собственика е посочено в *Таблицата*:

Общини	Брой станции на мобилни оператори	Разпределение на обектите източници на ЕМП, според собственика				
		А1 България	„БТК“ ЕАД	Теленор	Булсатком	НУРТС
Силистра	20	4	4	10	2	-
Главиница	7	1	3	2	-	1
Ситово	5	-	2	3	-	-
Дулово	13	1	1	11	-	-
Тутракан	9	4	2	3	-	-
Алфатар	2	-	-	1	-	1
Кайнарджа	3	-	2	-	-	1
Общо	59	10	14	30	2	3

В изпълнение на утвърдената програма за мониторинг на електромагнитни полета на територията на област Силистра са извършени от екип на РЗИ-Русе 67 бр. измервания и е

осъществен контрол на 15 базови станции на мобилни оператори, от които 7 бр. са разположени в близост до или по границите на хигиенно-защитната зона до детски, учебни и лечебни заведения и 8 бр. са в райони с голяма концентрация на населението.

Данните от измерванията на стойностите на плътност на мощност S ($\mu\text{W}/\text{cm}^2$) са под пределно допустимите нива **$10 \mu\text{W}/\text{cm}^2$** според Наредба № 9 за пределно-допустими нива на електромагнитни полета в населени територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти, обн. ДВ бр. 35/1991 г. и не представляват риск за здравето на населението.

През 2018 г. в публичния регистър на РЗИ Силистра за обектите с обществено предназначение са включени още 54 базови станции, излъчващи на територията на областта. Данните за тези източници на електромагнитни полета са регистрирани в електронната информационна система за обекти с излъчващи съоръжения, поддържана от НЦОЗА.

През 2018 г. в РЗИ Силистра е постъпила една **жалба** от живущи на адрес ул. „Ново Петрово“ № 63, с. Калипетрово, общ. Силистра срещу базова станция № SLS0018 „Калипетрово“, ул. „Герена“ №1 вх. Б на мобилен оператор А1 България ЕАД. Резултатите от измерванията не установиха отклонения от пределно допустимите нива на електромагнитни полета в населени територии. Тази базова станция бе включена за измерване в мониторинговата програма за 2018 г.

VI. ЗДРАВΟΣЛОВНО СЪСТОЯНИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ

Развитие и здравословно състояние на децата от детските заведения

По данни на РУО, броят на децата в детските заведения е 3 098, а на учениците е 10 049.

По данни предоставени от медицинските специалисти по схемите за анализ на здравословното състояние на децата в детските заведения в област Силистра подлежащи на профилактичен преглед през учебната 2017/2018г. са обхванати 2 799 деца (90% от общия брой за областта), разпределени в 123 групи, на възраст от 1-3 год. (221 деца), а на възраст от 3-7 год. (2 578 деца), в т.ч. по пол 1451 момчета и 1348 момичета.

Оценка на ръста на децата – извършени са измервания на 2 758 деца (98,5 %), разпределени по групи: I-ва група (норма) – 2 426 деца; II-ра група (разширена норма) -259 деца; III-та група (извън нормата) - 74 деца (в т.ч. 49 под нормата и 25 над нормата 25 деца).

Оценка на телесната маса на децата е направена въз основа на измерване на 2 758 (98,5 %), от тях в I-ва група (норма) са 2 357 деца, във II-ра група (разширена норма) са 308 деца и в III-та група (извън нормата) са 94 деца (в т.ч. 31 под нормата и 63 над нормата).

Оценка за физическа дееспособност - броят на децата, покрили нормите за физическа дееспособност е 2604 (94,4% от общия брой на подлежащите на профилактичен преглед деца).

За диспансерно наблюдение по Наредба № 39/2004 г. са отчетени **21** случая на деца от общо прегледаните 2 758, което съставлява 0,8%. Отчетени са 4 случая на детска церебрална парализа, 3 със затлъстяване, 2 с епилепсия и 2 с аутизъм. Останалите заболявания са единични случаи - хронични заболявания на тонзилите и аденоидити, смущения в зрението, захарна болест, вродени аномалии на сърдечната преграда, поведенчески и емоционални разстройства. Често не се отчитат диспансерни заболявания, тъй като не се подават от ОПЛ на медицинските специалисти в детските заведения.

При основния профилактичен преглед в началото на учебната година са регистрирани общо 87 заболявания и аномалии от общо прегледаните 2 758 деца (3%) и включват: 21 случая на хроничен бронхит, 16 случая със затлъстяване, 7 случая с хронични заболявания на тонзилите и аденоидити, 7 случая на пневмония, 6 случая на астма, 6 случая на специални симптоми и синдроми (закване, тикове, анурексия, енурезис, стеритиди) и 5 случая на специфично забавяне в развитието. Останалите 19 заболявания са единични случаи и съставляват общо 22%.

Прегледаните 2758 деца по възрастова група са: 237 на възраст 0-3 год. и 2 521 на възраст 4-6 год.

При децата до 7год. възраст откритите заболявания са 14 (5,9%).

Отчетените резултати изискват да се насочат повече усилия към причините за заболяванията и да се работи в посока към подобряване на храненето, провеждане на закалителни процедури и осигуряване на оптимален микроклимат в помещенията.

Развитие и здравословно състояние на учениците

През учебната 2017/2018 г. в учебните заведения в област Силистра подлежащи на профилактичен преглед бяха 9 596 ученика, разпределени в 473 паралелки, от тях на възраст 7-14 год. са 6 311 ученика (3 351 момчета и 2 960 момичета), а на възраст от 14-18 год. са 3 285 (1 743 момчета и 1 542 момичета).

Оценка на ръста на учениците е направена въз основа на измерване на 9 384 ученика (97,8 %), непрегледани ученици са 212 (2,3%):

В I-ва група (норма) са общо 8094 ученика (86%), в т.ч. 5447 (67%) на 7-14 год. и 2647 (33%) на 14-18 год.

Във II-ра група (разширена норма) попадат общо 989 ученика (11%), в т.ч. 562 (57%) на 7-14 год. и 427 (43%) на 14-18 год.

В III-та група (извън нормата) за X-2S са 158 (52,5%) ученика, в т.ч. 90 (56,7%) на 7-14 г. и 68 (43,3%) на 14-18 год.

В III-та група (извън нормата) за X+2S са 143 (47,5%) ученика, в т.ч. 82 (57,3%) на 7-14 г. и 61 (42,7%) на 14-18 год.

Общият брой на учениците, попадащи в III-та група е 301 (3%).

Оценка на телесната маса на учениците е направена въз основа на измерване на 9 384 ученика (97,8 %), непрегледани ученици са 212 (2,3%).

В I-ва група (норма) са общо 7730 ученика (82,4%), в т.ч. 5207 (67%) на 7-14 год. и 2523 (33%) на 14-18 год.

Във II-ра група (разширена норма) попадат общо 1126 ученика (12%), в т.ч. 641 (57%) на 7-14 год. и 485 (43%) на 14-18 год.

В III-та група (извън нормата) за X-2S са 121 (22,9%) ученика, в т.ч. 60 (49,6%) на 7-14 г. и 61 (50,4%) на 14-18 год.

В III-та група (извън нормата) за X+2S са 407 (77,1%) ученика, в т.ч. 269 (66,1%) на 7-14 г. и 138 (33,9%) на 14-18 год.

Общият брой на учениците, попадащи в III-та група е 528 (5,6%).

Изследвания за физическа дееспособност. По подадени данни от медицинските специалисти, получили оценка над среден 3 за физическа дееспособност са 9 295 ученика от подлежащите 9 596 ученика (96,7%). Разпределени по двете възрастови групи: на 7-14 год. – 6 196 ученика (3 348 момчета и 2 844 момичета) и на 14-18 год. – 3 103 ученика (1 655 момчета и 1 448 момичета). Освободени от часовете по физическо възпитание са общо 164 ученика (1,8%). От тях 63 ученика (34 момчета и 29 момичета) са на възраст от 7-14 год. и 101 ученика (43 момчета и 58 момичета) на 14-18 год. В групи по лечебна физкултура са 19 ученици, в т.ч. 15 (момчета 11 и момичета 4) на 7-14 год. възраст и 4 момчета на 14-18 год. възраст.

Общият брой на учениците, които са отчетени за диспансерно наблюдение е 71, което е 0,76 % от общия брой прегледани ученици за областта (9 596).

За учениците във възрастовата група 7-14 год. са отчетени като диспансерни 36 ученика (24 момчета и 12 момичета), а от 14-18 год. - 36 ученика (22 момчета и 14 момичета). Най-голям е броят на заболяванията с астма -11 ученика (15,49%), следвани от епилепсия 10 ученика (14,08%). Отчетени са по 5 случая на Инсулинозависим диабет и други юношески артрити. Останалите заболявания при тази възрастова група са единични случаи.

При основния профилактичен преглед в началото на учебната година са прегледани 9384 ученици от общия брой 9596 ученици, регистрирани са общо 229 заболявания и аномалии (2,44%).

Откритите заболявания са както следва: най-много са случаите със затлъстяване, смущения в зрението, нарушения на рефракцията и акомодацията - по 30 случая; гастрит и дуоденит – 29 случая; пневмония – 26; хроничен бронхит – 23 случая; алергичен ринит - 12 случая; епилепсия – 8 случая; гръбначни изкривявания – 7 случая; другите регистрирани заболявания са единични случаи.

Регистрирани заболявания от основен проф. преглед при I, VII и X клас:

- I клас - регистрирани са общо 38 случая със заболявания (4,4% от 855);
- VII клас - регистрирани са 52 случая със заболявания (6% от 846);
- X клас – регистрирани са 37 случая със заболявания (6,% от 613).

ИЗВОДИ:

1. Анализът е изготвен на база данни от профилактични прегледи с обхват под 100% (от две детски заведения не са подадени данни, поради продължително заболяване на медицинския специалист, обслужващ двете детски заведения).
2. Регистрираната остра заболеваемост е за сметка предимно на заболяванията на дихателната система.
3. Регистрираната хронична заболеваемост е за сметка предимно на заболяванията на обмяната на храносмилателната система на гръбначните изкривявания и затлъстяването.

За намаляване на заболяванията при децата и учениците е необходимо да се работи по-активно в посока към:

- Повишаване на двигателната активност и закаляване на децата и учениците;
- Контрол и мерки по отношение на здравословното хранене на подрастващите;
- Осигуряване на ергономично съответствие на училищната мебел, съобразно ръста на децата в различните възрасти, което е едно от условията за профилактиката на гръбначните изкривявания;
- Осигуряване на осветление, съответстващо на хигиенните норми и намаляване престоя пред телевизори и компютри – от голямо значение, за да се предотвратят максимално смущенията в зрението на децата в ученическа възраст;
- Осигуряване и спазване на оптималната учебна натовареност чрез правилно съставяне на седмичните разписания;
- Включване на дейности за намаляване на рисковите поведенчески фактори – тютюнопушене, употреба на алкохол, нездравословно хранене и ниска двигателна активност.

Затлъстяването ежегодно бележи известен ръст, което говори, че децата не се хранят здравословно, консумират повече въглехидрати, липсват в менюто пресни плодове, зеленчуци, витамини.

Друга причина е намаляването на двигателната активност и повечето време прекарано пред компютъра и телевизора.

Всичко това е резултат от поведенчески фактори (култура на хранене и двигателна активност), но не без ролята на организираното хранене в детските и учебни заведения, където могат да се създават знания и навици. Отговорността на ръководителите на детски и учебни заведения, подпомагана от местната власт следва да е насочена в подкрепа на здравословното хранене и на добрите условия за хранене (материална база, доставка на качествени продукти, изготвяне на седмични менюта при спазване на продуктивния набор според възрастта и храна приготвяна на място или доставяна в термоформни съдове и сервирана в условията на спазване на добри хигиенни практики.

По отношение на двигателната активност на учениците следва да се проведе проучване, относно състоянието на материалната база и да се изготви анализ на баланса учебни разписания и налична база (физкултурни салони).

Препоръки към:

Медицинските специалисти в детските и учебни заведения:

- да организират и провеждат специални програми за здравословно хранене и превенция на отклоненията в хранителното поведение и участват активно в изготвянето на седмичните менюта;
- да участват активно с директорите/учителите в изготвянето на седмичните учебни разписания в училищата и за правилното организиране на дневния режим в детските заведения.
- да организират спортни мероприятия с децата и учениците, което е тясно свързано с проблемите на наднорменото тегло.
- да изписват в таблиците за диспансерно наблюдение точно пълните диагнози, в съответствие с Приложение № 4, към чл. 12, ал. 1 на Наредба № 39 за профилактичните прегледи и диспансеризацията, обн. ДВ, бр. 106 от 2004 г.
- да информират родителите и учениците за необходимостта от предоставяне на информация за проведените профилактични прегледи на децата и учениците и да повишат възискателността си за предоставяне в срок на талоните от тези прегледи.

Ръководствата на учебните заведения:

- да изискват от медицинските специалисти в ръководените от тях учебни заведения работа по профилактични програми и да търсят медицински специалисти при липса на такива.
- да следят за стриктното спазване на оборудването на компютърните кабинети според ***Наредба № 2 от 5 февруари 2007 г. за здравните изисквания към компютърните и интернет зали за обществено ползване***, както и обучението на учениците в тях, като медицинските специалисти активно да информират родителите и учениците за необходимостта от контрол на зрението един път годишно от лекар специалист.
- да съдействат активно за пълноценно използване на наличната спортна база, като същата да се поддържа в добро състояние и да се оборудва с подходящи уреди, да организират мероприятия за учениците в спортни секции и клубове по интереси, туризъм и спорт сред природата в извън учебно време;
- да се ангажират с храненето на учениците всеобхватно, не само до етапа обществена поръчка за доставчик на продукти или храна;
- да търсят съдействие от местната власт и от училищното настоятелство при решаване на организационни и финансови въпроси свързани с организираното хранене на учениците.

Заключение: информацията за установените заболявания и за подлежащите на диспансерен учет е непълна, липсват данни за гръбначните изкривявания, характерни за ученическата възраст, липсва достатъчна ангажираност на медицинските специалисти с участие в провеждането на обществените поръчки за избор на доставчици на храна/хранителни продукти, а във връзка с задължението им да изготвят седмични менюта и да контролират тяхното изпълнение е необходимо постоянство и информиране на ръководството.

VII.ОЦЕНКА НА ХРАНЕНОТО НА ОРГАНИЗИРАНИ КОЛЕКТИВИ

1.Оценка на храненето на децата от детските заведения по Наредба № 2 от 2013 г. за здравословно хранене на децата на възраст от 0 до 3 години и Наредба №6 за здравословно хранене на децата от 3 до 7 години

През 2018 г. са проверени 30 детски заведения с оценки за храненето на децата, разпределени по общини както следва: общ. Силистра (8), в т.ч. 5 в гр. Силистра, общ. Тутракан (2); общ. Дулово (10); общ. Главиница (5); общ. Ситово (2), общ. Кайнарджа (2) и общ. Алфатар (1). Във всяко детско заведение работи медицински специалист, който участва в изготвянето на седмичното меню. При приготвяне на храната се използват „Сборник рецепти за хранене на децата от 3 до 7 годишна възраст“ от 2004г. и „Сборник с рецепти за хранене на деца от 0 до 3 години“.

Обемът и качеството на храната се определя от хранителен оклад, който за всяка община е различен и е в диапазон от 1.40 лв. до 2.40 лв. на ден.

Зареждането с хранителни продукти се извършва от фирми, избрани от общините чрез обществени поръчки, което не винаги е в съответствие с изискванията за осигуряване на необходимия продуктов набор, съгласно Наредба № 6.

Енергийният прием за ден, съобразно изготвените дневни и седмични менюта по рецептурник, е в порядъка от 894 до 1509 ккал при препоръчителна норма 1117 ккал за деца от 3 до 5 години и 1327 ккал за деца от 5 до 7 год. възраст. Най-нисък енергиен прием е установен в ДГ с. Средище, а най-висок в ДГ – с. Руйно.

Среднодневния прием на белтък е изчислен в порядъка от 12,5% до 14,8% от общата енергийна стойност на храната, което съответства на препоръчителната норма от 10-15% във всички детски градини.

Среднодневния прием на мазнини е изчислен в порядъка на 10,2% – 41,4 % от общата енергийна стойност на храната, което не съответства на препоръчителната норма от 25-35% в 18 детски градини (60%) в общините Дулово, Тутракан и Силистра. В останалите детски градини приема за мазнини съответства на нормата.

Среднодневния прием на въглехидрати е изчислен в порядъка на 37,8% – 65,5%, от общата енергийна стойност на храната, което не съответства на препоръчителната норма от 50 до 65% за всички детски градини. В три от детските градини (ДГ „Добруджа”-гр. Силистра, ДГ с. Ситово и ДГ с. Искра) приема на въглехидрати не достига препоръчителната норма.

Констатираните несъответствия по общини:

Община Силистра

- Изготвените дневни и седмични менюта не съответстват на здравословните изисквания, не са спазени средно-дневните продуктови набори за плодове, зеленчуци, мляко и млечни продукти и богати на белтък храни;
- Не се предлага ежедневно салата от зеленчуци в ДГ с. Айдемир, ДГ с. Калипетрово;
- Не се предлага ежедневно мляко /кисело или прясно/ - в ДГ с. Иширково, в ДГ с. Калипетрово;
- Не се предлага риба в една от детските градини - ДГ „Нарцис” Силистра;
- Не се спазва ограничаването на сол и захар в ястията на ДГ „Добруджа”-гр. Силистра.

Община Дулово

- Изготвените дневни и седмични менюта не съответстват на здравословните изисквания, не са спазени средно-дневните продуктови набори за плодове, зеленчуци, мляко и млечни продукти и богати на белтък храни;

- Не се предлага ежедневно салата от зеленчуци в детските градини - с.Руйно, с.Водно, ДГ „Щастливо детство”-Дулово;
- Ежедневно не се предлага мляко (кисело или прясно) - с.Руйно, с.Водно, с.Межден, с.Окорш, с.Таслаково;
- Не се спазва влагането на мазнини в изследваните ястия на проверените детски заведения- с.Яребица, с.Таслаково.
- В пет от проверените 10 детски градини се предлагат пържени храни - с.Водно, с.Златоклас, с.Чернолик, ДГ „Мир” и ДГ „Щастливо детство”-гр.Дулово.

Община Главиница

- Изготвените дневни и седмични менюта не съответстват на здравословните изисквания, не са спазени средно-дневните продуктови набори за плодове, зеленчуци, мляко и млечни продукти и богати на белтък храни- ДГс.Калугерене, ДГс.Зафирово, ДГс.Богданци;
- Не се предлага на децата пълнозърнест хляб в ДГ в Главиница, Калугерене и Дичево;
- Не се предлага ежедневно салата от зеленчуци в две от проверените детски заведения - с.Богданци, с.Калугерене;
- Не се предлага ежедневно мляко (кисело или прясно) - с.Калугерене, с.Дичево, с.Зафирово;
- Не се предлага риба в ДГ- с. Зафирово;
- Не се спазва влагането на мазнини в изследваните ястия на всички проверени- с.Калугерене;
- В три от детските градини се предлагат пържени храни - с.Суходол, с.Дичево, с.Зафирово;
- Не се предлага краве масло в ДГ с. Калугерене.

Община Ситово

Не се предлага ежедневно мляко (кисело или прясно) в две от детските градини с.Ситово, с.Искра

- Не се спазва ограничаването на сол и захар в ястията в ДГ с.Ситово, с.Искра
- Не се спазва влагането на мазнини в изследваните ястия на провереното детско заведение - с.Искра

Община Алфатар

Не се спазва влагането на мазнини в изследваните ястия на ДГ гр.Алфатар

2.Оценка на хранене на учениците в ученическите столове, съгласно изискванията на Наредба № 37 за здравословно хранене на учениците

Оценка на храненето в ученическа възраст е извършена в 7 от 46 училища в област Силистра (СУ „Дръстър”-Силистра, СУ „Хр.Ботев”-Тутракан, ОУ гр.Алфатар, ОУ с.Кайнарджа, ОУ с.Зафирово, СУ „В.Левски” гр.Дулово, ОУ с.Искра). В учебните заведения работят медицински специалисти, които участват в изготвянето на седмичното меню, като се използва „Сборник рецепти за ученическите столове и бюфети“ от 2012г.

Четири учебни заведения (СУ „В.Левски“ гр.Дулово, ОУ с.Зафирово, СУ „Хр.Ботев” гр.Тутракан и ОУ с. Кайнарджа) разполагат с кухненски блокове и столови, строени за целта. Храната се приготвя на място. Осигурена е трапезна посуда от алпака и умивалня за

измиване и дезинфекция на съдове. Използват се разрешени биоциди за дезинфекция. В останалите три училища (СУ „Дръстър“-Силистра, ОУ-гр.Алфатар и ОУ-с.Искра) храната се приготвя и доставя от външни фирми в опаковки за еднократна употреба. Храненето се извършва в столова с прибори за еднократна употреба. Храната се доставя със специализиран транспорт в интервал от 11,00ч – 12,00ч. Кухните, в които се приготвя храната и транспорта са под контрола на ОДБХ-Силистра.

Във всички столови са осигурени умивални за учениците с течаща топла вода и сапун. Хранителният оклад по калкулационните ведомости е различен за всеки ден, в много широк диапазон от 0.86 лв. до 2,20 лв., различен за всяко училище и община, поради различни финансови възможности на училищата.

В ученическите столове се предлага обяд и закуска. Обедното меню е двустепенно (супа и ястие или ястие и десерт) или тристепенно (супа, ястие и десерт), като преобладаващо е двустепенното обедно меню. Тристепенно обедно меню се предлага само в СУ „В.Левски” гр.Дулово и СУ „Хр.Ботев” гр.Тутракан.

По изготвените дневни и седмични менюта средно-дневният енергиен прием е в порядъка от 735 до 851ккал за обяд и закуска, при препоръчителна норма от 1039ккал до 1328ккал за двете възрастови групи. Средно-дневният енергиен прием при двустепенно меню за обедното хранене е в порядъка от 483ккал до 695ккал, при препоръчителна норма от 568 ккал до 724 ккал. Най-нисък енергиен прием е установен в ОУ с.Кайнарджа (483ккал). Данните показват, че не се достигат нормите за енергиен прием.

Среднодневния прием на белтък е в порядъка от 17,7% до 19,8% от общата енергийна стойност на храната, което не съответства на препоръчителната норма от 10-15% във всички училища.

Среднодневния прием на мазнини е в порядъка от 13,3% до 26,4 % от общата енергийна стойност на храната, което не съответства на препоръчителната норма от 25-35%. Среднодневния прием на въглехидрати е в порядъка от 41,8% до 64,5%, от общата енергийна стойност на храната и не съответства по долен праг на препоръчителната норма от 50 до 65% за всички училища.

Най-често допускани нарушения

- Несъответствия на влаганите хранителни продукти (в по-малки количества) или не се влагат (подправки, мазнини), съобразно обявената рецепта от Сборник с рецепти.
- Не се предлагат ежедневно зеленчуци като салата към обяда на учениците.
- Не се предлага ежеседмично риба на учениците в СУ „Й.Йовков”- гр.Тутракан и ОУ-Зафирово.
- Недостатъчно разнообразие на ястията в седмичните менюта, допуска се повторемост на ястията в седмичното меню.
- Не се спазва ограничаването на готварска сол и не се влагат мазнини в ястията в 6 (СУ „Дръстър, ОУ „Хр.Ботев” гр.Алфатар, СУ „Хр.Ботев” гр.Тутракан, ОУ с.Зафирово, ОУ с.Кайнарджа, СУ „В.Левски” гр.Дулово) от проверените 7 с лабораторен контрол училища (86%).
- Един път седмично се предлага пържена храна (риба, кюфтета, мекици или филии) в СУ „Хр.Ботев”- Тутракан и ОУ с.Зафирово.

3.Оценка на хранене на учениците в ученическите бюфети, съгласно изискванията на Наредба № 37 за здравословно хранене на учениците

През 2018г. са проверени 5 ученически бюфета (на ОУ "Ив.Вазов", ПМГ "Св.Св.Кл. Охридски", ЕГ "П.Яворов", ОУ "Св.Св.Кирил и Методий" и ОУ "Отец Паисий" - в гр.Силистра.), относно спазване на изискванията на чл. 5, 6 и 7 от Наредба № 37 за здравословно хранене на учениците.

В ученическите бюфети се предлагат по чл.5 и чл.7:

- Бутилирани изворни, трапезни и минерални води; айрян и кисело-млечни напитки;
- Сандвичи с месни продукти (шунка и шпеков салам) и пресни зеленчуци (зеле и краставица);
- Тестени закуски с плънка от млечни продукти (сирене, извара, кашкавал) и пица;
- Бисквити, десерти на млечно- плодова основа и шоколад.

В бюфетите не се предлагат по чл.6:

- Пържени картофени и зърнени изделия
- Сладкарски продукти (пасти, торти и сиропирани сладкиши);
- Сухи супи и бульони.

Констатираните несъответствия:

В ученическите бюфети не се предлагат:

- 100% натурални плодови и зеленчукови сокове;
- тестени закуски и хлебчета за сандвич от пълнозърнесто брашно.
- плодове

4.Предлагане на диетична храна – не се предлага диетична храна, няма регистрирани деца и ученици със здравословни проблеми, нуждаещи се от диетично хранене.

5.Здравно-освидетелстване на обслужващ персонал – всички работещи в кухните на детските заведения, ученическите столове и бюфети са освидетелствани по изискванията на Наредба № 15 за ЛЗК (заверени и регистрирани в РЗИ ЛЗК, с отразени първични и периодични мед. прегледи).

6.Предприети мерки:

Издадени и връчени са 8 броя предписания за провеждане на задължителни хигиенни мерки, във връзка със следните несъответствия:

- неспазване на здравословните изискванията при изготвянето на дневни и седмични менюта, в съответствие със среднодневния продуктов набор за плодове, зеленчуци, мляко и млечни продукти и богати на белтък храни (риба и бобови храни) – ДГ с.Калугерене, ДГ с.Дичево, ДГ с.Богданци, ДГ с.Зафирово и ОУ с.Зафирово;
- неспазва ограничаването за влагане на сол и захар в ястията – ДГ с.Калугерене и ДГ с.Ситово;
- неспазва влагането на мазнини в ястията – ДГ с.Калугерене, ДГ с.Искра и ДГ с.Яребица;
- допускане на пържени храни в седмичното меню – ДГ с.Зафирово, ДГ с.Дичево, ДГ с.Калугерене и СУ „Хр.Ботев”-Тутракан.

VIII. ОЦЕНКА НА СЕДМИЧНИТЕ РАЗПИСАНИЯ НА УЧЕНИЦИТЕ

Спазването на седмичните разписания на учебните занятия осигурява условия за най-добро усвояване на учебното съдържание при най-малка степен на умора и опазване здравето на учениците.

За всяко от 46-те училища, подлежащи на оценки (2 начални, 25 основни, 7 средни, 9 профилирани гимназии, 2 професионални гимназии и 1 специализирано училище по

спортно), бяха изготвени протоколи за оценка на седмичните разписания за всеки учебен срок на учебната 2017/2018г. Здравни оценки бяха предоставени на директорите на училищата и на РУО - гр. Силистра.

Анализът от оценките за I-вия учебен срок показва, че за всички училища в Силистренска област са изготвени протоколи за оценка на седмичните учебни разписания, отговарящи на здравните изисквания на Наредба № 10. В тези училища за всички паралелки е осигурено правилно разпределение на задължителните учебни часове, а при целодневната организация на учебния ден е осигурено правилно разпределение на задължителни учебни часове и самоподготовка, с осигурено време за организиран обяд и отдых между тях.

При анализа от оценките за II-рия учебен срок се установи, че за 3 училища от Областта (НУ с.Алеково, СУ „Й.Йовков” гр.Тутракан и СПИ с.Варненци)/ са изготвени протоколи за оценка с посочени несъответствия на седмичните учебни разписания и препоръки за привеждане в съответствие със здравните изисквания на Наредба №10. В трите училища в един от дните при II и IV-те класове не е осигурен минимум един час от културно-образователните области, а в СУ „Й.Йовков” гр.Тутракан в седмичното разписание на начален курс не е отбелязано времетраенето на обедното хранене на учениците. Същите са коригирани и са издадени протоколи за оценки.

За останалите 43 училища за представените седмични учебни разписания са издадени протоколи за оценка, отговарящи на здравните изисквания на Наредбата, при целодневната организация на учебния ден е осигурено правилно разпределение на задължителни учебни часове и самоподготовка, с осигурен организиран обяд и отдых между тях.

През годината са извършени 92 проверки на седмични учебни разписания за двата учебни срока, които показват съответствие на проверените седмични учебни разписания с представените и съгласувани с РЗИ.

Всички учебни разписания са заверени с печат и подпис на директора на РЗИ-Силистра, съгласно изискването на Наредба № 10.

ДЕЙНОСТИ ПО ПРОФИЛАКТИКА НА БОЛЕСТИТЕ И ПРОМОЦИЯ НА ЗДРАВЕТО

През отчетната 2018г. експертите, занимаващи се с профилактика на болестите и промоция на здравето, организираха и реализираха дейността в съответствие с националните и регионалните приоритети в областта на общественото здраве и свързаните с това профилактични дейности заложили в действащите Национални програми.

Основна цел на дейността беше повишаване на ефективността при извършване на профилактични и здравно-промотивни дейности. Работата беше насочена към ограничаване на вредното въздействие на рисковите фактори на околната среда и поведенческите рискови фактори с цел подпомагане на информирания избор за здравословен начин на живот. Експертите работиха изключително мотивиращо за повишаване нивото на здравните знания, за изграждане на лични умения и нагласи, както и за формиране на подкрепяща здравето жизнена среда. Обект на дейността бяха главно деца, ученици, медицински специалисти в детските заведения и училищата, както и класни ръководители, възпитатели, педагогически съветници, родители, граждани. Вниманието беше отделено и на хората от третата възраст, организирани като потребители на социални услуги и такива със свободен избор в пенсионерски клубове.

Екипът планира, организира и осъществи редица масови дейности и прояви, свързани с международни и национални дни, посветени на здравен проблем, оказва консултативна и методична помощ по проблемите на здравното образование, възпитание и профилактика на болестите, участва в изпълнението на редица национални програми в областта на профилактиката и промоцията на здравето.

I.ДЕЙНОСТИ ПО ОКОЛНА СРЕДА И ЗДРАВЕ

През м.декември 2018г. беше изпратен в МЗ, изготвения годишен доклад с анализ и оценка на **шумовото натоварване** в град Силистра, измерено през юли-август 2018г., който включва анализ на състоянието на акустичната среда по данните от проведения мониторинг на шумовото натоварване през 2018г. с включена динамика за предходни години. От направените изводи са изготвени и предложения за мерки към кмета на Община Силистра, за намаляване на шумовото натоварване на урбанизираната среда.

През 2018г. беше изготвен анализ на параметрите на **атмосферния въздух** на град Силистра, въз основа на данните за лицата със заболявания на дихателната система в гр. Силистра през 2017г. По-важните изводи са следните:

- Качеството на атмосферния въздух в град Силистра е резултат на взаимодействието на географски, климатични и метеорологични фактори. В района на града няма промишлени източници на вредни емисии за здравето на населението;
- Съдържанието на серен диоксид в атмосферния въздух на град Силистра има изразен сезонен характер и се дължи на потреблението на твърди горива (дърва и въглища) за отоплителни съоръжения в бита. Замърсяването с азотен диоксид е местен проблем и се определя основно от емисии от автотранспорта. Съдържанието на фини прахови частици в атмосферния въздух се дължи на изгаряне на твърди горива през зимните месеци, а през летните месеци – предимно на увеличен транспортен трафик, недобро състояние на пътната настилка, строителни дейности, които също са източник на висока запрашеност в градската среда, когато не се извършва периодично измиване и оросяване на улиците;
- Всяко замърсяване на въздуха се отразява неблагоприятно върху здравето на човека и неговата работоспособност. Сред болестите, свързани с замърсяването на атмосферния въздух водещи в структурата на заболяемостта на населението за 2016 г. са болестите на дихателната система. Най-честите вредни емисии във въздуха са отпадни газове от отоплителни съоръжения в бита, които са с най-голямо значение на източник на замърсяване през зимния период.

Изготвеният анализ на параметрите на атмосферния въздух на град Силистра за 2017г. е изпратен до кмета на Община Силистра с конкретни препоръки за намаляване на вредните емисии.

Експерт от дирекция „ОЗ“ изготви презентация по темата „ВОДАТА – основа на живота и доброто здраве“. Във връзка с Деня на водата-22 март темата беше презентирана пред 25 ученици от ПГПТ „Евлогий Георгиев“ гр. Силистра, обучавани по специалността „Екология и опазване на околната среда“. Учениците бяха запознати с видовете замърсители на водата, последиците им върху здравето на хората и поражения върху околната среда.

Информационните материали предоставени от НЦОЗА „Горещи вълни - тихият убиец“, „Промените в климата - заплаха за здравето на човека“ бяха публикувани на сайта на РЗИ-Силистра.

II.НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ХРОНИЧНИТЕ НЕЗАРАЗНИ БОЛЕСТИ 2013-2020г.

Тютюнопушене:

Световен ден без тютюн - 31 май:

Всяка година, РЗИ-Силистра отбелязва Световния ден без тютюнев дим, като подчертава здравните рискове, свързани с употребата на тютюн и се застъпва за намаляване на консумацията на тютюн. Мотото на кампанията през 2018г. беше "Тютюн и сърдечни заболявания" и имаше за цел да повиши осведомеността на хората за връзката между тютюна и сърдечно-съдовите заболявания, включително инсулт, които в съчетание са водещи причини за смърт в света.

По време на кампанията бяха осъществени следните инициативи:

- Тематично табло във фоайето на РЗИ – Силистра;

- Информационен материал под мотото, определено от СЗО „Тютюн и сърдечни заболявания“, публикуван на интернет страницата на РЗИ.
- „Отворени врати“ в периода от 22 май - 31 май за консултиране в Консултативния кабинет за отказ от тютюнопушене (осъществени две консултации).
- Презентации сред ученици от различни класове, педагогически и непедagogически персонал на ООС „Младост“ гр. Силистра по теми: „Стоп на тютюневия дим“ и „Тютюнопушенето вредно или модерно“, с акценти за вредите от тютюнопушене, промените в организма на пушача, състав на тютюна и мотиви за отказване. На вниманието на средношколците беше представен филма на МЗ „Животът ни е даден“ и се проведе дискусия по темата „Тютюнопушене“. Активни и пасивни пушачи имаха възможност да им бъде измерено нивото на въглероден оксид в издишания въздух и количеството на карбоксиемоглобин в кръвта с апарат Smokerlyzer. На 28 ученици, пушачи, бяха раздадени за попълване теста на Фагерстрьом за никотинова зависимост и здравно-образователни материали по темата.
- Презентация в клуб на пенсионера „Васила Вълчева“ с. Калипетрово, сред 13 възрастни лица пушачи на теми: „Тютюнопушенето заплаха за здравето и развитието“ и „Хипертония – причини, симптоми и профилактика“. На желеещите беше измерено нивото на въглероден оксид в издишания въздух и количеството на карбоксиемоглобин в кръвта с апарат Smokerlyzer.
- Презентации в залата на РЗИ-Силистра пред 90 ученици от II и III класове, 10 педагози при ОУ „Иван Вазов“ гр. Силистра на тема „Вредите от тютюнопушенето“. Експерт извърши демонстрации с пушеща кукла „Сю“ и алко-очила. На всички участници са разпространени здравно-образователни материали.
- Информация и снимков материал от проведените мероприятия, публикувани на сайта на РЗИ-Силистра.

По повод на Международния ден без тютюнопушене - 15 ноември:

- здравно-образователен материал за сайта и тематично табло в сградата на РЗИ-Силистра под мотото: „Защо светът да е сив, като може да е цветен“.
- мероприятия в общините Силистра, Кайнарджа, Главиница и Дулово, сред ученици от VI до XII класове, педагози, медицински специалисти. Проведеха се беседи онагледени с мултимедийна презентация и дискусии по темите: „Превенция на зависимостите на тютюнопушене и алкохол“, „Рисковете за здравето, които крие тютюнопушенето, ролята на влиянието и натиска, които ги кара да пропушат“. Сред учениците беше разпространена анкета с 10 въпроса на тема: „Какво е отношението ви към тютюнопушенето“ и викторина, която завърши с символични награди, осигурени от РЗИ-Силистра. Извършени бяха демонстрации с пушеща кукла „Сю“, алко-нарко очила и измерване на съдържанието на въглеродния оксид (Cprrm) и карбоксиемоглобина в издишания въздух на активни и пасивни пушачи с апарат Smokerlyzer, както и са разпространени 1114 ЗОМ в следните учебни заведения на областта: СУ „Йордан Йовков“ с. Окорш (34 ученици от VIII и IX класове), ОУ „Д-р Петър Берон“ с. Чернолик (36 ученици от VI и VII класове), ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ с. Секулово (46 ученици от VI и VII класове), ОУ „Отец Паисий“ с. Стефан Караджа (29 ученици от V, VI и VII класове), ОУ „Васил Априлов“ с. Голеш (34 ученици от VI и VII класове), ПГООТ гр. Дулово (70 ученици от VIII и IX класове), ОУ „Св.Св. Кирил и Методий“ с. Правда (26 ученици от VI и VII класове).

Консултативен кабинет за консултиране за отказ от тютюнопушене: експерт от дирекция „Обществено здраве“ извършва информационно-методична дейност насочена към консултиране на граждани за отказ от тютюнопушене. За 2018 г. са консултирани 246 лица.

Злоупотреба с алкохол

- презентации по темите: „Наркотици, зависимости и рискове за здравето от употребата на алкохол и психотропни вещества“ и „Животът е безценен не го заменяй с дрога“ -

пред 30 ученици и 2 педагози от СУ „Н.Й.Вапцаров“ гр. Силистра. На вниманието на учениците и педагогическия персонал бе извършена демонстрация с алко и нарко очила, които пресъздават виждане след употреба на стимуланти, както и какъв е ефекта им върху човешките способности. На учениците бяха предоставени анкети за алкохол и наркотици с цел проучване на употребата на наркотици, алкохол, цигари и здравно-образователни материали на теми: „Алкохолът и ние“, „Ефекти, признаци и последици при употреба, зависимост и предозиране.“ Обобщени и анализирани са 30 анкети, проведени по време на меропиятието, с цел проучване употребата на алкохол и риска от това. Обобщаването им показва, че младите хора считат като основни рискове катастрофите причинени от шофьори употребили алкохол, насилието и неадекватното поведение, както и подтикването към престъпни действия под въздействието на алкохола.

- здравно-образователни мероприятия на тема „Предпазване и злоупотреба с психотропни вещества-тютюнопушене, алкохол и наркотици“; „Наркотици- познати или не“ и филм „42 градуса“ в СУ „Дръстър“ и ЕГ „Пею Яворов“ гр. Силистра. 75 младежи и персонала изслушаха лекции, илюстрирани с мултимедийна презентация. Интерес предизвика демонстрацията с алко и нарко очила.
- презентация по темата „Превенция на наркотиците“ и филма на МЗ „Пропуснат живот“ в ПГС „Пеньо Пенев“ гр. Силистра, пред 58 ученици и 11 педагози, представени специалните алкоочила, които създават възприятие, съотносимо с възприятието на човек с 1,2 до 1,5 промила алкохол в кръвта.
- тематично информационно табло във фойето на РЗИ-Силистра.
- материал на интернет страницата на РЗИ-Силистра от всички проведени мероприятия.

През 2018 г. по модула „Злоупотреба с алкохол“ бяха раздадени 528 бр. ЗОМ

Здравословно хранене

- Изготвена и презентирана темата „Здравословно хранене. Затлъстяването – новото бедствие на 21 век“ пред 41 ученици от X и XI клас, педагози, медицински специалист от ПМГ „Св.Климент Охридски“гр. Силистра. Предоставена беше анкета от 12 въпроса на тема „Здравословно е разнообразното, балансирано и редовно хранене“. Извода от проведената анкета е: по-голяма част от учениците имат добър избор по отношение на здравословното хранене, но се нуждаят от допълнителни консултации използване на разнообразна храна, ежедневна консумация на плодове и зеленчуци, мляко и млечни продукти, риба, намаляване на приема на мазнини и нисък прием на сол и безалкохолни напитки. Участниците имаха възможност да измерят ИТМ и съотношението на телесните мазнини с апарат HEALTH MONITOR. Разпространени са ЗОМ на теми „Десет стъпки до нормалното тегло“; „Смущение в храненето. Анорексия и булимия“.
- Презентация на тема „Здравословно хранене в детска възраст“ в Детска градина „Ян Бибиан“ гр. Силистра, пред 20 деца от III група, педагози и медицински специалист, съобразено с възрастта на децата. Разпространени са ЗОМ на тема „Здравословно хранене на деца от 3-7 г. възраст“.
- Образователни мероприятия в НУ „Светлина“ с. Поройно, ОУ „Д-р Петър Берон“, СУ „В. Левски“ гр. Главиница и ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ с. Сокол сред 179 ученици от различни класове, 8 педагози и медицински специалисти по темата „Здравословно хранене. Затлъстяването – новото бедствие на 21 век“; Участниците имаха възможност да измерят ИТМ и съотношението на телесните мазнини с апарат HEALTH MONITOR.

Разпространени са ЗОМ на тема „Правила за здравословно хранене“; „Десет стъпки до нормалното тегло“; „Смушение в храненето. Анорексия и булимия“.

- През м. септември и октомври в ДГ „Здравец“ с. Калипетрово и в ДГ „Щастливо детство“ с. Черник пред 32 деца от 5-6 г. възраст, педагози и медицински специалисти бяха представени беседи и дискусии онагледени с мултимедийна презентация по темите „Здрави зъбки“; „Да се храним здравословно“ и филма. Разпространени са ЗОМ на родители и педагози на теми „Препоръки за здравословно хранене на деца от 3-6 г. в България“;
- Информационен материал с препоръки за здравословно хранене на населението и тематично табло по повод **Световен ден за борба с хипертонията-17 май** и **Европейския ден за борба със затлъстяването-19 май** и послания, насочени към подобряване на храненето.
- Тематично табло в сградата на РЗИ-Силистра във връзка с Европейския ден за здравословно хранене - 8 ноември.
- Мероприятия в подкрепа на борбата със затлъстяването, промоция на здравословното хранене и физическата активност и препоръки за здравословно хранене сред възрастни хора в ДЦВХУ - с. Сокол пред 13 потребители, в ЦСРИ - гр. Дулово пред 13 потребители и в Пенсионерски клуб с. Смилец пред 22 възрастни лица по темите „Хипертония- причини, симптоми и профилактика“ и „Здравословно хранене“, вкл. измерване на индекса на телесна маса и предоставени ЗОМ „Препоръки за здравословно хранене на населението в зряла възраст“. Разпространени бяха 144 ЗОМ.
- Преиздадена брошура „Смушение в храненето. Анорексия и булимия“ в тираж 500 бр.
- Здравно-информационен материал на сайта на РЗИ-Силистра и тематично табло в сградата на РЗИ.
- През 2018 г. по модула „Хранене“ бяха разпространени 776 ЗОМ и са обхванати 280 ученици и деца.
- **Световната седмица на кърменето (1-7 август)** беше отбелязана с няколко мероприятия:
- Тематично табло на тема „Кърменето- основата на живота“ във фоайето на РЗИ-Силистра;
- Тематично подготвени брошури „Кърменето е най-доброто. Защо?“ и „Масаж и гимнастика на детето до 1 година“ и покани към майки-кърмачки или бременни;
- Съвместно мероприятие в залата на РЗИ-Силистра с лектори д-р Румяна Манева, н-к на Неонатологично отделение при МБАЛ – Силистра, акушерки от Училище за родители „Що е то?“ и представител на фирма „Nestle“ по темата „Кърменето-основа на живота“; „Храненето на кърмещата майка“; „Здравословно хранене преди и по време на бременост и при кърмене“; „Режим и правила на кърмене“. Присъстващите 13 майки и бременни жени и 2 бащи изслушаха лекциите, а в края на мероприятиято беше предоставена възможност за свободна дискусия и въпроси към специалистите.
- Информационен и снимков материал на сайта на РЗИ-Силистра.

Физическа активност

10 Май – Световен ден за движение за здраве и 17 май – Ден на българския спорт:

- Поход под надслов „Да превземем Крепостта!“ по маршрут: крепостта „Меджиди табия“, пътеката на здравето, телевизионната кула, чешмата „Иван Стайков“, комплекс „Градина“ по повод Световния ден за физическа активност, за всички жители на град Силистра и всички със седящи професии, с цел да насърчим хората да живеят по-

здравословно, активно и природосъобразно. Участваха 28 граждани, служители от различни институции и от РЗИ-Силистра.

- Спортен празник под мотото: „Движението, това е здраве“ сред 39 ученици от I-ви до VII-ми клас на ОУ „Св.Св. Кирил и Методий“ с. Брадвари, с много спортни игри, грамоти и награди от РЗИ-Силистра.
- Беседа онагледена с мултимедийна презентация и дискусия на тема „Движението – това е здраве“ и „Здравословно хранене“ в ООС „Младост“ гр. Силистра, пред 24 ученици от различни възрасти
- Информационен и снимков материал на сайта на РЗИ-Силистра.
- Изготвен и разпространен ЗОМ на тема: „Пирамида на физическата активност“.

III.ДЕЙНОСТИ ПО ОГРАНИЧАВАНЕ НА ОСТЕОПОРОЗАТА (205)

Мероприятия и инициативи във връзка със Световният ден без остеопороза – 20 октомври:

- Беседи по темите „Профилактика на остеопорозата“; „Хранене и остеопороза“; „Как диетата, начинът на живот и наследствеността влияят върху развитието на костите“ и „Пет важни начина да се погрижим за костите си“ в клуб на пенсионера „Младежки дом“-Силистра, Дневен център за възрастни хора с увреждания с. Средище и Дневен център за стари хора с. Кайнарджа, пред 73 възрастните хора и потребителите на двете социални услуги;
- Здравно-информационен материал публикуван на сайта на РЗИ-Силистра и в местните медии Паралел 44 и Кворум;
- Експертите разпространиха информационен материал (покана) на видни места в гр. Силистра, с. Айдемир, с. Калипетрово за предстоящи изследвания за определяне на костната плътност и телесен състав.
- Съвместно с Асоциация на жените без остеопороза организирахме кампания за изследване за остеопороза, която обхваща 100 лица. Желаетелите да се изследват имаха възможност да изслушат беседа на тема „Познавате ли признаците на остеопорозата? Определете личния си риск“.
- Информация на сайта на РЗИ-Силистра за социалната и здравна значимост на остеопорозата, за рисковите фактори, които водят до „порести“ кости и фрактури на костите и съвети за намаляване на риска от заболяването.
- Тематично табло във фоайето на РЗИ-Силистра.

IV.ДЕЙНОСТИ ПО ОКОЛНА СРЕДА И ЗДРАВЕ

- Експерт от дирекция „ОЗ“ изготви презентация по темата „ВОДАТА – основа на живота и доброто здраве“. Във връзка с Деня на водата-22 март темата беше презентирана пред 25 ученици от ПГПТ „Евлогий Георгиев“ гр. Силистра, обучавани по специалността „Екология и опазване на околната среда“. Учениците бяха запознати с видовете замърсители на водата, последиците им върху здравето на хората и поражения върху околната среда.
- Информационните материали предоставени от НЦОЗА „Горещи вълни - тихият убиец“, „Промените в климата - заплаха за здравето на човека“ бяха публикувани на сайта на РЗИ-Силистра.

V.ЗДРАВНА СТРАТЕГИЯ ЗА ЛИЦА В НЕРАВНОСТОЙНО ПОЛОЖЕНИЕ, ПРИНАДЛЕЖАЩИ КЪМ ЕТНИЧЕСКИТЕ МАЛЦИНСТВА (206)

През 2018г. експертите по ПБПЗ оказаха организационно-методична помощ и реализираха разнообразни дейности по здравната стратегия за лица в неравностойно положение, които бяха организирани в съответствие с традиционните дни, свързани със здравето. Тъй като не

могат да се прилагат дискриминационни избори, то фокусните групи се избират така, че сред тях да има ромско население:

- По повод 24 март „Световен ден за борба с туберкулозата“ бяха проведени две здравно-информационни мероприятия сред 71 ученици от ПГМСС „Н.Й.Вапцаров“ и ОУ „Цанко Церковски“- с. Средище на тема: „Туберкуозна инфекция. Туберкулоза“ и „Туберкулозата – рискови фактори и предпазване“. За установяване нивото на придобити знания, на учениците беше предоставен въпросник, от обработката на който се направи извода, че 75% от тях са усвоили предоставените знания по темата.
- Обучение на тема „Здравословно хранене“ сред 28 ученици от ОУ „Св.Св. Кирил и Методий“ с. Сокол.
- Беседа и прожекция на образователен филм “Какво(не) знаем за пубертета“, „Ще станем мъже и жени“, сред 62 ученици от ОУ „Св.св. Кирил и Методий“ с. Калипетрово и ОУ „Отец Паисий“ с. Зафирово.
- По повод „Световния ден за борба с тютюнопушенето“ са проведени две лекции сред 72 ученици и педагогически персонал от ПГЗ „Добруджа“ гр. Силистра и ООС „Младост“ гр.Силистра на тема „Тютюнопушене и сърдечно съдови заболявания“. Представен беше филма „Животът ни е даден“. Активните пушачи сред педагогическия персонал и учениците имаха възможност да им бъде измерено нивото на въглеродния оксид в издишания въздух и количеството на карбоксиемоглобин в кръвта с апарат SmokerLyzer.
- Мероприятие на тема „Движението това е здраве“ в с. Брадвари сред населението и 39 ученици от ОУ „Св.св. Кирил и Методий“.
- Беседи повод 26 юни „Световен ден за борба с наркоманиите“ с 25 ученици от ОУ „Св. Климент Охридски“ с. Проф. Иширково и с 10 потребители на Кризисен център гр. Силистра по темите: „Видове наркотици, зависимости, рискове за здравето от употребата и злоупотребата с алкохол и психотропни вещества“, „Живей активно в свят без наркотици“.
- Лятната АНТИСПИН информационна кампания под мотото „Подготовката за бъдещето се основава на опита от миналото“ в гр. Силистра, с. Калипетрово, с. Айдемир, гр. Главиница, с. Средище, по време на която бяха изследвани 138 лица (42 мъже и 96 жени). Не са установени положителни.
- По повод Международния ден без тютюнев дим под мотото „Защо светът да е сив, като може да е цветен?“ са проведени седем мероприятия сред 307 ученици от СУ „Йордан Йовков“ с. Окорш, ОУ „Д-р Петър Берон“, ОУ Св.Св. Кирил и Методий“ с. Секулово, ОУ „Отец Паисий“ с. Стефан Караджа, ОУ „Васил Априлов“ с. Голеш, ПГООТ - гр. Дулово, ОУ „Св.Св. Кирил и Методий“ с. Правда. Проведоха се дискусии по следните теми: „Превенция на зависимостите на тютюнопушене и алкохол“, „Рисковете за здравето, които крие тютюнопушенето, ролята на влиянието и натиска, които ги кара да пропушат“. Сред учениците беше разпространена анкета с 10 въпроса на тема: „Какво е отношението ви към тютюнопушенето“, и викторина по темата, която завърши с символични награди, осигурени от РЗИ – Силистра. Извършени бяха демонстрации с пушеща кукла “Сю“, алко-нарко очила и измерване на съдържанието на въглеродния оксид (Сррт) и карбоксиемоглобина в издишания въздух на активни и пасивни пушачи с апарат Smokerlyzer.
- По време на Европейската седмица за изследване на ХИВ и хепатит свързана със Световния ден за борба със СПИН под мотото „Узнай своя статус“ са проведени безплатни изследвания на 46 лица от общините Дулово, Кайнарджа и Главиница.

- Здравно-образователни беседи сред 382 ученици в учебни заведения в община Дулово (ПОООТ - гр. Дулово, ОУ „Св.Св.Кирил и Методий“ с. Правда, СУ „Йордан Йовков“ с. Окорш , ОУ „Д-р Петър Берон“ с. Чернолик, ОУ „Св.Св. Кирил и Методий“ с. Секулово), община Главиница (ОУ „Отец Паисий“ с. Стефан Караджа), община Кайнарджа (ОУ „Васил Априлов“ с. Голеш) и в гр. Силистра (ПГС „Пеньо Пенев“, ПЗГ „Добруджа“ и ООС „Младост“) по теми свързани с полово предавани болести и ХИВ/СПИН под мотото „Узнай своя статус“, „Превенцията е вярна посока. Бъди информиран!“.
- През 2018 г. по здравната стратегия за лица в неравностойно положение, принадлежащи към етническите малцинства бяха разпространени 2360 ЗОМ и 1376 презервативи.

VI. НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА ЗАПРЕВЕНЦИЯ И КОНТРОЛ НА ХИВ/СПИН И СЕКСУАЛНО ПРЕДАВАНИ ИНФЕКЦИИ (СПИ) (2016-2020 г.) (2017)

Основните дейности по програмата бяха насочени към ученици, медицински специалисти, педагози, роми и др., чрез организиране и провеждане на четири кампании през годината, при които бяха обхванати 949 лица:

Международния ден засъпричастност със засегнатите от ХИВ/СПИН – 20 май 2018г. бяха реализирани дейности и кампании с надслов „Подготовката за бъдещето се основава на опита от миналото“:

- През м. март 2018 г. бяха проведени две здравно-образователни лекции насочени към учениците, педагогическия и непедagogическия персонал от ООС „Младост“ и ЕГ „Пейо Яворов“ гр. Силистра с цел превенция на заразни и полово предавани болести. Учениците от имаха възможност да изслушат лекциите „Болести предавани по полов път - да се предпазим, а не да се лекуваме“. Обучението повиши здравната информираност на 53 ученика и персонала по темата за ХИВ/СПИН (заразяване, предаване, начини на заразяване и как може да се предпазим и изследваме).
- Информационен материал на сайта на РЗИ и тематично табло по темата.

Национална лятна АнтиСПИН кампания:

- Работни и обучителни срещи с представители на младежки БЧК и Превантивен информационен център по зависимостите гр. Силистра (ПИЦ), на които бяха обсъждани и съвместни инициативи по време на кампанията.
- Информационен материал на сайта на РЗИ-Силистра и тематично табло във фойето на РЗИ по повод на предстоящата лятна АнтиСпин кампания под наслов: „Тествай се! Превенция на ХИВ/СПИН“.
- „Дни на отворени врати“ в периода от 6 до 10 август за предоставяне на безплатни изследвания с бърз тест в лабораторията на РЗИ.
- Обучение на 10 млади доброволци от БЧК-Силистра по теми свързани с полово предавани болести. Преиздадена беше брошура в тираж 500 бр. на тема: „ХИВ/СПИН въпроси и отговори“.
- Бърз и безплатен тест за ХИВ/СПИН в рамките на лятната АнтиСпин кампания на желаещи от населени места в област Силистра, в периода от 13 август до 5 септември в гр. Силистра, с. Калипетрово, с. Айдемир, с. Средище и в гр. Главиница. От доброволното и анонимно изследване се възползваха 138 граждани на област Силистра. По време на кампанията на всички участници бяха разпространени здравно-образователни материали, презервативи и важни съвети за предпазване от сексуално преносими инфекции.

- Информационен материал на сайта на РЗИ-Силистра за обхвата на проведената в област Силистра лятна АнтиСпин кампания. Статистически обработени 138 амбулаторни листа за лицата с проведени изследвания за ХИВ/СПИН.

Европейската седмица за изследването на ХИВ (23-30.11.2018г.) и Световния ден за борба с ХИВ/СПИН – 1-ви декември 2018г.:

- Здравно-информационен материал под мотото: „Узнай своя статус“ на сайта на РЗИ-Силистра. Беседи с мултимедийни презентации на теми: „Превенцията е вярна посока. Бъди информиран!“, „Болести предавани по полов път - да се предпазим, а не да се лекуваме“ в СУ „Йордан Йовков“ с. Окорш пред 35 ученици от IX, X и XII класове и 3 педагози, пред 36 ученици от VI- VII класове и 3 педагози от ОУ „Д-р Петър Берон“ с. Чернолик, сред 46 ученици от VI –VII класове, 5 педагози и медицински специалист от ОУ „Св.Св.Кирил и Методий“ с. Секулово, в ПГООТ – гр. Дулово пред 42 ученици от X-XI-XII класове и 8 педагози, в ПГС „Пеньо Пенев“ и ПЗГ „Добруджа“ гр. Силистра пред 65 ученици и 12 педагози, както и в ООС „Младост“ гр. Силистра сред 25 ученици и 2 педагози. С учениците от гимназиалните класове бяха дискутирани теми свързани с рисков сексуално поведение, употребата на презервативи. Беседа и дискусия на тема „Какво е ХИВ/СПИН, начини на заразяване и развитие на заболяването в ОУ „Отец Паисий“ с. Стефан Караджа пред 29 ученици от V - VII класове и 2 педагози, в ОУ „Васил Априлов“ с. Голеш пред 37 ученици от VI - VII класове и 4 педагози и в ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ с. Правда пред 26 ученици от V - VII класове и 5 педагози.
- Тематично табло на тема „Узнай своя статус“ във фоайето на РЗИ-Силистра.
- „Дни на отворени врати за превенцията на ХИВ“ в РЗИ-Силистра през периода 28.11.2018г. – 04.12.2018г. с предоставена безплатна възможност за анонимно и доброволно консултиране и тестване за ХИВ, от която се възползваха едва 5 лица (3 жени и 2 мъже).
- 141 безплатни, анонимни изследвания с бърз тест на лица, юноши навършили 16год. възраст и педагогически персонал, пожелали дао узнаят своя ХИВ статус. Разпространени бяха бр.1441 бр. ЗОМ и 744 бр. презервативи. Обобщени са 141 бр. амбулаторни листи от проведените изследвания с бърз тест. От изследваните лица не са открити ХИВ позитивни.

По време на АнтиСПИН кампаниите, реализирани от РЗИ-Силистра през 2018г. бяха разпространени 2057 ЗОМ и 1392 презерватива сред 949 ученици и граждани. Изготвени бяха 4 тематични здравно-информационни табла и бяха публикувани 10 здравно-образователни материала на интернет страницата на РЗИ.

VII. НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ И КОНТРОЛ НА ТУБЕРКУЛОЗАТА (208)

Във връзка с Националната програма за превенция и контрол на туберкулозата в Република България и **Световния ден за борба с туберкулозата - 24 март** бяха реализирани инициативи под надслов „Търсят се лидери за свят без туберкулоза“. Темата на мотото се фокусира върху поемането на ангажимент за контрол върху разпространението на туберкулозата на всички нива, от национално до местно, с участието на всички ръководни кадри с административна, здравна ангажираност, от кметовете на населени места и общини, управителите на лечебни заведения, до хората, засегнати от туберкулоза. Всички те могат да бъдат лидери в усилията за ограничаване разпространението на туберкулозата в страната.

- Тематично табло със слогана „Търсят се лидери в свят без туберкулоза“ в сградата на РЗИ-Силистра;
- Здравно-образователните материали на сайта на РЗИ-Силистра: „24 март – Световен ден за борба с туберкулозата“, „Епидемиологични данни за заболяемостта от туберкулоза в област Силистра от 2004 г. до 2017г.“;

- Разпространение на листовките на МЗ: „Всеки може да се зарази, но туберкулозата е лечима, ако се открие навреме!“, „Какво знаеш за туберкулозата?“, „Какво значи да си инфектиран с туберкулоза?“;
- „Седмица на отворени врати“ за скрининг на риска от туберкулоза в ПФО на МБАЛ-Силистра“ е проведена двукратно, с участие на д-р Мирена Сапунджиева, по време на които бяха обхванати 105 лица с проведен скрининг за риска от туберкулоза и анкета, медицински преглед, проба Манту и рентгеноскопия на гръден кош. На установените в риск лица са проведени допълнителни прегледи и изследвания. Новорегистриран е един случай на белодробна туберкулоза, открити са 4 случая с латентна туберкулоза, включени на химиопрофилактика. За поредна година се доказва, че „Дни на отворени врати“ е проява, доказала своята ефективност за повишаване на обществената информираност за заболяването и за предоставяне на безплатен достъп до медицинска грижа;
- Здравно-информационната кампания по повод на Световния ден за борба с туберкулозата“ в ПГМСС „Н.Й.Вапцаров“ и в ОУ „Цанко Церковски“ с. Средище, по време на която 71 ученици от VI до IX класове бяха обучавани по въпросите на Туберкулозата-рискови фактори, заразяване и профилактика;
- В хода на двете информационни събития бяха разпространени 142 бр.здравно-образователни материала за профилактиката на заболяването сред ученици и преподаватели;
- На ключови места в града бяха разлепени актуални плакати, предоставени от МЗ.

VIII.НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПРОФИЛАКТИКА НА ОРАЛНИТЕ ЗАБОЛЯВАНИЯ ПРИ ДЕЦА ОТ 0 ДО 18 ГОДИШНА ВЪЗРАСТ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ 2015-2020 г. (209)

- Образователна беседа в ДГ „Мир“ гр. Дулово (пред 36 деца на 5-6 г. възраст и педагогическия персонал) и в ДГ „Добруджа“ гр. Силистра (пред 56 деца и педагогическия персонал) по темата „Здрави зъбки“.
- Здравно-информационен материал на сайта на РЗИ-Силистра във връзка със стартирането на кампанията по силанизиране на зъбките на деца от 5 до 8 г. възраст.

По данни на регионалния координатор през 2018г. в област Силистра по програмата са обхванати 363 деца на 5-9 годишна възраст от общините: Силистра, Кайнарджа, Дулово, Тутракан и Ситово, с общ брой 1279 силанизирани зъбки.

IX.ДЕЙНОСТИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА СЕКСУАЛНОТО И РЕПРОДУКТИВНО ЗДРАВЕ (211)

Здравно-образователна лекция „Какво (не)знам за пубертета“ в ОУ„Св. Св. Кирил и Методий“- гр. Силистра и в ОУ „Св.Св.Кирил и Методий“ с.Калипетрово, по време на която 49 ученици от IV-V-ти класове и 6 лица от педагогическия персонал, бяха обучавани по темата „Как започва пубертетът?“; „Настъпващите физически и психологически промени“; „Женска и мъжка полова система“; „Някои факти за нарушен менструален цикъл и продукти за хигиена при жената“. Представена бе брошура в 49 екземпляра на тема „Ще станем жени и мъже“, изготвена от експерт в РЗИ.

X.ДРУГИ ДЕЙНОСТИ:

Извън дейностите по национални програми са проведени:

- четири беседи в НУ „Светлина“ с. Поройно, СУ „Васил Левски“ гр. Главиница, ОУ „Д-р Петър Берон“ с. Чернолик и ОУ „Св.Св. Кирил и Методий“ с. Сокол, пред 179 ученици от V- X клас и 8 педагози по темата „Гръбначни изкривявания при деца и ученици“. Присъстващите бяха обучени за видовете гръбначни изкривявания (сколиоза, кифоза, лордоза) за профилактиката на гръбначните изкривявания, правилната телесна стойка, неблагоприятните фактори от външна среда, профилактичните мероприятия в дома, в

детските и учебни заведения. Разпространени са 179 брошури на тема „Правилната стойка е във вашите ръце“. По темата с гръбначните изкривявания здравните власти оставаме длъжници на децата, тъй като слабо са застъпени профилактичните и рехабилитационни мероприятия в учебната среда. Необходими са специално насочени програми, финансирани от делегираните бюджети на общините за училищно здравеопазване, ръководени от медицинските специалисти от здравните кабинети в училищата, осъществявани от рехабилитатори/кинезитерапевти.

- Презентация с обобщени резултати за здравословното състояние на деца и ученици на област Силистра за 2017г., с цел обучение на медицински специалисти от детските градини и училища.
- Работни срещи с 61 медицинските специалисти от здравните кабинети на детските градини и училищата от област Силистра. Експерт от дирекция „Обществено здраве“ представи мултимедийна презентация с анализ за здравословното състояние на децата и учениците от област Силистра за 2017г. Представители на дирекция „Надзор на заразените болести“ запознаха медицинските специалисти с Националната програма за първична профилактика на рака на маточната шийка, като акцентираха върху целите на програмата, целевата група за ваксинация, използваните ваксини срещу човешкия папиломен вирус (ЧПВ) и постигнатия имунизационен обхват в областта до 2017 г. от стартирането на програмата през 2012 г.

На работната среща медицинските специалисти споделиха проблемите, които срещат в началото на всяка учебна година при получаване от личния лекар на талоните за здравното и имунизационно състояние на всяко дете и ученик.

Медицинските специалисти получиха образователни материали по актуални здравни теми.

- Експерт от РЗИ-Силистра проведе консултация с дете жертва на физическо и психическо насилие от СУ „Н.Й. Вапцаров“, по сигнал на директора на училището. Сигналът беше изяснен от фактическа страна и предаден на отдела за закрила на детето.

Световен ден за психично здраве – 10 октомври

Основните дейности, бяха насочени към учениците като при обучението, експертите подчертаха здравните и други рискове, свързани с видовете агресия и депресия, характерното за склонните към агресия ученици, факторите повишаващи вероятността от агресивно и депресивно поведение и кибертормозът, като по-различен вид агресия.

- Информационен материал на сайта на РЗИ, който разяснява какво представлява „Психологическото консултиране“ и кои са неговите „инструменти“ за намаляване на негативните преживявания на клиентите на психологическото консултиране, как процесът на освобождаване от прекомерното страдание се превръща в път на личностно израстване.
- Беседи по темите „Тревожност“, „Депресия“, „Агресия и автоагресия“ и „Сексуално здраве“ бяха представени в ПМГ „Св.Климент Охридски“, в ЕГ „Пейо Яворов“, гр. Силистра, ОУ „Св.Св.Кирил и Методий“ с. Калипетрово и ОУ „Иван Вазов“ с. Зафирово на вниманието на 98 учениците от VI, VII и VIII клас и педагогическия персонал бяха представени темите „Тревожност“, „Депресия“, „Агресия и автоагресия“ и „Сексуално здраве“. Предоставени бяха ЗОМ по темите.

Ден на родилната помощ - 21 януари

Информационен материал на сайта на РЗИ и тематично табло в сградата.

Световния ден на водата - 22 март

На сайта на РЗИ е публикуван информационен материал.

Световен ден на земята - 22 април

Експерт на РЗИ изготви информационен материал за сайта и брошура на тема „Земята е за нас – ние сме за Земята“.

Световен ден за борба с хипертонията- 17 май

На сайта на РЗИ е публикуван здравно-информационен материал, а във фоайето е оформено тематично табло за превенция на хипертонията, ограничаване на тютюнопушенето и подобряване на храненето с информационни материали предоставени от МЗ.

Световен ден на околната среда - 5 юни

На сайта на РЗИ е публикуван информационен материал под мотото: „Свят без замърсяване с пластмаси.

Енвовден(ден на билките) - 24 юни

На сайта на РЗИ е публикуван информационен материал, оформено е табло по темата.

По повод 26 юни- Международен ден за борба с наркоманиите:

„Първо слушай!“ е мотото на Международния ден за борба със злоупотребата с наркотични вещества. Инициативата е за увеличаване на подкрепата за превенция на употребата на наркотици, РЗИ – Силистра реализираха мероприятия в:

- ОБУ „Св. Климент Охридски“ с. Иширково се проведе информационна кампания. На учениците и педагогическия персонал, с помощта на мултимедия, бяха представени лекции и презентации по темите: Наркотици, зависимости и рискове за здравето от употребата на алкохол и психотропни вещества“; „Живей активно в свят без наркотици“. На вниманието на 23 учениците и педагогическия персонал бе извършена демонстрация с алко и нарко очила, които пресъздават виждане след употреба на стимуланти, както и какъв е ефектът им върху човешките способности. На всички ученици бяха предоставени здравно-образователни материали – брошури на теми: „Алкохолът и ние“ и „Ефекти, признаци и последици при употреба, зависимост и предозиране.“
- В Кризисен център гр. Силистра беше проведена кампания пред 10 потребители на социалната услуга и социални работници, с помощта на мултимедия, бяха представени беседи и дискусии по темата „Превенция на наркотиците“ и филма на МЗ „Пропуснат живот“. Извършена беше демонстрация с алко и нарко очила, които пресъздават виждане след употреба на стимуланти, както и какъв е ефектът им върху човешките способности. На всички потребители бяха предоставени здравно-образователни материали.
- Публикуван е здравно-информационен материал на сайта на РЗИ.
- Оформено е тематично табло в сградата на РЗИ;
- Публикуван беше снимков материал за сайта на РЗИ – Силистра от проведената кампания по повод 26 юни Международен ден за борба с наркоманиите.

Други световни дни на здравето:

Разпространени здравно-образователни материали по повод:

- Световния ден за суицидопревенция;
- Световния ден на първата долекарска помощ;
- Световния ден за борба с болестта на Алцхаймер;
- Световния ден на сърцето.

Европейската седмица на мобилността (16 – 22 септември)

Експертите на РЗИ-Силистра реализираха инициативи под тазгодишното мото „Комбинирай, движи се!“: изготвена и разпространена е брошура на тема „Безопасно движение“, оформено е тематично табло в сградата на РЗИ и здравно-образователен материал на сайта.

XI.ОРГАНИЗАЦИОННО-МЕТОДИЧНА ДЕЙНОСТ

През 2018г. беше оказана ОМП на 79 медицински специалисти от здравните кабинети в детски и учебни заведения, насочена към планиране и отчитане на дейността по промоция и превенция на здравето на децата и учениците, анализ на данните от профилактичните прегледи, работа по Национални програми и здравно-образователни дейности. Обхванати

са 62 лица от детски градини, училища и специализирани заведения за социални услуги за деца и възрастни.

XII. УЧАСТИЕ В КОМИСИИ, СЪВЕТИ И ОБУЧЕНИЯ

- Заседание на Общинския консултативен съвет по въпросите на младежта (ОКСВМ).
- Заседание на Общинския съвет за сътрудничество по етническите и интеграционни въпроси.
- Обучение в НЦОЗА на тема „Проблемите на първична и вторична суицидопревенция в училищата“
- Заседание на Комисията на детето за обсъждане на Общинската програма за закрила на детето.
- Обучение за работа със системата за мониторинг, оценка и контрол за изпълнение на Националната стратегия на РБ за интегриране на ромите 2012-2020 г.
- Обучение в НЦОЗА на тема „Политики, стратегии и добри практики за превенция на поведенческите фактори на риска за възникване на хронични незаразни болести“.
- Заседание на Областния координационен център по Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на децата и учениците.
- Обучение по Проект „Разкажи ми история-развитие на екипи от експерти за междуинституционално сътрудничество при случай на деца-жертви на насилие.
- Двудневен обучителен семинар, организиран от МЗ по Национална програма за превенция на хроничните незаразни болести 2014-2020 г.

ЛАБОРАТОРНИ ДЕЙНОСТИ

Дейността на РЗИ-Силистра, свързана с лабораторните изследвания в обхвата на Органа за контрол от вид А и извън акредитирания обхват включва лабораторен контрол на:

- води;
- биоциди и разтвори за дезинфекция;
- храни;
- козметични продукти;
- химични агенти и прах в работна среда;
- физични фактори на средата – микроклимат, шум и осветление.

Дейността се осъществява на база годишен план, разчетен по тримесечия и месеци и разработен на базата на указания на МЗ. Планът за лабораторен контрол се изготвя съвместно с оперативните звена Д ОЗ и Д НЗБ. Дейността се извършва от 4-ма служители: 3-ма експерти (физик, химик и технолог) и 1 лаборант-главен специалист)

В дейността на лабораториите се включват планови анализи по ДЗК, анализи по повод на жалби и сигнали от граждани и анализи във връзка с постъпили проби по заявления от физически и юридически лица.

Лабораторното звено е акредитирано от ИА БСА като орган за контрол от вид А, съгласно БДС EN ISO/ IEC 17020:2012 и Сертификатът за акредитация е валиден до 30.01.2019 г.

Пробонабирането по ДЗК се извършва от здравните инспектори, а при заявени анализи като услуги на физически и юридически лица – от лабораторен специалист, експерт или от клиента.

Резултатите от лабораторните анализи се отразяват в протокол и се придружават със Сертификат за контрол. За показатели извън обхвата на акредитацията, се издават само протоколи от контрол или Протоколи и Сертификати от контрол, но без да се прави позоваване на акредитацията от ИА БСА.

Утвърдена е програма за обучение на кадрите с цел повишаване на квалификацията на специалистите чрез включване в курсове и провеждане на вътрешни обучения. През 2018 г.

гл. експерт В. Христова участва в следните курсове: „Електронна система за събиране на информация за източниците на електромагнитни лъчения, с цел усъвършенстване на контрола на електромагнитната експозиция на населението“ в НЦОЗА; „Основни промени в БДС EN ISO/IEC 17025:2018. Подход на ИА БСА за преход“ и „Вътрешни одитори и отговорници по качеството в лаборатории за изпитване, пробовземане и калибриране по комплекса стандарти БДС EN ISO 19011:2011 - БДС EN ISO/IEC 17025:2018“ в ИА БСА. Мл. експ. К. Петрова участва в следните курсове в НЦОЗА: „Хигиенни изисквания към козметичните продукти. Законодателство“, „Съвременни аспекти на опазване чистотата на водите“. Проведени бяха планираните тематични семинари: „Класификация на химична смес, съгласно Регламент 1272/2008. Опасности за здравето“ с лектор мл. експ. К. Петрова, „Качество на въздуха в затворени помещения“ – лектор гл. експ. В. Христова, „Въздействие на йодираната сол върху йод дефицитните заболявания“ – лектор гл. експ. П. Ганева. Всички служители работиха по индивидуални програми за повишаване на квалификацията за усвояване на нови лабораторни дейности, за запознаване с нови или изменения нормативни документи, касаещи извършването на контрола.

Материално-техническата база на лабораториите съответства на изискванията на ИА БСА. Лабораторното звено разполага с 3 химични лаборатории, тегловна, приемен сектор и гардеробна.

Химичните лаборатории са оборудвани с необходимите работни плотове, камини, шкафове за съхранение на лабораторната стъклария, консумативи и пособия. Осигурен е хладилник за съхранение на проби от храни. За осигуряване на оптимален микроклимат на работната среда за провеждане на лабораторните анализи са осигурени климатици в помещенията. Направление „Лабораторни изследвания“ (ЛИ) разполага с необходимото измервателно оборудване за провеждане на химичните изпитвания: електронна аналитична везна, електронна лабораторна везна, Спектрофотометър Спекол 11, Фотометър SPEQTROQUANT NOVA 60, рН-метър, кондуктометър, рефрактометър, сушилни, муфелна пещ, дестилатори, водни и пясъчни бани. Контролът на физични фактори на средата се извършва с интегриращ прецизен шумомер В&К, Звуков калибратор за шумомер 2238 „Mediator“ В&К Дания, комбинирани уреди за измерване на микроклимат тип TESTO 452 и 445 и луксметри. За пробонабиране на прах се използват персонални пробовземни помпи APEX CASELLA. Лабораториите разполагат с необходимите еталони и стандартни образци за осъществяване на качествен контрол съгласно акредитирания обхват. Средствата за измерване (СИ) са идентифицирани и картотекирани в регистрационни картони, съдържащи необходимата информация. Всички СИ, които влияят върху резултатите от контрола, са калибрани съгласно утвърдена Програма за калибриране. Всички СИ, които подлежат на калибриране, имат сертификат или свидетелство за калибриране, удостоверяващо проследимостта на измерванията в съответствие с националните еталони.

През 2018 г. в лабораториите са постъпили 959 проби и са извършени 4608 физико-химични анализа, в т.ч.:

- 750 проби с 3872 анализа са за целите на ДЗК (78% от пробите и 84% от анализите);
- 209 проби със 736 анализа са заявления от физически и юридически лица (22% от пробите и 16% от анализите).

Анализираните проби са групирани по направления, както следва:

- козметични продукти – само за целите на ДЗК 26 бр., от които 6 бр. са изследвани за тежки метали в РЗИ Варна;
- биоциди и разтвори за дезинфекция – само за целите на ДЗК 248 бр.;
- нейонизиращи лъчения – 78 бр. по ДЗК, извършени от екип на РЗИ Русе;
- храни – 95 проби по ДЗК и 10 проби по заявления на физически и юридически лица;
- води за пиене – 198 проби по ДЗК, от които 6 бр. са изследвани по радиологични показатели в РЗИ Русе, 9 бр. са бутилирани води и са изследвани в РЗИ Варна, 26

проби са изследвани съвместно в РЗИ Силистра и РЗИ Варна по периодичния мониторинг, 157 проби са изследвани само в РЗИ Силистра по постоянния мониторинг и 76 проби по заявления на физически и юридически лица;

- шум – 103 измервания по ДЗК и 14 по заявления на физически и юридически лица;
- микроклимат – 2 измервания по ДЗК 5 по заявления на физически и юридически лица;
- осветеност – само по заявления на физически и юридически лица - 103 измервания;
- прах – само по заявления на физически и юридически лица - 1 измерване;

През 2018 г. от лабораторното звено са издадени:

- 477 бр. Сертификати за контрол от акредитирания обхват на ОКА;
- 383 бр. Сертификати и Протоколи за контрол извън акредитирания обхват.

1.ЛАБОРАТОРНА ДЕЙНОСТ ПО ДЪРЖАВНИЯ ЗДРАВЕН КОНТРОЛ И ПО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА УСЛУГИТЕ ЗАЯВЕНИ ОТ ФИЗИЧЕСКИ И ЮРИДИЧЕСКИ ЛИЦА

1.1.ВОДИ

Лабораторната дейност по контрола на води по физико-химични показатели обхваща:

- Контрол на питейни, минерални, трапезни и подземни води;
- Контрол на води от плувни басейни;
- Контрол на природни води от открити водоеми.

По мониторинга на питейни води:

В изпълнение на плана на РЗИ-Силистра за контрол и мониторинг на питейни води през 2018 г. по физико-химични показатели са взети и анализирани общо 155 проби води:

По постоянния мониторинг на питейни води: 82 проби от централната водопроводна мрежа на населените места, с отклонения на 4 проби по показател нитрати. Извършени са 807 изследвания по физико-химични показатели, с 803 отговарящи на нормативните изисквания (99,9%);

По периодичния мониторинг на питейни води:

- 26 бр. проби от пунктове на централно водоснабдяване, с отклонение на 3 проби по показатели нитрати и мътност. Извършени са 470 изследвания по физико-химични показатели в РЗИ Силистра, с 465 отговарящи на нормативните изисквания (98,9%). В РЗИ Варна са извършени 702 изследвания по физико-химични и 130 по микробиологични показатели, отклонения от нормативните изисквания не са установени.
- 6 бр. проби води с извършен радиологичен анализ в РЗИ Русе. Отклонения от нормативните изисквания не са установени.

За обективизиране дейността по здравния контрол на води през 2018 г. в химична лаборатория са постъпили за анализ:

- 8 проби от водопроводната мрежа на ведомствено водоснабдяване за питейно-битови цели. Извършени са 72 изследвания по физико-химични показатели, отговарящи на нормативните изисквания;
- 39 проби от местни водоизточници, с отклонения на 9 проби по показатели нитрати и мътност. Извършени са 351 изследвания по физико-химични показатели, с 341 отговарящи на нормативните изисквания (97,2%);

По контрола на водите от плувни басейни:

По държавния здравен контрол през 2018 г. са извършени 252 физико-химични изследвания на проби от водите на 12 плувни басейни (10 открити и 2 закрити басейна), от тях 217 (86,1%) отговарят на санитарно-хигиенните изисквания. Отклоненията са по показатели

амоняк, остатъчен хлор, мирис, окисляемост и нитрити.

По заявления на физически и юридически лица за контрол на плувни басейни са извършени 42 изследвания по физико-химични показатели, от които 1 бр. (2,4%) е с отклонение от изискванията за качество на водите за къпане по показател остатъчен хлор.

По контрола на продукти и стоки със значение за здравето на човека:

През 2018 г. в РЗИ Варна е извършен анализ на 29 проби бутилирани води (6 бр. натурални минерални води, 8 бр. изворна вода и 15 броя трапезни води) по физико-химични и микробиологични показатели. Извършени са 498 анализа, отклонения от нормативните изисквания не са констатирани.

По заявления на физически и юридически лица

През 2018 г. постъпили 58 проби води от централни и ведомствени водопроводи, кладенци за ведомствено водоснабдяване, местни водоизточници /кладенци/. Извършени са 515 физико-химични изследвания:

- 10 проби със 76 изследвания на води от централен водопровод, с 1 бр. изследване с отклонение по показател остатъчен хлор.
- 12 проби със 156 изследвания на води от водопроводната мрежа за ведомствено водоснабдяване. Няма отклонения от нормативните изисквания по физико-химични показатели;
- 6 проби със 65 изследвания на води от местни водоизточници (гравитачни чешми, кладенци и извори), с 10 бр. изследвания с отклонение по показатели: нитрати, нитрити, окисляемост, фосфати и манган;
- 30 проби с 218 изследвания на вода от кладенци за ведомствено водоснабдяване с 4 бр. изследвания с отклонение по показатели нитрати и амоняк;

Извършен е анализ на:

- 1 проба с 2 изследвания на бутилирана вода. Няма отклонения от нормативните изисквания по физико-химични показатели;
- 2 проби с 16 изследвания на вода от повърхностни водоизточници с 9 бр. изследвания с отклонение по показатели: амоняк, мед, фосфати, суспендирани вещества, разтворен кислород и БПК-5;

1.2.ХРАНИ

По държавния здравен контрол

През 2018 г. са постъпили за контрол по физико-химични показатели 95 проби храни във връзка с оценка на храненето в детските градини и в ученическите столове и бюфети. От извършените 252 изследвания 130 са нестандартни (52%), съответно по показатели: мазнини (44), готварска сол (27), енергийна стойност (30), захари (8) и други показатели - тегло на една порция, тегло на вложените продукти(21).

По заявления на физически и юридически лица

През отчетния период в направление Лабораторни изследвания са постъпили 10 бр. проби храни (готварска сол) по заявления на физически и юридически лица, като са извършени 19 изследвания по физико-химични показатели, от които 1 проба с отклонение по показател калиев йодат.

1.3.КОЗМЕТИЧНИ ПРОДУКТИ, ХИМИЧНИ ВЕЩЕСТВА И СМЕСИ, БИОЦИДИ И РАЗТВОРИ ЗА ДЕЗИНФЕКЦИЯ

Контрол на козметични продукти по физико-химични показатели:

За обективизиране дейността по здравния контрол на козметични продукти в направление „Лабораторни изследвания“ през 2018 г. са постъпили за физико-химичен контрол и са анализирани 20 проби козметични продукти в т.ч.:

- за водороден пероксид – 5;
- за тиогликолова киселина, нейните соли – 4;
- за оксалова киселина, нейните естери и алкалните ѝ соли – 2;
- за борна киселина, борати и тетраборати – 7;
- за амоняк – 2;

Несъответствия не са констатирани.

По мониторинга за съдържание на тежки метали:

Постъпили са 6 проби козметични продукти:

- продукти, предназначени за гримиране на деца, в това число и комплекти за деца – 3;
- продукти за грижа за кожата на лицето, тялото, краката и ръцете – 3;

Пробите са разработени (минерализирани) в лабораторното звено и са изпратени за количествен анализ на тежки метали (олово и кадмий) в РЗИ Варна. Несъответствия не са установени.

Поради липса на производители на козметични продукти на територията на областта, не са постъпвали проби по заявления на юридически лица.

Контрол на биоциди и разтвори за дезинфекция от обекти с обществено предназначение

За обективизиране контрола на биоцидите/дезинфектанти и дезинфекционните разтвори през 2019 г. са постъпили 124 проби биоциди и 124 проби дезинфекционни разтвори. Извършени са 248 изследвания за определяне съдържанието на АДВ. Пробите са взети по държавния здравен контрол от обекти с обществено предназначение (лечебни, учебни и детски заведения, фризьорски, бръснарски и козметични салони). От тях 84 проби биоциди/дезинфектанти (67,7%) и 36 проби дезинфекционни разтвори (29,0%) не съответстват на обявените и изискващи се концентрации на АДВ.

1.4.ФИЗИЧНИ ФАКТОРИ

Дейността в това направление включва държавен здравен контрол на микроклимат, шум и осветление в обекти с обществено предназначение, мониторинг на шума в урбанизираните територии, мониторинг на нейонизиращите лъчения, както и по заявления на физически и юридически лица.

Контрол по ДЗК: През 2018 г. по повод на жалба за ниски температури в обекти с обществено предназначение се извършиха 6 бр. измервания на микроклимата. Отклонения от нормативните изисквания не са констатирани.

Национална система за мониторинг на шума в околната среда: През 2018 г. бяха извършени 90 измервания на дневното шумово ниво в определените 15 контролни пункта. В пунктовете с интензивен автомобилен трафик, в зоните за учебна и лечебна дейност, в зоната за обществен и индивидуален отдих, в жилищните зони и територии има превишение на граничните стойности на шума. Преобладават пунктовете с нива на шума 63-67 dB /A/ - за 2018 г. те са 11 на брой. В диапазона 68-72 dB /A/ - за 2018 г. пунктовете са 4 на брой.

Дейност, свързана с получени жалби за шум

През 2018 г. РЗИ Силистра съвместно с органите на МВР на територията на областта, извърши насочен контрол за спазване на забраната за озвучаване на открити площи на заведения за хранене и развлечения разположени в жилищни зони за времето между 23.00 и 07.00 часа, във връзка с чл. 31, ал. 1 от Закона за здравето. Извършен е контрол с измерване на шума, предизвикан от озвучаването в 2 заведения за хранене в гр. Силистра и на 1 заведение за хранене в гр. Дулово. Направени са 22 измервания на шума, от които 12 са с отклонение от нормативните изисквания.

До кмета на община Силистра беше адресирана жалба от физическо лице срещу шума, създаван от хладилното оборудване на месопереработвателна фирма „Месони“ в обект намиращ се в жилищната зона на гр. Силистра. Копие от същата жалба лицето депозира и в

деловодството на РЗИ Силистра. Съгласно Закона за защита от шума в околната среда и регламентираните правомощия на кметовете по общини или упълномощените от тях лица по отношение контрола на шума не беше създадена организация от администрацията на община Силистра по жалбата. На този етап жалбата е без последващи действия от страна на РЗИ, тъй като общинска администрация не потърси съдействие от РЗИ за измерване нивата на шума в жилището на жалбоподателя и в жилищната зона около източника на шум

По заявления на физически и юридически лица – контрол на физични фактори:

Извършени са 122 измервания със 141 изследвания, в т.ч.:

- за микроклимат - 5 измервания с 15 изследвания;
- за осветление – 103 измервания със 103 изследвания;
- за шум – 14 измервания с 23 изследвания.

От общо извършените 141 изследвания по заявления на физически и юридически лица 2,1% не съответстват на нормативните изисквания.

1.5. ПРАХ В РАБОТНА СРЕДА

Дейността по отношение контрола на прах в работна среда се извършва само по заявления на физически и юридически лица. През 2018 г. е извършено 1 измерване на прах в работна среда и е без отклонение от нормативните изисквания.

НАСОКИ ЗА РАБОТА НА РЗИ-СИЛИСТРА ПРЕЗ 2019 ГОДИНА

1. Провеждане на ефективен здравен контрол на обекти с обществено предназначение, за продукти, стоки и дейности със значение за здравето на човека и за фактори на жизнената среда, надзора на заразните болести и опазване на общественото здраве.
2. Извършване на независима, компетентна и прозрачна инспекционна дейност при спазване на утвърдени стандартни оперативни процедури, ръководства или указания.
3. Провеждане на системен, в съответствие със законодателството и препоръките на ЕС, мониторинг и оценка на факторите на жизнената среда, с оглед предотвратяване на възможните рискове за здравето на населението.
4. Провеждане на лабораторни изследвания при спазване на процедурите, съгласно получената акредитация по БДС ISO 17 020.
5. Предоставяне на своевременна и достоверна информация на обществеността за резултатите от провеждания държавен здравен контрол.
6. Дейности по национални програми и политики за ограничаване на заболяемостта и смъртността от социално значими заболявания, свързани с поведенческите фактори на риска (тютюнопушене, нездравословно хранене, злоупотреба с алкохол, ниска двигателна активност и др.) и факторите на риска в жизнената среда.
7. Анализирание на регионално ниво на демографските показатели и здравното състояние на населението, оценка на зависимостта им от факторите на жизнената среда и начина на живот.
8. Разширяване на инициативите за промоция на здраве, повишаване на информираността на населението за основните предпоставки за здравословен начин на живот.
9. Провеждане на активен епидемиологичен надзор над заразните заболявания, ефективен контрол на протиепидемичния режим на работа в лечебните заведения и контрол върху качеството и ефективността на дейностите по дезинфекция и стерилизация.
10. Осъществяване на ефективна система за опазване на страната от внос на заразни болести, укрепване капацитета на звената за граничен здравен контрол и изпълнение на изискванията, залегнали в Международните здравни правила.
11. Опазване на страната от внос и разпространение на инфекции с висок епидемичен риск чрез създаване и поддържане на механизми за своевременна и адекватна реакция при здравни заплахи от биологично естество, в т. ч. биотероризъм.
12. Дейности по Националния план за готовност при грипна пандемия, сезонни грипни епидемии.

13. Постигане на висок обхват при изпълнение на Имунизационния календар на РБългария, планиране и отчитане на извършените имунизации, реда и начините на тяхното провеждане. Осигуряване на надеждно функционираща „хладилна верига”.
14. Ефективна координация на РЗИ с МЗ, лечебните заведения в областта, националните центрове по проблемите на общественото здраве, неправителствени организации и др. при изпълнение на дейностите по превенция и контрол на заразните заболявания.
15. Ефективна координация на РЗИ с другите регионални структури на държавната власт при изпълнение на дейностите по държавния здравен контрол, надзора на заразните болести и по профилактика на болестите и промоция на здраве
16. Експертно и методично участие в действащите на регионално ниво комисии и съвети по определени здравни проблеми.
17. Повишаване на квалификацията на кадрите в РЗИ.
18. Анализиране на потребностите от човешки ресурси в областта на здравеопазването, планиране и координиране дейностите по провеждане на следдипломно обучение в системата на здравеопазването.
19. Подобряване на качеството на медицинското обслужване на населението в областта, чрез осъществяване на ефективен контрол на лечебните заведения по спазване на медицинските стандарти, регистрацията и медицинското обслужване.
20. Организиране, ръководство и контрол на медицинската експертиза в областта.
21. Подобряване качеството на административното обслужване и повишаване на удовлетвореността на гражданите от дейността на РЗИ.

Д-р Теодора Начева
Директор на РЗИ-Силистра